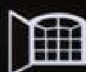
STRUGAȚKI



A.&B.

E GREU SĂ FII ZEU



PARALELA 45

ARKADI STRUGATKI & BORIS STRUGAŢKI

E greu să fii zeu

Traducere din limba rusă de
Valerian STOICESCU

PARALELA 45

„Acelea au fost zile când am înţeles ce înseamnă: să suferi; ce înseamnă: să-ţi fie ruşine; ce înseamnă: să fii disperat.”

Pierre ABÉLARD

„Iată despre ce aş vrea să vă previn. În timpul executării sarcinii veţi avea arme pentru a vă spori autoritatea. Dar nu aveţi voie să le folosiţi în nicio împrejurare. În nicio împrejurare. M-aţi înţeles?”

Ernest HEMINGWAY

PROLOG

Anca avea arbaleta cu patul din material plastic negru, cu o coardă din oţel cromat ce se putea întinde printr-o singură mişcare a levierului, într-o alunecare lină. Anton nu accepta aceste facilităţi: avea un mecanism bun de luptă, modelul mareşalului Tots, de pe vremea regelui Pits întâiul, o armă acoperită cu un strat de cupru negru, cu un mic tambur pe care se înfăşură şnurul din tendon de bou. În ceea ce-l priveşte pe Paşca, acesta îşi luase o carabină pneumatică, considerând că arbaletele sunt o copilărie a omenirii. Asta pentru că era leneş şi nu avea talent pentru meseria de tâmplar.

Au acostat la ţărmul nordic, acolo unde ieşeau la iveală din malul abrupt, nisipos şi galben, rădăcinile noduroase ale brazilor înalţi ca nişte catarge. Anca abandonă cârma şi privi în jur. Soarele se ridicase deja deasupra pădurii şi totul era scăldat în azuriu, verde şi galben – ceaţa bleu de deasupra lacului, brazii de culoare verde-închis şi malul galben. Cerul era senin, de un albastru spălăcit.

— Nu-i nimic acolo, spuse Paşca.

Băieţii se uitară în apă, aplecaţi peste bord.

— O ştiucă uriaşă, rosti cu fermitate Anton.

— Cu aşa înotătoare? întrebă Paşca.

Anton tăcu, Anca se uită şi ea în apă, dar nu îşi văzu decât propria imagine.

— Bine ar fi fost să ne scăldăm, spuse Paşca, lăsând mâna în apă până la cot. E rece.

Anton se îndreptă spre proră şi sări pe mal. Barca se clătină. Anton prinse bordul bărcii şi se uită întrebător la Paşca. Atunci Paşca se ridică, puse vâsla pe după gât, ca pe o cobiliţă, şi unduindu-şi partea de jos a corpului, cântă:

Vitzluputli! bătrâne căpitan!
Hei, amice, tot mai sforăiţi?
Păzea, c-acu veţi fi iubiţi
De haite de rechini prăjiţi!

Fără să scoată un cuvânt, Anton trase brusc barca.

— Hei-hei! ţipă Paşca, prinzându-se de bord.

— De ce prăjiţi? întrebă Anca.

— Nu ştiu, răspunse Paşca. Cei doi săriră din barcă.

— Nu-i aşa că e grozav? „Haite de rechini prăjiţi!”

Au tras barca la mal. Picioarele se scufundau în nisipul umed, acoperit de ace uscate şi conuri de brad. Barca era grea şi alunecoasă, dar au tras şi pupa afară din apă, apoi s-au oprit, gâfâind.

— Mi-am strivit piciorul, spuse Paşca şi începu să-şi aranjeze bandana roşie de pe cap.

Avea mare grijă ca nodul benzii să stea exact deasupra urechii drepte, întocmai ca la piraţii irukanieni năsoşi.

— Viaţa nu e scumpă, o-hei! declamă el.

Anca îşi sugea cu atenţie degetul.

— Te-ai înţepat? întrebă Anton.

— Nu. M-am julit. Nu ştiu care dintre voi are nişte gheare...

— Ia să văd.

Ea îi arătă.

— Mda, făcu Anton. Traumă. Ei, ce-i de făcut?

— Pe u-mărr-r şi apoi de-a lungul ţărmului, propuse Paşca.

— Atunci chiar că a meritat să ieşim din barcă, spuse Anton.

— Cu barca poate şi mamaia, explică Paşca. Dar pe mal: stufărişul – unu la mână, râpele – doi la mână, vâltorile – trei la mână. Cu mihalţi. Sunt şi somni.

— Haitele de somni prăjiţi, spuse Anton.

— Dar tu te-ai scufundat în vâltoare?

— M-am scufundat.

— N-am văzut. N-am primit invitaţie.

— Multe-ai mai văzut tu!

Anca le întoarse spatele, îşi ridică arbaleta şi trase într-un brad aflat la douăzeci de paşi. Coaja copacului căzu.

— Meserie! exclamă Paşca şi imediat trase cu carabina, ţintind săgeata Ancăi, dar nu o nimeri.

— Nu mi-am ţinut respiraţia, se justifică el.

— Şi dacă ţi-ai fi ţinut-o? întrebă Anton.

Se uită la Anca.

Anca trase cu o mişcare puternică levierul coardei. Anca avea o musculatură frumoasă. Anton privea cu plăcere cum se rostogolea pe sub pielea bronzată ghemul tare al bicepsului.

Anca ţinti cu atenţie şi mai trase o dată. A doua săgeată se înfipse în trunchi, trosnind, puţin mai jos de prima.

— Păcat că facem asta, rosti Anca, lăsând în jos arbaleta.

— Ce? întrebă Anton.

— Distrugem arborii, asta e. Ieri am prins un puşti care trăgea cu arcul în pomi şi l-am pus să scoată săgeţile cu dinţii!

— Paşca! se înfricoşă Anton. Şterge-o, că tu ai dinţi buni.

— Eu am un dinte care şuieră, spuse Paşca.

— În fine, spuse Anca. Hai să facem ceva.

— Nu-mi arde să mă caţăr pe râpe, spuse Anton.

— Nici eu nu am chef. Să mergem drept înainte.

— Unde? întrebă Paşca.

— Unde vedem cu ochii.

— Păi? spuse Anton.

— Deci în saiva, spuse Paşca. Toşca, hai la Şoseaua Uitată. Îţi aminteşti?

— Ce-ar mai fi!

— Ştii, Anecika... începu Paşca.

— Nu-ţi sunt nicio Anecika, i-o tăie Anca.

Nu putea suporta când cineva o chema altfel decât Anca.

Anton ştia foarte bine asta. Spuse repede.

— Şoseaua Uitată. Nu se circulă pe ea. Nu există nici pe hartă. Iar unde duce, nici asta nu se ştie.

— Dar voi aţi fost acolo?

— Am fost. Dar n-am reuşit să explorăm.

— Un drum de nicăieri către nicăieri, îşi reveni Paşca.

— Marfă! se aprinse Anca.

Ochii ei deveniră două fante întunecate.

— Să mergem. Ajungem până diseară?

— Fii serioasă! La douăsprezece suntem acolo.

Au escaladat râpa. La marginea ei, Paşca întoarse capul. Jos se zărea lacul albastru, cu limbi galbene de nisip, pleşuve, barca de pe malul nisipos şi nişte cercuri mari, convergente, pe suprafaţa liniştită a apei unsuroase de lângă mal – probabil că acolo fusese acea ştiucă. Şi Paşca simţi iarăşi un extaz nedefinit, ca de fiecare dată când ei fugeau de la internat împreună cu Toşca şi aveau înainte o zi întreagă de capul lor, plină de locuri neexplorate, cu fragi, cu pajişti fierbinţi şi pustii, cu şopârle cenuşii şi izvoare cu apă rece ca gheaţa, ce apăreau pe neaşteptate. Şi ca întotdeauna îi venea să urle, să sară în sus, de fapt asta şi făcu imediat, şi, în timp ce Anton se uită la el râzând, văzu în ochii celui din urmă o deplină înţelegere. Iar Anca îşi duse două degete la gură şi fluieră voiniceşte, apoi

intrară cu toţii în pădure.

Pădurea de pini era rară, picioarele alunecau pe cetină. Razele soarelui cădeau pieziş şi treceau printre trunchiurile drepte, lăsând pe pământ pete aurii. Mirosea a răşină, a lac şi fragi; de undeva de sus răzbătea ciripitul unor păsărele nevăzute.

Anca mergea în faţă, ţinându-şi arbaleta sub braţ şi aplecându-se uneori după fragii sângerii, parcă lăcuiţi. Anton se ţinea în urma ei, purtându-şi pe umăr mecanismul de luptă, modelul mareşalului Tots. Tolba cu săgeţi îl izbea greu în spate. Mergea şi privea gâtul bronzat al Ancăi, aproape negru, cu vertebrele ieşite în relief. Câteodată se uita în jur după Paşca, dar acesta nu se zărea, doar uneori mai licărea în soare bentiţa lui roşie, când în dreapta, când în stânga. Anton îşi imagină cum Paşca se furişează neauzit printre brazi, cu carabina pregătită, întinzându-şi înainte faţa slabă, sălbatică, cu nasul julit. Paşca se furişează prin saiva, că doar nu-i de glumit cu saivaua. Saivaua, prietene, te întreabă şi trebuie să ai răgazul să-i răspunzi, se gândi Anton şi chiar s-ar fi încovoiat puţin, dar în faţa lui se găsea Anca şi ea ar fi putut să se întoarcă spre el. Ar fi fost cam penibil.

Anca întoarse capul şi întrebă:

— Aţi plecat neauziţi?

Anton dădu din umeri.

— Cine pleacă zgomotos?

— Eu, pare-se, am făcut totuşi zgomot, spuse Anca. Am scăpat ligheanul şi pe coridor s-au auzit nişte paşi. Probabil că era Fecioara Katia – astăzi este de gardă. Am fost nevoită să sar în rondul cu flori. Tu ce zici, Toşca, ce fel de flori cresc în rondul ăla?

Anton se încruntă.

— La tine sub fereastră? Nu ştiu. De ce?

— Sunt nişte flori extrem de rezistente. „Nu le-apleacă vântul, nu le rupe furtuna.” De câţiva ani tot sar peste ele, iar lor nici că le pasă.

— Interesant, spuse Anton cu o mină gânditoare.

Îşi aminti că şi la el sub fereastră se găsea un rond cu flori „nu le-apleacă vântul, nu le rupe furtuna”. Dar el nu le-a dat niciodată atenţie.

Anca se opri, îl aşteptă şi îi întinse un pumn de fragi. Anton culese cu grijă trei dintre ele.

— Mai ia, spuse Anca.

— Mulţumesc, spuse Anton. Îmi place să le iau una câte una. Şi zici că Fecioara Katia este destul de bună, nu-i aşa?

— Depinde, spuse Anca. Când în fiecare seară i se spune omului că are picioarele ba murdare, ba prăfuite...

Ea tăcu. Era uimitor de plăcut să mergi cu ea prin pădure, umăr lângă umăr, să-i atingi ca din întâmplare coatele goale şi s-o priveşti – cât este de îndemânatică, de frumoasă şi de binevoitoare, cât de mari sunt ochii ei cenuşii, cu gene negre.

— Da, spuse Anton, întinzând mâna pentru a îndepărta păienjenişul ce sclipea în soare. Chiar că ea nu are picioarele prăfuite. Ia să fi fost şi tu purtată pe braţe prin bălţi, atunci, înţelegi, nici tu nu ai fi fost prăfuită...

— Dar cine o poartă în braţe?

— Henrich, de la staţia meteo. Îl ştii şi tu, unu’ barosan, blond.

— Serios?

— De ce te miri? Orice puşti ştie că sunt îndrăgostiţi.

Iarăşi tăcură. Anton o privi pe Anca. Ochii Ancăi păreau nişte dungi negre.

— Şi când a fost asta? întrebă ea.

— A fost într-o noapte cu lună, răspunse fără chef Anton. Numai vezi să nu te dai de gol.

Anca zâmbi.

— Nu te-a tras nimeni de limbă, Toşca. Mai vrei fragi?

Anton strânse maşinal fragii din palma ei murdară şi îi aruncă în gură. „Nu-mi plac flecarii, se gândi. Nu suport palavragiii.” Găsi pe neaşteptate argumentul.

— O să fii şi tu purtată cândva în braţe. Ţi-ar plăcea dacă s-ar discuta pe această temă?

— De unde ai scos-o că voi începe să bârfesc? spuse absentă Anca. În general, nu iubesc palavragiii.

— Auzi, la ce te gândești?

— La nimic special.

Anca ridică din umeri. Puţin mai târziu adăugă confidenţial:

— Ştii, aşa m-am săturat ca-n fiecare seară dată de la Dumnezeu să mă spăl de două ori pe picioare.

„Biată Fecioară Katia, se gândi Anton, saivaua nu-i de tine.”

Au dat de potecă. Aceasta cobora, iar pădurea devenea tot mai întunecoasă. Aici crescuseră din belşug ferigile şi iarba înaltă, umedă. Trunchiurile pinilor erau acoperite cu muşchi şi

cu spuma albicioasă a lichenilor. Dar saivaua nu glumeşte. O voce răguşită, ce nu avea nimic omenesc, urlă pe neaşteptate.

— Stai! Aruncă arma – tu, nobile don, şi tu, dona!

Când saivaua te întreabă, trebuie să fii capabil să răspunzi. Printr-o mişcare precisă, Anton o îmbrânci pe Anca în ferigile din dreapta potecii şi sări el însuşi în partea stângă, rostogolindu-se printre ferigi şi ascunzându-se după o buturugă putrezită. Ecoul răguşit încă mai rătăcea printre trunchiurile pinilor, iar poteca era deja pustie. Se aşternu liniştea.

Culcat într-o rână, Anton învârtea tamburul, întinzând coarda. Trosni un foc de armă şi peste Anton căzu un fel de mizerie. Vocea răguşită, neomenească, rosti:

— Donul este nimerit în călcâi!

Anton gemu şi îşi trase piciorul.

— Nu în piciorul ăla, în dreptul, preciză vocea.

Se auzi chicotitul lui Paşca. Anton se uită cu atenţie după buturugă, dar nu zări nimic în masa verde, întunecată.

În acel moment răsună un fluierat pătrunzător şi un zgomot de parcă s-ar fi prăbuşit un copac.

— Uau, ţipă sugrumat Paşca. Îndurare! Îndurare! Nu mă omorâţi!

Anton sări imediat. Dintre ferigile aflate în faţa lui ieşi Paşca, întors cu spatele. Avea mâinile ridicate. Anca întrebă:

— Toşca, îl vezi?

— Ca-n palmă. Nu te întoarce! ţipă către Paşca. Mâinile la ceafa!

Paşca se supuse şi îşi duse mâinile la ceafă. Apoi spuse:

— Nu spun nimic.

— Ce facem cu el, Toşca? întrebă Anca.

— O să vezi acum, spuse Anton şi se aşeză comod pe buturugă, punându-şi arbaleta pe genunchi. Numele? urlă cu vocea lui Hex Irukanski.

Paşca îşi trase umerii în semn de dispreţ şi nesupunere. Anton trase. Săgeata grea se înfipse cu un trosnet în ramura de deasupra lui Paşca.

— Oho! exclamă Anca.

— Mă cheamă Bon Lăcusta, recunoscu Paşca fără tragere de inimă. „Şi aici se pare că zace unul dintre cei care au fost cu el.”

— Un binecunoscut violator şi criminal, rosti Anton. Niciodată nu face nimic pe degeaba. Cine te-a trimis?

— M-a trimis don Satarin Necruţătorul, minţi Paşca.

Anton rosti cu dispreţ:

— Uite, această mână a rupt firul vieţii scârboase a lui don Satarin, în urmă cu doi ani, în ţinutul Spadelor Grele.

— Mă laşi să-i trag o săgeată? întrebă Anca.

— Am uitat complet, spuse grăbit Paşca. De fapt, m-a trimis Frumosul Arata. Mi-a promis o sută de galbeni pentru capetele voastre.

Anton se plesni peste genunchi.

— Ce mincinos! exclamă el. Cum o să aibă de-a face Arata cu un aşa nemernic ca tine?!

— N-aş putea totuşi să trag o săgeată în el? spuse feroce Anca.

Anton râse demonic.

— În treacăt fie spus, interveni Paşca, îţi lipseşte călcâiul drept. E timpul să ţi se fi scurs tot sângele.

— Ia stai! îl repezi Anton. În primul rând, eu tot timpul mestec coaja pomului alb şi, în al doilea rând, două femei barbare minunate mi-au pansat deja rănile.

Ferigile se mişcară şi Anca ieşi în potecă. Avea o zgârietură pe obraz, iar genunchii îi erau murdari de pământ şi verdeaţă.

— A sosit timpul să-l aruncăm în mlaştină, spuse Anca. Când duşmanul nu se predă, este distrus.

Paşca îşi coborî mâinile.

— În general, nu joci după reguli, îi spuse acesta lui Anton. La tine tot timpul reiese că Hex este un om bun.

— Multe mai ştii tu! spuse Anton, ieşind şi el în potecă. Saivaua nu glumeşte, mercenar împuţit ce eşti!

Anca îi înapoie carabina lui Paşca.

— Ce, voi întotdeauna trageţi unul în celălalt? întrebă ea invidioasă.

— Păi, cum? se miră Paşca. Ce-ar mai fi să ţipăm „Chi-chi! Piu-piu-u!”? În joc trebuie să existe elementul de risc!

Anton remarcă în treacăt.

— Uite, deseori ne jucăm de-a Wilhelm Tell.

— Facem cu rândul. Astăzi eu stau cu mărul, mâine stă el.

Anca se uită la ei.

— Nu zău? spuse încet. Ar fi fost interesant de văzut.

— Cu mare plăcere! o luă peste picior Anton. Numai că nu avem măr. Paşca zâmbea cu gura până la urechi. Atunci Anca îi smulse de pe cap bandana de pirat şi o făcu repede ghemotoc.

— Mărul are un caracter convenţional, spuse ea. Iată o ţintă

minunată. Să ne jucăm de-a Wilhelm Tell.

Anton luă ghemotocul roşu şi-l privi cu atenţie. Se uită la Anca – ochii îi erau ca două fisuri. Iar Paşca se distra, era vesel. Anton îi întinse ghemotocul.

— Nimeresc cartea de joc de la treizeci de paşi, spuse el cu voce egală. Se înţelege, cu pistoalele cunoscute.

— Adevărat? spuse Anca şi se întoarse spre Paşca. Dar tu, prietenul meu, nimereşti cartea de joc de la treizeci de paşi?

Paşca îşi aranjă fesul pe cap.

— Cândva o să încercăm, spuse rânjind. Nici eu nu trăgeam rău la vremea mea.

Anton se întoarse şi, mergând pe potecă, începu să numere cu voce tare paşii:

— Cincisprezece… şaisprezece… şaptesprezece…

Paşca spuse ceva – Anton nu auzi prea bine – şi Anca izbucni tare în râs. Parcă prea tare.

— Treizeci, spuse Anton şi se întoarse.

Paşca arăta mic de tot la distanţa de treizeci de paşi. Triunghiul roşu al ghemotocului se înălţa pe capul acestuia întocmai ca o tichie de clovn. Paşca zâmbea. Tot se mai juca. Anton se aplecă şi începu să întindă liniştit coarda.

— Binecuvântat să fii, tatăl meu, Wilhelm! ţipă Paşca. Şi-ţi mulţumesc pentru tot, orice s-ar întâmpla.

Anton aşeză săgeata şi se îndreptă de spate. Paşca şi Anca se uitau la el. Stăteau unul lângă altul. Poteca părea un coridor întunecat şi umed cu pereţii înalţi şi verzi. Anton ridică arbaleta. Mecanismul de luptă al mareşalului Tots deveni neobişnuit de greu. „Îmi tremură mâinile, se gândi Anton. Nu-i bine. Păcat. Îşi aminti cum iarna, el şi cu Paşca au aruncat timp de o oră bulgări de zăpadă într-un con de fier de pe stâlpul gardului. Au aruncat de la douăzeci de paşi, de la cincisprezece şi, în fine, de la zece – nu puteau nimeri deloc. Apoi, când s-au plictisit şi deja erau pe picior de plecare, Paşca a aruncat în treacăt ultimul bulgăre, fără să se uite, şi a nimerit. Anton împinse cu toată forţa patul în umăr. „Anca stă prea aproape”, se gândi. Ar fi vrut să-i strige să se dea la o parte, dar înţelese că ar fi fost o prostie. Mai sus. Încă puţin mai sus… încă… Apoi îl cuprinse brusc certitudinea că şi dacă s-ar fi întors cu spatele la ei, săgeata în greutate de un funt tot s-ar fi înfipt exact în rădăcina nasului lui Paşca, între ochii lui verzi şi jucăuşi. Deschise ochii şi-l privi pe Paşca. Acesta nu mai zâmbea. Anca îşi ridica încet-

încet mâna cu degetele răsfirate, iar faţa ei părea încordată şi foarte matură. Atunci Anton ridică şi mai sus arbaleta şi apăsă pe cârlig. Nu văzu unde s-a îndreptat săgeata.

— N-am nimerit, spuse foarte tare.

Păşea încordat pe potecă. Paşca îşi şterse faţa cu ghemotocul roşu, îl scutură, îl desfăcu şi începu să-şi pună bandana pe cap. Anca se aplecă şi îşi ridică arbaleta. „Dacă îmi trage una în cap cu chestia aia, se gândi Anton, îi voi mulţumi.” Dar Anca nici nu se uită la el. Se întoarse spre Paşca şi-l întrebă:

— Mergem?

— Imediat, spuse Paşca.

Se uită la Anton şi, fără să spună un cuvânt, îşi bătu fruntea cu degetul îndoit.

— Dar şi tu te-ai speriat, spuse Anton.

Paşca îşi mai bătu încă o dată fruntea cu degetul şi plecă după Anca. Anton se târa în urma lor şi încerca să-şi învingă îndoielile.

„Şi-n fond, ce-am făcut? se gândea lipsit de puteri. Ce s-au băşicat atâta? Mă rog, Paşca s-a speriat. Atâta doar că încă nu se ştie cine s-a speriat mai mult – Wilhelm-tatăl sau Tell-fiul? Dar ce-o fi cu Anca? Trebuie presupus că s-a speriat pentru Paşca. Şi eu ce să-i fac? Uite, mă târăsc după ei ca o rudă săracă. Să înşfac şi apoi să plec. Acum o fac spre stânga – acolo, este o mlaştină bună. Poate prind vreo bufniţă.” Dar nu încetini pasul. Înseamnă că aşa va fi pentru totdeauna. Citise v. undeva că aşa se întâmplă deseori.

Mai devreme decât credeau ieşiră la drumul părăsit. Soarele era sus, era cald. Ace de brad îl înţepau sub guler. Drumul era betonat, construit din două rânduri de lespezi crăpate, gri-roşcate. La îmbinările dintre plăci creştea iarbă deasă şi uscată. Marginile erau năpădite de ciulini prăfuiţi. Deasupra drumului zumzăiau bondarii – unul se izbi cu neruşinare drept în fruntea lui Anton. Era o atmosferă calmă, lâncezitoare.

— Priviţi! spuse Paşca.

Chiar în mijlocul drumului atârna un disc rotund din tablă, cu vopseaua coşcovită, agăţat de o sârmă ruginită, întinsă de-a curmezişul drumului. Pe disc se putea distinge un dreptunghi galben pe fond roşu.

— Ce-i asta? întrebă fără vreun interes deosebit Anca.

— Un semn de circulaţie, spuse Paşca. „Intrarea interzisă.”

— „Cărămida”, clarifică Anton.
— Dar în ce scop? întrebă Anca.
— Înseamnă că este interzis să mergi într-acolo.
— Atunci care-i rostul acestui drum?
Paşca ridică din umeri.
— Este o şosea foarte veche.
— O şosea anizotropă, spuse Anton.
Anca stătea cu spatele la el.
— Un singur sens de circulaţie.
— Înţelepţi predecesori, spuse gânditor Paşca. Uite aşa: mergi, mergi cale de vreo două sute de kilometri şi deodată – poc! – „cărămida”. Iar mai departe accesul este interzis şi nici nu ai pe cine să întrebi.
— Îţi închipui ce poate fi dincolo de acest semn! spuse Anca.
Se uită în jur. Împrejur se întindea pe mai mulţi kilometri o pădure pustie şi chiar nu aveai pe cine să întrebi ce poate fi dincolo de acest semn.
— Şi dacă nu este o „cărămidă”? Nu vezi că toată vopseaua este jupuită?
Atunci Anton ţinti cu grijă şi trase. Bine ar fi fost ca săgeata să fi nimerit direct în sârmă şi semnul să fi căzut direct la picioarele Ancăi. Săgeata nimeri însă în partea superioară a semnului şi străpunse tabla ruginită, scuturând vopseaua uscată.
— Prostule, spuse Anca fără să se întoarcă.
Era primul cuvânt pe care i-l adresase lui Anton, după jocul de-a Wilhelm Tell. Anton zâmbi strâmb.
— „And enterprises of great pitch and moment”, rosti el, „with this regard their currents turn awry,/and lose the name of action”[1].
Devotatul Paşca strigă:
— Băieţi, pe aici a trecut o maşină! Chiar după ploaie! Uitaţi, iarba este culcată! Uite, şi aici...
„Paşca are noroc”, se gândi Anton. Începu şi el să cerceteze urmele de pe drum, văzând de asemenea iarba călcată şi dâra neagră lăsată de apărătoare în locul unde automobilul frânase pe beton în faţa gropii.
— Aha! exclamă Paşca. A trecut pe sub semn.

[1] *„Iar cele mai măreţe din avânturi/La gându-acesta se abat din cale/Şi nu ajung să se-ntrupeze-n faptă!” (W. Shakespeare, Hamlet, Ed. Pandora-M, Târgovişte, 2003, trad, de Dan Amedeu Lăzărescu - n.r).*

Era limpede pentru oricine că aşa era, dar Anton îl contrazise:

— Nici vorbă, venea din cealaltă parte.

Paşca ridică spre el privirile mirate.

— Ce-i cu tine, ai orbit?

— A venit din cealaltă parte, repetă cu încăpăţânare Anton. Să mergem după urme.

— Ce tot îndrugi verzi şi uscate! se revoltă Paşca. În primul rând, niciun şofer cinstit nu ar fi trecut pe sub „cărămidă”. În al doilea rând, uită-te şi tu: groapa, urmele de frână... Deci de unde venea?

— Ia slăbeşte-mă cu cinstiţii tăi! Eu sunt incorect şi merg pe sub semn.

Paşca turbă.

— Hai, ia di-dispari! spuse, aproape bâlbâindu-se. Nătărăule. Te-a bătut soarele-n cap!

Anton se întoarse şi, privind direct în faţa lui, trecu pe sub semn. Dorea un singur lucru: să-i apară în faţă un oarecare pod aruncat în aer şi să fie nevoit să-şi croiască drum până pe partea cealaltă. „Ce-am eu cu onestul lui! se gândea. Lasă-i să plece unde vor... cu Paşenca al ei.” Îşi aminti cum Anca îl repezise pe Paşca, atunci când a strigat-o Anecika, şi se simţi mai bine. Întoarse capul.

Îl văzu imediat pe Paşca: Bon Lăcusta mergea adus de spate pe urmele enigmaticei maşini. Discul ruginit se clătina uşor deasupra capului, iar cerul albastru licărea printr-o gaură a discului. Anca stătea pe marginea drumului, sprijinindu-şi coatele pe genunchii goi şi aşezându-şi bărbia pe pumnii încleştaţi.

***

... Se întorceau deja la amurg. Băieţii vâsleau, iar Anca stătea la cârmă. Deasupra pădurii negre se înălţa luna roşie, în timp ce broaştele orăcăiau asurzitor.

— Şi ce bine fusese totul gândit, se întristă Anca. Off, voi ăştia!...

Băieţii tăceau. Apoi Paşca întrebă încetişor:

— Toşca, ce era acolo, dincolo de semn?

— Un pod explodat, răspunse Anton. Şi scheletul unui fascist prins de tun în lanţuri.

Se mai gândi puţin şi adăugă:

— Tunul intrase complet în pământ...

— Mda, făcu Paşca. Se mai întâmplă. Iar eu l-am ajutat pe unul să-şi repare maşina acolo.

CAPITOLUL 1

Când Rumata trecu de mormântul Sfântului Miki – al şaptelea şi ultimul de pe acest drum – deja se făcuse întuneric de-a binelea. Mult lăudatul armăsar hamaharian, luat de la don Tameo pe o datorie la cărţi, se dovedise a fi o adevărată mârţoagă. Armăsarul era scăldat în sudori, îşi paradise picioarele şi se deplasa într-un trap urât, legănat. Rumata îi strângea corpul între genunchi, îl pocnea între urechi cu mănuşa, dar calul se mărginea doar să-şi clatine trist capul fără a mări pasul. De-a lungul drumului se întindeau tufişuri ce păreau a fi în amurg nişte vălătuci de fum închegat. Bâzâitul ţânţarilor era insuportabil. Pe cerul tulbure stelele rare şi palide licăreau tremurător. Adierea vântului era în acelaşi timp şi caldă, şi rece, aşa cum era întotdeauna toamna în această ţară maritimă, cu zilele ei sufocante, prăfoase şi cu serile friguroase.

Rumata se înfăşură mai bine în manta şi lăsă frâul liber. Nu avea rost să se grăbească. Mai era o oră până la miezul nopţii, iar pădurea Sughiţata apăruse deja la orizont întocmai ca o bordură întunecată şi zimţată. De o parte şi de alta se întindeau câmpurile arate, mlaştinile sclipeau în lumina stelelor, mirosind înfiorător a rugină moartă. Se întrezăreau dealuri întunecate şi garduri putrezite, de pe vremea invaziei. În depărtare, pe partea stângă, se aprindea şi se stingea o vâlvătaie: probabil ardea unul dintre acele nenumărate şi plictisitoare cătune, denumite odată Hoiteşti, Spânzureşti, Tâlhăreşti şi schimbate recent, în urma edictului regal, în Pofteni, Bogăteni, Îngereni. Această ţară – acoperită de uriaşul strat al norilor de ţânţari, sfâşiată de râpe, inundată de mlaştini, lovită de malarie, molime şi guturaiuri împuţite – se întindea pe sute de mile: de la malurile Strâmtorii până la saivalele pădurii Sughiţata.

La o cotitură a drumului se desprinse din tufişuri o siluetă întunecată. Armăsarul se aruncă într-o parte, ridicându-şi capul. Rumata prinse frâul, îşi trase din obişnuinţă dantela de la mâna dreaptă şi îşi aşeză palma pe mânerul spadei, privind cu atenţie. Omul de lângă drum îşi scoase pălăria.

— Bună seara, nobile don, spuse acesta aproape şoptit, îmi cer iertare.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Rumata, ascultând atent.

Nu există ambuscade fără zgomote. Tâlharii sunt trădaţi de scârţâitul coardei, agresorii cenuşii râgâie fără a se putea stăpâni din cauza berii proaste, drujinicii baronilor fornăie nesăţioşi şi zăngănesc din fiare, iar călugării – vânătorii de sclavi – se scarpină cu prea mult zgomot. În tufişuri era însă linişte. Se vede treaba că acest om nu era un complice al hoţilor. De fapt, nici nu semăna a complice – era doar un orăşean îndesat şi scund, într-o manta sărăcăcioasă.

— Îmi îngăduiţi să fug împreună cu dumneavoastră? spuse el, făcând o plecăciune.

— Te rog, spuse Rumata, mişcând frâul. Poţi să te ţii de scara şeii.

Orăşeanul mergea alături. Îşi ţinea pălăria în mână, iar în creştetul capului lucea o chelie impunătoare. „Vânzător, se gândi Rumata. Umblă pe la baroni, pe la negustorii de vite, cumpără in sau cânepă. De altfel, un vânzător curajos... Sau poate nici nu este un vânzător. Poate e doar un şoarece de bibliotecă. Un fugar. Un izgonit. Acum sunt mulţi de felul acesta pe drumurile nocturne, mai mulţi decât vânzătorii... Sau poate este un spion.”

— Cine eşti şi de unde vii? întrebă Rumata.

— Mă cheamă Qune, spuse trist orăşeanul. Vin din Arkanar.

— Fugi din Arkanar, spuse Rumata, aplecându-se.

— Fug, recunoscu trist orăşeanul.

„Ce aiurit, se gândi Rumata. Sau este totuşi un spion? Trebuie să verific... Dar de ce, practic, trebuie? Cui îi trebuie? Cine sunt eu, ca să-l verific? Dar nici nu vreau să-l verific! De ce nu l-aş crede, pur şi simplu? Iată, merge un orăşean, un evident şoarece de bibliotecă, fuge pentru a-şi salva viaţa... Este singur, îi este frică, este slab, caută apărare... Şi iată că i-a ieşit în întâmpinare un aristocrat. Aristocraţii nu înţeleg nimic din politică din cauza prostiei şi aroganţei, au spadele lungi şi nu-i pot suporta pe cenuşii. Şi de ce oare orăşeanul Qune nu ar fi căutat o apărare dezinteresată la un aristocrat prost şi arogant? Şi gata. Nu-l voi verifica. Nu am motive să-l verific. Mai vorbim, mai trece timpul, ne vom despărţi prieteni...”

— Qune. Am cunoscut cândva un Qune. Vânzător de dresuri şi alchimist, de pe strada de Tablă. Eşti rudă cu el?

— Din păcate, da, spuse Qune. Într-adevăr, este o rudă îndepărtată, dar pentru ei asta nu contează... până la al doisprezecelea descendent.

— Şi încotro fugi, Qune?

— Oriunde... Cât mai departe. Mulţi fug în Irukan. Încerc şi eu în Irukan.

— Aşa deci, spuse Rumata. Şi ai crezut că un nobil don te va trece dincolo de barieră?

Qune tăcu.

— Sau poate îţi închipui că nobilul don nu ştie cine este alchimistul Qune de pe strada de Tablă?

Qune tăcea. „Am spus ceva ce nu trebuia”, se gândi Rumata. Se ridică în scări şi strigă, imitând mesagerul din Piaţa Regală:

— Este vinovat şi acuzat de crime groaznice, de neiertat, împotriva lui Dumnezeu, a Coroanei şi a liniştii!

Qune tăcea.

— Dar dacă nobilul don îl adoră nebuneşte pe don Reba? Dacă este devotat trup şi suflet cuvântului cenuşiu şi cauzei cenuşii? Sau crezi că nu este posibil?

Qune tăcea. La dreapta drumului apăru din întuneric umbra frântă a unei spânzurători. De bară atârna un corp gol, alb, spânzurat de picioare. „Ei-ei, tot nu iese nimic”, îşi zise Rumata. Trase de frâu, îl prinse de umăr pe Qune şi îl întoarse cu faţa spre el.

— Şi dacă nobilul don, uite, chiar acum, te spânzură alături de vagabondul ăsta? întrebă, privind încordat faţa albă cu scobiturile întunecate ale ochilor.

— Chiar eu însumi. Repede şi dibace. De rezistenta funie arkanariană. În numele idealurilor. De ce taci, cărturare Qune?

Qune tăcea. Dinţii îi clănţăneau, iar corpul lui se crispa slab sub mâna lui Rumata, întocmai ca o şopârlă strivită. Deodată căzu ceva cu un plescăit într-un şanţ de lângă drum şi imediat, de parcă ar fi vrut doar să acopere acest plescăit, Qune ţipă disperat:

— Hai, spânzură-mă! Spânzură-mă, trădătorule!

Rumata îşi trase răsuflarea şi-l eliberă pe Qune.

— Am glumit. Nu te teme.

— Minciună, minciună... mormăi printre suspine Qune. Peste tot numai minciună!...

— Bine, bine, nu te supăra, spuse Rumata. Mai bine ai ridica de acolo ce ai aruncat. Se udă...

Qune ezită, clătinându-se şi suspinând, se plesni la întâmplare cu palmele peste manta, apoi coborî în şanţ. Rumata aştepta, încovoindu-se obosit în şa. „Înseamnă că aşa şi trebuie

să fie, se gândea el, înseamnă că altfel pur şi simplu nu se poate...” Qune ieşi din şanţ, ascunzând un pachet la piept.

— Cărţi, desigur, spuse Rumata.

Qune clătină din cap.

— Nu, spuse cu o voce răguşită. Doar o singură carte. Cartea mea.

— Despre ce scrii?

— Mi-e teamă că asta nu va fi prea interesant pentru dumneavoastră, nobile don.

Rumata oftă.

— Ţine-te de scară, spuse. Să mergem.

Au tăcut pentru multă vreme.

— Ascultă, Qune, spuse Rumata. Am glumit. Nu-ţi fie frică de mine.

— Glorioasă lume, spuse Qune. Veselă lume. Toţi glumesc. Şi toţi glumesc la fel. Chiar şi nobilul Rumata.

Rumata se miră.

— Îmi cunoşti numele?

— Îl cunosc, spuse Qune. V-am recunoscut după cercul de pe frunte. Aşa m-am bucurat când v-am întâlnit pe drum...

„Păi sigur, iată ce a avut în vedere când mi-a zis trădător”, se gândi Rumata. Spuse:

— Vezi tu, mă gândeam că eşti spion. Întotdeauna îi ucid pe spioni.

— Spion... repetă Qune. Da, fireşte. Este atât de uşor şi valoros să fii spion în vremurile noastre. Vulturul nostru, nobilul don Reba, este preocupat să ştie ce spun şi ce gândesc supuşii regelui. Aş fi vrut eu să fiu spion. Un turnător de rând în taverna „Bucuria cenuşie”. Ce bine, ce oroare! La ora şase seara intru în cârciumă şi mă aşez la măsuţa mea. Patronul se grăbeşte spre mine cu prima mea halbă. Pot să beau cât poftesc, berea o plăteşte don Reba; mai precis, nu plăteşte nimeni. Stau, beau bere şi ascult. Uneori mă prefac că notez discuţiile şi oamenii neînsemnaţi vin speriaţi spre mine cu propuneri de prietenie şi bani. În ochii lor văd doar ceea ce vreau eu: devotament de câine, frică respectuoasă şi o încântătoare ură neputincioasă. Pot să ating fetele fără să fiu pedepsit şi să pipăi nevestele sub privirile soţilor lor, bărbaţi zdraveni, care însă nu vor face altceva decât să chicotească slugarnic. Ce gândire minunată, nobile don, nu-i aşa? Am auzit asta de la un băieţandru de cincisprezece ani, student la Şcoala Patriotică...

— Şi ce i-ai spus? întrebă curios Rumata.

— Ce puteam să-i spun? N-ar fi înţeles. I-am povestit că oamenii lui Vaga Roată, atunci când prind un informator, îi spintecă burta şi îi aruncă piper în măruntaie. Că soldaţii beţi îl leagă pe turnător într-un sac şi îl îneacă în closet. Ăsta-i adevărul adevărat, dar el nu m-a crezut. A spus că n-au învăţat la Şcoală despre aşa ceva. Atunci am scos o hârtie şi mi-am notat discuţia noastră. Aveam nevoie pentru cartea mea, dar el, săracul, a crezut că vreau să-l denunţ şi a făcut pe el de frică...

Drept înainte licăreau printre tufişuri luminile tavernei lui Skelet Bako. Qune se împiedică şi tăcu.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Rumata.

— Acolo este o patrulă cenuşie, mormăi Qune.

— Şi ce dacă? întrebă Rumata. Mai bine ai asculta încă o părere, respectabile Qune. Noi îi iubim şi îi apreciem pe aceşti băieţi simpli şi grosolani, dobitocii noştri cenuşii de luptă. Avem nevoie de ei. De astăzi înainte omul simplu trebuie să-şi ţină limba-n frâu, dacă nu vrea să şi-o scoată la spânzurătoare!

Izbucni în hohote de râs pentru că se exprimase admirabil – în cele mai bune tradiţii ale cazărmilor cenuşii.

Qune se ghemui şi îşi trase capul între umeri.

— Limba omului simplu trebuie să-şi cunoască locul ei. Dumnezeu a dat omului simplu limba nu pentru vorbărie, ci pentru lingerea cizmelor stăpânului său, hărăzit să-i fie omului de rând stăpân pe vecie...

La priponul din faţa tavernei stăteau legaţi caii înşeuaţi ai patrulei cenuşii. Prin ferestrele deschise se auzea o ceartă pătimaşă, pe tonuri răguşite. Se auzeau pocnetele pietrelor de joc izbite. În cadrul uşii, acoperind intrarea cu burta lui monstruoasă, stătea însuşi Skelet Bako, într-o scurtă de piele, jumulită, cu mânecile suflecate. Ţinea un tesac în laba lui păroasă – probabil că tocmai acum tăiase câini pentru ciorbă, transpirase şi ieşise să-şi tragă sufletul. Pe trepte stătea un agresor cenuşiu, întristat, ţinându-şi între genunchi toporul de luptă. Mânerul toporului îi strâmba faţa într-o parte. Se vedea că omului îi era rău după beţie. Observând călăreţul, îşi trase balele şi urlă cu o voce dogită:

— S-stai! Cum te... Tu, no-o-obilule.

Scoţându-şi bărbia înainte, Rumata trecu pe lângă el, fără să-i arunce vreo privire.

— ... Dacă însă limba omului simplu linge cizma care nu

trebuie, spuse cu voce tare, atunci această limbă trebuie dată afară, pentru că se spune: „Limba ta este duşmanul meu”...

Qune mergea alături, cu paşi mari, ascunzându-se după cal. Rumata vedea cu coada ochiului cum lui Qune îi luceşte chelia din cauza transpiraţiei.

— Stai, îţi spun! urlă agresorul.

Se auzea cum acesta, agitându-şi toporul, aluneca pe trepte, pomenind concomitent de dumnezei, de draci şi de ticăloşii de nobili. Vreo cinci oameni, se gândi Rumata, suflecându-şi manşetele. Măcelari beţi.

Au trecut de tavernă şi s-au îndreptat spre pădure.

— Dacă este nevoie aş putea să merg şi mai repede, spuse Qune cu o voce nefiresc de tare.

— Prostii, spuse Rumata, trăgând de frâu. Ar fi plictisitor să străbatem atâtea mile şi să nu ne batem măcar o dată. Oare tu, Qune, nu vrei niciodată să te baţi? Doar vorbe, vorbe...

— Nu, spuse Qune. Niciodată nu vreau să mă bat.

— Din păcate, mormăi Rumata, întorcându-şi armăsarul şi punându-şi tacticos mănuşile.

Doi călăreţi apărură brusc la cotitura drumului şi văzându-l se opriră imediat.

— Ei, tu, nobile don! strigă unul dintre ei. Hai, arată-ne foaia de drum!

— Ce mitocani, rosti pe un ton glacial Rumata. Doar sunteţi analfabeţi, la ce vă trebuie foaia de drum?

Îşi împunse armăsarul cu genunchii şi se îndreptă în trap spre agresori. Le este frică, se gândi. Ezită. Măcar o pereche de palme! Nu... Nu aşa. Atâta aş vrea să-mi descarc ura adunată în aceste douăzeci şi patru de ore şi totuşi, pare-se, nimic nu iese. Rămânem umani, îi vom ierta pe toţi şi vom fi liniştiţi precum zeii. Lasă-i să spintece, să profaneze, noi vom rămâne liniştiţi precum zeii. Zeii nu au unde să se grăbească, au înainte veşnicia.

Se apropiase foarte mult. Agresorii ridicară topoarele ezitând şi se dădură înapoi.

— E-ei? făcu Rumata.

— Asta ce-o mai fi? spuse pierdut primul agresor. Nu care cumva ăsta să fie nobilul don Rumata?

Al doilea atacator îşi răsuci imediat calul şi dispăru în galop; primul tot se mai retrăgea, lăsând în jos toporul.

— Ne cerem iertare, nobile don, spuse individul repede. Ne-

am înşelat. S-a făcut o greşeală. Treburi de stat, totdeauna sunt posibile greşelile. Băieţii au cam băut puţin, sunt plini de zel...

Dădu să plece într-o parte.

— Înţelegeţi şi singur, timpurile grele... Vânăm cărturarii fugari. N-am fi dorit să faceţi vreo plângere, nobile don...

Rumata îi întoarse spatele.

— Drum bun nobilului don! spuse cu uşurare agresorul.

După ce plecă acesta, Rumata spuse încet:

— Qune!

Nu răspunse nimeni.

— Hei, Qune!

Tot nu răspunse nimeni. Ascultând cu atenţie, Rumata desluşi dincolo de bâzâitul ţânţarilor foşnetul tufişurilor. Qune traversa grăbit câmpul spre vest, acolo unde, la douăzeci de mile, se afla graniţa irukaniană. Asta este tot, se gândi Rumata. Ca şi toată discuţia. Totdeauna acelaşi lucru. Control, schimb precaut de parabole cu dublă semnificaţie... Îţi pierzi sufletul timp de săptămâni întregi în pălăvrăgeli triviale cu tot felul de drojdii umane, iar când întâlneşti un om adevărat nu e vreme pentru discuţii. Trebuie să îl acoperi, să îl salvezi, să îl duci într-un loc sigur, iar omul pleacă fără să înţeleagă dacă a avut de-a face cu un prieten sau cu un degenerat capricios. Chiar tu însuţi n-ai aflat ceva despre el. Ce vrea, ce poate, pentru ce trăieşte...

Îşi aminti de Arkanarul înserat. Case de piatră trainice de-a lungul străzilor principale, felinarul îmbietor deasupra intrării în tavernă, negustorii blânzi, îmbuibaţi beau bere la mese curate şi discută că lumea nu este rea deloc, că scad preţurile la pâine şi cresc preţurile la armuri, comploturile sunt descoperite la timp, vrăjitorii şi cărturarii suspecţi sunt traşi în ţeapă, regele este ca de obicei măreţ şi luminos, iar don Reba, deştept fără margini, este întotdeauna cu ochii în patru. „Ce de mai născocesc... i-auzi. Cică lumea e rotundă! După mine să fie şi pătrată, dar nu tulbura minţile!...” „De la carte, totul vine de la carte, fraţilor! Cică fericirea nu e-n bani, calicu’ cică-i şi el om, ce să spun – ba mai mult, poezioare insultătoare, ş-apoi, hop, răscoala...”, „La ţeapă cu toţi ăştia, fraţilor!... Ştii ce-aş face? Aş întreba direct; ştii carte? În ţeapă cu tine! Scrii poezioare? În ţeapă! Ştii tăbliţe? În ţeapă, ştii prea multe!...”, „Bina, gogoşica mea, încă trei halbe şi-un iepure înăbuşit!” Iar pe drumul pietruit – grrrum, grrrum, grrrum! – băieţi îndesaţi cu cizmele potcovite, cu mutre congestionate, purtând cămăşi cenuşii, cu

topoare grele pe umărul drept. „Fraţilor! Uite-i, apărătorii! Oare ăştia iartă? Nici nu-ncape vorbă! D-al meu, al meu... Pe flancul drept! Ieri l-am biciuit din nou! Da, fraţilor, astea nu-s vremuri tulburi! Trăinicia tronului, bunăstarea, liniştea netulburată şi egalitatea. Ura, cenuşiii, companiile! Ura, don Reba! Slavă regelui nostru! Ehe, fraţilor, ce viaţă minunată avem!...”

Iar pe câmpia întunecată a regatului Arkanar, luminată de vâlvătaia incendiilor şi de scânteile vreascurilor aprinse, sute de nenorociţi, declaraţi proscrişi, fug, merg, se târăsc pe drumuri şi poteci, ocolind barierele, mâncaţi de ţânţari, cu picioarele însângerate, asudaţi şi plini de praf, chinuiţi, speriaţi, zdrobiţi de disperare, dar tari ca oţelul în convingerea lor unică, pentru că ei ştiu, vor să-şi trateze şi să-şi înveţe poporul istovit de boli şi cufundat în ignoranţă; pentru că ei, asemenea zeilor, creează din lut şi piatră o a doua natură pentru îndulcirea vieţii poporului, care nu cunoaşte splendorile; pentru că ei pătrund în tainele naturii, sperând ca aceste taine să fie de folos poporului lor neştiutor, speriat de drăcovenii străvechi... Fără apărare, buni, nepragmatici, care şi-au depăşit cu mult secolul lor...

Rumata îşi scoase mănuşa şi, făcându-și avânt, plesni cu ea armăsarul între urechi.

— Hai, bă, mortăciune! spuse el pe ruseşte.

Era deja miezul nopţii când intră în pădure.

***

Acum nimeni nu poate să spună exact de unde a apărut această denumire ciudată – pădurea Sughiţata. Există o legendă oficială, ce spune că în urmă cu trei sute de ani companiile de fier ale mareşalului imperial Tots, ulterior devenit primul rege arkanarian, îşi croiau drum prin saiva, urmărind hoardele barbare de piei-roşii şi aici, la popasuri, fierbeau bragă din coaja pomilor albi, băutură ce producea un sughiţat de nestăvilit. Conform legendei, mareşalul Tots a trecut într-o dimineaţă prin tabără şi, strâmbând din nasul său aristocratic, a spus: „Într-adevăr, este insuportabil! Toată pădurea sughiţe şi pute a bragă!” Din această cauză, se zice, a şi rămas această denumire stranie.

Aşa sau altfel, era totuşi o pădure nu tocmai obişnuită. Aici creşteau copaci imenşi, cu trunchiuri albe şi ce nu se mai păstraseră nicăieri altundeva în Imperiu – nici în ducatul Irukan,

cu atât mai puţin în comerciala republică Soan, care de mult îşi tăiase toate pădurile pentru construirea de corăbii... Se spunea că sunt multe astfel de păduri dincolo de lanţul muntos al Roşilor Nordici, în ţara barbarilor, dar câte nu se povestesc despre ţara barbarilor...

Pădurea era străbătută de un drum croit încă de acum două secole.

Acest drum ducea la minele de argint şi aparţinea, conform dreptului vasalic, baronilor Pampa, urmaşii unuia dintre acoliţii mareşalului Tots. Dreptul vasalic al baronilor Pampa îi costa anual pe regii arkanarieni doisprezece puduri de argint curat şi de aceea fiecare nou rege înscăunat îşi strângea armata şi mergea la luptă spre castelul Bau, acolo unde se cuibăreau baronii. Zidurile castelului erau trainice, baronii erau curajoşi şi, pe lângă faptul că fiecare campanie costa treizeci de puduri de argint, după fiecare întoarcere a armatei înfrânte regii arkanarieni confirmau din nou şi din nou dreptul vasalic al baronilor Pampa, alături de celelalte privilegii, cum ar fi: de a se scărpina în nas în timpul mesei regale, de a vâna la vest de Arkanar şi de a-i striga pe prinţi cu numele lor, fără a mai fi obligaţi să le adauge titlurile şi gradele.

Pădurea Sughiţata era plină de taine bizare. În timpul zilei se înşiră pe drumul de sud convoaiele cu minereu îmbogăţit, iar noaptea drumul este pustiu, pentru că puţini curajoşi se încumetă să-l străbată la lumina stelelor. Se povesteşte că în timpul nopţii pasărea Siu strigă de pe pomul-Tată, pasăre de nimeni văzută şi pe care oricum nu era îngăduit s-o priveşti de vreme ce nu era o pasăre obişnuită. Se mai povesteşte că păianjeni mari şi păroşi sar de pe ramuri direct pe gâtlejurile cailor şi le retează cât ai clipi venele, înecându-se în sânge. Se spunea că prin pădure hălăduieşte animalul străvechi şi imens Peah, acoperit cu solzi, ce face o progenitură o dată la doisprezece ani; trage după el douăsprezece cozi ce transpiră şi elimină o sudoare otrăvitoare. Iar câte unii chiar au văzut cum mistreţul golaş traversează drumul, ziua în amiaza mare, mormăindu-şi tânguirile sale, blestemat fiind de Sfântul Miki. Mistreţul era un animal feroce, invulnerabil la fier, dar uşor de străpuns cu o armă din os.

Aici se putea întâlni şi un sclav fugar, cu un semn smolit între omoplaţi, făcut cu fierul roşu – un individ tăcut şi nemilos, întocmai ca păianjenul-lipitoare păros. Sălăşluia pe-acolo şi un

vrăjitor, puternic încovoiat, ce aduna ciuperci misterioase pentru fierturile lui vrăjitoreşti cu ajutorul cărora putea deveni invizibil, se putea preface în unele animale sau putea dobândi chiar o a doua umbră. Bântuiau de-a lungul drumului şi voinicii îngrozitorului Vaga Roată, ca şi fugarii din minele de argint, cu palme negre şi feţe palide, străvezii. Vracii se adunau în aceste locuri pentru veghea lor nocturnă, iar în poienile rare îndrăzneţii vânători ai baronului Pampa frigeau la proţap boi întregi, căpătaţi prin furtişaguri.

În adâncul pădurii, la o milă depărtare de drum, sub un pom uriaş, uscat de bătrâneţe, o colibă strâmbă din bârne uriaşe intrase în pământ, înconjurată de o palisadă înnegrită. Coliba se găsea aici de când lumea, uşa ei era întotdeauna închisă, iar lângă cerdacul putrezit stăteau aproape prăbuşiţi idoli tăiaţi din trunchiuri întregi. Acesta era cel mai periculos loc din pădurea Sughiţata. Se spunea că tocmai aici vine, o dată la doisprezece ani, străvechiul Peah pentru a-şi naşte urmaşul şi că tot aici, târându-se sub colibă, el crăpa, astfel încât subsolul colibei se umplea în întregime de venin negru, iar când otrava se va revărsa afară, atunci va veni sfârşitul tuturor. Se spunea că în nopţile ploioase idolii ies singuri din pământ, vin la drum şi fac semne. Şi se mai spunea că uneori se aprinde în ferestrele moarte o lumină neomenească, se aud sunete, iar fumul ce iese pe coş se îndreaptă ca un stâlp către cer.

Nu cu mult timp în urmă, prostul-satului, Irma Kukish, nebăutor, din cătunul Bunatopire (mai simplu, Puţitoarea), a ajuns într-o seară, din greşeală, tocmai la colibă şi s-a uitat pe fereastră. S-a întors acasă într-un hal fără de hal, dar revenindu-şi în cele din urmă a povestit că o lumină puternică inunda interiorul colibei, iar la o masă obişnuită stătea un om cu picioarele trântite pe o bancă şi sorbea dintr-un butoi pe care-l ţinea într-o mână. Faţa omului atârna aproape până la brâu şi era toată plină de pete. Ce mai, hotărât lucru, fusese însuşi Sfântul Miki, care, până să treacă la religie, avusese o mulţime de neveste şi fusese un beţivan tare porcos la grai. Puteai să-l priveşti doar dacă reuşeai să-ţi învingi frica. Prin fereastră răzbătea un miros dulce, melancolic, iar pe pomii dimprejur jucau umbre. Au venit din toată regiunea pentru a asculta povestea prostului. Totul s-a terminat odată cu venirea agresorilor, care, legându-i coatele până la omoplaţi, l-au dus în oraşul Arkanar. Zvonurile despre colibă tot nu au încetat, iar

acum nu mai era denumită altfel decât Bârlogul Beat...

Străbătând desişurile de ferigi gigantice, Rumata descălecă lângă cerdacul de la Bârlogul Beat şi înfăşură frâul în jurul unuia dintre idoli. În colibă era aprinsă lumina, uşa era deschisă şi atârna într-o singură balama. Părintele Cabani stătea la masă într-o prostraţie totală. Camera duhnea a alcool, iar pe masă, printre oase roase şi bucăţi de napi fierţi, trona o cană barosană din lut.

— Bună seara, părinte Cabani, spuse Rumata, trecând pragul.

— Hai noroc, răspunse părintele Cabani, cu vocea răguşită ca sunetul unui corn de luptă.

Rumata se apropie de masă în zăngănitul pintenilor, aruncă mănuşile pe bancă şi îl privi iarăşi pe părintele Cabani. Acesta stătea nemişcat, ţinându-şi faţa fleşcăită în palme. Sprâncenele lui păroase, uşor încărunţite, atârnau deasupra obrajilor ca o iarbă uscată deasupra marginii unei râpe. Aerul plin de aburii alcoolului neasimilat ieşea cu un şuierat la fiecare expiraţie din nările pline de pori mari.

— Io însumi l-am inventat! spuse părintele brusc, ridicându-şi cu efort sprânceana dreaptă şi uitându-se la Rumata cu un ochi tumefiat Singur! Pen' ce?...

Părintele îşi eliberă mâna dreaptă de sub obraz şi îşi zburli părul cu un deget.

— Şi totuşi io n-am niciun amestec!... Io l-am inventat... Şi tot io n-am niciun amestec, ai? Chiar aşa – n-am niciun amestec... De fapt noi nu inventăm, ci naiba ştie ce facem!...

Rumata îşi desfăcu centura şi trase peste cap legăturile spadelor.

— Hei, hei! făcu el.

— Lada! urlă părintele Cabani şi tăcu multă vreme, făcând mişcări ciudate din obraji.

Fără a-şi desprinde privirile de el, Rumata îşi trecu peste bancă picioarele încălţate în nişte botfori prăfuiţi şi se aşeză, punându-şi alături spadele.

— Lada... repetă cu voce scăzută părintele Cabani. Asta o zbunem noi că chipurile inventăm. De fapt totu' e demult inventat. Cineva a inventat totu' demult, a pus totu'-n ladă, a făcut o gaură-n gapac şi-a plecat... A plecat să se culce... Şi-atunci ce? Vine părintele Cabani, închide ochii, ba-bagă mâna-n gaură.

Părintele Cabani îşi privi mâna.

— A-apuc! Am inventat! Io, se zbune, uite, am inventat şi asta!... Iar cine nu crede, ăla-i un prost... Bag mâna – pr-rima! Ce-i? Sârmă cu ghimpi. Pen’ ce? Curtea cu animale împotriva lupilor... Super! Bag mâna – a do-oua! Ce-i? O chestie fo-oarte deşteaptă – se numeşte tocătoare de carne... Pen’ ce? Se toacă carnea fin... Super! Bag mâna – a treia! Ce-i? Apă de f-f-foc... Pen’ ce? S-să se aprindă lemnele ude... Ei?!

Părintele Cabani amuţi şi începu să se aplece în faţă, de parcă ar fi fost tras de gât. Rumata luă cana, se uită la ea, apoi îşi turnă câteva picături pe dosul palmei.

Picăturile erau liliachii şi miroseau a ulei de basamac. Rumata îşi şterse mâna grijuliu cu batista din dantelă. Pe batistă rămaseră pete unsuroase. Capul părintelui Cabani, cu o claie de păr răvăşit, atinse masa şi imediat zvâcni în sus.

— Cine a pus totu’ în ladă ştia pen’ ce s-a inventat... Ghimpi pentru lupi?! Asta io, prostu’, – cică pen’ lupi... Minele, minele-s de înconjurat cu ghimpi... Ca-s nu fugă din mine cremenalii de stat. Da’ pe mine m-au întrebat? M-au întrebat! Ghimpi, zbun ei? Ghimpi. Pen’ lupi, zbun ei? Pen’ lupi... Marfa! zbun ei. Mişto! înconjurăm minele... Însuşi don Reba le-a înconjurat. Şi tocătoarea de carne mi-au luat-o. Mişto, zbun ei! Ai cap, zbun ei!... Şi acu, vasăzică, în Turnul Vesel se va face came tocată fină... Cică-i de mare folos...

Ştiu, se gândea Rumata. Ştiu tot. Şi cum ai urlat în cabinetul lui don Reba şi cum te-ai târât la picioarele lui, implorându-l: „Dă-mi-o, n-ai nevoie!” Era prea târziu. Tocătoarea de carne pornise să se învârtă.

Părintele Cabani înhăţă cana şi-şi lipi de ea botul păros. Înghiţea amestecul otrăvitor, icnind precum mistreţul, apoi puse cana pe masă şi începu să mestece o bucată de nap. Pe obraji îi şiroiau lacrimile.

— Apă de foc! spuse într-un sfârşit cu vocea întretăiată. La aprinderea focurilor şi pen’ jmecherii nostime. Ce foc, dacă se poate bea? Dacă o amesteci cu berea, ea-i de mare valoare! N-o dau! O beau singur... Şi beau. Ziua beau. Şi noaptea la fel. M-am umflat tot. Tot timpul cad. Deunăzi, don Rumata, n-o să crezi, m-am uitat în oglindă... M-am speriat... Mă uit – ajută-mă Doamne! – unde-i părintele Cabani?! Fiară de mare, o caracatiţă – îs tot numa’ pete colorate... Cân’ roşu. Cân’ albastru. Vasăzică am inventat apă pen’ jmecherii...

Părintele Cabani scuipă pe masă şi râcâi cu piciorul sub bancă, pentru a şterge. Apoi întrebă brusc:

— Ce zi e azi?

— Ajunul lui Cata cel Drept, spuse Rumata.

— De ce nu-i soare?

— Pentru că este noapte.

— Iar noapte... spuse întristat părintele Cabani şi căzu cu faţa în resturile de mâncare.

Rumata îl privi un timp, fluierând printre dinţi, după care se sculă de la masă şi se duse în debara.

Acolo, între o grămadă de napi şi o moviliţă de rumeguş, stătea cu ţevile ei strălucitoare din sticlă instalaţia voluminoasă de fabricat alcool a părintelui Cabani – o uimitoare creaţie a unui inginer înnăscut, a unui alchimist instinctiv şi a unui mare meşter sticlar. Rumata dădu de două ori ocol acestei „maşini infernale”, pipăi în întuneric după o rangă şi lovi instalaţia, fără a ţinti un loc anume. În debara se auziră zăngănituri, trosnituri şi gâlgâituri. Mirosul infect al borhotului acru îl izbi drept în faţă.

Rumata se îndreptă spre un colţ îndepărtat, în trosnetele cioburilor de sticlă sub tălpi, şi aprinse lanterna. Acolo, sub o grămadă de vechituri, se afla într-un seif rezistent din silichet sintetizatorul miniatural de câmp „Midas”. Rumata înlătură vechiturile, formă o combinaţie de cifre pe disc şi săltă capacul seifului. Sintetizatorul arăta ciudat în mijlocul gunoiului răvăşit, cu toată prezenţa luminii electrice, albe. Rumata aruncă în pâlnia de admisie câteva lopeţi de rumeguş şi sintetizatorul începu să toarcă încetişor, panoul de comandă cuplându-se automat Rumata împinse cu botforul o găleată ruginită spre tubul de evacuare. Şi imediat – dziu, dziu, dziu – pe fundul strivit al găleţii de tablă căzură rotocoale aurii cu profilul aristocratic al lui Pits al Şaselea, regele Arkanarului.

***

Rumata îl cără pe părintele Cabani şi-l întinse pe o laviţă scârţâitoare din scânduri, îi scoase bocancii, îl întoarse pe partea dreaptă şi îl acoperi cu blana năpârlită a unui animal demult dispărut. Totuşi părintele Cabani nu se trezi nici măcar o clipă în tot acest răstimp. Nu putea nici să se mişte, nici să gândească. Se mărgini doar să îngâne câteva strofe dintr-o

romanţă mondenă, interzisă: „Eu sunt ca o floricică roşie în a ta pălmuţă”, după care porni să sforăie puternic.

Rumata curăţă masa, mătură podeaua şi şterse geamul singurei ferestre, înnegrit de murdărie şi de experimentele chimice pe care părintele Cabani le făcea direct pe pervaz. După o sobă coşcovită descoperi un butoi cu spirt şi îl goli într-o gaură de şobolani. În cele din urmă îşi adăpă armăsarul hamaharian, îndesă nişte ovăz într-o desagă atârnată de şa, se spălă şi începu să aştepte, privind flacăra fumegândă a lămpii cu ulei. Era al şaselea an de când ducea această viaţă ciudată, dublă şi părea că se şi obişnuise cu ea, deşi uneori, cum era de pildă astăzi, se gândea că în realitate nu există nici atrocitate premeditată şi nici cenuşime agresoare, ci se joacă doar o piesă de teatru absurd, în care el, Rumata, joacă rolul principal. Că acum-acum vor izbucni aplauze după ce tocmai a dat o replică deosebit de reuşită, iar specialiştii Institutului de Istorie Experimentală vor începe să strige din loje admirativ: „Adecvat, Anton! Adecvat! Bravo, Toşca!” Chiar aruncă o privire împrejur, dar nu se afla într-o sală arhiplină, erau doar nişte pereţi înnegriţi şi năpădiţi de muşchi, pereţi din bârne goale, mânjite cu negru de fum în mai multe straturi.

În curte, armăsarul hamaharian necheză uşurel şi dădu din copite. Se auzi un zumzăit lin, înfundat, bine cunoscut până la lacrimi şi de-a dreptul incredibil în aceste locuri. Rumata ascultă încordat, cu gura întredeschisă. Zumzăitul încetă, flacăra tremură uşor şi îşi spori strălucirea. Rumata dădu să se ridice şi în acelaşi moment păşi din întunericul nopţii în mijlocul camerei don Kondor, Judecătorul Suprem şi Custodele marilor sigilii de stat ale Republicii Comerciale Soan, vicepreşedintele Conferinţei celor doisprezece negociatori şi cavalerul Ordinului Imperial al Braţului Milostiv.

Rumata sări de la locul lui, gata să răstoarne banca. Ar fi vrut să se repeadă, să-l îmbrăţişeze, să-l sărute pe amândoi obrajii, dar picioarele îl obligară să urmeze eticheta, se îndoiră singure, îngenunchindu-l, pintenii răsunară solemn, mâna dreaptă descrise un semicerc larg pornind de la inimă, iar capul i se aplecă astfel încât bărbia să i se scufunde în gulerul spumos de dantelă. Don Kondor îşi scoase bascul de catifea, împodobit cu o pană simplă, de drum, printr-o mişcare grăbită de parcă ar fi gonit ţânţarii, flutură cu el înspre Rumata, apoi, aruncând bascul pe masă, îşi desfăcu cu ambele mâini închizătoarele

mantalei, lângă gât. Mantaua încă mai cădea încet în spatele lui, iar el deja stătea pe bancă, cu picioarele desfăcute, mâna stângă se sprijinea în şold, iar cu mâna dreaptă depărtată de corp ţinea mânerul aurit al spadei înfipte în scândurile putrede ale podelei. Don Kondor era mic, slab, cu ochii mari, ieşiţi din orbite, pe faţa îngustă şi palidă. Părul lui negru era prins întocmai ca la Rumata, cu un cerc din aur masiv, având o piatră mare, verde, chiar deasupra rădăcinii nasului.

— Sunteţi singur, don Rumata? întrebă scurt.

— Da, nobile don, răspunse trist Rumata.

Părintele Cabani spuse brusc cu voce tare, de om treaz: „Nobile don Reba. Sunteţi o hienă şi gata!”

Don Kondor nu se întoarse.

— Am zburat, spuse el.

— Să sperăm că nu aţi fost văzut, spuse Rumata.

— Cu o legendă în plus sau în minus, spuse iritat don Kondor. Nu am timp de călătorii ecvestre. Ce s-a întâmplat cu Budah? Unde este? Staţi jos, don Rumata, vă rog! Mă doare gâtul.

Rumata se aşeză ascultător pe bancă.

— Budah a dispărut. L-am aşteptat în localitatea Spadelor Grele. A apărut doar un vagabond chior, a spus parola şi mi-a înmânat un sac plin cu cărţi. L-am mai aşteptat două zile, apoi am luat legătura cu don Gug, iar acesta mi-a spus că l-a condus pe Budah până la graniţă, că Budah este însoţit de un nobil don în care se poate avea încredere, pentru că a fost terminat la jocul de cărţi, fiind acum vândut trup şi suflet lui don Gug. Deci Budah a dispărut pe undeva pe aici, prin Arkanar. Asta este tot ce ştiu.

— Nu ştii prea multe, spuse don Kondor.

— Nu Budah constituie problema, replică Rumata. Dacă este în viaţă, îl găsesc şi îl scot. Ştiu eu cum s-o fac. Nu despre asta am vrut să vorbesc cu dumneavoastră. Vreau încă şi încă o dată să vă atrag atenţia că situaţia din Arkanar iese din limitele teoriei de bază…

Pe faţa lui don Kondor se aşternu o expresie acră.

— Va trebui să mă ascultaţi, rosti hotărât Rumata. Simt eu că prin legătura radio nu am să reuşesc niciodată să mă explic cu dumneavoastră. Iar în Arkanar totul s-a schimbat! A apărut un nou factor ce acţionează sistematic. Şi totul arată ca şi cum don Reba ar aţâţa în mod conştient toată cenuşimea din regat

împotriva savanţilor. Tot ceea ce se ridică măcar cu puţin deasupra nivelului mediu cenuşiu se află în pericol. Ascultaţi-mă, don Kondor, acestea nu sunt emoţii, sunt fapte! Dacă eşti deştept, învăţat, dacă ai îndoieli, dacă spui ceva neobişnuit – în sfârşit, chiar şi dacă nu bei vin! – eşti în pericol. Oricare negustoraş are dreptul să te hăituiască până la moarte. Sute şi mii de oameni sunt ameninţaţi să devină nişte proscrişi. Agresorii îi vânează şi îi spânzură la marginea drumurilor. Goi, cu picioarele în sus. Ieri, pe strada mea, au omorât în lovituri de cizme un bătrân, fiindcă au aflat că ştie carte. Se spune că l-au călcat în picioare timp de două ore, ca tâmpiţii, cu mutre năduşite, animalice...

Rumata se înfrână şi încheie liniştit:

— Într-un cuvânt, în Arkanar nu va mai rămâne în curând nimeni care să ştie carte. Ca în regiunea Ordinului Sfânt, după măcelul Barcanian.

Don Kondor îl privea cu atenţie, strângându-şi buzele.

— Nu-mi placi, Anton, spuse acesta în ruseşte.

— Nici mie nu-mi plac multe, Alexandr Vasilievici, spuse Rumata. Nu-mi place că ne-am legat de mâini şi de picioare prin însăşi punerea problemei. Nu-mi place că se numeşte Problema Influenţării Fără Vărsare de Sânge. Pentru că în situaţia mea aceasta înseamnă pasivitate fundamentată ştiinţific... Cunosc toate obiecţiile dumneavoastră! Şi eu cunosc teoria, dar aici nu există niciun fel de teorii, există doar o practică tipic fascistă, aici în fiecare moment animalele ucid oamenii! Aici totul este inutil. Cunoştinţele nu sunt suficiente, iar aurul îşi pierde valoarea pentru că se întârzie atâta.

— Anton, spuse don Kondor. Nu te înfierbânta. Şi eu cred că în Arkanar situaţia este cu totul ieşită din comun, dar sunt convins că nu ai nicio propunere constructivă.

— Da, admise Rumata, nu am propuneri constructive. Dar îmi este foarte greu să mă stăpânesc.

— Anton, spuse don Kondor. Suntem cu toţii două sute cincizeci pe această planetă. Toţi se stăpânesc şi tuturor le este foarte greu. Cei mai experimentaţi trăiesc aici de mai bine de douăzeci şi doi de ani. Au venit în aceste locuri în calitate de observatori şi atât. În general, le-a fost interzis cu desăvârşire să întreprindă ceva. Nu ar fi avut nici măcar dreptul de a-l salva pe Budah. Chiar dacă acesta ar fi fost călcat în picioare sub ochii lor.

— Nu trebuie să-mi vorbiţi ca unui copil, spuse Rumata.

— Eşti nerăbdător ca un copil, spuse don Kondor. Şi trebuie să fim foarte răbdători.

Rumata zâmbi cu amărăciune.

— Şi până când vom aştepta, spuse el, până când vom măsura şi vom cântări, fiarele vor distruge zilnic, în fiecare minut, oamenii.

— Anton, spuse don Kondor. În Univers sunt mii de planete unde noi încă nu am sosit şi unde istoria îşi urmează cursul ei.

— Dar noi am sosit deja aici!

— Da, am sosit. Dar ca să ajutăm această omenire, nu pentru a ne descărca mânia noastră justificată. Dacă eşti slab, pleacă. Întoarce-te acasă. În fond, nu mai eşti un copil, într-adevăr, şi ai ştiut ce vei vedea aici.

Rumata tăcea. Don Kondor, oarecum plouat şi brusc îmbătrânit, trăgând spada de mâner ca pe un băţ, păşi de-a lungul mesei, strâmbând din nas cu tristeţe.

— Înţeleg totul, spuse el. Doar am trăit toate acestea. A fost o vreme când acest simţământ de neputinţă şi proprie ticăloşie mi s-a părut cel mai groaznic lucru. Unii mai slabi de înger au înnebunit, au fost trimişi pe Pământ, iar acum sunt sub îngrijire medicală. Mi-au trebuit cincisprezece ani, dragul meu, să înţeleg ce este cel mai groaznic. Este îngrozitor să-ţi pierzi chipul omenesc, Anton. Să-ţi întinezi sufletul, să te înverşunezi. Noi suntem aici zei, Anton, şi trebuie să fim mai deştepţi decât zeii din legende, căci poporul acesta oricum îi creează după chipul şi asemănarea lui. Umblăm pe marginea mlaştinii. Ai călcat greşit şi – hop! – în mizerie, toată viaţa nu te mai cureţi. Scria Goran Irukanian în Istoria Sosim: „Când Dumnezeu a coborât din ceruri şi a ieşit din mlaştinile Pitaniene către popor, avea picioarele murdare”.

— Pentru asta a şi fost ars Goran, spuse abătut Rumata.

— Da, l-au ars. Dar el se referea la noi. Eu sunt aici de cincisprezece ani. Eu, dragule, nu mai văd Pământul nici măcar în vis. Într-o zi, cotrobăind prin hârtiile mele, am găsit fotografia unei femei şi mult timp nu am putut să înţeleg despre cine era vorba. Câteodată simt cu teamă că deja de mult nu mai sunt salariatul Institutului, că sunt doar un exponat în muzeul acestui Institut, că există în muzeu o sală unde trebuie să fiu depus, eu, Judecătorul General al unei republici feudale comerciale. Iată cel mai îngrozitor lucru – să-ţi trăieşti rolul. În fiecare dintre noi

se dă o luptă între nobila lepădătură şi comunard. Totul din jur ajută lepădătura, iar comunardul este singur-singurel – până la Pământ sunt o mie de ani şi o mie de parseci.

Don Kondor tăcu, mângâindu-şi genunchii.

— Aşa că asta este, Anton, spuse cu voce sigură. Rămânem nişte comunarzi.

Nu înţelege. Cum o să înţeleagă? A avut noroc, nu ştie ce înseamnă teroarea cenuşie, cine este don Reba. Toate la ceea ce a fost martor în cei cincisprezece ani de muncă pe această planetă intră cumva în cadrul teoriei de bază. Iar când îi vorbesc despre fascism, despre agresorii cenuşii, despre sporirea meschinăriei, el percepe totul ca pe nişte expresii emoţionale. „Nu glumi cu terminologia, Anton! Confuzia terminologică aduce după sine consecinţe periculoase.” Nu poate pricepe că nivelul normal al atrocităţilor medievale este precum fericita zi de ieri a Arkanarului. Don Reba este pentru el cineva în genul ducelui Richelieu – un politician deştept şi clarvăzător ce apără absolutismul de libertatea feudală. Sunt singurul de pe această planetă care văd cum o umbră înfiorătoare se târăşte peste ţară şi tocmai eu nu pot înţelege a cui este umbra şi pentru ce... Şi cum să-l conving, când este gata-gata – îmi dau seama după privirea lui – să mă trimită pe Pământ pentru tratament.

— Ce mai face onorabilul Sinda?

Don Kondor încetă să-l mai sfredelească cu privirea şi mormăi: „Bine, vă mulţumesc”. Apoi adăugă:

— În fine, trebuie clar înţeles că nici tu, nici eu, nimeni dintre noi nu va vedea roadele muncii lui. Nu suntem fizicieni, suntem istorici. Unitatea noastră de timp nu este secunda, ci secolul, iar munca noastră nu este nici măcar o însămânţare, noi nu facem altceva decât să pregătim solul pentru însămânţare. Altfel, vin câteodată de pe Pământ... entuziaştii, dracu’ să-i ia... Sprinteri cu suflul scurt...

Rumata zâmbi strâmb şi, fără să fie necesar în mod special, începu să tragă de botfori. Sprinterii. Da, au fost şi sprinteri.

În urmă cu vreo zece ani Ştefan Orlovski, alias don Kapada, comandantul companiei de arbaletieri ai înălţimii sale imperiale, a ordonat soldaţilor săi să deschidă focul asupra călăilor în timpul torturării publice a optsprezece vrăjitori estorieni, l-a spintecat cu spada pe judecătorul imperial, plus încă vreo doi portărei şi a fost ridicat în lănci de straja regală. Chinuit de

convulsiile morţii, a mai reuşit să ţipe: „Doar sunteţi oameni! Loviţi-i, loviţi-i!” Erau însă prea puţini cei ce-l auzeau în urletul mulţimii: „Focul! Mai bagă la foc!...”

Cam în aceeaşi perioadă, în cealaltă emisferă, Karl Rosenblum, unul dintre cei mai buni cunoscători ai războaielor ţărăneşti din Germania şi Franţa, alias Pani-Pa, negustorul de lână, a ridicat la luptă ţăranii murissieni, a cucerit împreună cu aceştia două oraşe şi a fost omorât de o săgeată trasă drept în ceafă, pe când încerca să stăvilească jafurile din oraş. Când au venit după el cu elicopterul încă mai trăia, dar deja nu mai putea să vorbească, doar se uita cu un aer vinovat şi nedumerit, privea cu ochii lui mari, albaştri, din care curgeau neîncetat lacrimi...

Iar cu puţin înainte de venirea lui Rumata, un prieten conspirativ (Jeremy Tafnut, specialist în istoria reformelor funciare), foarte bine acoperit ca fiind unicul confident al tiranului kaisanian, a dat pe neaşteptate o lovitură de palat, a uzurpat puterea şi timp de două luni a încercat să introducă Secolul de Aur, încăpăţânându-se să rămână mut la toate interpelările vecinilor şi ale Pământului.

A căpătat imediat faima de om nebun, a scăpat teafăr din opt atentate şi, în cele din urmă, a fost răpit de echipa de intervenţii a Institutului şi transportat cu un submarin la baza insulară de la Polul Sud...

— Dacă stai doar să te gândeşti! bolborosi Rumata. Până acum întreg Pământul şi-a închipuit că cele mai dificile probleme sunt legate de hipertransport...

Don Kondor ridică privirile.

— O, în sfârşit! spuse încet.

Răsunară izbiturile unor copite, armăsarul hamaharian începu să necheze furios şi strident şi se făcu auzită o înjurătură spusă pe un ton energic, cu un pronunţat accent irukanian. În pragul uşii apăru don Gug, postelnicul-şef al Luminăţiei sale ducele Irukanski, gras, rumen, cu mustaţa răsucită voiniceşte, cu zâmbetul până la urechi, cu ochii micuţi şi voioşi sub buclele castanii ale perucii. Şi din nou Rumata dădu să sară şi să-l îmbrăţişeze, pentru că ăsta era chiar Paşca, dar don Gug începu să-şi aranjeze brusc ţinuta, iar pe fizionomia bucălată apăru o expresie excesiv de mieroasă, corpul lui se încovoie uşor de mijloc, îşi strânse pălăria la piept şi îşi supse buzele cu un şuierat. Rumata aruncă o privire fugară către Alexandr

Vasilievici. Alexandr Vasilievici dispăruse. Pe bancă stătea acum Judecătorul Suprem şi Custodele marilor sigilii – cu picioarele depărtate, mâna stângă înfiptă în şold, iar cea dreaptă aşezată pe mânerul aurit al spadei.

— Aţi întârziat nepermis de mult, don Gug, spuse acesta cu o voce neplăcută.

— Mii de scuze, ţipă don Gug, apropiindu-se cu mişcări line de masă. Jur pe rahitismul ducelui meu, au fost împrejurări complet neprevăzute. De patru ori am fost oprit de către patrulele Înălţimii sale regale a Arkanarului şi de două ori m-am încăierat cu nişte nespălaţi. Ridică cu eleganţă mâna stângă, înfăşurată cu o cârpă îmbibată de sânge. Că veni vorba, nobili doni, al cui este elicopterul din spatele colibei?

— Este elicopterul meu, răspunse arţăgos don Kondor. N-am eu timp de încăierări la drumul mare.

Don Gug zâmbi plăcut şi, aşezându-se pe spătarul băncii, spuse:

— Aşa deci, nobili doni, am fost siliţi să constatăm că preaînvăţatul doctor Budah a dispărut în mod misterios undeva între graniţa irukaniană şi regiunea Spadelor Grele...

Părintele Cabani se agită brusc pe locul lui.

— Don Reba, rosti acesta, cu voce profundă, fără a se trezi însă.

— Lăsaţi-mi-l mie pe Budah, spuse deznădăjduit Rumata, şi încercaţi cumva să mă înţelegeţi...

CAPITOLUL 2

Rumata se trezi şi deschise ochii. Se făcuse de ziuă. Sub ferestre, în plină stradă, izbucnise scandalul. Cineva, se pare un militar, zbiera: „N-nemer-rnicule! Să lingi mizeria cu limba! („În loc de bună dimineaţa!” se gândi Rumata). Să ta-aci. Jur pe spinarea Sfântului Miki, mă scoţi din sărite!” Un alt glas, lipsit de fineţe şi răguşit, bombănea ceva în sensul că pe această stradă se cade să te uiţi pe unde calci. „A dat o ploicică în zori de zi, iar strada cine ştie de când nu a mai fost pavată...” „Mai îmi şi comandă pe unde să mă uit!...” „Mai bine m-aţi lăsa, nobile don, nu mă mai ţineţi de cămaşă” „Mai îmi şi comandă!...” Se auzi un pocnet răsunător. Probabil că aceasta era a doua palmă – prima îl trezise pe Rumata. „Mai bine aţi face să nu mă bateţi, nobile don...”, se auzea de jos.

Era o voce cunoscută, cine ar fi putut să fie? Pare a fi don Tameo. Astăzi trebuie să-i pierd înapoi la cărţi mârţoaga lui hamahariană. Interesant, voi reuşi vreodată să învăţ să mă pricep la cai? Într-adevăr, noi ăştia, de-alde Rumata Estorski, nu ne pricepem la cai de când lumea. Noi suntem cunoscători doar în privinţa cămilelor de luptă. Ce bine că în Arkanar aproape că nu există cămile.

Rumata se întinse de-i trosniră oasele, pipăi la căpătâi un şnur răsucit din mătase şi îl trase de câteva ori. În adâncurile casei răsunară nişte clopoţei. Evident, băiatul cască ochii la scandal, se gândi Rumata. Ar fi putut să se scoale şi să se îmbrace singur, dar asta ar fi însemnat alte zvonuri in plus. Deveni mai atent la cearta de sub ferestre. Ce grai viguros! Incredibilă entropie. Numai de nu l-ar spinteca don Tameo... În ultima vreme apăruseră în gardă amatorii, care dădură de ştire că au un singur paloş pentru lupta nobilă, pe cel de-al doilea folosindu-l în special pentru scârnăviile străzii, care din grija lui don Reba se înmulţiseră peste măsură în gloriosul Arkanar. Totuşi, don Tameo nu este din ăștia. Cam fricos don Tameo al nostru, dar este şi un politician cunoscut...

Ce porcărie, când ziua începe cu don Tameo... Rumata se aşeză, cuprinzându-şi genunchii pe sub pătura luxoasă, zdrenţuită. Îl cuprinse un simţământ de disperare, ca de plumb,

aşa de dureros, încât nu putea să nu se întrebe cum putem fi atât de slabi şi neînsemnaţi în faţa acestor evenimente... Nu ne putem închipui aşa ceva pe Pământ. Acolo suntem băieţi sănătoşi, siguri pe noi, băieţi ce au trecut de condiţionarea psihologică şi sunt gata de orice. Avem nervi minunaţi: ştim să nu întoarcem capul când cineva este bătut măr sau executat. Avem o incredibilă stăpânire de sine: suntem capabili să rezistăm la efuziunile unor cretini iremediabili. Am uitat şi de silă, suntem mulţumiţi de vasele care de obicei sunt date câinilor să fie linse, apoi, pentru ca acestea să arate totuşi frumos, le ştergem cu poalele hainelor jegoase. Am devenit nişte monumente de impersonalitate, nici măcar în somn nu mai rostim limbile Pământului. Avem o armă imbatabilă: teoria de bază a feudalismului, elaborată în liniştea cabinetelor şi a laboratoarelor, pe baza unor săpături prăfuite, a unor discuţii temeinice...

Ce păcat însă că don Reba habar nu are de această teorie. Ce păcat că pregătirea psihologică se duce de pe noi precum pielea bronzată, ne aruncăm în extreme, suntem nevoiţi să facem permanent antrenamente. „Strânge din dinţi şi aminteşte-ţi că eşti un zeu mascat, ei nu ştiu ce fac şi aproape nimeni dintre ei nu este vinovat, deci fii răbdător şi tolerant...” Se vede treaba că fântânile umanismului din sufletele noastre, ce păreau abisale pe Pământ, seacă acum cu o repeziciune înspăimântătoare. Pe Sfântul Miki, acolo, pe Pământ, eram cu adevărat umanişti, ajungeam până la antropocentrism în admiraţia noastră faţă de OM, în dragostea noastră faţă de OM, iar aici ne prinde brusc groaza la gândul că nu mai iubim OMUL, ci doar comunardul, pământeanul care este egal cu noi... Tot mai des ne înflăcărăm la gândul: „Încetaţi odată! Sunt ei oare oameni? Sunt ei oare capabili să devină cu timpul oameni?” Şi atunci ne amintim de cei precum Kira, Budah, Arata Cocoşatul, minunatul baron Pampa şi ne ruşinăm, ceea ce este destul de neplăcut şi neobişnuit, dar, din păcate, nu ajută la nimic...

Nu mai trebuie să mă gândesc la asta, reflectă Rumata. În orice caz, nu dimineaţa. De-ar dispărea acest don Tameo. Se adună amărăciunea în sufletul meu şi nu am unde s-o arunc într-o aşa singurătate. Chiar aşa, în singurătate! Noi, cei sănătoşi, cei ce ne putem stăpâni, am crezut noi vreodată că vom fi aici atât de singuri? Nimeni nu ne va crede! Anton, prietene, ce-i cu

tine? La trei ore de zbor spre vest se află Alexandr Vasilievici, un om bun şi deştept; la est se află Paşca, şapte ani cu el în aceeaşi bancă, un prieten vesel şi credincios. Pur şi simplu te-ai înmuiat, Toşca. Sigur, din păcate, noi am crezut că eşti mai tare, dar cu cine nu se întâmplă?! Este o muncă de infern, te înţelegem. Întoarce-te pe Pământ, odihneşte-te, mai învaţă ceva teorie şi apoi vom mai vedea...

Iar Alexandr Vasilievici, printre altele, este un dogmatic pur. Dacă teoria de bază nu îi include pe cenuşii – („Eu, dragul meu, nu am observat astfel de abateri de la teorie în cei cincisprezece ani de muncă ai mei...") – atunci înseamnă că au început să mi se năzară aceşti cenuşii. Şi dacă am început să aiurez, atunci nervii mi-au cedat şi trebuie să fiu trimis la odihnă. „Bine, promit că am să cercetez personal şi am să comunic opinia mea.

„Deocamdată însă, don Rumata, vă rog, niciun fel de excese..." Iar Pavel, prietenul meu din copilărie, un erudit, vezi Doamne, mare cunoscător, o comoară de informaţii... s-a cufundat nebuneşte în istoriile ambelor planete şi a dovedit cu uşurinţă că mişcarea cenuşie nu este decât o manifestare banală a orăşenilor contra baronilor. „De altfel, zilele astea o să trec eu pe la tine să văd. Pe bune, mă simt cumva stânjenit pentru Budah..." Mulţumesc şi pentru atât! Şi ajunge! Mă ocup eu de Budah, dacă nu mai sunt capabil de altceva.

Preaînvăţatul doctor Budah. Băştinaş irukanian, marele medic, căruia ducele Irukanski a fost gata-gata să-i confere titlul de nobil, dacă nu s-ar fi răzgândit şi nu s-ar fi decis să-l vâre în turn. Cel mai mare specialist din Imperiu în tratamentul cu venin. Autorul binecunoscutului tratat despre ierburi şi alte cereale ce pot în mod enigmatic să devină cauza mâhnirii, bucuriei şi a liniştirii, precum şi despre saliva şi sucurile târâtoarelor, a păianjenilor şi a mistreţului golaş, precum şi despre multe alte însuşiri ale lor. Fără îndoială, este un om minunat, un adevărat intelectual, un umanist convins şi neiubitor de argint: toată averea lui este un sac cu cărţi. Cine are nevoie de tine, doctore Budah, în această ţară sumbră şi ignorantă ce se scufundă în mlaştina sângeroasă a comploturilor şi a cupidităţii?

Vom considera că eşti viu şi te afli în Arkanar. Desigur, nu este exclus să fi fost prins de barbarii-agresori coborâţi de pe lanţurile muntoase ale Masivului Roşu de Nord. În acest caz, don Kondor va trebui să ia legătura cu prietenul nostru

Shushtuletydovodus, specialist în istoria culturilor primitive, care acum se dă drept şaman-epileptic la un conducător al cărui nume este format din patruzeci şi cinci de silabe. Dacă totuşi te afli în Arkanar, atunci primii care ar fi putut să te prindă sunt oamenii nocturni ai lui Vaga Roată. De fapt, nu chiar să te prindă, ci doar să te ia în treacăt, pentru că principala lor pradă ar fi fost însoţitorul tău, nobilul don care a pierdut totul la cărţi. Aşa sau altfel, ei nu te vor ucide: Vaga Roată este prea zgârcit pentru a face asta.

Ai fi putut fi prins şi de vreun dobitoc de baron. Fără nicio intenţie duşmănoasă, doar aşa, din cauza plictiselii şi a ospitalităţii lui hipertrofiate. I-a venit chef să tragă un chiolhan cu un nobil interlocutor, a pus glotaşii pe drumuri şi l-a silit pe însoţitorul tău să vină la castel. Şi vei sta în odaia puturoasă a slugilor până când donii se vor îmbăta criţă şi-şi vor lua rămas-bun. Nici în acest caz nu te ameninţă nimic.

Pe undeva însă în Râpaputredă mai sunt ascunse rămăşiţe din recent distrusa armată ţărănească a lui don Xi şi a lui Perta Şirădespinare, aprovizionată în taină, chiar şi acum, de însuşi vulturul nostru don Reba pentru foarte posibilele complicaţii cu baronii. Uite, ăştia nu ştiu ce-i mila şi mai bine să nu te gândeşti la ei. Ar mai fi don Satarin, un aristocrat imperial de viţă nobilă, are o sută doi ani şi a dat în mintea copiilor. Se află în duşmănie de neam cu ducele Irukanski şi uneori, excitându-se la gândul unei activităţi, începe să-i prindă pe toţi cei care trec graniţa irukaniană. Este foarte periculos, pentru că sub influenţa crizelor de colită poate fi capabil să emită unele ordine, astfel încât groparii să nu mai facă faţă la scosul morţilor din temniţele lui.

Şi, în fine, principalul. Principalul nu pentru că ar fi cel mai periculos, ci pentru că este cel mai probabil. Patrulele cenuşii ale lui don Reba. Agresorii la drumul mare. Poţi să cazi întâmplător în mâinile lor şi atunci poate că însoţitorul tău va fi cuminte şi calm. Dar dacă-l interesezi pe don Reba... Don Reba are uneori interese atât de neaşteptate... Spionii lui ar fi putut să-l informeze că treci prin Arkanar şi atunci în întâmpinarea ta s-a trimis o trupă condusă de un ofiţer cenuşiu, stăruitor, o lepădătură provenită din mica boierime, iar acum deja stai într-un sac de piatră, sub Turnul Vesel...

Rumata trase iarăşi nerăbdător de şnur. Uşa dormitorului se deschise cu un scârţâit respingător şi intră sluga, un băiat

slăbuţ şi posomorât. Îl chema Uno, iar destinul lui putea fi subiect de baladă. Se înclină în prag, târşâindu-şi bocancii rupţi, se apropie de pat şi puse pe măsuţă o tavă cu scrisori, cafea şi o bucată din scoarţa aromată a unui copac bună pentru mestecat, pentru curăţirea şi întărirea dinţilor.

Rumata îl privi supărat:

— Spune-mi, te rog, când ai de gând să ungi uşa?

Băiatul tăcu, cu privirile plecate. Rumata zvârli pătura de-o parte, îşi coborî picioarele goale pe duşumea şi se întinse spre tavă.

— Astăzi te-ai spălat? întrebă Rumata.

Băiatul se lăsă de pe un picior pe altul şi, fără să răspundă, începu să umble prin cameră, adunând îmbrăcămintea aruncată.

— Mi se pare că te-am întrebat dacă te-ai spălat sau nu astăzi? întrebă Rumata, desfăcând prima scrisoare.

— Păcatele nu le speli cu apă, mormăi băiatul. Ce sunt eu, nobil, să mă spăl?

— Ţi-am povestit despre microbi?

Băiatul puse pantalonii verzi pe spătarul fotoliului şi făcu un semn cu degetul mare pentru a izgoni necuratul.

— M-am rugat de trei ori în noaptea asta, spuse el. Nu este îndeajuns?

— Mare prostănac mai eşti, spuse Rumata şi începu să citească scrisoarea.

Îi scria dona Okana, damă de onoare, noua favorită a lui don Reba. Îi propunea o vizită la ea, în această seară, vizită după care ea „se tânjeşte duios”. În post-scriptum stătea scris, în cuvinte simple, ce aşteaptă ea de la această întâlnire. Rumata nu se mai putu controla şi roşi. Uitându-se pe furiş la băiat, mormăi: „Ei, de fapt...” Trebuia să se mai gândească la asta. Îi era silă să meargă, dar ar fi fost o prostie să nu se ducă – dona Okana ştia prea multe. Bău cafeaua dintr-o suflare şi începu să mestece o bucăţică de scoarţă.

Următorul plic era dintr-o hârtie rezistentă, pecetea de ceară era ştearsă şi se vedea limpede că scrisoarea fusese deschisă. Îi scria don Ripat – un carierist hotărât, locotenent în compania cenuşie a negustorilor de mărunţişuri. Întreba de sănătate, îşi exprima încrederea în victoria cauzei cenuşii şi rugămintea de a fi păsuit cu datoria, invocând nişte împrejurări absurde. „Bine, bine...” mormăi Rumata, puse de-o parte

scrisoarea, luă plicul din nou şi-l cercetă cu interes. „Mda, au început să lucreze mai îngrijit. Vizibil mai fin.”

În a treia scrisoare era provocat la duel cu spadele în chestiuni legate de onoarea donei Pifa, dar se propunea închiderea conflictului dacă don Rumata va binevoi să aducă dovezi că el, nobilul don Rumata, nu a avut şi nu are nicio tangenţă cu dona Pifa. Scrisoarea era standard: textul principal era scris de un caligraf, iar în spaţiile libere erau scrise cu litere strâmbe şi cu greşeli gramaticale numele persoanelor şi termenele.

Rumata aruncă scrisoarea şi se scărpină la mâna stângă, pişcată de ţânţari.

— În fine, hai să mă spăl, ordonă el.

Băiatul dispăru dincolo de uşă şi se întoarse în curând, intrând cu spatele şi trăgând pe podea un ciubăr din lemn, plin cu apă. Apoi mai fugi încă o dată dincolo de uşă şi aduse un ciubăr gol şi o ulcică.

Rumata sări jos, îşi trase peste cap cămaşa de noapte, ponosită, dar cu o broderie foarte fină, făcută manual, şi scoase cu un zăngănit spadele din tecile atârnate la capul patului. Băiatul stătea precaut după fotoliu. Exersând vreo zece minute fandări şi parări, Rumata înfipse apoi spadele în perete, se aplecă deasupra ciubărului gol şi porunci: „Toarnă!” Era greu fără săpun, dar Rumata se obişnuise deja. Băiatul turna ulcică după ulcică, pe spate, pe gât, pe cap şi mormăia întruna: „La toţi e ca la toată lumea, doar la noi numai ciudăţenii. Unde s-a mai văzut să te speli în două ciubăre. Pentru latrină a născocit un ţucal... Ştergar curat în fiecare zi... Fără rugăciuni, ţopăie goi cu spadele...”

Frecându-se cu ştergarul, Rumata îl povăţui:

— Eu sunt la curte, nu sunt un oarecare baron păduchios. Curtezanul trebuie sa fie curat şi să miroasă frumos.

— Înălţimea sa atâta grijă are, doar să vă miroasă, se îndârji băiatul. Toată lumea ştie că Înălţimea sa se roagă zi şi noapte pentru noi, păcătoşii. Iar don Reba nu se spală niciodată. Am auzit eu, a povestit o slugă de-a lui.

— Bine, bine, nu mă mai sâcâi, spuse Rumata, trăgându-şi maioul din nylon.

Băiatul se uită dezaprobator la acest maiou. De mult circulau zvonuri despre el printre slugile arkanariene. Rumata nu putea însă schimba nimic în această privinţă, datorită unui

firesc sentiment de silă. Când îşi puse chiloţii, băiatul întoarse capul şi făcu o mişcare din buze, de parcă ar fi scuipat pe necuratu'.

Bine ar fi fost totuşi să introduc o modă în lenjerie, se gândi Rumata. În mod normal însă, aceasta se putea face numai cu ajutorul femeilor, iar Rumata se remarca în această chestiune printr-o exigenţă inadmisibilă pentru un cercetaş. Un cavaler şi un fluşturatic, cunoscător al manierelor din capitală, exilat în provincie datorită duelurilor din amor, trebuia să aibă cel puţin douăzeci de amante. Rumata depunea eforturi eroice pentru a-şi susţine renumele. Jumătate din reţeaua lui de spioni răspândea zvonuri oribile despre el în loc să se ocupe de treburile specifice, iar aceste zvonuri stârneau invidia şi admiraţia în rândurile tineretului din garda arkanariană. Zeci de dame dezamăgite, la care Rumata întârzia special până noaptea târziu, citindu-le poezii (a treia gardă, sărutul părintesc pe obraz şi săritura de pe balcon drept în braţele comandantului de rond nocturn sau ale unui ofiţer cunoscut), povesteau, care mai de care, una alteia, despre adevăratul stil de capitală pe care îl are cavalerul din metropolă. Rumata rezista numai datorită vanităţii acestor muieri proaste şi dezgustător de depravate, dar problema lenjeriei rămânea deschisă. Ce simplu a fost cu batistele! La primul bal, Rumata şi-a scos din manşetă o batistuţă fină, din dantelă, şi şi-a tamponat buzele cu ea. La balul următor bravii gardieni deja îşi ştergeau feţele transpirate cu bucăţi mai mici sau mai mari din materiale de diferite culori, cu broderii sau monograme, iar după o lună au apărut şi filfizonii, care purtau pe braţul îndoit cearşafuri întregi, târându-le cu distincţie pe podea.

Rumata îşi puse pantalonii verzi şi o cămaşă albă cu guler îngălbenit.

— Mă aşteaptă cineva? întrebă el.

— Frizerul aşteaptă, răspunse băiatul. Şi încă doi doni mai aşteaptă în salon, don Tameo şi don Sera. Au poruncit să le aduc vin şi acum joacă pietre de noroc. Vă aşteaptă la micul dejun.

— Du-te şi cheamă-l pe frizer, spune-le nobililor doni că voi fi gata în curând. Şi nu fi grosolan, vorbeşte frumos...

***

Micul dejun nu a fost prea îmbelşugat, lăsând loc şi pentru masa de prânz. S-a servit carne friptă, cu multe mirodenii şi garnisită cu urechi de câine frăgezite în oţet. S-a băut vin spumos irukanian, vin vâscos estorian, de culoare maronie, şi alb de soan. Despicând dibace cu două pumnale o pulpă de berbec, don Tameo se plângea de obrăznicia păturilor de jos. „Intenţionez să fac un raport adresat Înălţimii sale, informă el. Nobilimea va cere ca ţăranilor şi adunăturilor de meseriaşi să li se interzică apariţia în locurile publice şi pe străzi. Lasă-i să umble prin curţi şi prin dosul caselor. În cazurile când apariţia ţăranilor pe stradă este inevitabilă, ca atunci când aduc pâine, carne şi vin în casele nobililor, atunci să aibă un permis special din partea Ministerului Siguranţei Coroanei.” „Ce cap minunat! spuse admirativ don Sera, stropind în jur cu salivă şi suc de carne. Iar ieri la curte...” Şi povesti ultima noutate. Noua pasiune a lui don Reba, dama de onoare Okana, a călcat din imprudenţă piciorul bolnav al regelui, Înălţimea sa s-a înfuriat şi, întorcându-se spre don Reba, a poruncit pedepsirea exemplară a criminalei, la care don Reba a spus fără a clipi: „Se va executa, Înălţimea voastră. Chiar în această noapte!” „Atâta am râs, continuă don Sera, scuturându-şi capul, că mi-au sărit două cârlige de la veston...”

Protoplasmă, se gândi Rumata. O protoplasmă care doar înfulecă şi se înmulţeşte.

— Da, nobililor doni, spuse acesta. Don Reba este un om foarte deştept...

— Oho-ho! exclamă don Sera. Şi-ncă cum! Un cap foarte limpede!...

— O personalitate marcantă, spuse semnificativ don Tameo plin de patos.

— Cât de ciudat mi se pare chiar şi acum să-mi amintesc, continuă Rumata, zâmbind prietenos, ce se vorbea despre el numai în urmă cu un an. Vă mai amintiţi, don Tameo, cât de ironic aţi râs de picioarele lui strâmbe?

Don Tameo se înnegură şi sorbi pe nerăsuflate un pahar de vin irukanian.

— Nu-mi amintesc, mormăi el. Cine mai ştie cum am râs...

— A fost, a fost, se băgă don Sera clătinând dojenitor din cap.

— Într-adevăr! exclamă Rumata. Dumneavoastră, don Sera, aţi participat la acea discuţie! Îmi amintesc că aţi râs cu atâta

poftă la pasajele ironice ale lui don Tameo, încât a sărit ceva de la dumneavoastră drept în latrină...

Don Sera roşi şi începu s-o scalde, justificându-se în bâlbâieli, dar de fapt minţea întruna. Don Tameo se întunecă şi mai tare şi se înverşună asupra vinului tare estorian pentru că, după propriile lui cuvinte, „aşa cum am început de alaltăieri dimineaţa, aşa nu mă mai pot opri acum”, astfel încât atunci când au ieşit din casă au trebuit să-l sprijine din ambele părţi.

Ziua era însorită, luminoasă. Oamenii simpli forfoteau în jurul caselor, căutând ceva la care să poată căsca gura, băieţii fluierau şi ţipau, aruncând cu noroi unii în ceilalţi, iar de la ferestre priveau orăşencele drăguţe, cu bonete pe cap, în timp ce servitoarele sprinţare priveau pe furiş, timide, cu ochişorii lor umezi. Buna dispoziţie începu să mai crească. Don Sera îmbrânci cu multă dibăcie un ţăran şi era cât pe-aci să crape de râs privind cum ţăranul se bălăceşte în noroi. Don Tameo observă dintr-odată că îşi pusese pe dos curelele spadelor şi ţipă: „Staţi!”, după care începu să se învârtă pe loc, încercând să-şi aranjeze curelele. Lui don Sera iar îi sări ceva de la veston. Rumata prinse urechiuşa roză a unei slujnicuţe ce fugea prin apropiere şi o rugă pe fată să-l ajute pe don Tameo să se aranjeze. În jurul nobililor doni se adună de îndată o ceată de gură-cască şi imediat se porniră sfaturile, care o făcură pe slujnică să devină roşie ca racul, în timp ce de la vestonul lui don Sera cădeau de-a valma închizători, năsturei şi catarame. Când, în fine, au pornit mai departe, don Tameo începu să compună cu glas tare o completare la raportul său, în care se arăta necesitatea „neadăugirii persoanelor drăguţe, de sex feminin, la tagma mujicilor şi a ţăranilor”. Chiar atunci o teleagă cu ulcioare le blocă drumul. Don Sera îşi scoase ambele spade şi declară că nu se cade ca nişte nobili doni să ocolească nişte oale şi că-şi va croi drum chiar prin această teleagă. Dar până când el a tot cercetat, încercând să distingă unde se termina zidul casei şi unde încep oalele, Rumata înşfăcă o roată şi întoarse teleaga, eliberând astfel trecerea. Urmărind cu admiraţie cele întâmplate, gloata strigă de trei ori „ura!” către Rumata. Nobilii doni porniră mai departe, dar la fereastra de la etajul trei apăru un negustor gras şi bălai şi începu să ţină un discurs despre fărădelegile curtenilor, „cărora vulturul nostru don Reba le va găsi în curând ac de cojocul lor”. Au fost nevoiţi să mai zăbovească şi să trimită în această fereastră toate oalele

din teleagă. În ultimul ulcior rămas întreg Rumata aruncă două monede de aur cu efigia lui Pits al Şaselea şi dădu ulciorul proprietarului rămas încremenit lângă căruţă.

— Cât i-aţi dat? întrebă don Tameo după ce o luară din loc.

— Un fleac, răspunse plictisit Rumata. Doi galbeni.

— Pe spinarea Sfântului Miki! exclamă don Tameo. Dar sunteţi bogat! Nu vreţi să vă vând armăsarul meu hamaharian?

— Mai bine îl câştig de la dumneavoastră la pietre, spuse Rumata.

— Corect! interveni don Sera şi se opri. De ce n-am juca nişte pietre?

— Chiar aici? întrebă Rumata.

— De ce nu? se miră don Sera. Nu văd de ce trei nobili doni n-ar putea juca pietre acolo unde vor ei?!

Şi în acest moment don Tameo se prăbuşi pe neaşteptate. Don Sera se împiedică de picioarele lui şi căzu şi el.

— Am uitat de tot, spuse el. E timpul să intrăm de gardă.

Rumata îi ridică şi îi conduse, ţinându-i de coate. Se opriră lângă casa mare şi sumbră a lui don Satarin.

— Oare nu am putea intra puţin la bătrânul don? întrebă Rumata.

— Nu văd deloc de ce trei nobili doni nu ar putea intra la bătrânul don Satarin, spuse don Sera.

Don Tameo deschise ochii.

— Aflându-ne în slujba regelui, rosti acesta, noi trebe prin toate mijloacele să privim în viitor. D-don Satarin e o etapă trecută. ’Nainte, nobililor doni! Trebe ză fiu la datorie.

— Înainte, acceptă Rumata.

Bărbia lui don Tameo căzu din nou în piept şi nobilul don nu se mai trezi. Numărând pe degete, don Sera povestea despre victoriile lui amoroase. Aşa au şi ajuns la palat. În camera de gardă, Rumata îl puse uşor pe don Tameo pe o bancă, iar don Sera se aşeză la masă, unde împinse cu dispreţ un teanc de mandate semnate de rege şi spuse că sosise în sfârşit vremea să bea şi el un vin rece irukanian. „Să lăsăm stăpânul să rostogolească butoiul, porunci el, iar aceste fetiţe (arătă spre gardienii ce jucau cărţi la o altă masă) să vină-ncoa’.” Veni şeful gărzii, locotenentul companiei de gardă. Acesta îi privi timp îndelungat pe don Tameo şi don Sera, iar când don Sera îl întrebă „de ce s-au veştejit toate florile din grădina tainică a dragostei” hotărî că nu este cazul să-i trimită acum pe cei doi la posturi. Mai bine să

stea deocamdată culcaţi.

Rumata pierdu un galben la o partidă cu locotenentul, mai vorbiră despre noile curele pentru uniformă şi despre metodele de ascuţire a spadelor. Rumata remarcă în treacăt că doreşte să-l viziteze pe don Satarin ce are o armă ascuţită după un străvechi procedeu şi se supără teribil aflând că onorabilul demnitar înnebunise de-a binelea: în urmă cu o lună îşi eliberase toţi prizonierii, îşi împrăştiase trupele şi dăruise Visteriei bogatul său arsenal de instrumente de tortură. Bătrânul în vârstă de o sută doi ani anunţă că intenţionează să se consacre pentru tot restul vieţii doar lucrurilor bune, deci, pesemne, nu mai avea mult de trăit.

Luându-şi rămas bun de la locotenent, Rumata ieşi din palat şi se îndreptă spre port. Mergea, ocolind băltoacele şi sărind degajat peste gropile pline cu apă mucegăită, croindu-şi drum printre ţăranii ce căscau gura aiurea, făcea cu ochiul către fete, iar înfăţişarea lui, se vede treaba, producea o impresie irezistibilă, se înclina către damele purtate în lectici, saluta prieteneşte nobilii cunoscuţi şi în mod voit se prefăcea că nu-i observă pe agresorii cenuşii.

Se abătu puţin din drum pentru a vizita şi Şcoala Patriotică. Această şcoală fusese înfiinţată în urmă cu doi ani şi era sprijinită şi în prezent de don Reba pentru pregătirea neisprăviţilor proveniţi din nobilimea săracă şi negustorime în vederea constituirii noilor cadre militare şi administrative. Casa era din piatră, o construcţie contemporană lipsită de coloane şi basoreliefuri, cu ziduri groase, cu ferestre înguste ca ambrazurile, cu turnuri semicirculare de o parte şi de alta a intrării principale. În caz de necesitate, casa putea rezista unui asediu.

Rumata urcă treptele înguste de piatră până la etajul întâi şi, zăngănind din pinteni, se îndreptă pe lângă clase spre cabinetul procuratorului şcolii. Din clase se auzeau voci rostite în cor: „Cine este regele? Înălţimea luminată. Cine sunt miniştrii? Cei devotaţi, ce nu cunosc îndoiala...”, „...şi Dumnezeu, creatorul nostru, a spus: «Vă blestem!» Şi a blestemat...”, „...iar când goarna sună de două ori vă împrăştiaţi câte doi, ca în lanţ, lăsând şi suliţele în jos...”, „...Când cel torturat îşi pierde cunoştinţa se opresc cu încercările, fără înflăcărări... “

Şcoala, se gândi Rumata. Cuibul înţelepciunii. Sprijinul

culturii...

Fără să bată, împinse uşa joasă şi boltită şi intră în cabinetul întunecos şi rece ca o pivniţă. Îi sări în întâmpinare un om înalt, stângaci, chelbos, cu ochii cufundaţi în orbite, încorsetat într-o uniformă strâmtă cenuşie, cu galoanele Ministerului Siguranţei Coroanei, venind de la o masă uriaşă, pierdută sub maldărele de hârtii şi bastoane pentru pedepse corporale. Acest om era procuratorul Şcolii Patriotice, preaînvăţatul părinte Kyn – un criminal sadic, călugărit, autorul Tratatului despre denunţ şi care atrăsese atenţia lui don Reba.

Dând dispreţuitor din cap, drept răspuns la salutul emfatic, Rumata se aşeză în fotoliu stând picior peste picior. Părintele Kyn rămase în picioare, uşor aplecat într-o poziţie de atenţie respectuoasă.

— Ei, ce mai faci? întrebă binevoitor Rumata. Pe unii cărturari îi tăiem, pe alţii îi învăţăm?

Părintele Kyn rânji.

— Cărturarul nu este duşmanul regelui, spuse acesta. Duşmanul regelui este cărturarul visător, cărturarul plin de îndoieli, cărturarul necredincios! Noi însă aici...

— Bine, bine, i-o reteză Rumata. Te cred. Ce-ai mai scris? Ţi-am citit tratatul – o carte folositoare, dar prost concepută. Tocmai tu? Nu-i frumos. Procurator!...

— Nu m-am străduit să vă uimesc cu deşteptăciunea mea, răspunse demn părintele Kyn. Singurul lucru spre care am năzuit a fost să reuşesc pentru binele statului. Nu avem nevoie de deştepţi. Avem nevoie doar de oameni devotaţi..., iar noi...

— Bine, bine. Te cred. Mai scrii ceva nou sau nu?

— Mă pregătesc să înmânez ministrului spre examinare gândurile despre noul stat, dând drept exemplu regiunea Sfântului Ordin.

— Ce-ai păţit? se miră Rumata. Ne vrei pe toţi călugări?...

Părintele Kyn îşi împreună mâinile şi înaintă.

— Permiteţi-mi să vă explic, nobile don, spuse cu patos, lingându-şi buzele. Esenţa este cu totul alta. Esenţa stă în instaurările de bază ale noului stat. Schimbările sunt simple şi nu sunt decât trei: încrederea oarbă în dreptatea legilor, supunerea oarbă faţă de ele şi supravegherea vigilentă a fiecăruia dintre noi de către ceilalţi!

— Hm, făcu Rumata. Pentru ce?

— Ce „pentru ce”?

— Totuşi, mare prost mai eşti, spuse Rumata. Bine, bine, te cred. Deci, ce încercam să-ţi spun?... A, da! Mâine vei primi doi mentori noi. Unul este părintele Tarra, un bătrân foarte respectabil ce se ocupă cu... asta... cosmografia, iar celălalt este fratele Nanin, un om la fel de fidel, bine pregătit în istorie. Ai grijă că sunt oamenii mei, primeşte-i respectuos. Iată garanţia.

Aruncă pe masă un săculeţ zăngănitor.

— Şi aici este partea ta – cinci galbeni. Ai priceput totul?

— Da, nobile don, spuse părintele Kyn.

Rumata căscă şi se uită împrejur.

— Ce bine că ai înţeles! Nu ştiu de ce tatăl meu îi iubea foarte mult pe aceşti oameni şi mi-a lăsat cu limbă de moarte să le asigur viaţa... Uite, explică-mi tu, un om învăţat, de unde să aibă un don foarte nobil atâta afecţiune pentru un cărturar?

— Poate nişte merite deosebite? îşi dădu cu părerea părintele Kyn.

— Adică la ce te referi? întrebă suspicios Rumata. Deşi, de ce nu? Mda... Vreo fată drăguţă sau vreo soră... Bineînţeles, pe-aici n-ai nişte vin?

Părintele Kyn dădu din mâini a vinovăţie. Rumata luă de pe masă o hârtie şi un timp o ţinu în dreptul ochilor.

— „A fa-vo-ri-za” silabisi el. Ce deştepţi! Scăpă foaia pe jos şi se ridică. Vezi, ai grijă ca haita ta de învăţaţi să nu-i supere în vreun fel pe cei doi. Într-o zi am să-i vizitez şi dacă aflu cumva... Vârî pumnul sub nasul părintelui Kyn. Bine, bine, nu te speria, nu-ţi fac nimic...

Părintele Kyn chicoti respectuos. Rumata dădu din cap şi porni spre uşă, zgâriind podeaua cu pintenii.

Pe strada Ceamultpreamulţumita trecu pe la prăvălia cu arme, cumpără inele noi pentru teacă, încercă vreo două pumnale, aruncându-le în perete şi trecându-le peste palmă, dar rezultatul nu-l mulţumi. Se aşeză apoi pe tejghea şi stătu de vorbă cu stăpânul, părintele Gauk. Acesta avea ochii plânşi şi trişti, iar mâinile lui mici şi palide erau pătate de cerneală. Rumata mai discută puţin cu el despre valoarea poeziilor lui Tsuren, ascultă un comentariu interesant despre versul „Ca frunza veştejită cade pe suflet...” şi-l rugă pe părinte să recite ceva nou. Oftă împreună cu autorul la auzul versurilor nespus de triste şi înainte de a pleca declamă în irukaniană pasajul cu „A fi sau a nu fi”, în propria lui traducere.

— Sfinte Miki! izbucni cu înflăcărare părintele Gauk. Ale cui

sunt versurile?

— Ale mele, spuse Rumata şi ieşi.

Se abătu pe la „Bucuria cenuşie”, bău un pocal cu poşircă arkanariană, trecu pe lângă stăpână şi o bătu uşurel pe obraz, răsturnă cu o mişcare abilă a spadei măsuţa unui informator în civil ce-şi holba la el privirile goale, apoi trecu într-un colţ îndepărtat unde dădu peste un omuleţ bărbos şi jerpelit, cu o călimară agăţată de gât.

— Bună ziua, frate Nanin, spuse. Câte cereri ai scris astăzi?

Fratele Nanin zâmbi sfios, dezvelindu-şi dinţii mărunţi şi stricaţi.

— În zilele de azi se scriu puţine cereri, nobile don. Unii socotesc că este inutil să ceri, alţii speră că într-o vreme nu prea îndepărtată vor lua fără a mai cere voie.

Rumata se aplecă la urechea lui şi îi povesti că s-a aranjat treaba cu Şcoala Patriotică.

— Uite doi galbeni pentru tine, spuse el într-un sfârşit. Să te îmbraci, să te aranjezi şi să fii prudent... măcar în primele zile. Părintele Kyn este un om periculos.

— Am să-i citesc din al meu Tratat despre yonun, se înveseli fratele Nanin. Mulţumesc, nobile don!

— Ce nu faci în memoria tatălui! spuse Rumata. Iar acum, spune-mi unde îl pot găsi pe părintele Tarra?

Fratele Nanin încetă să mai zâmbească şi clipi dezorientat.

— Ieri s-a lăsat aici cu bătaie, iar părintele Tarra era cam băut. Şi apoi, el e roşcovan... I-au rupt o coastă.

Rumata scrâşni înciudat.

— Ce nenorocire! De ce beţi aşa de mult?

— Câteodată este greu să te abţii, spuse abătut fratele Nanin.

— Asta cam aşa e. Ce să fac, uite încă doi galbeni şi ai grijă de el.

Fratele Nanin se aplecă, prinzându-i mâna. Rumata se dădu înapoi.

— Hei, hei! Asta nu-i cea mai bună glumă a ta, frate Nanin. Adio.

Nicăieri în Arkanar nu mirosea ca în port. Mirosea a apă sărată, a nămol împuţit, a mirodenii, smoală, fum şi slănină învechită, iar din cârciumi răzbăteau mirosuri de ars, de peşte prăjit şi de bragă acră. În zăpuşeala zilei plutea atmosfera densă a zarvei în diferite limbi. Pe diguri, de-a lungul trecerilor

înguste dintre depozite, în jurul cârciumilor se îngrămădeau mii de oameni care de care mai ciudaţi: marinari decăzuţi, negustori trufaşi, pescari mohorâţi, negustori de sclavi, negustori de femei, curve boite, soldaţi beţi, mutre dubioase înarmate până-n dinţi, vagabonzi fantastici cu brăţări de aur pe labele jegoase. Toţi erau surescitaţi şi înrăiţi. Era deja a treia zi de când nicio navă, niciun om nu putea părăsi portul, conform ordinului dat de don Reba. În zonele de amarare agresorii cenuşii se jucau cu topoare ruginite, de măcelărie – scuipau încontinuu şi aruncau spre mulţime priviri încrâncenate şi sfidătoare. La bordul navelor poprite stăteau pe vine, în grupuri de cinci-şase, oameni ciolănoşi, cu pielea arămie, având drept veşminte blănuri neîntoarse şi purtând coifuri de aramă. Aceştia erau mercenarii-barbari, foarte slabi în lupta corp la corp, dar atât de înfricoşători priviţi de la distanţă, cu tuburile lor foarte lungi prin care trăgeau cu ghimpi otrăviţi. Iar dincolo de pădurea de catarge, în largul radei, se profilau întunecate, într-un calm de moarte, galerele lungi de război ale flotei regale. Din când în când, din corpul lor ţâşneau şuvoaie roşii de foc şi fum ce aprindeau marea – ardeau petrol pentru înfricoşare.

Rumata trecu de cancelaria vămii unde se îngrămădiseră înaintea uşilor încuiate lupii de mare ursuzi ce aşteptau zadarnic permisul de ieşire şi, dând din coate, îşi făcu loc prin mulţimea zgomotoasă, acolo unde se vindea orice (de la sclave şi perle negre până la narcotice şi păianjeni dresaţi), ieşi pe debarcader şi trase cu coada ochiului la trupurile umflate, îmbrăcate în scurte de marinari, trupuri înşirate la vedere în soarele arzător. Făcu un ocol pe maidanul plin de gunoaie şi intră pe străduţele puturoase de la periferia portului. Aici totul era mai liniştit. Pe pragurile tripourilor dărăpănate picoteau târfe aproape complet dezbrăcate, iar la o încrucişare de drumuri zăcea pe burtă un soldat beat, cu mutra tumefiată şi buzunarele scoase în afară. De-a lungul zidurilor se furişau indivizi dubioşi, cu fizionomii palide, nocturne.

Rumata se afla aici pentru prima oară în miezul zilei şi la început se miră că nu atrage atenţia nimănui: cei întâlniţi priveau alături cu ochii încercănaţi sau păreau a se uita prin el, deşi se dădeau la o parte, eliberând calea. Curând însă se întoarse întâmplător la o răspântie şi observă cum vreo cincisprezece capete diferite (de femei şi bărbaţi, cu părul ciufulit sau cu chelii) se retraseră fulgerător de pe la ferestre, în

cadrul uşilor sau al porţilor. Abia atunci simţi atmosfera stranie a acestui loc abject, o atmosferă nu atât duşmănoasă sau periculoasă, cât mai degrabă a unui interes violent, egoist.

Împingând uşa cu umărul, intră într-unul dintre tripouri unde, într-o săliţă semiobscură, un bătrânel cu nasul lung şi faţă de mumie moţăia la tejghea. Nu era nimeni la mese. Rumata se apropie tiptil de tejghea şi intenţiona deja să tragă un bobârnac în nasul lung al bătrânelului, când remarcă pe neaşteptate că bătrânul somnoros nu dormea defel, dimpotrivă, îl cerceta atent cu ochii mijiţi. Rumata aruncă pe tejghea o monedă de argint şi imediat ochii bătrânului se deschiseră larg.

— Ce pofteşte nobilul don? întrebă preocupat. O ierbuşoară? Vreo gagicuţă?

— Hai nu te mai preface. Ştii de ce am venit.

— Ehei, oare nu-i don Rumata? încercă o mirare neobişnuită bătrânul. Vedeam eu că-i cineva cunoscut...

Spunând acestea, îşi coborî din nou pleoapele. Totul era clar. Rumata ocoli tejgheaua şi se strecură printr-o uşă îngustă în cămăruţa vecină. Era înghesuială, întuneric şi duhnea a acreală sufocantă. În mijlocul încăperii stătea aplecat deasupra unor hârtii, la un pupitru înalt, un om în vârstă, pipernicit, cu o căciuliţă neagră, boţită. Pe pupitru se găsea o lampă chioară cu gaz, iar în obscuritatea camerei se ghiceau doar feţele oamenilor ce zăceau întinşi pe jos, nemişcaţi, lângă pereţi. Ţinându-şi spadele, Rumata bâjbâi după un scăunel din apropierea zidului şi se aşeză. Aici erau legi proprii şi se impunea un comportament specific. Nimeni nu acorda atenţie celui intrat: dacă omul venea în aceste locuri însemna că aşa trebuia, iar dacă nu trebuia, atunci omul urma să dispară cât ai clipi. Chiar de-ar fi fost să-l cauţi în întreaga lume... Bătrânul plin de riduri scrijelea scrupulos cu pana pe o hârtie, iar oamenii continuau să rămână nemişcaţi de-a lungul pereţilor. Uneori, câte unul gemea prelung. Cu un fâşâit uşor, guşterii alergau invizibili pe pereţi.

Oamenii ce stăteau neclintiţi pe lângă ziduri erau căpetenii de bande – pe unii dintre ei Rumata îi cunoştea de mult după chip. Prin firea lor, aceste animale stupide nu valorau prea mult. Psihologia lor nu era mai complicată decât cea a unui negustoraş obişnuit. Erau ignoranţi, nemiloşi şi îndemânatici în mânuirea cuţitelor şi a bâtelor scurte. Dar omul de la pupitru...

Numele lui era Vaga Roată – un om atotputernic, fără

concurenţi, căpetenia tuturor forţelor criminale din ţinutul Strâmtorii: de la mlaştinile Pitaniene din vestul Irukanului până la hotarele maritime ale republicii Soan. Fusese blestemat de toate cele trei Biserici recunoscute oficial ale Imperiului pentru mândria excesivă de a se fi numit fratele mezin al persoanelor auguste. Avea o armată nocturnă de aproape zece mii de oameni şi o avere de câteva sute de mii de galbeni, iar agentura lui se infiltrase până în sanctuarul aparatului de stat.

În ultimii douăzeci de ani fusese pedepsit de patru ori, de fiecare dată în prezenţa numeroasă a norodului; conform unei versiuni oficiale, în momentul actual era torturat concomitent în trei dintre cele mai înfiorătoare temniţe ale Imperiului, iar don Reba emisese nu o dată edicte „referitoare la răspândirea revoltătoare de către criminalii de stat şi alţi răufăcători a unor legende despre aşa-zisul Vaga Roată, care în realitate nu există şi, prin urmare, este legendar”. După unele zvonuri, acelaşi don Reba îi chemase la el pe unii baroni, cei cu trupe numeroase, şi le propusese o recompensă: cinci sute de galbeni pentru Vaga cel mort şi şapte mii de galbeni pentru cel viu.

Însuşi Rumata fusese nevoit la vremea lui să cheltuiască nu puţin aur şi forţe pentru a intra în legătură cu acest om. Vaga îi provoca un dezgust extrem de puternic, dar individul era uneori deosebit de folositor – pur şi simplu era de neînlocuit. Afară de asta, Vaga îl preocupa intens pe Rumata şi din punctul de vedere al savantului. Era un exponat extrem de interesant în colecţia lui de monştri medievali, o persoană ce se pare că nu avea niciun fel de trecut... Într-un sfârşit, Vaga lăsă deoparte pana, se îndreptă de spate şi spuse cu voce scârţâitoare:

— Deci aşa, copiii mei. Două mii juma’ în trei zile. Cheltuieli în total de o mie nouă sute nouăzeci şi şase. Cinci sute patru gălbiori mititei şi rotunjori în trei zile. Nu-i rău, copiii mei, nu-i rău...

Nu se clinti nimeni. Vaga se îndepărtă de pupitru, se aşeză într-un colţ şi îşi frecă puternic palmele uscate.

— Am cu ce să vă bucur, copiii mei, spuse el. Sosesc vremuri bune, îmbelşugate. Dar va trebui să muncim. Of, cum va mai trebui! Fratele meu cel mare, regele Arkanarului, a hotărât să distrugă toţi oamenii învăţaţi din regatul nostru comun. Ce mai, el știe mai bine. Cine suntem noi ca să discutăm hotărârile lui înalte? Dar se poate şi trebuie să scoatem profit din această hotărâre a lui. Şi fiindcă suntem supuşii lui nocturni, nu vom

lăsa să ne scape partea noastră mititică. El nu va observa asta şi deci nu se va supăra pe noi. Ce?

Nu se clinti nimeni.

— Mi s-a părut că a oftat Piga. Aşa-i, Piga, fiule?

În întuneric se auziră foieli şi restabiliri de voci.

— N-am oftat eu, Vaga, rosti o voce groasă. Cum se poate…

— Nu se poate, Piga, nu se poate! Aşa este! Acum trebuie cu toţii să mă ascultaţi fără să crâcniţi. Veţi pleca toţi de aici şi veţi începe o muncă grea şi nu va fi nimeni să vă sfătuiască. Fratele meu cel mare, Înălţimea sa, a promis prin graiul ministrului său, don Reba, nişte sume mari pentru capetele unor oameni învăţaţi fugari care s-au ascuns. Noi trebuie să-i aducem aceste capete, să îl bucurăm pe bătrân. Pe de altă parte însă, unii oameni învăţaţi vor vrea să se ascundă de mânia fratelui meu cel mare şi nu se vor zgârci pentru asta, plătind din avuţia lor. În numele îndurării şi pentru uşurarea sufletului fratelui meu cel mare de povara unor crime în plus, noi îi vom ajuta pe aceşti oameni. De altfel, după aceea, dacă Înălţimea sa va avea nevoie de aceste capete, le va primi. Ieftin, ieftin de tot…

Vaga tăcu şi îşi lăsă capul în jos. Pe obrajii lui începură brusc să curgă încet lacrimi de bătrân.

— Iar eu îmbătrânesc, copiii mei, spuse el suspinând. Mâinile îmi tremură, picioarele mi se înmoaie sub povara trupului, iar memoria începe să mă trădeze. Am uitat, am uitat complet că printre noi suferă în această cămăruţă înghesuită şi sufocantă un nobil don care nu are nicio treabă cu calculele noastre mărunte. Eu plec. Plec să mă odihnesc. Dar, deocamdată, copiii mei, haideţi să-i cerem scuze acestui nobil don…

Se ridică şi se îndoi într-o plecăciune adâncă, gemând. Ceilalţi se ridicară şi ei şi se închinară la fel, dar cu o vizibilă ezitare, ba chiar cu frică. Rumata auzea realmente cum le trosnesc creierele primitive şi tâmpite în încercarea zadarnică de a înţelege sensul cuvintelor şi faptelor acestui bătrân cocârjat.

Desigur, treaba era cât se poate de limpede: tâlhăraşul folosea o şansă în plus pentru a-i face cunoscut lui don Reba că armata lui nocturnă intenţionează să acţioneze împreună cu cenuşiii în pogromul acestor zile. Acum însă, când venise timpul să dea ordine concrete, să dea numele şi datele operaţiunilor, prezenţa nobilului don devenise, exprimându-ne delicat,

copleşitoare şi i se propunea nobilului don să ciripească repejor despre ce este vorba şi să se cărăbănească odată de aici. Un bătrânel ascuns, îngrozitor. Şi de ce este prezent în oraş? Vaga nu poate suporta oraşele.

— Ai dreptate, onorabile Vaga, spuse Rumata. Mă grăbesc. Trebuie totuşi să-mi cer scuze pentru că te deranjez cu o treabă de nimic, un fleac.

Rumata continuă să rămână jos şi toţi îl ascultau stând în picioare.

— Aşa s-a întâmplat să fiu nevoit să te întreb... Poţi să stai jos...

Vaga se plecă încă o dată şi se aşeză.

— Uite despre ce este vorba, continuă Rumata. În urmă cu trei zile trebuia să mă întâlnesc cu un prieten în Regiunea Spadelor Grele, un nobil don din Irukan. Dar nu ne-am mai întâlnit. A dispărut. Ştiu cu siguranţă că a trecut cu bine graniţa irukaniană. Poate îţi este cunoscut destinul lui în continuare?

Vaga tăcu destul de mult. Bandiţii fornăiau şi gemeau. Apoi Vaga îşi drese glasul:

— Nu, nobile don. Nu ştiu nimic despre această treabă.

Rumata se ridică imediat.

— Îţi mulţumesc, onorabile.

Păşi spre mijlocul camerei şi puse pe pupitru un săculeţ cu zece galbeni.

— Te las cu o rugăminte: dacă afli ceva, dă-mi de ştire.

Rumata îşi atinse pălăria.

— Adio.

Se opri lângă uşă şi remarcă nepăsător peste umăr:

— Ai vorbit aici despre oamenii învăţaţi. Mi-a venit acum o idee. Simt că peste o lună, prin grija regelui, s-ar putea ca în Arkanar să nu se mai găsească niciun învăţat mai de soi. Iar eu trebuie să înfiinţez în metropolă o universitate, pentru că am făcut legământ în cinstea vindecării mele de molima neagră. Fii bun, când ai să prinzi mai mulţi învăţaţi, întâi dă-mi mie de veste, apoi lui don Reba. S-ar putea să aleg vreo doi pentru universitate.

— Nu va fi ieftin, îl preveni cu o voce mieroasă Vaga. Marfa rară nu stă mult.

— Cinstea e scumpă, spuse arogant Rumata şi ieşi.

CAPITOLUL 3

Ar fi extrem de interesant, reflecta Rumata, să-l prinzi pe acest Vaga şi să-l expediezi pe Pământ. Nu este complicat din punct de vedere tehnic. Ar fi putut face asta chiar acum. Ce-ar fi făcut Vaga pe Pământ? Rumata încercă să-şi imagineze ce ar fi făcut acesta pe Pământ. Au aruncat un păianjen imens, păros, într-o cameră luminoasă, cu pereţii din oglinzi şi cu aer condiţionat, ce mirosea a cetină sau a mare. Păianjenul s-a lipit de podeaua strălucitoare, şi-a rotit convulsiv ochişorii încărcaţi de ură şi – ce să facă? – s-a aruncat în colţul cel mai întunecos, s-a înghesuit acolo şi şi-a arătat ameninţător maxilarele veninoase. Evident, înainte de toate Vaga i-ar fi căutat pe cei obidiţi. Şi, bineînţeles, cel mai amărât obidit i s-ar fi părut mult prea curat şi nefolositor. Iar bătrânelul s-ar fi topit văzând cu ochii. Poate chiar ar fi murit. De altfel, cine ştie! Asta-i toată problema, că psihologia acestor monştri este ca o pădure extrem de întunecată. Pe Sfântul Miki! Este mai complicată decât psihologia civilizaţiilor neumanoide. Toate acţiunile lor se pot explica, dar al naibii de greu este să le prevezi. Da, poate că ar fi murit de dor. Sau poate că s-ar fi uitat în jur şi s-ar fi adaptat, gândindu-se ce şi cum şi s-ar fi angajat ca pădurar într-o oarecare rezervaţie. Nu se poate să nu aibă vreo pasiune măruntă, nevinovată, care mai mult îl încurcă în aceste locuri, dar care acolo ar putea să devină sensul vieţii lui. Pare-se că iubeşte pisicile. Se zice că în bârlogul lui are o adunătură întreagă, iar un om se ocupă în mod special numai cu îngrijirea lor. Ba chiar îl plăteşte pe acest om, deşi Vaga este zgârcit şi ar fi putut doar să-l ameninţe. Cum s-ar fi descurcat însă el pe Pământ, cu dragostea lui monstruoasă pentru putere – asta este de neînţeles!

Rumata se opri înaintea unei cârciumi şi intenţionă să intre, dar observă că nu mai are punga cu bani. Stătea dezorientat în faţa intrării (nu reuşea să se obişnuiască, deşi astfel de lucruri nu i se întâmplau pentru prima dată), căutând îndelung în toate buzunarele. Avusese în total trei săculeţi cu câte zece galbeni fiecare. Unul îl primise procuratorul, părintele Kyn, pe al doilea îl primise Vaga. Al treilea dispăruse. Buzunarele erau goale, iar

de pe cracul stâng al pantalonilor fuseseră tăiate frumos toate ţintele de aur. Dispăruse şi pumnalul de la centură.

Chiar atunci sesiză că în apropiere se opriseră doi agresori cenuşii, care căscau ochii la el şi rânjeau. Lucrătorului din Institut nici că i-ar fi păsat de asta, dar pe nobilul don Rumata Estorski îl cuprinseră năbădăile. Îşi pierdu controlul pentru o secundă. Făcu un pas către agresori, iar mâna i se ridică involuntar, încleştată într-un pumn ameninţător. Probabil că faţa i se schimonosise înfiorător, pentru că zeflemiştii se aruncară în lături şi dispărură urgent în cârciumă, cu zâmbetele încremenite ca la paralitici.

Atunci se sperie. O singură dată în viaţă îl mai cuprinsese o astfel de teamă, atunci când, fiind pilot de schimb pe o navă stelară de cursă, avusese prima criză de malarie. Nu se ştie de unde apăruse această boală, după numai două ore stătea vindecat, înconjurat de glume şi chicoteli, dar el a ţinut minte pentru totdeauna şocul pe care l-a resimţit – el, un om sănătos tun, ce nu fusese nicicând bolnav –, şocul la gândul că în el s-a dereglat ceva, că a devenit handicapat şi că şi-a pierdut propriul control asupra corpului său.

Eu nu am vrut, reflectă el. Nici prin gând nu mi-a trecut. Doar nu făceau nimic deosebit – ei, bine, stăteau, rânjeau... Rânjeau ca dobitocii, dar poate că şi eu arătam caraghios când scormoneam prin buzunare. Aproape să-i tai, nu alta, înţelese brusc. Dacă nu ar fi fugit, îi tăiam. Îşi aminti cum, nu de mult, în urma unui pariu, despicase dintr-o singură lovitură, de sus până jos, o momâie protejată de o platoşă dublă soaniană şi i se făcu pielea de găină... Acum ar fi zăcut aici ca nişte porci tăiaţi, iar eu aş fi stat cu spadele în mână şi nu aş fi ştiut ce să fac în continuare... Ce mai zeu!... M-am sălbăticit...

Simţi brusc cum îl dor toţi muşchii, ca după o muncă grea. Hei, hei, linişteşte-te, îşi spuse, nu s-a întâmplat nimic rău. A trecut totul. Pur şi simplu un acces. Un foc de paie, totul deja a trecut. Sunt totuşi un om şi nimic animalic nu îmi este străin... A fost doar o criză de nervi. Nervii şi încordarea din ultimele zile... Iar principalul este existenţa acestui simţământ că se apropie o umbră. Nu se ştie a cui, nu se ştie de unde, dar ea se apropie, se apropie în mod evident, inevitabil...

Această iminenţă se simţea în toate. Şi în faptul că agresorii, ce nu cu multă vreme în urmă nu se dezlipeau înfricoşaţi de cazărmi, se plimbau acum liberi, cu topoarele ridicate, drept pe

mijlocul străzilor, unde înainte aveau voie să meargă doar nobilii doni. Şi în faptul că au dispărut din oraş cântăreţii, povestitorii, dansatorii şi saltimbancii. Şi în faptul că orăşenii nu mai cântau cuplete cu conţinut politic, deveniseră mult prea serioşi şi ştiau cu prea mare siguranţă ce este necesar pentru bunăstarea statului. Şi în faptul că, pe neaşteptate, inexplicabil, fusese închis portul. Şi în faptul că „poporul indignat” devastase şi arsese toate prăvălioarele unde se vindeau rarităţi – singurele locuri din regat unde puteai să cumperi sau să împrumuţi cărţi şi manuscrise în toate limbile imperiului şi în limbile vechi, acum moarte, ale aborigenilor din ţinutul Strâmtorii... Şi în faptul că bijuteria oraşului, străvechiul turn al observatorului astrologie, se înălţa acum în cerul albastru ca un dinte putrezit, negru, ars de un „foc întâmplător”. Şi în faptul că în ultimii doi ani consumul de alcool crescuse de patru ori – şi asta se petrecea în Arkanarul ce-şi purta din moşi-strămoşi faima beţiilor dezlănţuite! Şi în faptul că ţăranii, ca de obicei bătuţi şi batjocoriţi, se băgaseră definitiv sub pământ în ale lor „Bunadizolvare”, „Porţile Raiului” şi „Sărutările aeriene”, fără a mai avea curajul să iasă din bordeiele lor nici măcar pentru muncile necesare ale câmpului. Şi, în sfârşit, în faptul că bătrâna pasăre de pradă Vaga Roată sosise în oraş, adulmecând o pradă grasă... Undeva, în adâncurile palatului, în apartamentele luxoase, regele bolnav de podagră şi care de douăzeci de ani nu a mai zărit lumina soarelui, fiindu-i frică de orice pe lume, fiul propriului străbunic, chicoteşte în imbecilitatea lui şi semnează unul după altul edicte sinistre, condamnând la o moarte chinuitoare pe cei mai cinstiţi şi dezinteresaţi oameni. Undeva acolo se cocea un furuncul monstruos şi azi-mâine trebuia să te aştepţi la eruperea puroiului...

Rumata alunecă pe un pepene galben zdrobit şi îşi ridică privirile. Se afla pe strada Ceamultpreamulţumita, în regatul negustorilor înstăriţi, a cămătarilor şi a meşterilor giuvaergii. De o parte şi de alta a drumului se înşirau case vechi, solide, cu prăvălii şi depozite pentru cereale, trotuarele erau largi, iar strada propriu-zisă era pavată cu dale de granit. De obicei, aici întâlneai doar nobili sau pe cei mai avuţi, dar acum în întâmpinarea lui Rumata se rostogolea o gloată de oameni simpli, iritaţi. Îl ocoleau precauţi pe Rumata, privindu-l cu slugărnicie, mulţi se înclinau pentru orice eventualitate. La

ferestrele etajelor superioare se zăreau feţe buhăite, pe care se aşternuseră expresii încremenite de curiozitate aţâţătoare. Undeva în faţă, se auzeau strigăte autoritare: „Hai, treceţi... Împrăştiaţi-vă. Hai, mai repede!...” În mulţime se vorbea:

— Tot răul este în ei, de ei să te fereşti cel mai mult. Par a fi liniştiţi, cinstiţi, stimaţi, vezi Doamne – un negustor ca orice negustor, dar în realitate în interior este doar otravă amară!...

— Să vezi ce i-au făcut, la naiba... Io-s obişnuit, da’ să crezi că mi-a venit greaţă să văd!...

— Măcar ceva şi lor. Ăştia da, băieţi! Îţi încântă inima! Ăştia nu te trădează.

— Poate nu ar trebui chiar aşa? Totuşi este un om, un suflet viu... Mă rog, este unul păcătos – atunci pedepsiţi-l, învăţaţi-l, dar de ce aşa?...

— Ia lasă-te, bă, d-astea!... Şi ia las-o mai moale: în primul rând oamenii din jur...

— Stăpâne, hei, stăpâne! Stofa-i bună, ţi-o dă ieftin dacă-i strângi cu uşa... Numa’ că mai repede, altfel iar ne-o iau înainte vânzătorii lui Pakinov...

— Tu, fiule, important este să nu te îndoieşti. Important este să crezi. Dacă aşa face puterea înseamnă că ştie ea ce face...

Iar au omorât pe cineva, se gândi Rumata. Ar fi vrut să-i ocolească, să părăsească acel loc unde se înfoia mulţimea şi de unde răzbăteau ţipetele ce îndemnau la trecere şi împrăştiere. Dar el nu se clinti de acolo. Îşi trecu doar mâna prin păr, astfel încât nicio şuviţă rebelă să nu acopere piatra de pe cercul de aur. Piatra nu era o piatră propriu-zisă, ci obiectivul unui teletransmiţător, iar cercul nu era un cerc obişnuit, ci o staţie radio. Istoricii de pe Pământ vedeau şi auzeau tot, îi vedeau şi îi auzeau pe toţi cei două sute cincizeci de cercetaşi de pe cele nouă continente ale planetei. Tocmai de aceea cercetaşii erau obligaţi să privească şi să asculte cât mai mult.

Ridicându-şi cu semeţie bărbia şi aruncându-şi spadele cât mai în lături pentru a atinge cât mai multă lume, Rumata păşi direct spre oamenii din mijlocul străzii, iar trecătorii fugeau care încotro din calea lui. Patru cărăuşi îndesaţi, cu mutrele boite, trecură strada cărând o lectică. De după perdeluţe se zgâia o faţă micuţă, frumoasă şi glacială, cu genele vopsite. Rumata trase uşor de pălărie şi se înclină. Era dona Okana, favorita actuală a vulturului nostru, don Reba. Observând minunatul cavaler, ea îi zâmbi semnificativ şi cu cochetărie. Puteai

fără ezitare să numeşti vreo douăzeci de cavaleri nobili care, primind un astfel de zâmbet, ar fi dat fuga pe la neveste şi amante să le împărtăşească o astfel de minunată veste: „Acum, păzea şi voi şi toţi ceilalţi, acum îi voi cumpăra pe toţi şi îi voi vinde, las’ că le aduc eu aminte de toate!...“ Astfel de zâmbete erau foarte rare şi deseori de nepreţuit. Rumata se opri, urmărind cu privirea lectica. Trebuie să mă hotărăsc, se gândi. Trebuie totuşi să mă hotărăsc... Se cutremură la gândul cât îl va costa asta. Dar trebuie! Trebuie!... Hotărât lucru, nu am altă cale. Chiar în această seară. Ajunse la prăvălioara de arme unde intrase deunăzi să întrebe de preţul unor pumnale şi să asculte poezii. Se opri iarăşi. Asta era... Deci a venit şi rândul tău, bunule părinte Gauk...

Mulţimea deja se împrăştiase. Uşa prăvăliei zăcea ruptă din balamale, ferestrele erau sparte. Sprijinindu-se cu piciorul de tocul uşii, în prag stătea un agresor uriaş, într-o cămaşă cenuşie. Un alt agresor, mai subţirel, stătea pe vine lângă perete. Vântul purta pe stradă nişte foi scrise, mototolite.

Uriaşul cenuşiu îşi băgă degetul în gură, îl supse, apoi îl scoase din gură şi-l studie cu multă atenţie. Degetul sângera. Agresorul prinse privirea lui Rumata şi hârâi binevoitor:

— Canalia, muşcă... parc-ar fi dihor...

Al doilea agresor chicoti repezit. Un băieţandru palid, slăbuţ, nesigur, cu mutra plină de coşuri, se vedea de la o poştă că este un novice, o lepădătură, un mucos...

— Ce s-a întâmplat aici? întrebă Rumata.

— Am ginit un învăţat ce se ascundea, spuse nervos mucosul.

Matahala începu iar să îşi sugă degetul fără să-şi schimbe poziţia.

— Dr-repţi! ordonă încet Rumata.

Mucosul sări în grabă şi îşi înşfăcă toporul. Matahala stătu ceva pe gânduri, dar îşi lăsă piciorul jos şi luă o oarecare poziţie de drepţi.

— Deci, ce învăţat? întrebă Rumata.

— N-am d’unde să știu, răspunse mucosul. Din ordinu’ părintelui Tsupik...

— Bine, şi ce-i cu asta? L-aţi luat?

— Să trăiţi! L-am luat!

— Asta-i bine, spuse Rumata.

Într-adevăr, nu era rău deloc. Mai era timp. Nimic nu este

mai scump decât timpul, se gândi. O oră costă o viaţă, o zi este incalculabilă.

— Şi unde l-aţi dus? În Turn?

— Ăă? făcu derutat mucosul.

— Te-am întrebat dacă acum este în Turn?

Pe faţa mică şi plină de coşuri se prelinse un zâmbet nesigur. Matahala necheză. Rumata se întoarse repede. Acolo, pe partea cealaltă a străzii, de bara unei porţi atârna ca un sac cu cârpe trupul părintelui Gauk. Câţiva băieţi jerpeliţi stăteau în curte şi se uitau la el cu gurile căscate.

— Azi nu mai trimit pe oricine în Turn, şuieră cu bunăvoinţă matahala în spatele lui. La noi azi totul este mai rapid. Un nod după ureche şi hai la plimbare...

Mucosul chicoti din nou. Rumata se uită la el cu privirile goale şi traversă încet strada. Faţa poetului melancolic era neagră şi de nerecunoscut. Rumata îşi coborî privirile. Doar mâinile mai puteau fi recunoscute, cu degetele lungi, subţiri, mânjite de cerneală...

Acum nu se pleacă din viaţă,
Acum se scoate din viaţă,
Şi chiar dacă vreunul
Ar vrea ca totul să fie altfel,
Îşi lasă mâinile neputincioase,
Lipsit de vlagă şi neîndemânatic,
Fără să ştie unde este inima caracatiţei
Sau dacă ea are o inimă...

Rumata se întoarse şi părăsi locul. Bunul şi firavul Gauk... Caracatiţa are o inimă. Iar noi ştim unde este ea. Şi ăsta-i cel mai groaznic lucru, prietenul meu paşnic şi lipsit de puteri.

Ştim unde este inima, dar nu putem să o tăiem fără vărsarea de sânge a mii de oameni speriaţi, îndobitociţi, orbi, care nu au deloc îndoieli. Şi sunt atât de mulţi, descurajant de mulţi, înapoiaţi, despărţiţi, înrăiţi de o veşnică muncă grea, înjosiţi, incapabili să se ridice deasupra gânduleţului la un bănuţ în plus... Şi încă nu pot fi învăţaţi să se unească, să se organizeze, să se salveze de ei înşişi. Mlaştina cenuşie a invadat Arkanarul devreme, mult prea devreme, cu câteva sute de ani mai devreme decât ar fi fost posibil, ea nu întâmpină niciun obstacol şi nu mai rămâne decât un singur lucru de făcut: salvarea acelor

puţini care mai pot fi încă salvaţi. Budah, Tarra, Nanin şi încă vreo zece, hai, poate vreo douăzeci.

Doar la gândul că alte câteva mii de oameni sunt fatalmente condamnate, fie ei mai puţin talentaţi, dar tot cinstiţi şi cu adevărat nobili, îl şi străbătu un fior rece, ca de gheaţă, accentuând simţământul propriei lui mişelii. Acest simţământ devenea câteodată atât de pătrunzător încât i se întuneca conştiinţa şi Rumata vedea aievea spinările unor ticăloşi cenuşii, luminate de străfulgerările vineţii ale focurilor de arme, vedea fizionomia veşnic palidă şi atât de neînsemnată a lui don Reba desfigurată de o groază animalică, vedea cum Turnul Vesel pare a se prăbuşi în interiorul lui... Mda, ăsta ar fi fost un deliciu. Ar fi fost o treabă adevărată. O influenţă cu adevărat macroscopică. Dar după aceea... Mda, cei din Institut au dreptate. După aceea, inevitabilul. Haosul sângeros deasupra ţinutului. Armata nocturnă a lui Vaga va ieşi la suprafaţă, zeci de mii de bandiţi, excomunicaţi de toate bisericile, violatori, criminali, depravaţi; hoardele de barbari cu pielea arămie vor coborî din munţi şi vor distruge tot ce este viu, de la prunci până la bătrâni; o mulţime imensă de ţărani orbiţi de înfricoşare se va refugia în păduri, în munţi, în pustiuri, iar adepţii tăi – oamenii veseli, oamenii curajoşi! – îşi vor despica unul altuia burţile într-o luptă înverşunată pentru putere şi pentru dreptul de a mânui mitraliera după moartea ta, inevitabil violentă... Şi această moarte absurdă – din cupa de vin oferită de cel mai bun prieten sau din săgeata şuierătoare expediată dintr-o arbaletă, din spatele tău, de după o perdea. Şi faţa împietrită a aceluia care va fi trimis de pe Pământ pentru a te înlocui şi care va găsi o ţară pustie, înecată în sânge, aproape arsă în întregime şi în care totul, totul, totul va trebui luat de la început...

Când Rumata izbi cu piciorul în uşa casei lui şi intră în holul luxos, dar cam dărăpănat, era întunecat la faţă ca un nor. Muga, sluga lui cocoşată, cu părul alb, cu o vechime de patruzeci de ani în branşă, îl văzu şi se făcu mic, doar privind cu capul tras între umeri cum tânărul lui stăpân îşi rupe înfuriat pălăria, mantaua şi mănuşile, cum îşi aruncă pe bancă spadele cu tot cu curele şi cum urcă în apartamentul său. Într-un salon, Rumata era aşteptat de puştiul Uno.

— Spune să mi se aducă masa, răcni Rumata. În cabinet.

Băiatul nu se clinti.

— Sunteţi aşteptat acolo, spuse mâhnit puştiul.

— Cine mai e?

— O târfă. Sau poate o donă. După vorbe pare a fi o târfă-alintătoare, dar este îmbrăcată ca nobilii... Frumoasă.

Kira, se gândi Rumata cu tandreţe şi uşurare. Of, ce bine! Parcă a simţit micuţa mea... Mai stătu puţin cu ochii închişi, adunându-şi gândurile.

— Ce, s-o gonesc? întrebă preocupat băiatul.

— Nătărău mai ești, spuse Rumata. Îţi dau eu ţie, auzi, s-o goneşti! Unde este?

— În cabinet, spuse băiatul, zâmbind stângaci.

Rumata se îndreptă cu paşi repezi spre cabinet.

— Porunceşte să se pună o masă pentru doi, spuse din mers. Şi fii atent: să nu intre nimeni! Chiar de-ar fi regele, dracu' sau însuşi don Reba.

Ea stătea în cabinet, cu picioarele ghemuite în fotoliu, sprijinindu-şi capul într-un pumnişor şi răsfoind absentă Tratatul despre yonuri. Când el intră, ea dădu să se ridice brusc, dar el nu o lăsă, fugi spre ea, o îmbrăţişă şi îşi cufundă nasul în părul ei des şi frumos mirositor, mormăind: „Ce bine, Kira!... Ce bine!... “

Nu avea nimic deosebit. O fetişcană ca oricare alta, de optsprezece ani, cu năsucul cârn; tatăl ei era ajutor de copist la tribunal, iar fratele ei era sergent la agresori. Şi nu se grăbea nimeni să o ia de nevastă pentru că era roşcată, iar roşcaţii nu erau agreaţi în Arkanar. Tot din aceeaşi cauză era uimitor de liniştită şi timidă, în ea nu se regăsea nimic din mic-burghezele bondoace, guralive, aflate la mare preţ în toate păturile sociale. Nu semăna nici cu frumoasele curtezane galeşe, care cunoscuseră mult prea devreme şi pentru toată viaţa în ce constă sensul destinului de femeie. Ştia totuşi să iubească, aşa cum se iubea acum pe Pământ – liniştit şi fără a privi înapoi.

— De ce ai plâns?

— De ce eşti aşa de supărat?

— Ba nu, spune tu, de ce ai plâns?

— Am să-ţi povestesc pe urmă. Ai nişte ochi obosiţi de tot, de tot... Ce s-a întâmplat?

— Pe urmă. Cine te-a supărat?

— Nu m-a supărat nimeni. Ia-mă de aici.

— Negreşit.

— Când vom pleca?

— Nu ştiu, micuţa mea. Dar vom pleca negreşit.

— Departe?
— Foarte departe.
— În metropolă?
— Da... În metropolă... La mine.
— Acolo este bine?
— Acolo totul este minunat. Acolo nimeni, niciodată nu plânge.
— Aşa ceva nu există.
— Da, desigur. Aşa ceva nu poate exista. Dar acolo nu vei mai plânge niciodată.
— Ce fel de oameni sunt acolo?
— Ca mine.
— Toţi aşa.
— Nu toţi. Unii sunt mult mai buni.
— Asta chiar că nu există.
— Uite că tocmai asta există!
— De ce te cred atât de uşor? Tata nu are încredere în nimeni. Fratele meu spune că toţi sunt nişte porci, doar că unii sunt murdari, iar alţii nu. Dar eu nu îi cred, eu pe tine te cred...
— Eu te iubesc.
— Aşteaptă... Rumata... Dă-ţi jos cercul... Spuneai că e mare păcat...
Rumata râse fericit, îşi scoase cercul, îl puse pe masă şi îl acoperi cu cartea.
— Asta este ochiul zeului, spuse el. Să fie închis...
O ridică în braţe.
— E mare păcat, dar când sunt cu tine nu am nevoie de niciun zeu. Adevărat?
— Adevărat, spuse ea încetişor.

***

Când s-au aşezat la masă, friptura deja se răcise, iar vinul adus de la gheaţă se încălzise. Sosi şi Uno, păşind fără zgomot, aşa cum îl învăţase bătrânul Muga şi trecu de-a lungul pereţilor, aprinzând lămpile, deşi afară era încă lumină.
— Este sclavul tău? întrebă Kira.
— Nu, este un băiat liber. Un băiat foarte bun, dar teribil de zgârcit.
— Bănuţilor le place să fie număraţi, spuse Uno, fără a se întoarce.

— Tot nu ai cumpărat cearşafuri noi? întrebă Rumata.

— Ce mai, spuse băiatul. Merg şi cele vechi...

— Ascultă, Uno, spuse Rumata. Eu nu pot să dorm o lună întreagă în acelaşi aşternut.

— Ehe, făcu băiatul, Înălţimea sa doarme şi mai mult şi nu se plânge...

— Dar uleiul, spuse Rumata, făcând cu ochiul către Kira, uleiul din lămpi. El ce, este fără bani?

Uno se opri.

— Dar aveţi musafiri, spuse hotărât într-un sfârşit.

— Vezi cum e! exclamă Rumata.

— Este bun, spuse cu seriozitate Kira. Te iubeşte. Hai să îl luăm cu noi.

— Vom vedea, spuse Rumata.

Băiatul întrebă suspicios:

— Unde adică? Eu nu merg nicăieri.

— Noi vom merge acolo, spuse Kira, acolo unde toţi oamenii sunt ca don Rumata.

Băiatul stătu pe gânduri şi spuse dispreţuitor: „Poate în raiul pentru nobili?...“ Apoi pufni zeflemitor şi ieşi din cabinet, târşâindu-şi pantofii rupţi. Kira se uită după el.

— Un băiat minunat, spuse ea. Posomorât ca un ursuleţ. Ai un bun prieten.

— Toţi prietenii mei sunt buni.

— Dar baronul Pampa?

— De unde îl ştii? se miră Rumata.

— Dar tu nici nu povesteşti de altcineva. Numai asta aud de la tine: baronul Pampa, baronul Pampa.

— Baronul Pampa este un camarad adevărat.

— Cum aşa: baronul este un camarad?

— Vreau să spun că este un om de treabă. Foarte bun şi vesel. Şi îşi iubeşte mult soţia.

— Aş vrea să mi-l prezinţi... Sau poate îţi este ruşine cu mine?

— Nu-u-u, nu îmi este ruşine. Numai că el, deşi este un om bun, este mai întâi de toate baron.

— Aha, făcu ea.

Rumata împinse farfuria.

— Spune-mi totuşi de ce ai plâns. Şi ai fugit singură. Se poate aşa, să fugi de una singură pe străzi?

— Nu am mai putut să stau acasă. Nu mă mai întorc acasă.

N-aş putea să fiu slujnică la tine? Pe gratis...

Rumata scoase un râset gâtuit.

— Tata copiază în fiecare zi denunţuri, continuă ea cu o disperare liniştită, iar hârtiile pe care le copiază sunt toate pline de sânge. Le primeşte de la Turnul Vesel. De ce m-ai învăţat să citesc? În fiecare seară, în fiecare seară... Termină de copiat o notă obţinută prin tortură şi bea... Este groaznic, este groaznic!... „Uite, Kira, zice, vecinul nostru, caligraful, i-a învăţat pe oameni să scrie. Da' cine crezi că e de fapt? A recunoscut sub tortură că este vrăjitor şi spion irukanian. Acum, zice, în cine să mai ai încredere? Eu, zice, de la el am învăţat să scriu." Fratele meu vine de la patrulă, mai beat decât berea însăşi, iar sângele i s-a uscat pe mâini, „Îi vom tăia pe toţi, zice, până la a douăsprezecea generaţie..." Pe tata îl chestionează de ce este învăţat. Împreună cu prietenii au adus astăzi în casă un om... L-au bătut până a împroşcat totul în jur cu sânge. A încetat chiar şi să mai ţipe. Nu mai pot, nu mă mai întorc, mai bine omoară-mă tu!

Rumata se aşeză lângă ea şi îi mângâie părul. Se uita fix, cu ochii uscaţi, arzători. Ce putea să-i spună? O ridică în braţe, o purtă până la canapea, se aşeză alături şi începu să-i povestească despre catedralele de cristal, despre grădinile vesele ce se întindeau pe mai multe mile, grădini lipsite de putreziciuni, ţânţari şi spurcăciuni, despre faţa de masă fermecată, despre covoarele-zburătoare, despre oraşul magic Leningrad, despre prietenii lui – oameni mândri, buni şi bucuroşi de viaţă –, despre o ţară divină aflată dincolo de mări şi munţi, denumită cu un cuvânt străvechi: Pământ. Ea asculta calină şi atentă şi doar se lipea mai tare de el atunci când sub geamurile ce dădeau în stradă se auzea – grrrm, grrrm, grrrm! – tropăitul cizmelor potcovite.

Fata avea o calitate minunată: credea dezinteresată şi cu sfinţenie în bine. Spune unui ţărănoi-iobag o asemenea poveste, iar el va zâmbi indecis, îşi va şterge mucii cu ajutorul mânecii şi va pleca fără să scoată un cuvânt, întorcând spatele unui nobil don, bun şi nebăut, numai că – of, ce nenorocire! – puţin cam nebun. Să începi să povesteşti aşa ceva lui don Tameo şi don Sera – nu te vor mai auzi până la sfârşit. Unul va adormi, iar altul te va întreba printre râgâituri: „Asta, să ştii, totu' e foa'te noobil... da' cum i-acolo cu muierile?..." Iar don Reba ar fi ascultat totul cu multă atenţie până la capăt, apoi ar fi făcut un

semn cu ochiul către agresori, să-i lege nobilului don coatele la omoplaţi şi ar fi aflat cu exactitate de la cine a auzit nobilul don asemenea poveşti periculoase şi cui a mai reuşit să le spună...

Când ea a adormit liniştită, a sărutat-o pe faţa destinsă, i-a acoperit corpul cu o manta îmblănită pentru iarnă şi a ieşit în vârful picioarelor, închizând uşa cu scârţâitul ei înfiorător. A străbătut casa întunecată, a coborât în camera servitorilor şi a spus, privind pe deasupra capetelor plecate:

— Mi-am luat o cârmuitoare a casei. Numele cârmuitoarei este Kira. Va locui sus, lângă mine. Mâine curăţaţi bine de tot camera ei, cea de după cabinet. S-o ascultaţi pe cârmuitoare ca pe mine.

Îi privi pe servitori să vadă dacă nu cumva rânjeşte vreunul. Nu rânjea niciunul, ascultând cu respectul cuvenit.

— Iar dacă vreunul va trăncăni dincolo de porţi, am să-i smulg limba!

Terminând de vorbit, mai zăbovi un timp pentru a-şi spori autoritatea, apoi se întoarse şi urcă iarăşi la el. Pe pereţii salonului erau expuse arme ruginite, iar mobila ciudată era mâncată de carii. Se opri lângă fereastră, şi privind strada, se sprijini cu fruntea de geamul rece şi întunecat Bătu de prima gardă. La fereastra de vizavi se aprinseră lămpile şi se traseră obloanele pentru a nu atrage oamenii haini şi sufletele rele. Era linişte, doar o dată un beţivan urlă undeva jos, cu o voce zguduitoare – ori îi furaseră hainele, ori dăduse buzna pe o uşă străină.

Aceste seri erau cele mai groaznice – plicticoase, însingurate, lipsite de bucurii. Noi am crezut că aici se va duce o luptă veşnică, înverşunată şi victorioasă. Noi am considerat că vom păstra pentru totdeauna o imagine clară despre bine şi rău, despre duşman şi prieten. Am gândit în general corect, atâta doar că am scăpat multe din vedere. De exemplu, nu ne-am imaginat deloc aceste seri, deşi ştiam precis că ele vor exista...

Jos se auziră zgomote metalice – se trăgeau zăvoarele şi se făceau pregătirile pentru noapte. Bucătăreasa se ruga la Sfântul Miki să-i trimită un bărbat, cum o fi el, numai să fie un om independent, înţelegător. Bătrânul Muga căsca gura, fluturând din degetul mare. Slugile de la bucătărie îşi terminau de băut berea de seară şi bârfeau, iar Uno, cu ochii aprinşi de răutate, spunea ca un om mare: „Ajunge cu trăncăneala, câinilor...”

Rumata se îndepărtă de la fereastră şi păşi prin salon. Este

fără speranţă, reflectă el. Nu-ţi vor ajunge niciun fel de puteri pentru a-i scoate din cercul obişnuit al grijilor şi imaginilor. Ai putea să le dai totul. Poţi să le dai locuinţă, să le oferi cele mai moderne case spectro-sticloase şi să-i înveţi procedura de ionizare, ei tot se vor aduna seară de seară în bucătărie, să joace împătimiţi cărţi şi să râdă de vecinul pe care îl cotonogeşte nevasta, iar pentru ei nu va exista o petrecere mai bună a timpului. În acest sens, don Kondor are perfectă dreptate: Reba este un fleac, este un mărunţiş în comparaţie cu sumedeniile de tradiţii, cu regulile turmei, lucruri consfinţite de veacuri, neclintite, verificate, accesibile oricărui tâmpit al tâmpiţilor şi care te eliberează de necesitatea de a gândi, de a te interesa, iar don Reba nu rezistă nici măcar unei programe şcolare. „Un mărunt aventurier în epoca întăririi absolutismului...”

Don Reba, don Reba! Nici înalt, nici scund, nici gras, dar nici prea slab, cu părul nu prea des, dar departe de a fi chel. Nu prea brusc în mişcări, dar nici molâu, cu o faţă ce nu îţi rămânea în memorie, semănând cu o mie de feţe deodată. Politicos, galant, un interlocutor atent, care, de altfel, nu strălucea defel prin gânduri deosebite...

Acum trei ani a apărut din subsolurile mucegăite ale cancelariei curţii regale un funcţionăraş neînsemnat, slugarnic, palid, ba chiar cumva albăstrui. Apoi prim-ministrul din acea vreme a fost pe neaşteptate arestat şi executat, câţiva demnitari au murit în timp ce erau supuşi la cazne, înnebuniţi de groază şi neînţelegând nimic din ce se petrecea, şi parcă pe cadavrele lor crescuse precum o ciupercă palidă şi uriaşă acest geniu al mediocrităţii, tenace şi nemilos. Este un nimeni. Este de nicăieri. Nu era o minte puternică pe lângă un suveran neputincios, nu cunoştea istorie şi nu era nici unul dintre acei oameni măreţi şi înspăimântători care îşi consacră întreaga existenţă ideii de luptă pentru unificarea ţării în numele autocraţiei. Nu era nici iubitor de galbeni şi nici vreun favorit al curţii care să se gândească doar la aur şi femei, care să omoare în stânga şi în dreapta numai de dragul puterii, care să domnească doar pentru plăcerea de a omorî. Se spunea în şoaptă că nici nu era de fapt don Reba, că don Reba este cu totul alt om, iar acesta Dumnezeu ştia cine este, poate un vârcolac, o dublură, un substitut...

Tot ceea ce punea la cale se prăbuşea. A întărâtat unul

împotriva celuilalt două neamuri influente în regat pentru a le slăbi forţa şi pentru a începe puternicul atac contra baronimii. Neamurile au făcut însă pace şi au proclamat în clinchetul cupelor unire veşnică, smulgând totodată de la rege o bună bucată de pământ ce a aparţinut din moşi-strămoşi Totsilor din Arkanar. A pornit războiul cu Irukanul, conducând el însuşi armata spre graniţă, scufundând oştile în mlaştini şi risipindu-le prin păduri, apoi a lăsat totul în voia sorţii şi a fugit înapoi în Arkanar. Datorită eforturilor lui don Gug, lucru despre care, desigur, nu a bănuit nimic, don Reba a reuşit să obţină pacea cu contele Irukanski, cedând două oraşe de la graniţă, pentru ca ulterior regele să fie nevoit să golească complet vistieria şi aşa aproape secată pentru a înăbuşi răscoalele ţărăneşti ce cuprinseseră întreaga ţară. Pentru astfel de greşeli oricare ministru ar fi fost spânzurat de picioare în vârful Turnului Vesel, dar, nu se ştie cum, don Reba a rămas la putere. A desfiinţat ministerele Învăţământului şi Bunăstării, a înfiinţat Ministerul Securităţii Coroanei, a eliberat din posturile guvernamentale aristocraţia de neam şi puţinii savanţi care mai rămăseseră, a distrus definitiv economia, a scris un tratat intitulat Despre esenţa animalică a agricultorului şi, în sfârşit, acum un an a organizat „garda de securitate”: „Companiile Cenuşii”. Hitler fusese susţinut de monopoluri. Don Reba nu era susţinut de nimeni şi era cât se poate de limpede că până la urmă agresorii îl vor strivi ca pe o muscă. Dar el a continuat să învârtă lucrurile, să facă prostie după prostie şi să iasă din impas, de parcă s-ar fi străduit să se înşele pe sine însuşi, de parcă nu ar fi avut alt ţel în afara acestei sarcini paranoice – aceea de a distruge cultura. Asemenea lui Vaga Roată, el nu avea niciun trecut. În urmă cu doi ani orice lepădătură de aristocrat l-ar fi caracterizat cu dispreţ drept „un mitocan de nimic ce îl înşelase pe suveran”, iar acum, oricare aristocrat ai întreba, el însuşi va susţine că este rudă pe linie maternă cu ministrul Securităţii Coroanei.

Acum i-a căşunat pe Budah. Din nou o tâmpenie. Iarăşi un tertip sălbatic. Budah este un învăţat. Este învăţat, deci în ţeapă cu el. Cu zgomot, cu surle şi alai, să afle toată lumea. Dar acum nu este nici zgomot, nici alai. Înseamnă că au nevoie de Budah în viaţă. De ce? Doar n-o fi don Reba atât de prost încât să spere că îl va obliga pe Budah să lucreze pentru el. Sau poate că este un prost? Poate că don Reba este pur şi simplu un intrigant

prost şi norocos, nici el nu ştie bine ce vrea şi face pe tâmpitul în văzul tuturor cu multă abilitate. Este caraghios, dar îl urmăresc de trei ani şi nici până acum nu am înţeles ce este de fapt. De altfel, dacă el m-ar fi urmărit la rândul lui, nici el nu ar fi înţeles cine sunt. Poate fi orice, asta este amuzant! Teoria de bază concretizează doar tipurile principale ale concentrărilor psihologice, dar în realitate aceste tipuri sunt tot atâtea câţi oameni sunt, la putere poate veni oricine! De exemplu, un omuleţ care toată viaţa lui nu a făcut altceva decât să îşi şicaneze vecinii, să scuipe în cratiţele străine cu supă sau să arunce cu sticlă pisată în fânul altora. Bineînţeles, până la urmă va fi izgonit, dar va avea timp să scuipe pe săturate, să strice, să se amuze... Şi nici că îl va interesa că nu va rămâne în istorie nicio urmă despre el şi că urmaşii lui îndepărtaţi îşi vor stoarce creierii cum să potrivească mai bine comportamentul lui cu teoria succesiunilor istorice.

Acum nu-mi arde de teorii, reflectă Rumata. Ştiu un singur lucru: omul este un purtător obiectiv de raţiune şi tot ceea ce-l împiedică pe om să îşi dezvolte raţiunea este răutatea şi această răutate trebuie distrusă**,** în cel mai scurt timp, prin orice mijloace. Orice? Oare orice?... Nu, probabil că nu orice mijloace. Sau orice?

Papă-lapte mai sunt! Trebuie să mă hotărăsc. Mai devreme sau mai târziu tot va trebui să iau o hotărâre,... îşi aminti brusc de dona Okana. Uite că te şi hotărăşti, se gândi. Începi chiar de aici. Dacă zeul se apucă să cureţe haznaua, atunci să nu tragă speranţă că degetele lui vor rămâne curate... Simţi o senzaţie de greaţă, gândindu-se la ce îl va aştepta. Oricum, mai bine aşa decât să ucizi. Mai bine mizerie decât sânge. Trecu în vârful picioarelor pentru a nu o trezi pe Kira şi ajunse în cabinet, unde îşi schimbă hainele. Învârti în mâini cercul cu transmiţător şi îl aruncă hotărât în sertarul biroului. Apoi îşi strecură în păr, după urechea dreaptă o pană albă, simbol al dragostei pătimaşe, îşi agăţă pe corp spadele şi îmbrăcă mantaua lui cea mai bună. Aflat deja jos, se gândi în timp ce trăgea zăvoarele: dacă află don Reba, va fi sfârşitul donei Okana. Era însă prea târziu pentru a se mai întoarce.

CAPITOLUL 4

Musafirii deja sosiseră, dar dona Okana încă nu-şi făcuse apariţia. Lângă măsuţa aurită, încărcată cu gustări, câţiva gardieni ai regelui, faimoşi datorită duelurilor şi peripeţiilor sexuale, beau manieraţi, îndreptându-şi spatele şi trăgându-şi fundurile mici, muşchiuloase. Lângă cămin chicoteau doamne în vârstă, slăbănoage, care nu se remarcau prin nimic şi care tocmai de aceea fuseseră acceptate de dona Okana drept confidente personale. Stăteau înşirate pe sofalele joase, iar în faţa lor se agitau trei babalâci cu picioruşe subţiri ce se aflau într-o continuă mişcare – nişte filfizoni bine cunoscuţi ai timpurilor regenţei trecute, ultimii cunoscători ai unor bancuri de mult uitate. Toţi realizau faptul că salonul nu mai era salon fără aceşti bătrânei. În mijlocul sălii stătea don Ripat, cu picioarele larg desfăcute, încălţat în botfori – un agent deştept şi devotat lui Rumata, locotenent în companiile cenuşii, posesor al unor mustăţi minunate şi lipsit de orice principiu. Cu mâinile mari şi congestionate, vârâte după centura de piele, el îl asculta pe don Tameo cum îşi expune încâlcit noul proiect de prejudiciere a ţăranilor în folosul păturii comerciale, şi din când în când arăta cu mustaţa spre don Sir, care umbla de la un perete la altul, probabil în căutarea uşii. Într-un colţ, doi cunoscuţi pictori-portretişti aruncau într-o parte şi alta priviri curtenitoare în timp ce terminau de mâncat un crocodil înăbuşit în leurdă, iar alături de ei stătea într-o nişă cu fereastră o femeie vârstnică, în veşminte negre. Femeia era o doică adusă la dona Okana de don Reba. Se uita cu severitate drept înainte, cu o privire fixă, şi câteodată se arunca brusc cu tot corpul înainte. Ţinându-se departe de toată lumea, un individ cu sânge regal în vine se distra jucând cărţi cu un secretar de la ambasada soaniană. Individul trişa, iar secretarul zâmbea răbdător. Era singurul om aflat cu treabă în acest salon: culegea material pentru următorul raport al ambasadei.

Gardienii de lângă măsuţă îl salutară pe Rumata cu strigăte voioase. Rumata le făcu prieteneşte cu ochiul şi dădu ocol pe la toţi musafirii. Îi salută pe bătrânii filfizoni, adresă câteva complimente confidentelor, care imediat îşi aţintiră privirile pe

pana albă de după ureche, trase uşor o palmă pe spatele gras al individului de viţă nobilă şi se îndreptă spre don Ripat şi don Tameo. Când trecu pe lângă fereastra din nişă, doica făcu din nou o mişcare bruscă, mai-mai să cadă, şi dinspre femeie veni imediat un damf puternic de vin.

Văzându-l pe Rumata, don Ripat îşi scoase mâinile de la centură, pocni din călcâie, iar don Tameo exclamă cu jumătate de glas:

— Chiar dumneavoastră să fiţi, prietenul meu?! Ce bine că aţi venit, deja îmi pierdusem speranţa… „Ca lebăda cu aripa ruptă ce îşi înalţă chemarea tristă către stele…” Vai ce m-am plictisit!… Dacă nu ar fi fost drăguţul de don Ripat, aş fi murit de mâhnire!

Se simţea că don Tameo îşi revenise din beţia de la prânz, dar tot nu reuşise să se abţină.

— Chiar aşa? se miră Rumata. Cităm din răzvrătitul Tsuren?

Don Ripat se dezmetici imediat şi se uită repede la don Tameo.

— E-e-e, făcu don Tameo, fâstâcindu-se. Tsuren? Dar ce, în fond?… A, da, eu într-un sens ironic, vă asigur, nobililor doni! Că doar cine este Tsuren! Un demagog josnic şi ingrat. Am vrut doar să subliniez…

— Că dona Okana nu este aici, continuă Rumata, şi că dumneavoastră v-aţi plictisit fără ea.

— Exact asta am şi vrut să subliniez.

— Apropo, unde este ea?

— O aşteptăm să apară din moment în moment, spuse don Ripat şi, salutând cu o plecăciune, se îndepărtă.

Rămânând în continuare cu gurile deschise, confidentele se holbau încontinuu la pana albă. Bătrânii filfizoni chicoteau, fandosindu-se. Don Tameo observă şi el într-un sfârşit pana şi începu să se agite.

— Prietene! şopti acesta. De ce faci asta? Mai ştii, poate intră don Reba… Este adevărat, astăzi nu este aşteptat, totuşi…

— Să lăsăm asta, spuse Rumata, privind în jur cu nerăbdare. Dorea ca totul să se termine cât mai repede.

Gardienii se apropiau deja cu cupele în mâini.

— Sunteţi atât de palid… şoptea don Tameo. Eu vă înţeleg, dragostea, patima… Dar, pe Sfântul Miki! Statul este mai presus… Şi e periculos, în fine… Jignirea sentimentelor…

Pe faţa lui se schimbă ceva şi începu să se dea înapoi, don

Tameo se retrăgea, se îndepărta, plecându-se neîntrerupt. Gardienii îl înconjurară pe Rumata. Cineva îi întinse o cupă plină.

— Pentru onoare şi rege! glăsui unul dintre gardieni.

— Şi pentru dragoste, adăugă un altul.

— Arătaţi-i ce înseamnă garda, nobile Rumata, spuse al treilea.

Rumata luă cupa şi o văzu deodată pe dona Okana. Stătea în uşă, fluturând un evantai şi clătinându-şi languroasă umerii. Da, era frumoasă! De la distanţă era chiar minunată. Nu era pe gustul lui Rumata, dar fără îndoială era frumoasă această găinuşă proastă şi desfrânată. Ochii albaştri, imenşi, fără nicio umbră de înţelepciune şi căldură, o gură fină şi versată, un corp splendid, dezvăluit cu iscusinţă şi prudenţă... Gardianul din spatele lui Rumata plescăi destul de zgomotos, probabil că nu s-a mai putut abţine. Fără să-l privească, Rumata îi pasă cupa şi se îndreptă cu paşi întinşi spre dona Okana. Toţi cei prezenţi în salon îşi desprinseră privirile de la ei şi începură să flecărească însufleţiţi.

— Sunteţi strălucitoare, mormăi Rumata, făcând o reverenţă adâncă şi zăngănind din spade. Permiteţi-mi să stau la picioarele dumneavoastră... Asemenea unui ogar să mă culc la picioarele unei frumuseţi dezbrăcate şi indiferente...

Dona Okana îşi ascunse faţa după evantai şi îşi miji ochii cu viclenie.

— Dumneavoastră, nobile don, sunteţi foarte curajos, spuse ea. Noi, nişte provinciali amărâţi, nu suntem capabili să rezistăm unui asemenea atac...

Avea o voce joasă, puţin răguşită.

— Vai mie, nu-mi rămâne decât să deschid învingătorului porţile cetăţii...

Rumata se înclină şi mai adânc, scrâşnind din dinţi cu răutate, ruşinat. Dona Okana dădu de-o parte evantaiul şi spuse cu voce tare:

— Nobililor doni, distraţi-vă! Eu împreună cu don Rumata ne vom întoarce curând! I-am promis că-i arăt noile mele covoare irukaniene...

— Să nu ne lăsaţi pentru mult timp, fermecătoare donă! măcăni unul dintre bătrânei.

— Încântătoare! spuse siropos un altul. O zână!

Gardienii îşi zăngăniră spadele concomitent.

„Într-adevăr, nu are gusturi rele...” spuse răspicat individul regal. Dona Okana îl prinse de mânecă pe Rumata şi-l trase după ea. Rumata auzi deja aflându-se pe coridor cum don Sir rosteşte supărat: „Nu văd de ce un nobil don nu ar putea privi nişte covoare irukaniene...”

La capătul coridorului dona Okana se opri brusc, se agăţă de gâtul lui Rumata şi, cu un geamăt înăbuşit ce ar fi trebuit să exprime o pasiune clocotitoare, se înfipse în buzele lui. Rumata încetă să mai respire. Zâna mirosea a parfum estorian amestecat cu duhoarea corpului nespălat. Buzele ei erau fierbinţi, umede şi lipicioase de la dulciuri. Făcând eforturi disperate, încercă să-i răspundă la sărut şi se vede treaba că îi reuşi, pentru că dona Okana horcăi din nou şi închise ochii, lăsându-se totodată moale în braţele lui. Păru că durează o veşnicie întreagă. Ei, curva naibii, las’ că-ţi arăt eu, se gândi Rumata şi o strânse în braţe. Ceva trosni, poate corsetul, poate nişte coaste, cert este că frumuseţea chiţăi jalnic, deschise ochii mirată şi se zbătu, încercând să se elibereze. Rumata îşi desfăcu grăbit mâinile.

— Nesuferitule, spuse ea cu admiraţie, respirând din greu. Erai gata-gata să mă rupi.

— Ard de dragoste, mormăi cu vinovăţie.

— Şi eu la fel. Te-am aşteptat atâta! Să mergem, mai repede...

Îl conduse prin nişte camere întunecoase şi reci. Rumata îşi scoase batista şi îşi şterse pe furiş gura. Această acţiune i se părea acum cu totul fără rost. Trebuie, se gândi. Şi ce dacă trebuie!... Aici nu mai scapi doar cu vorbe. Pe Sfântul Miki, de ce ăştia de la palat nu se spală niciodată? Ce temperament! Măcar de-ar veni don Reba... Ea îl trăgea tăcută şi energică, precum furnica o omidă moartă. Simţindu-se ca ultimul idiot, Rumata mormăi din curtoazie nişte prostii despre nişte picioruşe repezi şi buziţe roşii, dar dona Okana doar râdea. Îl împinse în budoarul ei călduros, într-adevăr acoperit în întregime cu covoare, se aruncă pe un pat imens şi, răstignindu-se pe perne, începu să-l privească fix cu ochi umezi, hiperstenici. Rumata stătea ca un stâlp. În budoar te trăsnea mirosul de ploşniţe.

— Eşti minunat, şopti ea. Vino la mine! Te-am aşteptat atât de mult!...

Rumata îşi ridică privirile. Îi era greaţă. Pe faţă începură să

se prelingă picături de transpiraţie, gâdilându-l în mod neplăcut. Nu pot, se gândi. Dă-o dracului de informaţie... Vulpea... Maimuţa... E ceva contra naturii, murdărie... Mai bine murdărie decât sânge, dar aici este ceva mult mai rău decât murdăria!

— De ce eziţi, nobile don? ţipă cu o voce piţigăiată, întretăiată, dona Okana. Vino aici, te aştept!

— La dr-racu'... scrâşni Rumata.

Ea sări şi se repezi spre el.

— Ce-i cu tine? Eşti beat?

— Nu ştiu, spuse el. Mă sufoc.

— Poate să poruncesc pentru un lighenuş?

— Ce lighenuş?

— Nu, nimic, nimic... Trece...

Cu degetele tremurând de nerăbdare, ea începu să-l desfacă la veston.

— Eşti minunat..., bolborosea, gâfâind. Eşti însă timid, ca un începător. N-aş fi crezut niciodată... Asta-i ceva minunat, jur pe Sfânta Bara!...

Se văzu silit s-o prindă de mâini. O privea de sus şi îi vedea părul nespălat, strălucind de atâta fixativ, îi vedea umerii goi, rotunzi, acoperiţi cu brobonele de pudră neîntinsă, urechile mici şi congestionate. Nasoală treabă, îşi spuse. N-o să iasă nimic. Şi e păcat, că doar trebuie să mai ştie câte ceva... Don Reba vorbeşte în somn... O duce pe la interogatorii, îi plac atât de mult interogatoriile... Nu, nu pot.

— Ei, spuse iritată.

— Covoarele dumneavoastră sunt minunate, spuse cu voce tare. A venit însă timpul să plec.

La început nu realiză, apoi faţa i se schimonosi.

— Cum îţi permiţi? şuieră ea, dar el deja atingea cu omoplaţii uşa, sări în coridor şi se îndepărtă grăbit.

Începând cu ziua de mâine, nu mă voi mai spăla, îşi spuse. Aici trebuie să fii porc, nu zeu!

— Castratule! urlă în urma lui. Batalule! În ţeapă cu tine!...

Rumata deschise un geam şi sări în grădină. Stătu un timp sub un copac, înghiţind hulpav aerul rece.

Apoi îşi aminti de pana albă, prostească, o smulse şi o mototoli furios, aruncând-o cât colo. Nici lui Paşca nu i-ar fi ieşit nimic. Nimănui nu i-ar fi reuşit. „Eşti sigur?" „Da, sunt sigur." „Atunci nu faceţi cu toţii nici doi bani!" „Dar mi-e silă să fac

asta!” „Experimentului nu-i pasă de emoţiile tale. Nu poţi, nu te angaja.” „Nu sunt un animal.” „Dacă experimentul o cere, trebuie să devii animal.” „Experimentul nu poate cere asta.” „După cum vezi, o cere.” „Şi atunci!?...” „Ce «atunci»?” Nu ştia ce-i atunci. „Atunci... Atunci... Bine, să admitem că sunt un istoric ridicol. Ridică din umeri. O să ne străduim să devenim mai buni. Să învăţăm să ne transformăm în porci...”

Era aproape de miezul nopţii când ajunse acasă. Nu-şi desfăcu decât cataramele curelelor şi se prăbuşi îmbrăcat pe canapeaua din salon, apoi adormi buştean.

Îl treziră ţipetele indignate ale lui Uno şi un răcnet oarecum potolit, cu tonalităţi de bas:

— Du-te, du-te, pui de lup, că acum îţi rup urechile!...

— Dar ei dorm, vi s-a mai spus!...

— Zât, nu mi te încurca în picioare!...

— Nu aveţi voie, vi s-a mai spus!

Uşa se dădu de perete şi în salon năvăli, imens precum fiara Peah, baronul Pampa don Bau, cu obrajii aprinşi, cu dinţii albi, cu mustaţa zbârlită, cu un basc de catifea tras pe o ureche şi cu o manta impunătoare, de culoare roşie, sub care strălucea mată o platoşă din cupru. În urma lui se târa Uno, agăţat de cracul drept al pantalonilor baronului.

— Baroane! exclamă Rumata, coborându-şi picioarele de pe canapea. Cum de-ai apărut în oraş, prietene?! Uno, lasă-l în pace pe baron!

— Băiatul ăsta este de o îndărătnicie rară, bubui baronul, apropiindu-se cu braţele deschise. O să fie ceva de capul lui. Cât vrei pe el? De altfel, mai târziu despre asta... Dă-mi voie să te îmbrăţişez!

S-au îmbrăţişat. Baronul mirosea îmbietor a drum prăfuit, a sudoare de cal şi a diferite arome amestecate de vinuri.

— Văd că şi dumneavoastră sunteţi la fel de treaz, prietene, spuse abătut. De altfel, dumneavoastră întotdeauna sunteţi treaz. Norocosule!

— Ia loc, prietene, spuse Rumata. Uno! Adu-ne din ăla estorian şi cât mai mult!

Baronul îşi ridică palma imensă.

— Nicio picătură.

— Nicio picătură din cel estorian? Uno, n-am nevoie de estorian, adu-ne din cel irukanian!

— N-am nevoie de vin, în general! spuse deprimat baronul.

Nu beau.

Rumata se aşeză.

— Ce s-a întâmplat? întrebă îngrijorat. Sunteţi bolnav?

— Sunt sănătos ca un taur. Dar aceste blestemate scene de familie… Pe scurt, m-am certat cu baroneasa – şi iată-mă aici.

— V-aţi certat cu baroneasa?! Dumneavoastră?! Ajunge, baroane, ce sunt glumele astea ciudate!?

— Imaginaţi-vă! Parcă aş fi într-o ceaţă. Am călărit o sută douăzeci de mile ca prin ceaţă!

— Prietene, spuse Rumata. Să încălecăm acum şi să mergem la Bau.

— Bine, dar calul meu încă nu s-a odihnit! se împotrivi baronul. Şi apoi, vreau s-o pedepsesc!

— Pe cine?

— Pe baroneasă, ei, drăcia dracului! La urma urmei, sunt bărbat sau ce?! După cum vezi, nu-i place de beţivanul Pampa, atunci să vadă cum este când e treaz! Mai bine putrezesc aici decât să mă întorc la castel…

Uno spuse preocupat:

— Spuneţi-i să nu-mi rupă urechile…

— Marş de aici, pui de lup! bombăni cu blândeţe baronul. Şi adă bere! Am transpirat şi trebuie să pun la loc lichidul care l-am pierdut.

Baronul puse la loc lichidul pierdut vreme de o jumătate de oră şi se înmuie puţin. În intervalele dintre înghiţituri, el îi povesti lui Rumata despre necazurile sale. Blestemă de câteva ori pe „aceşti vecini beţivani ce şi-au făcut obiceiul de a veni la castel. Vin de dimineaţă, cică la vânătoare, după care, cât ai zice peşte, îi şi vezi cum, beţi, încep să-ţi taie mobila. Se răspândesc în tot castelul, fac mizerie peste tot, necăjesc slugile, maltratează câinii şi oferă un exemplu înfiorător pentru tânărul baron. Apoi se cărăbănesc cu toţii pe la casele lor… iar tu, beat mort, rămâi faţă în faţă cu baroneasa…”

La terminarea povestirii sale, baronul se posomorî de tot şi chiar intenţionă să ia un estorian, dar se dezmetici şi spuse:

— Rumata, prietene, hai să plecăm de aici. Ai pivniţele prea bogate!… Să plecăm!…

— Bine, dar unde?

— Nu-i totuna unde?! Măcar de-ar fi şi la „Bucuria Cenuşie”…

— Hm… făcu Rumata. Şi ce vom face la „Bucuria Cenuşie”?

Baronul tăcu o vreme, trăgând cu înverşunare de mustaţă.

— Cum adică ce? spuse în fine. E chiar ciudat... Pur şi simplu mai stăm, mai discutăm...

— La „Bucuria Cenuşie”? întrebă neîncrezător Rumata.

— Mda... Vă înţeleg, spuse baronul. Este îngrozitor... Totuşi, să plecăm. Aici îmi vine să cer tot timpul vin estorian!...

— Calul! porunci Rumata şi plecă să-şi ia transmiţătorul din cabinet.

După câteva minute călăreau alături, de-a lungul unei străduţe înguste, scufundată într-un întuneric deplin. Baronul se mai învioră puţin şi povesti cu glas tare cum alaltăieri au hăituit un mistreţ sălbatic, povesti despre calităţile minunate ale tânărului baron, despre minunea de la mănăstirea Sfântului Tucca, unde părintele egumen născuse din coapsă un băieţel cu şase degete... Şi pe lângă toate astea nu uita să se şi distreze: din când în când scotea un urlet ca de lup, hohotea şi izbea cu cravaşa în obloanele ferecate...

Când au ajuns în dreptul „Bucuriei Cenuşii”, baronul opri calul şi rămase îngândurat. Rumata aşteptă. Ferestrele murdare ale cârciumii erau puternic luminate, caii tropoteau legaţi de pripon, iar pe banca de sub ferestre se certau alene fetişcane boite, aşezate una lângă alta. Două slugi rostogoleau, opintindu-se prin uşile deschise larg, un butoi uriaş, acoperit cu pete de salpetru.

Baronul spuse deprimat:

— Singur... Este cumplit dacă stai să te gândeşti că mai este o noapte întreagă înainte, iar eu sunt singur! Şi ea este singură acolo...

— Nu fi aşa de supărat, prietene, spuse Rumata. Cu ea se află tânărul baron, iar dumneavoastră sunteţi cu mine.

— Asta este cu totul altceva. Dumneata nu înţelegi nimic, prietene. Sunteţi prea tânăr şi uşuratic... Probabil chiar vă face plăcere să priviţi aceste târfe...

— Şi de ce nu mi-ar face? protestă Rumata, privindu-l cu curiozitate pe baron. După mine, sunt nişte fetişcane plăcute.

Baronul îşi clătină capul şi zâmbi sarcastic.

— Ia uită-te la aia de stă în picioare, spuse cu voce tare. Ce cur lăsat are. Iar aia, care se piaptănă acum, nici cur n-are... Astea-s vaci, prietene, în cel mai fericit caz sunt nişte vaci. Amintiţi-vă de baroneasă! Ce mâini, câtă graţie... Ce ţinută, prietene!...

— Da, se învoi Rumata. Baroneasa este minunată. Să plecăm de aici...

— Unde? întrebă amărât baronul. Şi pentru ce? Pe faţa lui se aşternu brusc hotărârea. Nu, prietene, nu plec nicăieri de aici. Iar dumneavoastră, cum doriţi. Se dădu jos de pe cal. Deşi nu aş fi foarte ofensat dacă m-aţi lăsa singur!

— Bineînţeles, voi rămâne cu dumneavoastră. Dar...

— Niciun „dar”, rosti baronul.

Aruncară hăţurile către un servitor ce se apropia în fugă, trecură băţoşi pe lângă târfe şi intrară în sală. Aici nu se putea respira. Lumina lămpilor răzbătea cu greu prin atmosfera ceţoasă, ca a unei băi de abur, extrem de murdară şi mare. Pe băncile de la mesele lungi beau, mâncau, înjurau, hohoteau, plângeau, se pupau, urlau cântece obscene soldaţi năduşiţi în uniforme descheiate, marinari vagabonzi îmbrăcaţi în caftane colorate, puse direct pe pielea goală, muieri cu pieptul abia acoperit, agresori cenuşii cu topoarele aşezate între genunchi, meseriaşi zdrenţăroşi, cu hainele arse. În stânga se ghicea prin ceaţă o tejghea, acolo unde stăpânul, aşezat pe un postament special între butoaie gigantice, conducea un furnicar de slugi, expeditive şi şmechere, iar în dreapta se profila puternic luminat un dreptunghi – intrarea în jumătatea curată a cârciumii, pentru nobilii doni, pentru negustorii respectabili şi ofiţerimea cenuşie.

— În fond, de ce n-am bea şi noi? întrebă iritat baronul Pampa, trăgându-l pe Rumata de mânecă şi năpustindu-se spre tejghea prin trecerea îngustă dintre mese, zgâriind cu ţepii de pe centura platoşei spatele celor ce stăteau aşezaţi pe bănci.

Ajuns la tejghea, înşfăcă din mâna stăpânului ulciorul voluminos din care acesta turna vinul în căni, goli ulciorul până la fund şi anunţă că totul este pierdut acum. Nu-i mai rămânea decât un singur lucru de făcut: să se distreze ca lumea. Se întoarse apoi spre stăpân şi îl întrebă răspicat dacă în acest aşezământ există vreun loc unde oamenii nobili îşi pot petrece timpul cu modestie şi decenţă fără a fi deranjaţi de vecinătatea unor netrebnici zdrenţăroşi şi tâlhari. Stăpânul îl asigură că tocmai în acest aşezământ există un asemenea loc.

— Foarte bine! spuse cu mărinimie baronul şi aruncă stăpânului câţiva galbeni. Adu-mi mie şi acestui nobil don tot ceea ce ai mai bun şi vezi să nu ne servească o oarecare curviştină drăgălaşă, ci o femeie vârstnică, respectabilă...

Stăpânul însuşi îi conduse pe nobilii doni în jumătatea curată. Nu era prea multă lume, într-un colţ se distra o gaşcă de ofiţeri cenuşii, cam abătuţi: patru locotenenţi purtând uniforme strâmte şi doi căpitani în mantale scurte, cu galoanele Ministerului Securităţii Coroanei.

La fereastră se plictisea în faţa unui ulcior mare, cu gâtul subţire, o pereche de tineri aristocraţi, cu fizionomii acre ce oglindeau dezamăgirea generală. Nu departe de ei se instalase un grup de doni umili, cu gulerele de la veston roase şi mantalele peticite. Sorbeau berea cu înghiţituri mici şi la fiecare minut aruncau în jur priviri lacome.

Baronul se prăbuşi la o masă liberă, îi privi pieziş pe ofiţerii cenuşii şi mormăi: „Nici aici nu lipsesc netrebnicii...” Chiar atunci o mătuşică dolofană, cu şorţ la brâu, servi primul fel. Baronul gemu adânc, îşi scoase pumnalul de la centură şi începu distracţia. Înfuleca în linişte hălci mari dintr-un cerb prăjit, înghiţea mormane de scoici marinate, munţi de raci de mare, ulcele întregi de salate şi maioneză, turnând peste toate acestea cascade de vin, bere, bragă şi din nou vin amestecat cu bere şi bragă. Donii umili începură să vină la masa lor câte unul, câte doi, iar baronul îi întâmpina cu gesturi energice din mână şi cu uruieli puternice în burtă.

Pe neaşteptate se opri din înfulecat şi, aţintindu-şi ochii holbaţi către Rumata, urlă cu o voce cavernoasă:

— De mult n-am mai fost pân Arkanar, prietenul meu nobil! Şi-ţi zic pă bune, aici nu-mi place ceva.

— Ce anume, baroane? întrebă cu interes Rumata, muşcând dintr-o aripioară de pui.

Pe feţele donilor umili se aşternu o atenţie respectuoasă.

— Zi-mi, prietene! grăi baronul, ştergându-şi degetele unsuroase de marginea mantalei. Spuneţi şi voi, nobili doni! De când în capitala Înălţimii sale, regele nostru, s-a luat obiceiul ca urmaşii celor mai vechi familii ale imperiului să nu poată face un pas fără să se poticnească de tot felul de bişniţari şi măcelari?

Donii umili se uitară unii la ceilalţi şi începură să se retragă. Rumata trase cu coada ochiului spre colţul unde stăteau cenuşiii. Cei de acolo încetaseră să mai bea şi îl priveau pe baron.

— Vă spun io care-i treaba, nobili doni, continuă baronul Pampa. Totul e din cauză că voi, cei de aici, v-aţi speriat. Îi

suportaţi pentru că vă e frică. Uite, bă, ţie ţi-e frică! urlă, privindu-l fix pe unul dintre donii umili, aflat în apropiere.

Respectivul abordă o expresie plictisită şi se retrase într-o parte, zâmbind stins.

— Bă, muhaielelor! zbieră baronul.

Mustaţa i se zbârli.

Totul era în zadar cu donii umili. Era limpede că nu doreau să se bată, ei veniseră doar să mănânce.

Atunci baronul îşi trecu un picior de partea cealaltă a băncii, îşi prinse în pumn jumătatea dreaptă a mustăţii şi, privind fix în colţul unde stăteau ofiţerii cenuşii, spuse:

— Iar mie nu mi-e frică nici de dracu'! O să rup în bătaie orice jigodie cenuşie îmi iese-n cale!

— Ce fâsâie acolo butoiul ăla de bere? tună căpitanul cenuşiu cu faţă prelungă.

Baronul zâmbi satisfăcut. Ieşi cu zgomot mare de la masă şi se urcă pe bancă. Ridicând din sprâncene, Rumata începu să mănânce a doua aripioară.

— Bă, scursorilor! urlă baronul din toate puterile, de parcă ofiţerii s-ar fi aflat la cale de o poştă. Să ştiţi că acum trei zile, eu, baronul Pampa don Bau, le-am tras un perdaf str-raşnic alor voştri! Tu ştii, prietene, se adresă lui Rumata de undeva de sub tavan, am chefuit cu părintele Cabani intr-o seară, la mine la castel. Şi numa' că vine-n grabă grăjdarul meu şi-mi spune că bandele cenuşii distrug cârciuma „Potcoava de aur". Cârciuma mea, bă, pe pământul meu natal! Poruncesc: „Pe cai!..." şi drept acolo. Jur pe pintenii mei, era acolo o şleahtă-ntreagă, vreo douăj' de indivizi. Prinseseră trei oameni şi se îmbătaseră ca porcii... Negustoraşii ăştia nu ştiu să bea... şi au început să-i bată pe toţi din cârciumă şi să rupă totu-n jur. L-am prins pe unu' de picioare şi a început distracţia! I-am alergat până la Spadele Grele. N-o să crezi, prietene, dar sângele era până la genunchi, iar topoarele rămăseseră uite atâta...

Aici povestea baronului a fost întreruptă. Căpitanul cu faţă prelungă zvâcni scurt din mână şi un stilet greu se izbi cu un zdrăngănit de placa pectorală a platoşei baronului.

— De când v-aştept! izbucni baronul şi trase din teacă o spadă imensă cu două mânere.

Sări pe podea cu o uşurinţă incredibilă, spada despică precum o fâşie lucitoare aerul şi reteză o grindă din tavan. Baronul înjură. Tavanul se lăsă puţin şi pe capetele lor se

scutură mizerie.

Acum erau cu toţii în picioare. Donii umili se lipiră de pereţi. Tinerii aristocraţi săriră iute pe mese pentru a vedea mai bine. Ţinând în faţă lamele spadelor, cenuşiii se dispuseseră în semicerc şi înaintau cu paşi mărunţi spre baron. Doar Rumata rămase aşezat, gândindu-se pe ce parte a baronului să stea pentru a nu nimeri sub tăişul spadei.

Lama lată şuiera sinistru, descriind cercuri strălucitoare deasupra capului baronului: o încântare pentru imaginaţie.

Era ceva în el dintr-un elicopter mărfar a cărui elice mergea în gol.

Înconjurându-l din trei părţi pe baron, cenuşiii se văzură siliţi să se oprească. Unul dintre ei se aşeză imprudent cu spatele spre Rumata, care, aplecându-se peste masă, îl prinse pe cenuşiu de guler, îl trânti pe spate în farfuriile cu resturi de mâncare şi îl lovi cu muchia palmei mai jos de ureche. Cenuşiii închiseră ochii şi amuţiră. Baronul exclamă:

— Tăiaţi-l, nobile Rumata, termin eu cu restul.

Îi va omorî pe toţi, se gândi nemulţumit Rumata.

— Ascultaţi, se adresă cenuşiilor. Haideţi să nu stricăm această noapte veselă. N-o să ne rezistaţi. Aruncaţi armele şi căraţi-vă de aici.

— Ba nu! se împotrivi furios baronul. Io vreau să lupt! Lasă-i să lupte! Hai, bă, luptaţi, naiba să vă ia!

Acestea spuse, se apropie de cenuşii, mărind viteza de rotaţie a spadei. Cenuşiii se retrăgeau, devenind livizi văzând cu ochii. Era cât se poate de limpede că nu mai văzuseră în viaţa lor un elicopter mărfar. Rumata sări peste masă.

— Aşteaptă, prietene, spuse. N-avem motive de ceartă cu aceşti oameni. Nu vă place prezenţa lor aici? Vor pleca.

— Nu plecăm fără arme, spuse abătut unul dintre locotenenţi. Vom avea necazuri. Eu sunt în patrulă.

— Naiba să vă ia, căraţi-vă cu tot cu arme, se învoi Rumata. Spadele în teci, mâinile la ceafă, treceţi unul câte unul! Şi fără mârşăvii. Altfel vă rup oasele!

— Dar cum să plecăm? se enervă căpitanul cu faţă prelungă. Acest don ne-a barat drumul!

— Şi am să-l barez în continuare! se încăpăţână baronul.

— Bine, spuse Rumata. Am să-l ţin eu pe baron, iar voi dispăreţi, dar repede, că mult n-am să-l pot ţine! Hei, voi de acolo, de la uşă, eliberaţi trecerea!... Baroane, spuse,

îmbrăţişându-l pe Pampa de talia largă, mi se pare, prietene, că ai uitat o chestiune importantă. Această spadă glorioasă a fost folosită de predecesorii dumneavoastră numai pentru luptele nobile, că doar nu degeaba s-a spus: „Nu scoate spada în taverne”.

Baronul continuă să învârtă spada, dar pe faţa lui apăru totuşi o umbră de îndoială.

— Da’ io n-am altă spadă, spuse nehotărât.

— Cu atât mai mult! spuse expresiv Rumata.

— Dumneavoastră aşa credeţi?

Baronul ezita din ce în ce mai mult.

— Dumneavoastră doar ştiţi asta mai bine decât mine...

— Mda, făcu baronul. Aveţi dreptate.

Se uită în sus, la mâna care se rotea nebuneşte.

— N-o să vă vină să credeţi, dragă don Rumata, da’ io pot, iaca aşa, s-o rotesc trei-patru ore în şir – nu obosesc defel... Of, de ce nu mă vede ea acum?!

— Am să-i povestesc eu, promise Rumata.

Baronul suspină şi lăsă spada în jos. Cenuşiii se năpustiră pe lângă el, cu trupurile încovoiate. Baronul îi conduse din priviri.

— Nu ştiu, nu ştiu... ezită acesta. Ce părere aveţi, am făcut bine că nu i-am izgonit cu şuturi în cur?

— Aţi făcut foarte bine, îl asigură Rumata.

— În fine, spuse baronul, băgând spada în teacă. Dacă n-am reuşit să ne batem, atunci avem dreptul să mai bem puţin şi să mâncăm.

Înşfăcă de picioare pe locotenentul cenuşiu încă leşinat, îl trase de pe masă şi urlă cu voce răsunătoare:

— Hei, stăpâne! Vin şi mâncare!

Se apropiară şi tinerii aristocraţi şi îl felicitară respectuoşi pentru victorie.

— Fleacuri, fleacuri! spuse binevoitor baronul. Şase secături pipernicite, fricoase ca toţi negustoraşii. În „Potcoava de aur” am zburătăcit vreo douăj’ d-ăştia. Ce bine, se adresă lui Rumata, că n-am folosit atunci spada! Puteam să uit şi s-o scot. Deşi „Potcoava de aur” este cârciumă, nu o tavernă nenorocită...

— Unii chiar aşa şi zic, spuse Rumata. „Nu scoate spada în cârciumă.”

Stăpânul aduse alte platouri încărcate cu fripturi şi noi carafe cu vin. Baronul îşi suflecă mânecile şi se apucă de treabă.

— Apropo, începu Rumata. Cine au fost cei trei prizonieri pe

care i-aţi eliberat la „Potcoava de aur”?

— I-am eliberat? Baronul se opri din mestecat şi-l privi pe Rumata. Da, nobilul meu prieten, probabil că nu m-am exprimat destul de exact. Nu am eliberat pe nimeni. Doar erau arestaţi, asta-i o treabă a statului... Ca ce chestie să-i fi eliberat? Un oarecare don, probabil un mare fricos, un bătrân învăţat şi o slugă...

Baronul ridică din umeri.

— Da, bineînţeles, spuse abătut Rumata.

Baronului i se sui brusc sângele în obraz în timp ce-şi holba ochii înspăimântător.

— Ce?! Iar?! urlă acesta.

Rumata privi în spate. În cadrul uşii stătea don Ripat. Baronul se precipită şi se sculă, răsturnând băncile şi tăvile. Don Ripat îl privi sugestiv pe Rumata în ochi şi ieşi.

— Mă scuzi, baroane, rosti Rumata, ridicându-se. Serviciul regal...

— Aha, făcu dezamăgit baronul. Vă compătimesc... Pentru nimic în lume nu m-aş fi dus la slujbă!...

Don Ripat aşteptă chiar după uşă.

— Ce noutăţi? întrebă Rumata.

— Acum două ore, începu prompt don Ripat, am arestat-o şi am dus-o pe dona Okana în Turnul Vesel, din ordinul ministrului securităţii coroanei, don Reba.

— Aşa deci.

— În urmă cu o oră, dona Okana a murit, nerezistând torturii cu focul.

— Aşa deci.

— A fost învinuită în mod oficial de spionaj. Dar... Don Ripat ezită şi îşi plecă privirile. Cred... Am impresia...

— Înţeleg.

Don Ripat ridică vinovat capul.

— N-am avut puterea... începu el.

— Asta nu este treaba dumneavoastră, spuse răguşit Rumata.

Ochii lui don Ripat deveniră iarăşi ca de cositor. Rumata făcu un semn din cap şi se întoarse la masă. Baronul tocmai termina o porţie de caracatiţă împănată.

— Vin estorian! strigă Rumata. Să ne mai aducă! Îşi drese glasul. Hai să ne veselim! Să ne veselim, dracu’ să-i ia...

***

... Când Rumata îşi reveni, văzu că se află în mijlocul unui teren viran, larg. Se apropia răsăritul cenuşiu, în depărtare cântau răguşiţi cocoşii-ceasornice, iar un stol de ciori croncănitoare se rotea nu departe, deasupra unei moviliţe ce mirosea respingător a umezeală şi putregai. Ceaţa din capul lui se destrăma repede şi-n curând îl cuprinse bine-cunoscuta stare de limpezime şi perceptibilitate accentuată, iar pe limbă se topea în mod plăcut o senzaţie de amăreală mentolată. Degetele de la mâna dreaptă îl usturau puternic. Rumata ridică în dreptul ochilor pumnul strâns. Pielea de pe articulaţiile degetelor era julită, iar în pumn stătea strânsă o fiolă goală de casparamid, un medicament eficient contra intoxicării cu alcool, medicament cu care Pământul îşi înzestrase preventiv cercetaşii de pe planetele subdezvoltate. Probabil că într-o stare vecină cu leşinul răsturnase instinctiv în gură tot conţinutul fiolei, chiar aici, pe terenul viran, înainte de a cădea cu totul în starea de inconştienţă.

Locurile îi erau cunoscute. Chiar înaintea lui se profila turnul înnegrit al observatorului ars, iar undeva în stânga se zăreau în amurgul străveziu, ca nişte minarete, turnurile zvelte de strajă ale palatului regal. Rumata inspiră adânc aerul rece şi umed, apoi o luă spre casă.

Azi-noapte baronul Pampa se distrase grozav. Însoţit de donii cei umili, ce-şi pierduseră repede chipul omenesc, făcu un tur gigantic al tavernelor arkanariene, dând pe băutură toţi banii, ba chiar şi centura lui luxoasă, băgând în el o cantitate inimaginabilă de alcool şi de mâncare şi provocând în tot acest răstimp nu mai puţin de opt răfuieli. În orice caz, Rumata nu-şi putea aminti cu claritate decât de opt scandaluri, în care se băgase şi el încercând să-l potolească pe baron pentru a nu se ajunge la crime. Restul amintirilor ulterioare se scufundau în negură. Din această ceaţă apăreau ba mutre sălbatice cu cuţite între dinţi, ba faţa cătrănită şi absurdă a ultimului don umil, pe care baronul Pampa intenţionase să-l vândă ca sclav în port, ba un irukanian năsos ce-şi cerea furios caii de la nobilii doni...

La început reuşise totuşi să rămână cercetaşul Institutului. Băuse cot la cot cu baronul: vin irukanian, estorian, soanian, arkanarian, punându-şi pe furiş sub limbă, înainte de a schimba vinurile, o pilulă de casparamid. Îşi mai păstrase încă judecata

şi remarca din reflex strângerea patrulelor cenuşii la răscrucile de drumuri şi lângă poduri, observa pichetele de barbari călare, aflaţi pe drumul Soanului şi unde baronul ar fi fost cu siguranţă împuşcat dacă Rumata nu ar fi cunoscut graiul barbarilor. Îşi amintea bine cum îl cuprinsese uimirea la gândul că rândurile nemişcate de soldaţi ciudaţi, înveşmântaţi în mantale lungi şi negre, cu glugă, postaţi în faţa Şcolii Patriotice, reprezintă de fapt o parte din oastea mănăstirilor.

Ce are a face aici Biserica? se întrebase atunci. De ce Biserica Arkanarului se amestecă în treburile laicilor?

Se îmbătase cu greu, totuşi se îmbătase, şi oarecum brusc, iar atunci când într-un moment de luciditate văzu în faţa lui, într-o cameră complet necunoscută, o masă de stejar despicată în două de spada din mâna lui, când văzu în jurul lui donii sărăntoci care-l aplaudau, îşi spuse că venise vremea să mai ajungă şi pe acasă. Era însă prea târziu. Îl cuprinsese deja un val de turbare, de bucurie dezgustătoare şi obscenă că s-a eliberat de tot ceea ce este omenesc. Era încă un pământean, cercetaş, urmaşul oamenilor focului şi ai fierului, era necruţător cu sine însuşi şi cu ceilalţi, în numele măreţului ţel. Nu putea deveni Rumata Estorski, trup din trupul a douăzeci de generaţii de predecesori războinici, glorificaţi de jafuri şi beţii. Deja nu mai era un comunard. Nu mai avea obligaţii faţă de Experiment. Avea doar grija obligaţiilor faţă de propria lui persoană. Nu mai avea îndoieli. Totul îi era clar, absolut totul. Ştia exact cine este vinovat de toate astea şi ştia cu certitudine ceea ce vrea: să spintece luându-şi avânt, să dea foc şi să arunce de pe treptele palatului, în furcile şi suliţele gloatei urlătoare...

Rumata se scutură şi îşi scoase spadele. Tăişurile erau ştirbite, dar curate. Îşi amintea că se luptase cu cineva, dar cu cine? Şi cum s-a terminat totul?...

Caii îi dăduseră pe băutură. Donii sărăntoci dispăruseră fără urmă. Îşi mai aminti că îl dusese acasă la el pe baron. Pampa don Bau era agitat, complet treaz şi plin de dorinţa de a continua petrecerea – efectiv nu se mai putea ţine pe picioare. Afară de asta, nu se ştie de ce, avea impresia că tocmai atunci îşi luase rămas-bun de la baroneasa lui dragă şi că se află în campania de război contra străvechiului său duşman, baronul Cascou, care în ultima vreme se obrăznicise peste măsură. („Imaginează-ţi, prietene, jigodia asta a născut din coapsă un copil cu şase degete şi i-a dat numele de Pampa...) „Apune

soarele, anunţă baronul, privind un goblen ce înfăţişa un răsărit de soare. Am fi putut să ne distrăm toată noaptea, nobili doni, dar faptele de arme cer şi odihnă. Nicio picătură de vin în această campanie. Şi-n plus, baroneasa ar putea fi nemulţumită.”

Ce? Pat? Ce paturi pe câmpul deschis? Patul nostru este pătura de pe calul de luptă! Cu aceste cuvinte smulse de pe perete bietul goblen, se înfăşură în el până peste cap şi se prăbuşi cu zgomot într-un ungher, sub un sfeşnic. Rumata îi porunci lui Uno să pună alături de baron o găleată cu zeamă de varză şi un butoiaş cu marinate. Băiatul avea o faţă somnoroasă, supărată. „Da’ bine s-a mai făcut, mormăi acesta. – Ochii se uită în diferite părţi...” „Taci, prostovane”, spuse Rumata şi... Ceva foarte urât îl goni prin tot oraşul până pe maidan. Ceva foarte, foarte urât, de neiertat, ruşinos...

Îşi aduse aminte când deja era aproape de casă şi această amintire îl ţintui locului.

... Zvârlindu-l pe Uno din calea lui, urcă scara, deschise larg uşa şi năvăli la ea precum un stăpân şi la lumina lămpilor văzu faţa ei lividă, ochii măriţi, plini de spaimă şi dezgust, şi în aceşti ochi se văzu pe sine cum se clatină, cu buza căzută şi plină de bale, cu pumnii juliţi, cu hainele împuţite, un bădăran de sânge albastru, un depravat şi un ticălos, iar această privire îl aruncă înapoi pe scări, jos, în hol, dincolo de uşă, în strada întunecată, mai departe, mai departe, mai departe, cât se poate de departe...

Scrâşnind din dinţi şi simţind că înăuntrul lui totul este ca de gheaţă, deschise încetişor uşa şi intră în hol în vârful picioarelor. Întocmai ca un uriaş mamifer marin, baronul zăcea într-un colţ şi sforăia cuprins de un somn dulce. „Cine-i aici?” exclamă Uno, ce picotea pe bancă, ţinând arbaleta pe genunchi. „Linişte, şopti Rumata. Hai la bucătărie. Un ciubăr cu apă, oţet, haine noi, mai repede!”

Mult timp se spălă cu apă, înverşunat, simţind o plăcere intensă, ştergându-se cu oţet şi îndepărtând de pe el mizeria nopţii. Contrar obiceiului, Uno ostenea tăcut în jurul lui. Şi doar după ce îl ajută pe donul său să se încheie la pantalonii vineţii, prosteşti, cu catarame la turul acestora, spuse morocănos:

— Noaptea, Kira a coborât după ce aţi plecat şi a întrebat dacă a fost sau nu donul – a crezut probabil că a visat. I-am spus că aţi plecat la gardă încă de cu seară şi că nu v-aţi întors...

Rumata oftă adânc, întorcându-şi capul. Nu îi venea mai uşor. Din contră, îi era mai rău.

— Iar eu am stat toată noaptea cu arbaleta lângă baron, mi-a fost teamă că de beat ce era ar fi putut urca până sus.

— Mulţumesc, piciule, spuse cu greu Rumata.

Îşi trase bocancii, ieşi în hol şi zăbovi puţin în faţa oglinzii metalice întunecate. Casparamidul lucra fără greş. Din oglindă îl privea un nobil don graţios, având faţa oarecum obosită după o chinuitoare gardă de noapte, dar cât se poate de decentă. Părul umed, prins cu cercul de aur, cădea plăcut şi mătăsos de ambele părţi ale feţei. Rumata îşi aranjă maşinal obiectivul deasupra rădăcinii nasului. Frumoase scene au mai văzut pe Pământ, gândi cu amărăciune.

Între timp se făcuse de ziuă. Soarele se zărea deja prin geamurile prăfuite. În stradă începu trântitul obloanelor. Se auzeau chemări reciproce, rostite cu voci somnoroase. „Cum ai dormit, frate Kiris?” „Mulţumim Domnului, liniştit, frate Tika. Noaptea a trecut şi slavă Domnului.” „La noi cineva a căutat să intre cu forţa pe fereastră. Se spune că nobilul don Rumata s-a distrat azi-noapte.” „Se spune că are un musafir.” „Da’ mai ştiu oare să se distreze în zilele noastre? În timpul tânărului rege, îmi amintesc, s-au distrat de nici n-au observat cum a ars jumătate de oraş.” „Ce să-ţi spun, frate Tika. Mulţumim lui Dumnezeu că avem ca vecin un asemenea don. Dacă se distrează o dată pe an şi tot e mult...”

Rumata urcă la etaj, bătu la uşă şi intră în cameră. Kira stătea în fotoliu, ca şi ieri. Îşi ridică privirile şi îl privi temătoare şi îngrijorată.

— Bună dimineaţa, micuţo, spuse el, se apropie, îi sărută mâinile şi se aşeză în fotoliul de vizavi.

Ea tot îl mai privea atentă, apoi întrebă:

— Ai obosit?

— Da, puţin. Şi iar trebuie să plec.

— Să-ţi pregătesc ceva?

— Nu-i nevoie, mulţumesc. Uno îmi pregăteşte totul. Poate doar să-mi parfumezi gulerul...

Rumata simţi cum între ei se ridică încet zidul minciunii. La început subţire, apoi din ce în ce mai gros şi solid. Pentru toată viaţa! îşi spuse abătut. Stătea cu ochii închişi, până când ea i-a umezit cu diferite parfumuri gulerul mare, obrajii, fruntea, părul. În cele din urmă, ea spuse:

— Nici nu mă întrebi cum am dormit.

— Cum micuţo?

— Am avut un vis. Ştii, un vis cumplit-cumplit.

Zidul deveni gros ca al unei cetăţi.

— Aşa este mereu într-un loc nou, spuse fals Rumata. Poate că şi baronul a făcut prea mult zgomot jos.

— Să trimit după micul dejun? întrebă ea.

— Trimite.

— Ce vin îţi place dimineaţa?

Rumata deschise ochii.

— Spune-le să-mi aducă apă.

Ea ieşi din cameră, iar el o auzi cum vorbeşte liniştită, cu voce răsunătoare, adresându-se lui Uno. Apoi ea se întoarse, se aşeză pe braţul fotoliului lângă el şi porni să-şi depene visul, iar el asculta, ridica din sprâncene şi simţea cum zidul devine tot mai gros şi de neclintit, cum acesta îl va separa veşnic de singurul om cu adevărat apropiat în această lume slută. Şi atunci, făcându-şi avânt, se izbi cu tot corpul în acest zid.

— Kira, spuse. Ăsta nu a fost un vis. Şi nu se întâmplă nimic deosebit.

— Bietul de tine, spuse Kira. Îţi aduc acum zeama de varză...

CAPITOLUL 5

Nu cu mult timp în urmă, curtea regilor arkanarieni fusese una dintre cele mai progresiste din Imperiu. La curtea lor erau ţinuţi savanţi, bineînţeles, în majoritatea lor şarlatani, dar mai erau şi alţii precum Baghir Kissenski, cel ce descoperise sfericitatea planetei; vraciul curţii, Tata, cel care prezentase o ipoteză genială cu privire la apariţia epidemiilor din cauza unor viermi foarte mici, nevăzuţi de priviri, răspândiţi de vânturi şi apă; alchimistul Sinda, care căutase, ca toţi alchimiştii, procedeul transformării lutului în aur, dar care descoperise în cele din urmă legea conservării materiei. La curtea arkanariană se mai aflau şi poeţi, aproape toţi nişte linguşitori şi paraziţi, dar mai erau şi cei ca Pepin Gloriosul, autorul tragediei istorice „Marşul spre nord”, Tsuren cel Drept, care scrisese mai bine de cinci sute de balade şi sonete ce intraseră deja în folclor; la fel şi Gur Creatorul, care, pentru prima dată în istoria romanului contemporan imperial, scrisese despre o întâmplare tristă cu un prinţ ce se îndrăgosteşte de o frumuseţe barbară. Mai existaseră la curte şi actori, dansatori, cântăreţi minunaţi. Pictori remarcabili acoperiseră pereţii cu fresce ale căror culori nu păliseră nici până astăzi, sculptori glorioşi înfrumuseţaseră cu operele lor parcurile din jurul palatului. Nu se putea totuşi spune că regii arkanarieni fuseseră protectori ai învăţământului sau cunoscători în ale artelor. Pur şi simplu această treabă era socotită ca fiind decentă, întocmai ca şi ceremonia îmbrăcării de dimineaţă sau ca existenţa unor gardieni fastuoşi la intrarea principală. Câteodată toleranţa aristocratică putea ajunge până într-acolo încât unii savanţi şi poeţi deveneau rotiţe importante în angrenajul aparatului de stat. De exemplu, numai în urmă cu jumătate de secol, preaînvăţatul alchimist Botsa, ocupând un post ce în prezent este desfiinţat, fiind socotit inutil, cel de ministru al subsolurilor, a inaugurat câteva mine şi a dus faima Arkanarului prin aliajele lui uimitoare, ale căror secrete s-au pierdut odată cu moartea alchimistului. Iar Pepin Gloriosul a coordonat până nu de mult învăţământul de Stat, şi asta până când Ministerul Istoriei şi Literaturii, pe care îl conducea, a fost considerat vătămător şi depravant pentru minţile oamenilor.

Desigur, şi în trecut au existat cazuri când un pictor sau un savant putea provoca nemulţumirea favoritei regale, de regulă o persoană mărginită şi plină de voluptate, iar atunci vinovaţii erau ori vânduţi în străinătate, ori otrăviţi cu arsenic, totuşi se putea spune că doar don Reba pornise treaba cu adevărat în anii ocupării postului de ministru atotputernic al Securităţii Coroanei, el a generat asemenea devastări în lumea culturii arkanariene, încât a provocat nemulţumire chiar şi unor demnitari nobili, care afirmau că viaţa la curtea regală devenise plictisitoare şi că în timpul balurilor nu mai auzeai nimic altceva decât bârfe stupide.

Învinuit de demenţă vecină cu crima de stat, Baghir Kissenski a fost aruncat în temniţă, scos de acolo cu mare greutate de Rumata şi trimis în metropolă. Observatorul lui astronomic a fost ars, iar elevii rămaşi au fugit care încotro. Vraciul curţii, Tata, împreună cu alţi cinci vraci ai curţii, s-a pomenit deodată acuzat ca fiind otrăvitor cu intenţii criminale, instigat de însuşi ducele Irukanski contra persoanei regale, a recunoscut totul sub tortură şi a fost spânzurat în Piaţa Regală. În încercarea de a-l salva, Rumata dăduse treizeci de kilograme de aur, pierduse patru agenţi de-ai lui (nişte nobili doni ce nu ştiau ce fac), era să fie el însuşi prins, fusese chiar rănit în timpul tentativei de a-i elibera pe condamnaţi, dar în cele din urmă totul a fost zadarnic. Fusese prima lui înfrângere şi atunci înţelesese în sfârşit că don Reba nu este tocmai o figură întâmplătoare. Aflând după o săptămână că se intenţiona învinuirea alchimistului Sinda de tăinuire în faţa Visteriei regale a secretului pietrei filosofale, Rumata, încă furios de pe urma înfrângerii, puse la cale o ambuscadă lângă casa alchimistului şi, de unul singur, cu faţa înfăşurată într-o cârpă neagră, îi dezarmă pe agresorii sosiţi după alchimist, îi aruncă legaţi fedeleş în pivniţă şi în aceeaşi noapte îl duse pe dezorientatul Sinda până la graniţa cu Soanul. Acolo de fapt a şi rămas până în ziua de azi, dând din umeri şi continuând cercetările pentru obţinerea pietrei filosofale, sub atenta supraveghere a lui don Kondor. Poetul Pepin Gloriosul s-a călugărit pe neaşteptate şi s-a retras într-o mănăstire izolată. Tsuren cel Drept, demascat pentru ambiguitatea lui criminală şi acceptarea preferinţelor păturilor sociale inferioare, a fost privat de onoare şi avere, a încercat să comenteze şi să recite în cârciumi balade, ce deja aveau acum un pronunţat caracter distrugător, a fost snopit de

două ori în bătaie de nişte indivizi mult prea patrioţi şi doar atunci a cedat rugăminţilor bunului său prieten şi admirator, don Rumata, şi a plecat în metropolă. În memoria lui Rumata a rămas pentru totdeauna imaginea lui Tsuren, palid-albastru de beat, cum se prinsese cu mâinile lui subţirele de balustrada vasului ce se îndepărta şi cum recita cu voce răsunătoare, tânără, sonetul său de adio „Ca frunza veştedă ce cade pe suflet.” În ceea ce-l priveşte pe Gur Creatorul, acesta înţelesese după o discuţie avută în cabinetul lui don Reba că prinţul arkanarian nu poate suferi creaturile duşmane şi singur îşi aruncase cărţile în focul din Piaţa Regală, iar acum, cocoşat, cu o faţă cadaverică, stătea în timpul ieşirilor regelui, aşteptând în mulţimea de curteni gestul discret al lui don Reba pentru a apărea în faţă să recite poezii cu un conţinut ultrapatriotic, ce provocau apatie şi căscături. Actorii jucau în prezent una şi aceeaşi piesă, şi anume Distrugerea barbarilor sau Mareşalul Tots, regele Pits întâiul al Arkanarului. În prezent, cântăreţii preferau în general concertele pentru voce şi orchestră. Pictorii rămaşi în viaţă zugrăveau firme. Totuşi, doi sau trei dintre ei izbutiseră să rămână la curte şi să picteze portrete ale regelui cu don Reba alături, susţinându-l respectuos de cot pe rege (diversitatea nu a fost încurajată: regele era reprezentat ca un bărbat chipeş, de douăzeci de ani, în armură, iar don Reba era un bărbat pe deplin matur, cu o faţă extrem de expresivă).

Da, curtea regală arkanariană devenise plictisitoare. Cu toate acestea, înalţi demnitari, nobili doni lipsiţi de orice ocupaţie, ofiţeri ai gărzii şi frumoase done frivole umpleau în fiecare dimineaţă sălile regale de recepţie – unii din înfumurare, alţii din obişnuinţă, iar restul din teamă. La drept vorbind, mulţi nici nu observaseră vreo schimbare. Odinioară, ei apreciau la concerte şi concursurile de poezie îndeosebi antractele, în timpul cărora nobilii doni pălăvrăgeau despre calităţile prepelicarilor şi spuneau bancuri. Încă mai erau capabili să poarte o discuţie nu prea îndelungată despre caracteristicile fiinţelor ce populau lumea de dincolo de mormânt, dar considerau realmente indecente problemele privind forma planetei şi cauzele declanşării epidemiilor. O oarecare tristeţe se făcuse simţită şi în rândurile ofiţerilor din garda regală, din cauza dispariţiei pictorilor şi în special a maeştrilor specializaţi în nuduri...

Rumata sosi cu puţină întârziere la palat. Recepţia matinală

deja începuse. În săli se înghesuia lumea şi se auzea vocea iritată a regelui, dublată uneori de poruncile melodioase ale ministrului de ceremonii prin care se ordona îmbrăcarea Înălţimii sale. În general, curtenii discutau despre întâmplarea de azi-noapte. Un criminal cu mutră de irukanian se strecurase noaptea în palat şi, înarmat cu un stilet, omorâse un gardian şi năvălise în dormitorul înălţimii sale, unde, chipurile, fusese dezarmat de însuşi don Reba. Criminalul a fost legat şi trimis în Turnul Vesel, dar pe drum a fost sfâşiat în bucăţi de o ceată de patrioţi înnebuniţi de devotament. Acesta era deja al şaselea atentat din ultima lună şi tocmai de aceea atentatul propriu-zis nu a mai stârnit niciun interes. Se discutau doar detaliile. Rumata află astfel că Înălţimea sa, văzând criminalul, se ridicase puţin din pat pentru a acoperi cu trupul său pe minunata donă Midara şi rostise cu acest prilej istoricele cuvinte: „Ieşi afară, canalie!” Majoritatea curtenilor acceptă fără rezerve cuvintele istorice, socotind că regele lor confundase criminalul cu un servitor. Şi toţi erau de părere că don Reba stătuse ca de obicei cu ochii în patru şi că era inegalabil în lupta corp la corp. Într-o exprimare plăcută, Rumata recunoscu justeţea acestei opinii şi povesti la rândul său o întâmplare scornită pe loc, cum don Reba fusese atacat de doisprezece războinici, cum omorâse fulgerător trei dintre ei, ceilalţi fugind speriaţi. Istoria fusese ascultată cu mare interes şi acceptată până când Rumata preciză cu totul întâmplător că istoria îi fusese relatată de don Sir. Entuziasmul dispăru de îndată de pe feţele celor prezenţi pentru că don Sir era recunoscut drept un prost sadea şi un mare mincinos. Despre dona Okana nimeni nu scotea o vorbă. Ori nu ştiau încă nimic, ori se prefăceau că nu ştiu.

Împărţind complimente şi strângând mânuşiţele donelor, Rumata înaintă uşor-uşor până în primele rânduri ale mulţimii împopoţonate, parfumate şi pline de sudoare. Nobilimea discuta pe tonuri joase. „Aşa-aşa, chiar aceeaşi mârţoagă. Dădea ortul popii, ce mai, da’ să fiu al dracu’ dacă n-am pierdut-o la cărţi în aceeaşi noapte, la don Ken...”, „În ceea ce priveşte şoldurile, nobile don, ele sunt de o formă neobişnuită. Cum spunea Tsuren... Hmm-m... Munţii spumei răcoroase... hm-m-m... nu, dealurile răcoroasei spume... În fine, erau nişte şolduri babane...”,

„Atunci deschid eu încetişor fereastra, iau pumnalul între dinţi şi, imaginează-ţi, prietene, simt cum se îndoaie grătarul

sub mine...”, „L-am lovit peste dinţi cu mânerul sabiei că lepădătura aia cenuşie s-a dat de două ori peste cap. Poţi să-l admiri, ia uite-l cum stă, zici că parcă ar avea dreptul la asta...”, „... Iar don Tameo a borât pe jos, a alunecat şi a intrat cu capul în şemineu...”, „Şi numa’ ce-i spune călugărul: «Ia povesteşte-mi visul tău, frumoaso... ha-ha-ha!»”

Ce rău îmi pare, îşi spuse Rumata. De-ar fi să mă omoare acum, ultimul lucru pe care l-aş vedea ar fi această colonie de protozoare. Doar surpriza. Mă poate salva doar surpriza. Pe mine şi pe Budah. Să prind momentul când trebuie să atac prin surprindere. Să-l iau prin surprindere, să nu apuce să deschidă gura, să nu mai aibă timp să mă omoare, că n-am de gând să mor.

Înaintă spre uşa dormitorului şi, ţinându-şi cu ambele mâini spadele, îşi îndoi puţin picioarele din genunchi conform manierelor alese şi se apropie de patul regal. Regelui i se puneau ciorapii. Ministrul de ceremonii urmărea cu respiraţia oprită mâinile îndemânatice ale celor doi camerieri. În dreapta patului răvăşit stătea don Reba, discutând în şoaptă cu un lungan osos, echipat într-o uniformă militară din catifea cenuşie. Acesta era Tsupik, unul dintre conducătorii agresorilor arkanarieni, colonelul pazei regale. Don Reba era un curtean cu mare experienţă. Judecând după fizionomia lui, nu puteau discuta ceva mai presus de calităţile vreunui armăsar sau despre purtarea virtuoasă a nepoatei regale. Părintele Tsupik, ca militar şi fost băcan, nu ştia încă să îşi ascundă sentimentele. Era cătrănit, îşi muşca buza, degetele se strângeau şi se desfăceau convulsiv pe mânerul spadei, şi când, în fine, îi apăru o grimasă pe obraz, el se întoarse brusc şi, încălcând toate regulile etichetei, părăsi dormitorul, îndreptându-se direct spre mulţimea de curteni împietrită în faţa unui asemenea exemplu de proastă educaţie. Zâmbind iertător, don Reba se uita în urma lui, iar Rumata îşi spuse, însoţind cu privirea individul cenuşiu, ce păşea dezorientat: „Iată încă un cadavru”. Era la curent cu neînţelegerile dintre don Reba şi conducătorii cenuşii. Părea că se va repeta istoria căpitanului maroniu, Ernst Rem.

Ciorapii fuseseră traşi. Supunându-se ordinului melodios al ministrului de ceremonii, camerierii luară cu evlavie pantofii regali, ţinându-i în vârful degetelor. Şi în acest moment regele îi împinse cu picioarele pe camerieri şi se întoarse atât de brusc spre don Reba încât burta ca un sac bine îndesat i se rostogoli

pe un genunchi.

— Da’ m-am săturat de atentatele dumneavoastră! ţipă aproape isteric regele. Atentate! Atentate! Atentate! Eu nu vreau decât să dorm noaptea, nu să mă lupt cu criminalii. De ce nu s-ar putea ca ei să atenteze ziua? Prost ministru mai eşti, Reba! Încă o noapte ca asta şi am să ordon să fii spânzurat! (Don Reba se înclină, ducându-şi mâna la inimă.) Mă doare capul de atâtea atentate!

Tăcu dintr-odată şi îşi privi tâmpeşte burta. Era un moment prielnic. Camerierii ezitau. Înainte de toate, trebuia să-i atragă atenţia regelui. Rumata smulse de la un camerier pantoful drept şi îngenunche în faţa Înălţimii sale, începând totodată să-i pună respectuos pantoful pe piciorul gras, învelit în ciorapul de mătase. Acesta era străvechiul privilegiu al neamului Rumata – să încalţe cu propriile mâini piciorul drept al persoanelor regale din Imperiu. Regele îl privi tulburat. În ochii lui licări interesul.

— A, Rumata! Mai trăieşti? Reba mi-a promis că o să vă spânzure! Chicoti. Prost ministru mai e şi Reba ăsta. Nu face altceva decât să promită. A promis să înăbuşe răzvrătirile, iar răzvrătirile se înmulţesc. A umplut palatul cu tot felul de derbedei cenuşii... Eu sunt bolnav şi el îi spânzură pe top vracii curţii.

Rumata îi puse pantoful şi înclinându-se făcu doi paşi înapoi. Surprinse privirea atentă a lui don Reba şi se grăbi să abordeze un aer tâmp şi de aroganţă.

— Sunt bolnav rău de tot, continuă regele. Totul mă doare. Vreau să mă retrag. De mult m-aş fi retras, dar aţi fi pierit fără mine, oiţelor...

I-au încălţat şi al doilea pantof. Regele se ridică şi imediat îşi prinse în mâini genunchiul, oftând şi schimonosindu-se.

— Unde-s vracii? urlă de durere. Unde-i bunul meu Tată? L-ai spânzurat, bă, tâmpitule! Iar eu mă simţeam mai bine doar când îi auzeam vocea! Să tăceţi, ştiu şi singur că era un otrăvitor! Ei, şi puţin îmi pasă! Ce dacă era un otrăvitor? Era un vra-a-aci! Înţelegi, criminalule? Un vraci! Pe unul îl otrăvea, pe altul îl lecuia! Dar voi doar otrăviți! Ar fi fost mai bine dacă v-aţi fi spânzurat singuri! (Don Reba se înclină cu mâna lipită la inimă şi rămase în această poziţie.) I-aţi spânzurat pe toţi! Au rămas numai şarlatanii voştri! Şi popii ăia care îmi dau să beau apă sfinţită în loc de medicamente... Cine îmi mai face amestecul? Cine mai îmi frecţionează cu alifie piciorul?

— Înălţimea Voastră! spuse cu voce tare Rumata şi i se păru că întreg palatul încremenise. Doar să ordonaţi şi într-o jumătate de oră veţi avea la palat cel mai bun medic din Imperiu!

Regele îl privi perplex. Era un risc fantastic. Era de ajuns ca don Reba să facă un semn cu ochiul... Rumata simţi aproape fizic câţi ochi atenţi îl privesc acum pe deasupra penelor de la săgeţi – ştia doar pentru ce există şirurile de luminatoare rotunde, negre, chiar sub tavanul dormitorului. Don Reba îl privea şi el cu un aer de curiozitate binevoitoare, politicoasă.

— Ce-nseamnă asta? întrebă supărat regele. Ei bine, îţi ordon, unde-i vraciul?

Rumata se încordă. Avea impresia că vârfurile săgeţilor deja îi străpungeau omoplaţii.

— Înălţimea Voastră, spuse repede, ordonaţi-i lui don Reba să ni-l prezinte pe faimosul doctor Budah!

Se părea că totuşi don Reba se pierduse. Fusese spus ceea ce era mai important, iar Rumata rămăsese în viaţă. Regele îşi mută privirile tulburi către ministrul Securităţii Coroanei.

— Înălţimea Voastră, continuă Rumata, acum deja fără grabă şi pătruns de respect. Cunoscând chinurile dumneavoastră cu adevărat insuportabile şi amintindu-mi de datoria neamului meu faţă de suverani, am chemat din Irukan un medic faimos, preaînvăţatul doctor Budah. Din păcate, călătoria doctorului Budah a fost întreruptă. Soldaţii cenuşii ai preastimatului don Reba l-au prins săptămâna trecută, iar în continuare destinul acestui doctor este cunoscut doar de don Reba. Presupun că doctorul se află undeva prin apropiere, cel mai probabil în Turnul Vesel, şi am speranţa că strania ostilitate a lui don Reba faţă de doctori încă nu a vătămat în mod fatal destinul doctorului Budah.

Rumata amuţi, ţinându-şi respiraţia. Se părea că totul îi ieşise perfect. Ţine-te bine, don Reba! Se uită la ministrul securităţii şi înlemni. Ministrul nu se pierduse cu firea, ba chiar clătina din cap spre Rumata cu o blândă dojenire părintească. Rumata nu se aştepta la o asemenea situaţie. Da, individul era încântat, îşi spuse năucit Rumata. În schimb, regele reacţionă conform aşteptărilor.

— Bă, pramatie! ţipă. Te sugrum! Unde-i vraciul? Unde-i vraciul, să-mi spui! Gura! Te-am întrebat unde-i vraciul!

Don Reba înaintă, zâmbind cu sfială.

— Înălţimea voastră, spuse, sunteţi un suveran cu adevărat norocos, pentru că aveţi atât de mulţi supuşi credincioşi încât ei uneori se împiedică unul de altul în dorinţa de a vă servi. (Regele îl privi tâmp.) Nu ascund că aşa cum ştiu tot ce se întâmplă în ţara dumneavoastră, aşa am cunoscut şi intenţia înflăcăratului nobil don Rumata. Nu ascund faptul că am trimis soldaţii noştri cenuşii în întâmpinarea doctorului Budah doar pentru a-l apăra pe acest onorabil vârstnic şi pentru a-l feri de întâmplările neplăcute ale unui drum lung. Nu am să ascund nici faptul că nu m-am grăbit să-l prezint pe Budah Irukanezul Înălţimii voastre...

— Cum îndrăzneşti? explodă regele.

— Înălţimea voastră, don Rumata este necopt şi tot atât de nepriceput în politică pe cât este de priceput în lupta nobilă. Nici nu îşi poate închipui de câtă josnicie este capabil ducele Irukanski în ura lui nebună contra Înălţimii voastre. Dar eu cu dumneavoastră ştim, Înălţimea voastră, nu-i aşa? (Regele dădu aprobator din cap.) De aceea am socotit necesar să fac mai întâi o micuţă cercetare. Eu nu m-aş fi grăbit, dar dacă dumneavoastră, Înălţimea voastră (o plecăciune adâncă în faţa regelui) şi don Rumata (un semn către Rumata) insistaţi atâta, atunci chiar în această după-amiază doctorul Budah, Înălţimea voastră, va fi prezent în faţa Luminăţiei voastre pentru a porni tratamentul.

— Da' nu eşti chiar atât de prost, bă, Reba, căzu pe gânduri regele. Cercetarea este un lucru bun. Asta nu strică niciodată. Fir-ai tu să fii de irukanez. (Urlă şi îşi prinse din nou genunchiul în mâini.) Picior blestemat! Deci, zici, după-amiază? Să mai aşteptăm, să mai aşteptăm.

Şi sprijinindu-se de umărul ministrului de ceremonii, regele trecu încetişor către sala tronului, pe lângă un Rumata dezorientat. Când intră în mulţimea curtenilor ce se dădeau în lături, don Reba îi zâmbi prieteneşte lui Rumata şi întrebă:

— În noaptea asta, mi se pare că dumneavoastră sunteţi de gardă lângă dormitorul prinţului. Nu greşesc?

Rumata se înclină în tăcere.

Rumata hoinărea pe coridoarele nesfârşite şi trecerile palatului – toate întunecate, umede, mirosind a amoniac şi putregaiuri –, pe lângă camerele luxoase, tapisate cu covoare, pe lângă cabinetele prăfuite, cu ferestre înguste, zăbrelite, pe lângă magaziile înţesate de vechituri cu auririle jumulite. Mai că

nu se găsea nimeni pe aici. Rareori câte un curtean îndrăznea să se aventureze în labirintul din partea dosnică a palatului, acolo unde apartamentele regale erau preschimbate discret în cancelarii ale Ministerului Securităţii Coroanei. Aici te puteai rătăci lesne. Toţi îşi aminteau de acea întâmplare, când patrula gărzii ce îşi făcea rondul în jurul palatului fusese speriată de ţipetele ca din gură de şarpe scoase de un om ce-şi întindea mâinile julite printre gratiile unei ambrazuri: „Salvaţi-mă! ţipa omul. Sunt un cameriunker! Nu ştiu cum să ies! N-am mâncat nimic de două zile! Scoateţi-mă de aici!” (Timp de zece zile, între ministrul finanţelor şi ministrul curţii s-a purtat o corespondenţă asiduă, după care s-a hotărât totuşi scoaterea gratiilor, iar în decursul acestor zece zile nefericitul cameriunker a fost hrănit cu carne şi pâine trimise în vârful suliţei.) Colac peste pupăză, locurile nu erau lipsite totuşi de pericol. Pe coridoarele înguste se produceau uneori ciocniri între gardieni beţi, ce păzeau persoanele auguste, şi agresori băuţi, ce păzeau ministerul. Se băteau ca chiorii, apoi plecau satisfăcuţi, cărându-şi răniţii. În fine, pe aici putrezeau şi cei asasinaţi. Câte nu se adunaseră în palat vreme de două secole...

Dintr-o nişă adâncă îi sări în faţă un agresorgardian cu toporul pregătit.

— N-ai voie, spuse morocănos individul.

— Ce-nţelegi tu, băi, boule? spuse degajat Rumata, îndepărtându-l cu mâna.

Auzea în urmă cum agresorul se foieşte nehotărât şi deodată îl surprinse gândul că gesturile lui neglijente şi cuvintele jignitoare apar în mod reflex, că el deja nu mai joacă rolul unui nobil bădăran, ci în mare măsură chiar asta a şi devenit. Îşi imagină cum ar arăta aşa pe Pământ şi imediat se simţi un mare ticălos. Se ruşină. De ce? Oare ce s-a întâmplat cu mine? Unde a dispărut sentimentul de respect şi de încredere în semenii mei, în om, în acea fiinţă minunată căreia i se spune „OM”, unde a dispărut acest sentiment, cultivat şi educat cu dragoste încă din copilărie? Deja nimic nu mă mai poate ajuta, gândi îngrozit. Că doar îi urăsc şi îi dispreţuiesc cu adevărat... Nu am niciun pic de milă – îi urăsc şi îi dispreţuiesc. Pot să justific cât vreau tâmpenia şi cruzimea acestui flăcău, pe lângă care am trecut adineauri, condiţiile sociale, educaţia jalnică, tot ce doreşti, dar în momentul de faţă nu văd în el decât un duşman, duşmanul a tot ceea ce iubesc, duşmanul prietenilor mei, duşmanul lucrului

pe care eu îl consider cel mai sacru. Îl urăsc nu doar la modul teoretic, nu ca pe un „reprezentant tipic”, ci urăsc însăşi persoana lui, mutra lui băloasă, duhoarea corpului său nespălat, încrederea lui oarbă, atitudinea lui ostilă faţă de tot ce depăşeşte limitele experienţei sexuale şi ale beţiilor. Uite-l cum tropoteşte pe loc, acest dobitoc pe care doar cu o jumătate de an în urmă burtosul de taică-su îl bătea cu cureaua, încercând zadarnic să-l familiarizeze cu negustoria de făină învechită şi dulceaţă zaharisită, uite-l pe acest monument de nerozie cum se smiorcăie, chinuindu-se să îşi amintească paragrafele statutului prost învăţat, iată-l cum nu se poate hotărî ce să facă: să-l taie cu toporul pe nobilul don, să strige după ajutor sau pur şi simplu să lase totul baltă – oricum nu va afla nimeni. Iar el va lăsa totul baltă, se va întoarce la nişa lui, unde va băga la bot o bucată din scoarţa de mestecat şi va clefăi, pleoscăind cu bărbia plină de bale. Şi pentru nimic în lume nu va dori să ştie de altceva, pentru nimic în lume nu va dori să gândească. Să gândească! Oare cu ce este mai bun vulturul nostru, don Reba? Desigur, psihologia lui don Reba este mult mai încurcată şi reflexele mult mai complicate, dar gândurile lui sunt foarte asemănătoare cu labirinturile palatului, ce miros a amoniac şi crime, şi este nespus de odios – mai pe scurt, un criminal înfiorător şi un păianjen lipsit de scrupule. Am venit în aceste locuri pentru a-i iubi pe oameni, pentru a-i ajuta să se îndrepte şi să vadă astfel cerul. Nu, sunt un cercetaş jalnic, îşi spuse cu regret. Ca istoric, nu sunt bun de nimic. Oare când am reuşit să mă cufund în mlaştina despre care pomenea don Kondor? Oare zeul are dreptul să încerce şi alt simţământ decât cel de milă?

Auzi în spate bocănitul grăbit al unor cizme pe coridor. Rumata se întoarse şi îşi lăsă mâinile încrucişate pe mânerele spadelor. Către el fugea don Ripat, ţinând într-o parte spada.

— Don Rumata!... Don Rumata! rosti pătrunzător încă din depărtare, cu o şoaptă răguşită.

Rumata lăsă spadele. Apropiindu-se de el, don Ripat se uită împrejur şi îi spuse la ureche, abia auzit:

— Vă caut de o oră întreagă. În palat se află Vaga Roată! Discută cu don Reba în apartamentul liliachiu.

Rumata chiar închise ochii pentru o secundă. Apoi, îndepărtându-se cu prudenţă, spuse cu o mirare politicoasă:

— Vă referiţi cumva la faimosul războinic? Dar el a fost executat sau, în general, nu este decât o născocire.

Locotenentul îşi linse buzele uscate.

— Există cu adevărat. Şi este în palat... Am crezut că o să vă intereseze.

— Dragul meu don Ripat, spuse cu infatuare Rumata. Pe mine mă interesează zvonurile. Bârfele. Bancurile... Viaţa este atât de plicticoasă... Probabil că nu m-aţi înţeles bine... (Locotenentul îl privea cu ochi turbaţi.) Gândiţi-vă şi singur – ce am eu de-a face cu legăturile murdare ale lui don Reba, pe care eu, de altfel, îl respect prea mult pentru a-l judeca?... Şi de fapt, iartă-mă, mă cam grăbesc. Sunt aşteptat de o donă.

Don Ripat îşi linse iarăşi buzele, făcu o plecăciune stângace şi se îndepărtă şovăitor. Pe neaşteptate, lui Rumata îi veni o idee norocoasă.

— Apropo, prietene, îl strigă amical. Cum v-a plăcut micuţa intrigă ce i-am aranjat-o azi-dimineaţă lui don Reba?

Don Ripat se opri imediat.

— Suntem foarte mulţumiţi, spuse acesta.

— Aşa-i că a fost foarte drăguţă?

— A fost minunat! Ofiţerimea cenuşie a fost foarte bucuroasă că, în sfârşit, dumneavoastră ne-aţi luat partea în mod deschis. Un om atât de deştept ca dumneavoastră, don Rumata, şi să fiţi în cârdăşie cu baronii şi cu tot felul de degeneraţi nobili...

— Dragul meu Ripat! deveni arogant Rumata şi îi întoarse spatele pentru a pleca. Aţi uitat pesemne că de la înălţimea originii mele nu se vede nicio diferenţă chiar între rege şi dumneavoastră! La revedere!

Porni cu paşi grăbiţi de-a lungul coridoarelor, cotind cu siguranţă la trecerile transversale şi îndepărtând în tăcere gardienii întâlniţi. Nu-şi imagina cu claritate ce avea să facă, dar înţelegea că dăduse peste el un noroc rarisim, uimitor. Trebuia cu orice preţ să asculte discuţia dintre cei doi păianjeni. Nu degeaba don Reba promisese pentru Vaga cel viu un preţ de paisprezece ori mai mare decât pentru Vaga cel mort.

Dinspre draperiile liliachii îi ieşiră în întâmpinare doi locotenenţi cenuşii, cu săbiile scoase din teci.

— Bună ziua, prieteni, spuse don Rumata, oprindu-se între ei. Ministrul este?

— Ministrul este ocupat, don Rumata, spuse unul dintre locotenenţi.

— Voi aştepta, spuse Rumata şi trecu dincolo de draperii.

Aici era întuneric beznă. Rumata înaintă pe pipăite printre fotolii, mese şi postamente din fontă pentru sfeşnice. De câteva ori auzi clar lângă ureche respiraţia cuiva şi atunci îl învăluia un miros pătrunzător de bere şi usturoi. Apoi zări o dunguliţă palidă de lumină, desluşi binecunoscuta voce fonfăită de tenor a onorabilului Vaga şi se opri. În aceeaşi clipă vârful unei suliţe îl împunse între omoplaţi.

— Linişte, dobitocule, spuse iritat, dar în şoaptă. Eu sunt, don Rumata.

Suliţa se îndepărtă. Rumata trase un fotoliu mai aproape de fanta de lumină, se aşeză cu picioarele întinse şi căscă gura astfel încât să se audă. Apoi începu să privească.

Păianjenii se întâlniseră. Don Reba stătea într-o poziţie încordată, cu coatele pe masă şi degetele împreunate. În dreapta lui, pe un maldăr de hârtii, se găsea un stilet greu, cu mâner de lemn. Pe faţa ministrului era afişat un zâmbet plăcut, deşi puţin cam amorţit. Onorabilul Vaga stătea pe o sofa cu spatele la Rumata. Aducea cu un senior bătrân, puţin ciudat, ce-şi petrecuse nemişcat ultimii treizeci de ani în palatul său din afara oraşului.

— Omalii sunt costumaţi, spuse el, iar la noapte o facem de coajă. Din meterhaneaua mea, ăştia douăzeci sunt giopsi. Pentru darabani ar fi fost fost tun la capac, dar omalii n-au aranjat concertul. Aşa că hai să cădem la bruion. Asta-i cheia şi lacătul.

Don Reba îşi frecă bărbia rasă.

— La opt sute ş-un pol – e numai lapte.

Vaga dădu din umeri.

— Asta-i mustăria. Şi dacă ne iei la tangouri, hoha. Sa fe?

— Sa fe! spuse răspicat ministrul securităţii coroanei.

— Atunci e de felul trei.

Rumata asculta buimăcit această galimaţie, uitându-se la mustăţile stufoase ale lui Vaga şi barbişonul lui ascuţit, încărunţit. Un adevărat curtean al regenţei de odinioară.

— A fost o discuţie plăcută, spuse Vaga.

Don Reba se ridică şi el.

— Discuţia cu dumneavoastră mi-a făcut o mare plăcere, spuse acesta. Pentru prima dată văd un om atât de curajos ca dumneavoastră, onorabilule...

— Şi eu la fel, spuse plictisit Vaga. Sunt la fel de uimit şi mă mândresc cu vitejia prim-ministrului din regatul nostru.

Se întoarse cu spatele la don Reba şi se îndreptă spre ieşire, sprijinindu-se în baston. Fără a-şi desprinde privirea gânditoare de la Vaga, don Reba îşi aşeză ca din întâmplare degetele pe mânerul stiletului. În aceeaşi clipă, cineva din spatele lui Rumata inspiră straşnic şi ţeava maronie a unei sarbacane se întinse pe lângă urechea lui spre crăpătura dintre draperii. Don Reba stătu neclintit preţ de o secundă, de parcă ar fi ciulit urechea, apoi se aşeză, trase sertarul de la birou, scoase un maldăr de hârtii şi se cufundă în lectură. În spatele lui Rumata se auzi un scuipat şi sarbacana dispăru. Totul era clar. Păianjenii se înţeleseseră. Rumata se ridică şi, călcând pe piciorul cuiva, începu să se retragă spre ieşirea din apartamentul liliachiu.

***

Regele lua prânzul într-o sală imensă, cu două rânduri de ferestre. Masa avea o lungime de treizeci de metri şi fusese pregătită pentru o sută de persoane: regele, don Reba, persoane de viţă nobilă (douăzeci de persoane pline de viaţă, nişte mâncăi şi beţivani), miniştrii curţii şi ceremoniilor, grupuri de aristocraţi nobili, invitaţii tradiţionali (printre care şi Rumata), o duzină de baroni aflaţi în trecere cu odraslele lor butucănoase, iar la cele mai îndepărtate colţuri ale mesei tot felul de aristocraţi mărunţi, care prin cele mai felurite mijloace făcuseră rost de o invitaţie la masa regelui. Aceștia din urmă erau preveniţi în timp ce li se înmânau invitaţia şi numărul jilţului: „Staţi nemişcaţi, regelui nu-i plac oamenii care se tot foiesc. Ţineţi mâinile pe masă, regelui nu-i plac oamenii care ţin mâinile ascunse sub masă. Nu întoarceţi capul, regelui nu-i plac capetele întoarse”. La fiecare asemenea masă se înfuleca o cantitate enormă de mâncăruri alese, se beau lacuri întregi de vin vechi, se spărgeau şi se ciobeau nenumărate vase din renumitul porţelan estorian. Ministrul de finanţe se lăudase regelui într-unul dintre rapoartele lui că doar o singură petrecere a Înălţimii sale costă tot atât cât întreţinerea pe jumătate de an a Academiei de Ştiinţe Soaneze.

Aşteptând ca ministrul de ceremonii să anunţe de trei ori în sunetele trompetelor „La masă!”, Rumata stătea într-un grup de curteni şi asculta pentru a zecea oară povestea lui don Tameo despre masa regală, la care el, don Tameo, avusese cinstea să participe în urmă cu o jumătate de an.

— Găsesc jilţul meu, stăm, intră regele, se aşază, ne aşezăm şi noi. Masa îşi urmează cursul. Şi deodată, închipuiţi-vă, dragi doni, simt că sub mine este ud... Ud!! Nu îndrăznesc nici să mă întorc, nici să mă răsucesc, nici să pipăi cu mâna. Prind însă un moment bun şi bag mâna sub mine – ce-o fi? Într-adevăr, este ud! Îmi miros degetele – nu, nu miroase a nimic deosebit. Ce-o mai fi şi asta? Între timp prânzul e pe terminate, toţi se ridică, iar mie, închipuiţi-vă, nobili doni, mi-e oarecum frică să mă ridic... Văd că vine spre mine regele – regele!! –, dar eu continuu să stau aşezat pe locul meu ca ultimul baron-ţopârlan ce nu are habar de etichetă. Înălţimea sa se apropie de mine, îmi zâmbeşte îngăduitor şi pune mâna pe umărul meu. „Dragul meu don Tameo, spune el, noi deja ne-am ridicat şi mergem să privim baletul, iar dumneata tot mai stai. Ce-i cu dumneata, te-ai îmbuibat prea tare?” „Înălţimea voastră, îi spun eu, tăiaţi-mi capul, dar sub mine este ceva ud.”

Înălţimea sa a binevoit să râdă şi mi-a poruncit să mă ridic. M-am ridicat – ce-o fi? În jur, hohote de râs! Nobili doni, în tot timpul prânzului am stat pe un tort cu cremă de rom! Înălţimea sa a binevoit să râdă foarte mult. „Reba, Reba, spune el într-un sfârşit, iar cu glumele dumneavoastră! Fiţi bun şi curăţaţi-l pe nobilul don, că doar dumneavoastră i-aţi murdărit şezutul!” Don Reba râde în hohote, scoate pumnalul şi începe să cureţe tortul de pe pantalonii mei. Vă imaginaţi starea mea, nobili doni? Nu ascund că tremuram ca varga la gândul că don Reba, înjosit în văzul tuturor, se va răzbuna. Spre norocul meu, totul s-a aranjat. Vă asigur, nobili doni, aceasta a fost cea mai fericită amintire din viaţa mea! Of, cum a mai râs regele! Doamne, cât de mulţumită a fost Înălţimea sa!

Curtenii râdeau în hohote. De altfel, astfel de glume stăteau în obiceiul mesei regale! Invitaţii se aşezau pe pateuri, în jilţuri cu picioarele retezate sau pe ouă de gâscă. Ba uneori se mai aşezau şi pe ace otrăvite. Regelui îi plăcea să fie distrat. Rumata îşi spuse brusc: Curios, ce-aş fi făcut eu în locul acestui imbecil? Tare mi-e teamă că regele ar fi fost nevoit să-şi caute un alt ministru al securităţii, iar Institutul ar fi fost forţat să trimită de urgenţă un înlocuitor în Arkanar. În general, trebuie să fiu cu băgare de seamă. Ca vulturul nostru, don Reba...

Răsunară trompetele, ministrul de ceremonii urlă melodios, regele intră şchiopătând şi toţi porniră să se aşeze. În colţurile sălii, sprijiniţi în spade cu două mânere, stăteau neclintiţi

gardienii de pază. Rumata avea nişte vecini de masă tăcuţi. În dreapta, jilţul se umpluse cu carnea tremurătoare a unui mâncău posac, don Pifa – soţul bine-cunoscutei done frumoase –, la stânga privea absent în farfuria goală Gur Creatorul. Oaspeţii încremeniră cu ochii ţintă la rege. Acesta băgă după guler colţul unui şervet cu tentă cenuşie, aruncă o privire spre tăvi şi înşfacă o pulpă de găină. Abia îşi înfipse dinţii în ea, că o sută de cuţite se lăsară cu un zăngăt puternic pe farfurii şi o sută de mâini se întinseră deasupra platourilor. Sala se împânzi de pleoscăituri, supturi şi gâlgâiturile vinului turnat pe gâtlejuri. Sprijiniţi în spade, gardienii împietriţi îşi mişcară pofticioşi mustăţile. Cândva lui Rumata îi fusese silă de aceste ospeţe. Acum se obişnuise.

Spintecând cu pumnalul o pulpă de miel, se uită cu coada ochiului în dreapta lui şi imediat îşi feri privirile: don Pifa se aplecase deasupra unui ditamai mistreţul prăjit la proţap şi muncea la el precum o maşină automată de săpat pământul. În urma lui nu mai rămâneau decât oasele. Rumata îşi ţinu respiraţia şi bău dintr-o înghiţitură un pocal cu vin irukanian. Pe urmă aruncă pe furiş o privire în stânga lui. Gur Creatorul scormonea apatic într-o farfurioară cu salată.

— Ce mai scrieţi nou, părinte Gur? întrebă cu jumătate de glas Rumata.

Gur tresări.

— Să scriu?... Eu?... Nu ştiu... Mult.

— Poezii?

— Mda... Poezii...

— Aveţi nişte poezii înfiorătoare, părinte Gur. (Gur se uită ciudat la el.) Da, da! Dumneavoastră nu sunteţi poet.

— Nu sunt poet... Câteodată stau şi mă întreb: cine sunt eu? Şi de ce îmi este frică? Nu ştiu.

— Uitaţi-vă în farfurie şi continuaţi să mâncaţi. Vă spun eu cine sunteţi. Sunteţi un autor genial, deschizătorul celui mai nou şi mai fertil curent literar. (Pe obrajii lui Gur apăru încet roşeaţa.) Peste o sută de ani, poate chiar mai devreme, pe urmele dumneavoastră vor păşi zeci de autori.

— Dumnezeu să-i aibă-n pază! scăpă Gur.

— Acum vă spun şi de ce vă este frică.

— Mi-e teamă de întuneric.

— De obscurantism?

— Şi de obscurantism. În obscurantism suntem în puterea

fantomelor. Mai mult decât orice mi-e frică însă de întuneric pentru că în el toţi devin la fel de cenuşii.

— Frumos spus, părinte Gur. Că veni vorba, mai poate fi găsită opera dumneavoastră?

— Nu ştiu... Şi nici nu vreau să ştiu...

— Pentru orice eventualitate, este bine să ştiţi că un exemplar se află în metropolă, în biblioteca imperatorului. Al doilea exemplar se păstrează la Muzeul de Rarităţi, în Soan. Al treilea se află la mine.

Gur îşi puse cu o mână tremurândă o lingură de jeleu.

— Eu... nu ştiu... Se uită cu tristeţe la Rumata, privindu-l cu ochii mari, căzuţi în fundul orbitelor. Aş fi vrut să citesc... să recitesc...

— Vi-l împrumut cu plăcere...

— Şi după aceea?

— După aceea mi-l returnaţi.

— Vedeţi ca după aceea să nu fiţi dumneavoastră returnat! îl repezi Gur.

Rumata clătină din cap.

— Straşnic v-a mai speriat don Reba, părinte Gur.

— M-a speriat... Dumneavoastră aţi fost vreodată în situaţia de a vă arde propriii copii? Ce ştiţi dumneavoastră despre frică, nobile don?...

— Mă plec în faţa suferinţelor dumneavoastră, părinte Gur. Deplâng doar faptul că v-aţi predat.

Gur Creatorul începu deodată să şoptească atât de încet încât Rumata abia dacă îl auzea prin larma vocilor şi plescăiturilor.

— Şi pentru ce toate astea?... Care este adevărul?... Prinţul Haar a iubit-o cu adevărat pe minunata Iainevnivor, cea cu pielea arămie... Şi au avut şi copii... Chiar îl cunosc pe nepotul lor... Şi a fost otrăvită de-adevăratelea... Mi s-a explicat că totul nu este decât o minciună... Mi s-a explicat că adevărul constă în faptul că totul a fost doar spre binele regelui... Restul – minciuni şi crimă. Toată viaţa am scris doar minciuni... Şi doar acum scriu adevărul adevărat...

Se ridică pe neaşteptate şi strigă tare, declamator:

Măreţ şi glorios ca nemurirea
E regele, iar numele-i Bravura!
Şi s-a retras acum nemărginirea,

Ca să apară primogenitura!

Regele se opri din mestecat şi îl privi năuc. Oaspeţii îşi traseră capetele între umeri. Doar don Reba zâmbi şi bătu de câteva ori neauzit din palme. Regele scuipă oasele pe faţa de masă şi spuse:

— Nemărginirea... Corect. Este adevărat că a şi apărut... Te laud. Poţi să mănânci.

Plescăiturile şi discuţiile reîncepură. Gur se aşeză.

— Ce uşor şi dulce este să spui adevărul în faţa regelui, hârâi el.

Rumata tăcu.

— O să vă transmit exemplarul cărţii dumneavoastră, părinte Gur, spuse într-un târziu. Cu o condiţie însă. Veţi începe imediat să scrieţi următoarea carte.

— Nu, spuse Gur. E prea târziu pentru mine. S-o scrie Qune. Eu sunt otrăvit. Şi oricum nu mă mai interesează treaba asta. Acum nu vreau decât un singur lucru: să învăţ să beau. Şi nu pot... Mă doare stomacul...

Încă o înfrângere, gândi Rumata. Am întârziat.

— Ascultă, Reba, se porni brusc regele. Unde-i vraciul? Mi-ai promis un vraci după-amiază.

— Este aici, Înălţimea voastră, spuse Reba. Porunciţi să îl chem?

— Dacă poruncesc? Şi-ncă cum! Dacă v-ar fi durut ca pe mine genunchiul, aţi fi zbierat ca un porc! Adu-l imediat!

Rumata se lăsă pe spătarul jilţului şi se pregăti să privească. Don Reba ridică mâna deasupra capului şi pocni din degete. Uşa se deschise şi în sală intră, făcând tot timpul plecăciuni, un om în vârstă, cocoşat, îmbrăcat într-o manta lungă, împodobită cu desene ce reprezentau păianjeni argintii, şerpi şi stele. Omul ţinea sub braţ o geantă plată, lunguiaţă. Rumata era nedumerit: şi-l imagina cu totul altfel pe Budah. Acest individ nu putea fi acel umanist şi înţelept, autorul atotcuprinzătorului Tratat despre veninuri, Budah nu putea avea asemenea ochi stinşi şi alunecoşi, nu putea avea aşa buze tremurânde de frică şi acest zâmbet jalnic, slugarnic. Îi aducea aminte de Gur Creatorul. Probabil că anchetarea presupusului spion irukanian a necesitat şi ea o discuţie literară în cabinetul lui don Reba. Ce l-aş mai lua pe Reba de urechi, gândi încântat. Aşa l-aş mai duce până la sala de tortură... Le-aş spune călăilor: „Iată un spion irukanian

deghizat în gloriosul nostru ministru. Regele a poruncit să-l tragem de limbă, să ne spună unde este adevăratul nostru ministru. Vă faceţi treaba, dar vai de voi dacă moare mai devreme de o săptămână...” Rumata chiar îşi feri faţa cu mâna, pentru ca nimeni să nu-i vadă expresia de pe chip. Ce lucru groaznic este ura...

— Hai, hai, ia vino-ncoace, bă, vraciule, spuse regele. Da’ pipernicit mai eşti, măi frăţioare. Hai, ia fă nişte genuflexiuni, lasă-te pe vine când îţi spun!

Nefericitul Budah începu să facă genuflexiuni. Faţa i se schimonosi de spaimă.

— Încă, încă, fonfăia regele. Încă o dată! Încă! Genunchii nu te dor, deci totuşi ţi-ai lecuit genunchii. Ia arată-ţi dinţii! A-ha, dinţi buni. Să fi avut şi eu din ăştia... Şi mâinile arată bine, sunt puternice... Sănătos, sănătos, da’ cam pipernicit... Ei, hai, drăguţule, tratează-mă, ce mai stai...

— Î-înălţimea voastră... bi-binevoiţi a-mi arăta piciorușul... Piciorușul... auzi Rumata şi îşi ridică privirile.

Vraciul stătea în genunchi în faţa regelui şi îi freca încet piciorul.

— E... Ei! făcu regele. Ce-i cu tine? Nu-l apuca! Te-ai obligat să mă lecuieşti, atunci lecuieşte-mă!

— To-totul este cât se poate de li-limpede, Înălţimea voastră, bolborosi doctorul şi începu să cotrobăie grăbit în geanta lui.

Oaspeţii încetară să mai mestece.

Aristocraţii mai neînsemnaţi de la capătul îndepărtat al mesei chiar se ridicară şi îşi întinseră gâturile, fremătând de curiozitate.

Budah scoase din geantă câteva borcănele din piatră, le deschise şi, mirosindu-le pe fiecare în parte, le înşiră pe masă. Apoi luă pocalul din faţa regelui şi-l umplu pe jumătate cu vin. Făcu deasupra pocalului câteva pase magice cu amândouă mâinile şi şopti nişte descântece, apoi goli toate borcănelele în vin. În sală se răspândi un miros înţepător de amoniac. Regele îşi strânse buzele, se uită în cupă şi, strâmbând din nas, îl privi pe don Reba. Ministrul zâmbea compătimitor. Curtenii nici nu mai respirau.

Ce face ăsta aici, se miră Rumata, că doar bătrânul are podagră! Ce-a mai amestecat acolo? În tratat scrie foarte clar: se frecţionează încheieturile umflate cu infuzie din veninul vechi de trei zile al şarpelui alb Koo. Poate să fie asta pentru frecţii?

— Asta ce-o mai fi, e pentru frecţii? întrebă regele, arătând înspăimântat către pocal.
— Nu, nicidecum, Înălţimea voastră, spuse Budah. Acesta deja se mai dezmeticise puţin. Este pentru intern...
— In-ntern? Regele se bosumflă şi se lăsă pe spate în jilţ. Dar eu nu vreau niciun intern. Frecţionează.
— Cum binevoiţi, Înălţimea voastră, se supuse Budah. Îndrăznesc însă să vă previn că frecţia nu ne va fi de niciun folos.
— Nu ştiu, nu ştiu... de ce toţi frecţionează, iar tu ţii morţiş să torni în mine scârboşenia asta.
— Înălţimea voastră, rosti Budah, îndreptându-se cu mândrie. Acest leac îmi este cunoscut doar mie! L-am lecuit cu mult succes pe unchiul ducelui Irukanski. Iar cei care v-au făcut frecţii, în niciun caz nu v-au însănătoşit, Înălţimea voastră...
Regele se uită la don Reba. Acesta zâmbea plin de compasiune.
— Mare ticălos mai eşti! izbucni regele cu voce neplăcută, privindu-l pe doctor. Bă, ţărănoiule! Piticanie infectă...
Regele luă pocalul.
— Ştii cum îţi trag una peste dinţi cu pocalul?!...
Privi în pocal.
— Şi dacă vomit?
— Va trebui să repetăm, Înălţimea voastră, spuse întristat Budah.
— În sfârşit, Dumnezeu fie cu noi! spuse regele şi duse pocalul la gură, dar, pe neaşteptate, îl îndepărtă atât de violent, încât o parte din lichid se vărsă pe faţa de masă.
— Ia, hai, bea tu mai întâi! Las’ că mai ştiu eu irukanieni ca tine. Voi l-aţi vândut şi pe Sfântul Miki barbarilor! Bea, când îţi spun!
Budah întinse mâna jignit, luă pocalul şi bău câteva înghiţituri.
— Ei, cum e? întrebă regele.
— Amar, Înălţimea voastră, spuse cu o voce sugrumată Budah. Dar trebuie băut.
— Trebuie, tre-e-e-buie... Îl îngână regele. Las’ că ştiu eu şi singur că trebuie. Ia dă-ncoace! Ia-uite, a lins juma de pocal, ce te-oi fi năpustit aşa...
Dădu pe gât întreaga licoare. De-a lungul mesei se prelinseră suspine compătimitoare. Şi deodată se aşternu

liniştea. Regele încremenise cu gura căscată. Din ochi îi curgeau lacrimi. Se înroşi din ce în ce mai tare, apoi deveni albastru. Întinse mâna deasupra mesei şi pocni convulsiv din degete. Don Reba îi strecură grăbit un castravete murat. Regele aruncă tăcut castravetele în don Reba şi întinse din nou mâna.

— Vin..., izbuti să hârâie el.

Cineva fugi şi aduse o carafă. Rostogolindu-şi nebuneşte ochii, regele înghiţea cu lăcomie. Şiroaie purpurii curgeau pe camizolul său alb. Când carafa se goli, regele o aruncă spre Budah, dar nu-l nimeri.

— Canalie! tună regele. De ce m-ai omorât? Nu v-am spânzurat destul?! De-ai crăpa odată!

Tăcu şi îşi pipăi genunchiul.

— Mă doare! se jeli cu vocea de dinainte. Tot mă mai doare!

— Înălţimea voastră, spuse Budah. Pentru a vă vindeca de-a binelea trebuie să beţi amestecul în fiecare zi, cel puţin o săptămână începând de acum...

Ceva chiţăi în gâtlejul regelui.

— Afară! zbieră regele. Ieşiţi afară cu toţii!

Răsturnând jilţurile, curtenii dădură buzna spre uşi.

— A-fa-a-a-răă, răcnea regele cât îl ţinea gura, măturând de pe masă toate farfuriile.

Ieşind repede din sală, Rumata se strecură după o draperie şi începu să râdă în hohote. Dincolo de o draperie învecinată se râdea la fel – cu gâfâituri, isteric, cu scheunături.

CAPITOLUL 6

Garda de lângă dormitorul prinţului intra la miezul nopţii şi Rumata se hotărî să treacă pe acasă să vadă dacă totul este în regulă şi pentru a-şi schimba hainele. Îl uimi oraşul aflat acum în amurg. Străzile erau cufundate într-o linişte mormântală, cârciumile erau închise. La răscrucile de drum grupurile de agresori îşi zăngăneau armele şi ţineau făclii în mâini. Tăceau şi păreau că aşteaptă ceva. Se apropiară de câteva ori de Rumata, îl priviră cu atenţie şi, recunoscându-l, îi permiteau să treacă la fel de tăcuţi. Când ajunse la vreo cincizeci de paşi de casă, nişte indivizi suspecţi îi luară urma. Rumata se opri, lovi tecile spadelor între ele şi indivizii rămaseră în urmă. Se auzi însă imediat scârţâitul unei arbalete încărcate. Rumata îşi continuă drumul grăbit, făcându-se una cu zidurile, pipăi uşa, întoarse cheia în lacăt, simţindu-şi tot timpul spatele descoperit, şi intră repede în hol, răsuflând uşurat.

În hol se adunaseră toţi servitorii, fiecare înarmat cu ce apucase. Se vede treaba că uşa fusese forţată de câteva ori. Lui Rumata nu-i plăcu asta. Poate ar fi mai bine să nu merg? îşi spuse. Dă-l dracului de prinţ...

— Unde-i baronul Pampa?

Cu arbaleta pe umăr, Uno răspunse surescitat că „baronul se trezi încă de la amiază, îi înghiţi toată zeama de varză din casă şi iar plecase să se distreze”. Apoi adăugă cu voce joasă că nu o dată Kira întrebase de stăpân şi că-i foarte îngrijorată.

— Bine, spuse Rumata şi le porunci servitorilor să se alinieze.

Erau şase servitori, fără a o mai socoti pe bucătăreasă, oameni încercaţi, obişnuiţi cu bătăile din stradă. Desigur, nu se legaseră niciodată de cenuşii, fiindu-le teamă de mânia atotputernicului ministru, dar puteau rezista contra zdrenţuroşilor din armata nocturnă, cu atât mai mult cu cât tâlharii vor căuta o pradă uşoară în această noapte. Două arbalete, patru securi, cuţite grele de măcelărie, cuşme de fier, uşi rezistente, căptuşite cu fier... Poate ar fi mai bine să nu merg?

Rumata urcă la etaj şi trecu în vârful picioarelor în camera Kirei. Kira dormea îmbrăcată, ghemuită pe patul nefăcut.

Rumata zăbovi lângă ea, ţinând lampa în mână. Să merg sau să nu merg? Nu-mi vine deloc să plec. O acoperi cu pledul pe Kira, o sărută pe obraz şi se întoarse în cabinet. Trebuie să merg. Orice s-ar întâmpla, cercetaşul este obligat să fie în miezul evenimentelor. Le va fi de folos şi istoricilor. Zâmbi, luă cercul de pe frunte şi, luând o bucăţică de piele de căprioară, şterse grijuliu obiectivul, după care îşi aşeză iarăşi cercul pe cap. Îl chemă pe Uno şi îi porunci să-i aducă îmbrăcămintea pentru luptă şi o cască lustruită, din cupru. Zgribulindu-se, îşi aşeză direct pe maiou, sub vestă, o cămaşă din zale metalo-plastice (cămaşa din zale a localnicilor rezista bine la spade şi pumnale, dar săgeata de arbaletă o străpungea ca pe un nimic). Strângându-şi centura cu ţinte metalice a uniformei, îi spuse lui Uno:

— Ascultă-mă bine, piciule. Am încredere în tine mai mult decât în oricine. Indiferent ce s-ar întâmpla aici, Kira trebuie să rămână nevătămată şi în viaţă. Las' să ardă casa, să-mi fie furaţi toţi banii, dar fereşte-mi-o pe Kira. Du-o pe acoperişuri, prin subsoluri, pe unde vrei tu, dar să mi-o păstrezi întreagă. Ai priceput?

— Am priceput, spuse Uno. N-ar trebui să plecaţi astăzi...

— Stai şi ascultă-mă. Dacă nu mă întorc după trei zile, ia-o pe Kira şi du-o în saiva, în pădurea Sughiţata. Ştii unde este? Deci aşa, în pădurea Sughiţata vei găsi Bârlogul Beat... E aşa, ca o colibă, undeva în apropierea drumului. O să întrebi şi ţi se va arăta. Numai să fii atent pe cine întrebi. Acolo vei găsi un om, acesta este părintele Cabani. Îi povesteşti totul. Înţeles?

— 'Nţeles. Da' mai bine nu plecaţi...

— Tare mult aş vrea. Dar nu pot: slujba... în fine, vezi ce faci.

Dădu un bobârnac uşor în nasul băiatului şi îi zâmbi, răspunzând zâmbetului său stingher. La parter rosti o scurtă cuvântare pentru a-i îmbărbăta pe servitori, ieşi din casă şi iarăşi îl înghiţi întunericul. În urma lui se trăgeau cu zgomot zăvoarele.

Din toate timpurile camerele prinţului fuseseră prost păzite. Poate tocmai din această cauză nimeni, niciodată, nu a atentat la viaţa prinţilor arkanarieni. Şi mai ales nu interesa pe nimeni viaţa prinţului actual. Nimeni nu avea nevoie de acest băiat sfrijit, cu ochii albaştri, ce semăna cu oricine, numai cu tatăl lui nu. Băiatului îi plăcea de Rumata. Fusese educat din cale-afară

de prost şi datorită acestui fapt rămăsese deştept şi blând, nu-l putea suferi – probabil, instinctiv – pe don Reba, îi plăcea să cânte cu voce tare diferite cântece pe versurile lui Tsuren şi să se joace cu corăbioare. Adeseori Rumata împrumuta pentru el diferite cărţi ilustrate, aducându-le din metropolă, îi povestea despre cerul înstelat şi îl cucerise definitiv pe băiat cu istorisirea despre navele zburătoare. Pentru Rumata, care arareori avusese de-a face cu copii, prinţul în vârstă de zece ani reprezenta antipodul tuturor păturilor sociale din această ţară sălbatică. Tocmai în aceşti băieţi obişnuiţi, cu ochii albaştri, băieţi ce erau prezenţi la toate nivelurile societăţii, tocmai în ei se năşteau mai târziu şi cruzimea, şi ignoranţa, şi supunerea. Doar la copii nu găseai înclinaţiile către astfel de lucruri. Uneori se gândea cât de bine ar fi dacă ar dispărea de pe planetă toţi oamenii mai vârstnici de zece ani.

Prinţul deja dormea. Rumata preluă garda – stătu împreună cu gardianul pe care-l schimba, alături de băiatul adormit, execută mişcări complicate cu spadele scoase din teacă, aşa cum cerea protocolul, controlă conform regulilor dacă toate geamurile erau închise, dacă toate doicile se aflau la locurile lor şi dacă ardeau făcliile în toate camerele. Apoi se întoarse în hol, jucă o partidă de table cu gardianul din schimbul anterior şi se interesă ce părere are nobilul don despre tot ceea ce se întâmpla în oraş. Nobilul don, un bărbat cu o minte cuprinzătoare, căzu adânc pe gânduri şi presupuse că oamenii de rând se pregăteau să sărbătorească ziua Sfântului Miki.

Rămas singur, Rumata trase fotoliul la geam, se aşeză cât mai comod şi începu să privească oraşul. Casa prinţului se afla pe o colină, iar ziua oraşul se vedea de aici până la mare. Acum însă totul era cufundat în întuneric şi se zăreau doar ici-colo mănunchiuri de lumini răzleţe – acolo unde, la răspântii, agresorii stăteau cu făclii în mâini şi aşteptau vreun consemn. Oraşul dormea sau se prefăcea că doarme. Era interesant de ştiut, simţeau oare locuitorii că în această noapte îi pândeşte ceva înspăimântător? Sau oare credeau, precum nobilul don cu minte ageră, că se pregăteşte cineva de sărbătoarea Sfântului Miki? Două sute de mii de bărbaţi şi femei. Două sute de mii de oameni: fierari, armurieri, măcelari, negustori, bijutieri, femei casnice, prostituate, călugări, zarafi, soldaţi, vagabonzi, cărturarii care mai apucaseră să scape cu viaţă, toţi se foiau acum în aşternuturile lor sufocante ce puţeau a ploşniţe. Unii

dormeau, alţii făceau dragoste, alţii îşi socoteau în gând câştigurile, iar ceilalţi plângeau sau scrâşneau de mânie sau obidă...

Două sute de mii de oameni! Aveau cu toţii ceva în comun, ceva ce necesitase prezenţa Pământului aici.

Că toţi, aproape fără excepţie, nu erau încă oameni în sensul contemporan al cuvântului, nu erau decât nişte lingouri, nişte piese brute din care numai secolele sângeroase ale istoriei vor şlefui cândva un om mândru, cu adevărat liber. Erau pasivi, lacomi, inimaginabil de egoişti. Din punct de vedere psihologic erau aproape cu toţii nişte sclavi – sclavi ai credinţei, sclavi ai semenilor lor, sclavi ai patimilor şi ai cupidităţii. Şi dacă printr-un capriciu al sorţii careva dintre ei se năştea sau ajungea stăpân, nu ştia cum să profite de libertatea lui. Se grăbea iarăşi să devină un prizonier – rob al bogăţiei, al exagerărilor nenaturale, al prietenilor depravaţi, rob al robilor săi. Majoritatea nu erau vinovaţi cu nimic. Erau prea pasivi şi ignoranţi. Robia lor se fonda pe pasivitate şi ignoranţă, iar acestea, la rândul lor, generau iarăşi şi iarăşi sclavie. Dacă ar fi fost cu toţii la fel, îţi puteai pierde cu uşurinţă curajul şi speranţa. Dar unii dintre ei erau totuşi oameni, purtători ai scânteii de raţiune. Şi în permanenţă ei aprindeau şi întreţineau ici-colo, în mulţimea amorfă, foculeţele unui viitor incredibil de îndepărtat, dar inevitabil. Aprindeau fără a ţine seamă de nimic. În pofida întregii lor inutilităţi aparente. În ciuda oprimării şi a faptului că erau striviţi cu cizmele. Cu toate că nimeni nu avea nevoie de ei, căci toată lumea era împotriva lor. Apăreau mereu, deşi generau, în situaţia cea mai fericită, doar o atitudine de milă dispreţuitoare şi nedumerită...

Aceşti oameni nu ştiau că viitorul este de partea lor, că viitorul este imposibil fără ei. Nu ştiau că reprezintă unica realitate a viitorului în această lume de fantome înfricoşătoare ale trecutului, că ei sunt fermentul, vitamina din organismul societăţii. Distrugeţi această vitamină şi societatea va putrezi, se va răspândi scorbutul social, muşchii vor slăbi, ochii îşi vor pierde vederea, dinţii vor cădea. Niciun stat nu se poate dezvolta fără ştiinţă – el va fi distrus de vecini. Fără artă şi cultură generală statul îşi pierde capacitatea autocritică, sunt încurajate astfel tendinţele greşite şi în fiecare clipă vor începe să apară făţarnicii şi oportuniştii. În oameni vor lua amploare înclinaţiile spre consum şi îngâmfare şi în cele din urmă vor

deveni victimele vecinilor mai înţelepţi. Poţi să prigoneşti cât vrei cărturarii, să interzici ştiinţa, să distrugi arta, mai devreme sau mai târziu vei realiza tot ce se întâmplă şi vei da cale liberă, scrâşnind din dinţi, la tot ceea ce urăsc dobitocii, ignoranţii şi ahtiaţii după putere. Şi oricât de mult ar dispreţul ştiinţa, cenuşiii aflaţi la putere nu pot face nimic contrar progresului istoric, nu-l pot decât frâna, nu şi opri. Dispreţuind şi temându-se de ştiinţă, ajung totuşi, inevitabil, la sprijinirea ei pentru a rezista. Odată şi odată tot vor fi siliţi să aprobe apariţia universităţilor şi a societăţilor ştiinţifice, să înfiinţeze centre de cercetare, observatoare astronomice, laboratoare. Vor trebui să permită cândva dreptul la existenţă al oamenilor învăţaţi, ce gândesc în profunzime, al oamenilor pe care nu-i pot controla, ce au altă psihologie şi alte necesităţi. Aceşti oameni nu vor mai putea exista, nici vorbă să mai lucreze, în atmosfera de odinioară a lăcomiei josnice, a intereselor de bucătărie, a automulţumirii stupide şi a cerinţelor strict trupeşti. Ei vor avea nevoie de o nouă atmosferă – cea a cunoştinţelor generale, atot-cuprinzătoare, pătrunsă de încordarea creatoare, vor avea nevoie de scriitori, pictori şi compozitori, iar cei aflaţi la putere vor fi nevoiţi să facă unele concesii. Cel care se va opune cu îndârjire va fi măturat de către adversarii lui mai abili în lupta pentru putere, dar, inevitabil şi paradoxal, şi cel ce va face concesii contrar voinţei sale îşi va săpa singur mormântul. Asta deoarece înflorirea culturii în toate aspectele ei (de la cercetările ştiinţifice naturale până la capacitatea de a admira muzica) devine mortală pentru ignoranţi, egoişti şi fanatici... Va urma perioada unor impresionante zguduiri sociale, dezvoltarea incredibilă a ştiinţei va produce şi un proces de largă intelectualizare a societăţii şi aceasta va fi epoca în care cenu-şimea va da ultima luptă, o luptă care prin cruzimea ei va întoarce omul la un stadiu medieval, iar în aceste lupte cenuşimea va fi inevitabil înfrântă şi va dispărea definitiv ca forţă reală din societatea deja eliberată de asupriri.

Rumata tot mai privea oraşul încremenit în beznă. Undeva pe acolo, într-o cămăruţă infectă, maltratat, încovrigat pe un pat deplorabil, părintele Tarra ardea în frisoanele febrei, în timp ce alături de el fratele Nanin stătea la o măsuţă şchioapă, beat, vesel, înrăit şi îşi termina Tratatul despre zvonuri, mascând satisfăcut în pasaje birocratice batjocura înverşunată la adresa vieţii cenuşii. Undeva pe acolo, Gur Creatorul umbla năuc prin

camerele pustii, luxoase, simţind cu groază cum din adâncurile sufletului său strivit şi sfâşiat apar implacabil şi îi străpung conştiinţa sub presiunea a ceva necunoscut lumi luminoase, populate de oameni minunaţi, cu simţăminte zguduitoare. Şi tot pe undeva pe acolo nu se ştia cum îşi petrecea noaptea înfrântul şi îngenuncheatul doctor Budah, hăituit, dar viu... Fraţii mei, gândi Rumata. Eu sunt de-al vostru, noi suntem trup din trupul vostru! Simţi brusc sub imboldul unei forţe uriaşe că nu este deloc un oarecare zeu ce păstrează în palme licăririle de raţiune, ci este un frate ce îşi ajută fratele, un fiu care îşi salvează tatăl. „Îl omor pe don Reba.” „Pentru ce?” „Îmi ucide fraţii.” „Nu ştie ce face.” „Ucide viitorul.” „Nu el poartă vina, este fiul secolului său.” „Adică nu ştie că e vinovat? Şi ce dacă nu ştie? În schimb ştiu eu că este vinovat” „Şi ce-ai să faci cu părintele Tsupik? Mult ar mai fi dat părintele Tsupik ca don Reba să fie ucis! Taci? Pe mulţi ar trebui să-i ucizi, nu-i aşa?” „Nu ştiu, poate pe mulţi. Unul după altul. Pe toţi cei care se vor împotrivi viitorului.” „Asta a mai fost. I-au omorât cu bombe artizanale sau i-au otrăvit. Şi nu s-a schimbat nimic.” „Nu, nu s-a schimbat. Dar aşa se creează strategia revoluţiei.” „N-ai tu nevoie să creezi strategia revoluţiei. Tu nu vrei decât să ucizi.” „Da. Vreau.” „Dar ştii cum?” „Ieri am ucis-o pe dona Okana. Am ştiut că o ucid încă de pe când mergeam spre ea cu pana după ureche. Şi nu-mi pare rău decât că am ucis-o fără vreun folos. Aşa că aproape m-am învăţat minte.” „Asta nu e doar ceva rău. Este şi periculos. Îţi mai aminteşti de Serghei Kojin? Dar de George Lenny? Dar de Sabina Krüger?” Rumata îşi şterse cu palma fruntea transpirată. Uite aşa, te gândeşti, te gândeşti, te gândeşti şi până la urmă inventezi praful de puşcă.

Sări în picioare şi deschise larg geamul. Mănunchiurile de lumini din oraşul întunecat prinseră a se mişca, se desfăceau şi se întindeau în lanţuri, dispărând şi apărând dincolo de casele invizibile. Deasupra oraşului îşi făcu apariţia un sunet nou – urletul îndepărtat al mai multor glasuri. Apărură şi două incendii, care luminară de îndată acoperişurile învecinate. Focurile izbucniră şi în port. Începură evenimentele aşteptate. După câteva ore va fi clară semnificaţia alierii armatelor cenuşii cu cele nocturne, se va şti ce reprezintă această alianţă nefirească între negustoraşi şi tâlharii de drumul mare, nu va mai fi un secret scopul lui don Reba şi ce nouă provocare a mai pus la cale. Mai simplu vorbind, cine va fi astăzi cel spintecat.

Mai degrabă începuseră noaptea cuţitelor lungi şi distrugerea conducerii cenuşii ce o luase razna, iar în treacăt se va purcede şi la exterminarea baronilor aflaţi în oraş şi a celor mai incomozi aristocraţi. Ce-i cu Pampa? se întrebă Rumata. Numai de n-ar adormi, că rezistă el...

Nu reuşi să-şi ducă gândul până la capăt. Se auzi un strigăt disperat: „Deschideţi! Gardă, deschide!”, apoi bubuitul pumnilor în uşă. Rumata trase zăvorul, înăuntru năvăli un om pe jumătate îmbrăcat, vânăt de groază, îl prinse pe Rumata de gulerul vestei şi ţipă, tremurând tot:

— Unde-i prinţul? Budah l-a otrăvit pe rege! Spionii irukanieni au declanşat răscoala în oraş! Salvaţi-l pe prinţ!

Acest om era ministrul curţii, un prostănac, dar plin de devotament. Împingându-l pe Rumata, fugi în dormitorul prinţului. Femeile începură să ţipe. Iar în cameră deja năvăleau agresorii, năduşiţi, cu mutre animalice, purtând cămăşi cenuşii, cu topoarele ruginite pregătite de atac. Rumata îşi scoase spadele.

— Înapoi! spuse glacial.

Din dormitorul aflat înapoia lui se auzi un ţipăt scurt, înăbuşit. Urâtă treabă, îşi spuse Rumata. Nu mai înţeleg nimic. Sări într-un colţ şi se baricadă cu masa. Agresorii năvăleau în cameră, răsuflând din greu. Erau vreo cincisprezece inşi. Înaintea lor ieşi un locotenent încorsetat într-o uniformă cenuşie strâmtă. Acesta ţinea şi el spada scoasă.

— Don Rumata? întrebă cu răsuflarea întretăiată. Sunteţi arestat. Daţi-mi spadele!

Rumata izbucni într-un râs batjocoritor.

— Luaţi-le, spuse, privind pieziş spre fereastră.

— Umflaţi-l! urlă ofiţerul.

Cincisprezece huidume burtoase, ce atacau doar cu topoare – nu era prea mult pentru un om ce stăpânea tehnici de luptă care vor fi cunoscute aici doar trei secole mai târziu. Ceata se repezi înainte şi se retrase numaidecât. Pe podea rămaseră câteva topoare, doi agresori se încovoiară şi, lipindu-şi grijulii de pântece mâinile frânte, se târâră în rândurile din spate. Rumata stăpânea la perfecţie apărarea în evantai, iar când înaintea năvălitorilor se desfăşură perdeaua compactă, strălucitoare a oţelului rotitor, puteai să juri că nu se va ajunge niciodată dincolo de această perdea. Agresorii respirau spasmodic şi se priveau între ei nehotărâţi. Te trăsnea mirosul

lor copleşitor de bere şi ceapă.

Rumata împinse masa şi se deplasă încet spre fereastră, pe lângă perete. Cineva aruncă din rândurile din spate un stilet, dar nu nimeri ţinta. Rumata izbucni într-un hohot de râs, puse piciorul pe pervaz şi spuse:

— Dacă vă mai năpustiţi o dată, vă retez mâinile. Doar mă cunoaşteţi.

Îl cunoşteau. Îl ştiau prea bine şi niciunul nu se clintea, în ciuda înjurăturilor şi îndemnurilor ofiţerului, care, de altfel, şi el se ţinea de-o parte cu multă precauţie. Rumata se urcă pe pervaz, continuând să ameninţe cu spadele, şi în acel moment, din întunericul curţii, de undeva de jos îl lovi o lance grea. Lovitura a fost înfiorătoare. Lancea nu străpunse cămaşa metalo-plastică, dar îl doborî pe Rumata de pe pervaz şi îl aruncă la podea. Rumata nu scăpă spadele, dar acum ele nu-i mai erau de niciun folos. Toată haita tăbărî brusc asupra lui. Cântăreau cu toţii probabil mai mult de o tonă, dar se încurcau unii pe alţii şi atunci el reuşi să se ridice în picioare. Nimeri cu pumnul peste nişte buze umede, cineva chiţăi ca un iepuraş sub subsuoara lui, iar el continua să lovească, izbea întruna cu coatele, cu pumnii, cu umerii (de mult nu se mai simţise atât de liber), dar tot nu reuşea să se scuture de ei. Târând cu mare greutate întreaga grămadă de corpuri, se îndreptă spre uşă, aplecându-se şi desprinzându-i unul câte unul pe agresorii ce se încleştaseră de picioarele lui. Apoi simţi o lovitură dureroasă în umăr şi căzu pe spate, sub el se zbăteau cei striviţi, dar reuşi iarăşi să se ridice, împărţind împrejur lovituri scurte, date cu toată forţa, în urma cărora agresorii se izbeau greoi de pereţi, dând din mâini şi din picioare. Înaintea lui deja apăru pentru o clipă mutra schimonosită a locotenentului ce fugea cu o arbaletă încărcată, dar chiar atunci uşa se dădu de perete şi îi veniră în întâmpinare alte moace năduşite. Aruncară peste el o plasă, îi legară cu frânghii picioarele şi îl trântiră la podea.

Încetă îndată să se mai zbată, pentru a-şi economisi forţele. Un timp l-au strivit sub loviturile de cizme – o făceau concentraţi, în tăcere, mârâind cu voluptate. Apoi îl prinseră de picioare şi îl târâră. În timp ce-l trăgeau reuşi să-l vadă prin uşa deschisă a dormitorului pe ministrul curţii, ţintuit într-un perete de o suliţă, şi să zărească pe pat o grămăjoară de cearşafuri îmbibate de sânge. „Dar asta-i lovitură de palat! se gândi. Bietul băiat...” Îl târâră pe trepte, iar el îşi pierdu cunoştinţa.

CAPITOLUL 7

Zăcea culcat pe o movilă şi privea norii pe cerul de un albastru profund. Se simţea bine şi liniştit, dar pe o movilă învecinată se afla o durere înţepătoare, osoasă. Durerea era prezentă în afara lui şi în acelaşi timp în interiorul lui – mai ales în partea dreaptă şi în ceafa. Cineva urlă: „A mierlit-o? Vă smulg capetele!” Şi atunci din cer se prăvăli peste el o masă de apă rece ca gheaţa. Zăcea într-adevăr pe spate şi privea cerul, numai că nu se afla pe o movilă, ci într-o baltă, iar cerul nu era albastru, ci negru-plumburiu, cu reflexe roşiatice. „Nu-i nimic, spuse altă voce. Nu-i mierlit, holbeşte ochii.” Ăsta eu sunt cel viu, îşi spuse. Despre mine vorbesc. Eu sunt cel care „holbeşte” ochii. Şi ce se strâmbă aşa? Nu mai ştiu să vorbească omeneşte?

Cineva se mişcă alături şi se deplasă greoi prin apă. Pe cer apăru silueta întunecată a unui cap ce purta un coif ascuţit la un capăt.

— Ei, cum e, nobile don, mergeţi singur sau vă târâm?

— Dezlegaţi-mi picioarele, spuse enervat Rumata, simţind o durere ascuţită în buzele zdrobite. Le linse cu limba. Astea nu sunt buze, îşi spuse. Astea sunt gogoşi, nu buze.

Cineva începu să-şi facă de lucru la picioarele lui, trăgându-le şi răsucindu-i-le fără pic de grijă. În jur se auzeau voci şoptite:

— L-aţi ciomăgit zdravăn...

— Păi d-apoi cum, dacă cât p-aci era să fugă... Parcă-i vrăjit, săgeţile sare înapoi...

— Mai știam io unu’ tot aşa, chiar de dădeai cu toporu’ şi tot nimica.

— Păi ăla iera un ţărănoi…

— Mă rog, ţărănoi...

— Vezi, aia ie! Pe cân’ ăsta-i de sânge nobil.

— Ah, lovi-te-ar coada peste cap... Ai făcut nişte noduri... Ia veniţi băi aici cu lumina!

— Dă cuţitu’.

— Aoleu, fraţilor, nu-l mai dezlegaţi. Acu’ începe iar să dea-n noi. Era cât pe ce să-mi zdrobească capu’.

— Las’ bă’ că nu-ncepe...

— Fraţilor, faceţi cum ştiţi, da’ io să ştiţi că-i dădeam pe bune cu suliţa. Că doar tot aşa am mai străpuns cămăşi cu zale.

O voce autoritară strigă din întuneric:

— Hei, ăia de acolo, mai durează mult?

Rumata îşi simţi picioarele libere, se încordă şi se aşeză. Câţiva agresori solizi îl priveau în tăcere cum se răsuceşte în baltă. Rumata strânse din fălci de ruşine şi înjosire, îşi mişcă omoplaţii, dar mâinile îi erau în aşa fel strânse la spate, încât nici nu mai înţelegea unde îi sunt coatele şi unde mâinile. Îşi adună toate puterile, se ridică brusc în picioare, dar durerea îl încovoie numaidecât într-o parte. Agresorii izbucniră în hohote.

— Cre’ că n-o să fugă, spuse unul.

— Mda, s-a obosit, lovi-te-ar coada peste cap...

— Ce-i, donule, nu-i dulce?

— Gata cu trăncăneala! rosti din beznă vocea autoritară. Veniţi aici, don Rumata.

Rumata se îndreptă spre voce, mergând în zigzag. De undeva apăru un om cu o făclie şi o luă înaintea lui. Rumata recunoscu locul: era una dintre nenumăratele curţi interioare ale Ministerului Securităţii Coroanei, în zona grajdurilor regale. Înţelese imediat – dacă îl duceau în partea dreaptă însemna Turnul, temniţa. Dacă era spre stânga, urma cancelaria. Îşi scutură capul. Nu-i nimic, îşi spuse. Cât timp mai trăiesc, ne mai luptăm. Au luat-o spre stânga. Nu dintr-odată, observă Rumata. În prealabil va fi o anchetă. Ciudat. Dacă treaba a ajuns până la anchetă, atunci de ce pot fi învinuit? Cred că este clar. Invitarea otrăvitorului Budah, otrăvirea regelui, complotul împotriva Coroanei... Poate chiar şi uciderea prinţului. Şi, evident, spionaj în favoarea Irukanului, a Soanului, a barbarilor, a baronilor, a Sfântului Ordin etc. E chiar de mirare că mai sunt încă în viaţă. Înseamnă că această ciupercă palidă a mai pus ceva la cale.

— Aici, spuse vocea autoritară.

Deschise o uşiţă joasă şi Rumata, aplecându-se, intră într-o încăpere mare, luminată de o duzină de făclii, în mijlocul camerei, pe un covor ros, stăteau pe jos sau erau întinşi mulţi oameni legaţi, însângeraţi. Unii dintre ei erau sau morţi, sau leşinaţi. Aproape toţi erau desculţi şi cu cămăşile de noapte rupte. De-a lungul pereţilor, sprijinindu-se zeflemitori în topoare sau securi, stăteau agresorii cu mutre congestionate, fioroase şi plesnind de satisfacţie – învingătorii. Înaintea lor umbla cu mâinile la spate un ofiţer cu spade, în uniformă cenuşie şi cu

gulerul pătat aproape în întregime de grăsime. Însoţitorul lui Rumata, un individ înalt, cu o manta neagră, se apropie de ofiţer şi îi şopti ceva la ureche. Ofiţerul dădu din cap, îl privi cu interes pe Rumata şi trecu dincolo de draperiile înflorate de la capătul opus al camerei.

Agresorii îl priveau la fel de interesaţi pe Rumata. Unul dintre ei, având un ochi umflat, spuse:

— Ce pietricică mişto are donul!

— Meseriaşă piatră, îi ţinu isonul un altul. Bună de rege. Şi cercul e din aur curat.

— Azi noi înşine suntem regi.

— Păi, atunci cum, hai să-l dăm jos.

— În-ncetaţi, şopti apăsat omul în manta neagră.

Agresorii îl priviră nedumeriţi.

— Cine-o mai fi şi ăsta pe capu’ nostru? se răsti agresorul cu ochiul umflat.

Omul cu manta îi întoarse spatele fără a-i răspunde, se apropie de Rumata şi se instală alături. Agresorii îl măsurară din cap până-n picioare, înrăiţi.

— N-o fi popă? spuse agresorul cu ochiul umflat. Băi, popo, vrei să-ţi trag una la muie?

Agresorii izbucniră în hohote. Agresorul cu ochiul umflat îşi scuipă în palme şi, aruncând toporul dintr-o mână în alta, se îndreptă spre Rumata. Of, îi pocnesc una acum, gândi Rumata, trăgându-şi uşor înapoi piciorul drept.

— Ia s-auzi pe cine am cotonogit io mereu, continuă agresorul, oprindu-se în faţa lui şi uitându-se la omul în negru. Ăştia-i popii, cărturarii de tot felu’ şi meşteşugarii. Era...

Omul în manta ridică mâna cu palma în sus. Ceva ţăcăni răsunător de sub tavan. J-j-j! Agresorul cu ochiul umflat scăpă toporul şi se prăbuşi pe spate. Din mijlocul frunţii îi ieşea o săgeată scurtă şi groasă, cu aripioare dese. Se aşternu liniştea. Agresorii se retraseră înfricoşaţi, cercetând din priviri arcadele de sub tavan. Omul în manta lăsă mâna în jos şi porunci:

— Luaţi hoitul, repede!

Câţiva agresori fugiră, luară cadavrul de mâini şi de picioare şi îl scoaseră afară. Ofiţerul cenuşiu apăru de după draperii şi schiţă cu mâna un gest de invitaţie.

— Să mergem, don Rumata, spuse omul în manta.

Rumata porni spre draperii, ocolind prizonierii. Nu mai înţeleg nimic, îşi spuse. Dincolo de draperii, într-un întuneric

deplin, îl înşfăcară, îl pipăiră, îi rupseră teaca goală de la centură şi îl împinseră la lumină.

Rumata pricepu de îndată unde nimerise. Era bine-cunoscutul cabinet al lui don Reba, în apartamentul liliachiu. Don Reba stătea în acelaşi loc şi exact în aceeaşi poziţie, încordat, drept, cu coatele pe masă şi cu degetele împletite. Iar boşorogul ăsta are hemoroizi, gândi nitam-nisam Rumata, compătimitor. În dreapta lui don Reba stătea părintele Tsupik, îngâmfat, concentrat, cu buzele strânse, iar în stânga, cu un zâmbet blând, se găsea un grăsan cu galoane de căpitan la uniforma lui cenuşie. Nu mai era nimeni altcineva în cabinet. Când Rumata intră, don Reba şopti înduioşat:

— Iată-l, prieteni, şi pe nobilul don Rumata.

Părintele Tsupik se strâmbă dispreţuitor, iar grăsanul dădu binevoitor din cap.

— Duşmanul nostru vechi şi extrem de statornic, continuă don Reba.

— Dacă-i duşman, atunci la spânzurătoare cu el, hârâi părintele Tsupik.

— Dar care este părerea dumneavoastră, frate Aba? întrebă don Reba, înclinându-se curtenitor spre grăsan.

— Ştiţi... Eu chiar că nu ştiu cum...

Fratele Aba zâmbi copilăreşte, pierdut, agitându-şi în toate părţile mâinile scurte.

— Mie, să ştiţi, cumva mi-e totuna. Poate totuşi să nu-l spânzurăm?... Poate mai bine îl ardem, ce credeţi, don Reba?

— Da, se prea poate, spuse don Reba, căzând pe gânduri.

— Ştiţi şi dumneavoastră, continuă fermecătorul frate Aba, zâmbind mieros către Rumata, noi spânzurăm doar drojdia, mărunţişurile... Trebuie să păstrăm în popor respectul pentru ierarhiile sociale. Totuşi sunteţi un lăstar de neam vechi, marele spion irukanian... Irukanian, se pare, nu greşesc?

Luă de pe masă o foaie şi o privi miop.

— Ah, şi încă soanian... Cu atât mai mult!

— Dacă e să-l ardem, să-l ardem, acceptă părintele Tsupik.

— Bine, spuse don Reba. Atunci ne-am înţeles. Să-l ardem.

— Mă gândesc că totuşi don Rumata îşi poate uşura soarta, spuse fratele Aba. Mă înţelegeţi, don Reba?

— Recunosc, nu prea!...

— Averea! Nobilul meu don, averea lui don Rumata – un neam bogat ca-n poveşti...

— Dumneavoastră, ca întotdeauna, aveţi dreptate, spuse don Reba.

Părintele Tsupik căscă, acoperindu-şi gura cu mâna şi uitându-se cu coada ochiului la draperiile liliachii din dreapta mesei.

— Deci, atunci să începem formele, suspină don Reba.

Părintele Tsupik continua să se uite pieziş la draperii. Era cât se poate de clar că aştepta ceva şi nu îl interesa deloc interogatoriul. „Ce-i comedia asta? gândi Rumata. Ce înseamnă toate astea?”

— Deci, nobilul meu don, începu don Reba, adresându-se lui Rumata, ar fi extrem de plăcut să auzim răspunsurile dumneavoastră la unele întrebări pe care vi le vom pune, răspunsuri ce ne interesează în mod deosebit.

— Dezlegaţi-mi mâinile, spuse Rumata.

Părintele Tsupik tresări şi îşi mişcă buzele nemulţumit. Fratele Aba îşi scutură disperat capul.

— Ei? făcu don Reba, uitându-se mai întâi la fratele Aba, apoi la părintele Tsupik. Vă înţeleg, prieteni. Având însă în vedere împrejurările despre care don Rumata, probabil, îşi dă seama...

Privi semnificativ rândurile de arcade de sub tavan.

— Dezlegaţi-i mâinile, spuse fără a ridica vocea.

Cineva se apropie cu paşi uşori în spatele lui.

Rumata simţi cum nişte degete ciudat de moi şi de dibace îi atinseră mâinile şi îndată se auzi pârâitul sforilor tăiate. Fratele Aba scoase cu o repeziciune neaşteptată pentru constituţia lui o arbaletă mare de sub masă şi o puse în faţa lui, direct pe hârtii. Mâinile lui Rumata căzură pe lângă corp ca nişte cravaşe. Aproape că nu şi le mai simţea deloc.

— Deci, să începem, se învioră don Reba. Numele dumneavoastră, neamul, rangul?

— Rumata din neamul Rumaţilor Estorskieni. Nobili până la a douăzeci şi doua generaţie.

Rumata se uită în jur, se aşeză pe o canapea şi prinse a-şi masa mâinile. Fratele Aba, icnind de emoţie, îl luă în cătare.

— Tatăl dumneavoastră?

— Nobilul meu tată era consilier imperial, servitorul devotat şi prietenul intim al imperatorului.

— Trăieşte?

— A murit.

— Demult?
— Acum unsprezece ani.
— Câţi ani aveţi?
Rumata nu apucă să mai răspundă. Se auzi un zgomot dincolo de draperiile liliachii. Fratele Aba se uită într-acolo nemulţumit. Părintele Tsupik se ridică alene, zâmbind ciudat.
— Asta-i tot, donii mei!... începu vesel şi cu răutate în glas.
De după draperii săriră trei oameni pe care Rumata s-ar fi aşteptat mai puţin decât orice pe lume să-i vadă aici. Părintele Tsupik, probabil la fel. Erau nişte zdrahoni de călugări, purtând sutane negre şi cagule trase peste ochi. Săriră fulgerător şi fără zgomot spre părintele Tsupik şi-l înşfăcară de coate.
— A... n-nia... bâigui părintele Tsupik.
Pe faţa lui se aşternu o paloare cadaverică. Fără îndoială, se aştepta la cu totul altceva.
— Ce părere ai, frate Aba? întrebă liniştit don Reba, aplecându-se spre grăsan.
— Bineînţeles! se auzi un răspuns hotărât din partea acestuia. Negreşit!
Don Reba descrise o mişcare infimă din mână. Călugării îl ridicară pe părintele Tsupik şi, păşind la fel de uşor, îl purtară dincolo de draperii. Rumata se strâmbă cu dezgust. Fratele Aba îşi freca lăbuţele moi şi se învioră:
— Totul a ieşit minunat, ce ziceţi, don Reba?
— Mda, nu-i rău, se învoi don Reba. Dar să continuăm. Deci, câţi ani aveţi, don Rumata?
— Treizeci şi cinci.
— Când aţi venit în Arkanar?
— Acum cinci ani.
— De unde?
— Până atunci am locuit în Estor, în castelul părinţilor mei.
— În ce scop aţi făcut această mutare?
— Împrejurările m-au forţat să părăsesc Estorul. Am căutat să vin în capitală, care putea fi comparată din punct de vedere al fastului cu metropola.
În sfârşit, mâinile începură să-l furnice şi să ardă ca focul. Rumata continuă cu răbdare şi insistenţă să-şi maseze mâinile umflate.
— Şi totuşi, ce fel de împrejurări au fost? întrebă don Reba.
— Am ucis într-un duel un membru al familiei regale.
— Chiar aşa? Pe cine anume?

— Pe tânărul duce Ekina.
— Şi care a fost motivul duelului?
— O femeie, răspunse laconic Rumata.
Se făcea tot mai simţit sentimentul că toate aceste întrebări nu aveau niciun scop. Că aici era acelaşi joc ca şi discuţia despre modul de execuţie. Toţi trei aşteptăm ceva. Eu aştept să mi se dezmorţească mâinile. Fratele Aba, prostul, aşteaptă să-i curgă pe genunchi aurul din tezaurul personal al lui don Rumata. Don Reba aşteaptă şi el ceva... Dar călugării, călugării? De unde au apărut în palat călugării? Ba încă nişte băieţi atât de îndemânatici şi vioi?...
— Numele femeii?
Ce de mai întrebări, gândi Rumata. Nu poţi născoci altele mai prosteşti. Ia să încerc să-l zgândăresc.
— Dona Rita, răspunse.
— Nu m-am aşteptat să-mi răspundeţi. Vă mulţumesc.
— Sunt gata să vă servesc mereu.
Don Reba se înclină.
— Aţi avut prilejul să fiţi în Irukan?
— Nu.
— Sunteţi sigur?
— Şi dumneavoastră la fel.
— Noi vrem adevărul, îl povăţui don Reba.
Fratele Aba dădu aprobator din cap.
— Numai şi numai adevărul!
— Aha, făcu Rumata. Şi mie mi s-a părut...
Tăcu.
— Ce vi s-a părut?
— Mi s-a părut că vreţi de fapt să puneţi mâna pe averea mea. Nu-mi imaginez deloc, don Reba, cum speraţi să o primiţi?
— Dar cu titlul de donaţie? Ca donaţie? izbucni fratele Aba.
Rumata râse cât putu de impertinent.
— Eşti un prost, frate Aba, sau cum te-o fi chemând... Se vede imediat că nu eşti decât un negustoraş. Nu-ţi este cunoscut că majoratul nu este supus transferului în mâini străine?
Fratele Aba se înfurie vizibil, dar totuşi se stăpâni.
— Dumneavoastră nu trebuie să vorbiţi pe un asemenea ton, spuse cu delicateţe don Reba.
— Vreţi adevărul? se împotrivi Rumata. Uite adevărul, adevărul adevărat şi doar adevărul: fratele Aba este un tâmpit şi

un bişniţar.

Fratele Aba se domolise însă.

— Am impresia că ne-am abătut de la subiect, zâmbi acesta. Ce părere aveţi, don Reba?

— Dumneavoastră, ca întotdeauna, aveţi dreptate, spuse don Reba. Nobile don, n-aţi avut prilejul să fiţi vreodată în Soan?

— Am fost în Soan.

— În ce scop?

— Să vizitez Academia de Ştiinţe.

— Ce scop ciudat pentru un tânăr cu situaţia dumneavoastră.

— Un capriciu de-al meu.

— Îl cunoaşteţi pe judecătorul suprem din Soan, pe don Kondor?

Rumata ciuli urechile.

— Este un vechi prieten de familie.

— Un om extrem de mărinimos, nu-i aşa?

— Este o persoană foarte respectată.

— Dar dumneavoastră ştiţi că don Kondor a participat la complotul împotriva Înălţimii sale?

Rumata ridică bărbia.

— Să-ţi intre bine în cap, don Reba, spuse arogant. Pentru noi, nobilimea indigenă din metropolă, toate aceste Soanuri, Irukanuri, ba chiar şi Arkanarul, au fost dintotdeauna şi vor rămâne în continuare vasali ai Coroanei imperiale. Îşi aşeză picior peste picior şi întoarse capul.

Don Reba îl privea gânditor.

— Sunteţi bogat?

— Aş fi putut să cumpăr tot Arkanarul, dar nu mă interesează gropile cu lături.

Don Reba suspină.

— Îmi sângerează inima, spuse. Să tai un asemenea vlăstar faimos al unui neam tot atât de faimos... Ar fi chiar o crimă dacă nu ar fi totuşi un interes de stat.

— Gândiţi-vă mai puţin la interesele statului şi mai mult la propria piele.

— Aveţi dreptate, spuse don Reba şi pocni din degete.

Rumata se încordă fulgerător şi îşi destinse tot atât de repede muşchii. Se părea că trupul lui reacţiona bine. De după draperii săriră iarăşi cei trei călugări. Cu aceeaşi repeziciune

imperceptibilă şi precizie, ce demonstrau o vastă experienţă, ei îl înconjurară pe fratele Aba, rămas la fel de zâmbitor, îl prinseră şi îi răsuciră mâinile la spate.

— Of-of-of-of!... suspină fratele Aba.

Faţa lui butucănoasă se schimonosi de durere.

— Mai repede, mai repede, nu vă mai opriţi, spuse îngreţoşat don Reba.

Grăsanul se împotrivea nebuneşte în timp ce era târât afară din cameră. Se auzea cum ţipă şi cum schelălăie dincolo de draperii, apoi urlă neaşteptat cu o voce sinistră, de nerecunoscut, şi imediat amuţi. Don Reba se ridică şi descărcă grijuliu arbaleta de pe masă. Rumata îl urmărea buimăcit.

Don Reba se plimba prin cameră, scărpinându-şi îngândurat spatele cu săgeata arbaletei. „Bine, bine, mormăia aproape melancolic. Minunat!...” Parcă uitase de Rumata. Paşii lui prinseră din ce în ce mai multă viteză, în timp ce flutura din mers cu săgeata, precum cu bagheta unui dirijor. Apoi se opri brusc lângă masă, aruncă săgeata, se aşeză cu grijă şi spuse cu un zâmbet larg:

— Ce le-am făcut, nu?... Nimeni nu a suflat o vorbuliţă!... La voi, aşa cred, nici nu se putea aşa...

Rumata tăcea.

— Mda-a... făcu don Reba visător. Bine! Ce mai încolo şi-ncoace, acum să discutăm, don Rumata... Sau poate nu eşti Rumata?... Sau poate nici măcar nu sunteţi un don? Ei?

Rumata continuă să tacă, privindu-l cu interes. Palid, cu vinişoare roşii pe nas, don Reba tremura tot, agitat, de parcă ar fi vrut să strige şi să bată din palme: „Iar eu ştiu! Iar eu ştiu!” Dar tu nu ştii nimic, pui de căţea. Iar dacă o să afli, n-o să crezi. Hai, spune, te ascult.

— Vă ascult, spuse Rumata.

— Dumneavoastră nu sunteţi don Rumata, spuse don Reba. Dumneavoastră sunteţi un impostor.

Se uita cu severitate la Rumata.

— Rumata Estorski a murit în urmă cu cinci ani şi zace în cavoul de familie al neamului său. Demult sfinţii i-au liniştit sufletul zbuciumat şi, ca s-o spunem pe-a dreaptă, nu prea curat. Dumneavoastră, cum? recunoaşteţi şi singur... sau să vă ajut?

— Recunosc şi singur, spuse Rumata. Mă cheamă Rumata Estorski şi nu sunt deloc obişnuit ca vorbele mele să fie puse la

îndoială.

Ia să încerc să te supăr puţin, gândi el. Mă cam doare într-o parte, altfel de mult te trimiteam la plimbare.

— Observ că va trebui să continuăm discuţia în alt mod, ameninţă don Reba.

Faţa lui suferi o transformare uimitoare. Zâmbetul plăcut dispăruse, buzele se strânseră într-o linie dreaptă. Pielea de pe frunte se mişcă într-un mod ciudat şi sinistru. Da, gândi Rumata, te poţi speria de el.

— Este adevărat că aveţi hemoroizi? întrebă compătimitor.

În ochii lui don Reba sclipi ceva, dar expresia feţei nu se schimbă câtuşi de puţin. Se prefăcuse că nu auzise nimic.

— L-aţi folosit prost pe Budah, continuă Rumata. Un specialist grozav. Adică a fost..., adăugă semnificativ.

În ochii decoloraţi licări din nou ceva. Aha, gândi Rumata, deci Budah încă mai trăieşte... Se făcu mai comod şi îşi prinse în mâini genunchiul.

— Deci refuzaţi să recunoaşteţi, rosti don Reba.

— Ce?

— Faptul că sunteţi un impostor.

— Stimate Reba, îl povăţui Rumata, asemenea lucruri trebuie dovedite. Dumneavoastră mă jigniţi!

Pe faţa lui don Reba apăru o expresie mieroasă.

— Dragul meu don Rumata. Iertaţi-mă, deocamdată vă spun pe acest nume. Deci aşa, eu de obicei nu dovedesc niciodată nimic. Dovedesc totul acolo, în Turnul Vesel. Pentru asta am specialişti cu experienţă, sunt bine plătiţi şi cu ajutorul maşinii de tocat a Sfântului Miki, cu ajutorul jambierelor lui Doamne-Doamne, al mănuşilor Marii Muceniţe Pati sau, să zicem, al scaunului... ă-ă-ă... de vinovăţie şi al fotoliului războinicului Tots, aceşti specialişti pot dovedi tot ce-ţi pofteşte inima. Ei pot dovedi că Dumnezeu există sau că nu există. Că oamenii merg în mâini sau într-o parte. Mă înţelegeţi? Dumneavoastră poate nu ştiţi, dar există o întreagă ştiinţă pentru obţinerea dovezilor. Judecaţi şi singur: de ce să mai dovedesc ceea ce ştiu şi singur? Şi apoi, dacă recunoaşteţi nu vă ameninţă nimic...

— Nu pe mine mă ameninţă. Pe dumneavoastră vă ameninţă.

Don Reba reflectă un timp.

— Bine, spuse acesta. Probabil că trebuie totuşi să încep eu. Haideţi să vedem prin ce s-a remarcat don Rumata Estorski în

toţi aceşti cinci ani ai vieţii lui în regatul Arkanarului. Şi pe urmă dumneavoastră îmi explicaţi sensul tuturor acestor fapte. Sunteţi de acord?

— N-aş vrea să fac promisiuni nesăbuite, spuse Rumata, dar vă ascult cu cel mai mare interes.

Don Reba cotrobăi în birou, scoase un pătrăţel din hârtie tare şi, ridicându-şi sprâncenele, îl privi.

— Să vă fie clar, începu, zâmbind prieteneşte, să vă fie cunoscut că eu, ministrul securităţii coroanei arkanariene, am întreprins unele acţiuni împotriva unor aşa-zişi cărturari, savanţi şi alţi oameni inutili şi dăunători pentru stat. Aceste acţiuni au întâmpinat o oarecare contra-acţiune ciudată. În timp ce toţi păstrau credinţa regelui, precum şi tradiţiile arkanariene şi îmi acordau tot ajutorul, predându-i pe cei ascunşi, linşându-i sau arătându-mi suspecţii pe care îi scăpasem din vedere, tot în acelaşi timp cineva necunoscut, dar foarte energic, îi smulgea de sub nasul nostru şi îi trimitea dincolo de graniţele regatului pe cei mai importanţi, pe cei mai înrăiţi şi depravaţi criminali. Aşa au scăpat de noi: astrologul necredincios Baghir Kissenski; alchimistul criminal Sinda, legat, după cum s-a dovedit, de forţele necuratului şi de puterea irukaniană; pamfletistul netrebnic şi tulburătorul liniştii Tsuren, precum şi alţii de rang mai mic. Pe undeva s-a ascuns şi vrăjitorul nebun şi mecanic Cabani. Cineva a cheltuit o cantitate enormă de aur pentru a împiedica judecata dreaptă a spionilor blasfematori şi otrăvitori, adică a foştilor vraci ai Înălţimii sale. În împrejurări cu adevărat fantastice, ceea ce iarăşi mi-a adus aminte de duşmanul neamului omenesc, deci cineva l-a eliberat neomeneşte de sub pază pe monstrul desfrânării şi depravării sufletelor poporului, pe atamanul răscoalei ţărăneşti, Arata Cocoşatul...

Don Reba se opri şi, încreţindu-şi fruntea, îl privi iscoditor pe Rumata. Rumata îşi ridică privirile spre tavan, zâmbind visător. Îl răpise pe Arata Cocoşatul, venind după el cu elicopterul. Straja rămăsese foarte impresionată, ca de altfel şi Arata. Şi totuşi, bravo mie, îşi spuse. Am făcut o treabă pe cinste.

— Să vă fie cunoscut, continuă don Reba, că susnumitul ataman Arata se distrează acum în fruntea şerbilor răsculaţi, în regiunile estice ale metropolei, vărsând din belşug sângele nobililor, fără a simţi lipsa banilor şi a armelor.

— Vă cred, spuse Rumata. Mi s-a părut de prima dată un om

extrem de hotărât.

— Deci, recunoaşteţi? interveni prompt don Reba.

— Ce? se minună Rumata.

S-au privit un timp unul în ochii celuilalt.

— Continuu, se hotărî don Reba. Pentru salvarea acestor depravatori ai sufletelor, dumneavoastră, don Rumata, aţi cheltuit, după modestele mele socoteli, şi nu sunt toate, aţi cheltuit nu mai puţin de trei puduri de aur. Fără să mai spun că odată cu aceasta v-aţi blestemat pentru vecie, luând legătura cu forţele necuratului. Ce să mai spun că, deocamdată, în tot timpul şederii dumneavoastră între graniţele regatului Arkanarului nu aţi primit de la moşiile dumneavoastră estoriene nici măcar un groş de cupru, şi apoi ca ce chestie? De ce să trimiţi mereu bani unui mort, chiar dacă îţi este rudă? Dar aurul dumneavoastră!

Deschise o casetă îngropată sub maldărul de hârtii de pe masă şi scoase din ea un pumn de monede din aur, cu efigia lui Pits al Şaselea.

— Numai cu acest aur şi ar fi suficient să vă ardem pe rug! urlă el. Acest aur este diavolesc! Mâinile unui om nu sunt în stare să facă un metal de o asemenea fineţe!

Îl sfredeli cu privirea pe Rumata.

Mda, recunoscu în sinea lui Rumata, aici bravo lui. Cred că noi am scăpat asta din vedere. Şi cred că a fost primul care a observat. Trebuie să ţinem seama de asta...

Deodată Reba se pleoști iarăşi. În vocea lui se făcu simţită o nuanţă de simpatie, aproape părintească.

— Şi, în general, vă purtaţi foarte imprudent, don Rumata. Tot timpul am avut emoţii pentru dumneavoastră... Sunteţi aşa un duelist, sunteţi atât de buclucaş! O sută douăzeci şi şase de dueluri în cinci ani! Şi niciun mort... La urma urmei, şi de aici se pot trage unele concluzii. Eu, de exemplu, am tras unele concluzii. Şi nu numai eu. În această noapte, de exemplu, fratele Aba, nu-i frumos să-i vorbeşti de rău pe morţi, dar el era un om foarte crud, îl suportam cu greu, recunosc... Deci aşa, fratele Aba i-a ales pentru arestarea dumneavoastră nu doar pe cei mai iscusiţi luptători, dar şi pe cei mai graşi şi mai puternici. Şi a avut dreptate. Mâini rupte, gâturi strivite, dinţii scoşi nu-i mai punem la socoteală... Şi totuşi iată-vă aici! Că doar nu puteaţi să nu ştiţi că aţi luptat pentru viaţa dumneavoastră. Sunteţi un maestru. Fără îndoială, v-aţi vândut sufletul diavolului, pentru

că doar în iad se pot învăţa aceste incredibile, fantastice metode de luptă. Sunt gata chiar să admit că această îndemânare v-a fost dată cu condiţia să nu ucideţi. Mă rog, deşi e greu de imaginat pentru ce are nevoie diavolul de această condiţie. Dar lasă asta s-o descurce scolasticii noştri…

Îi întrerupse un ţipăt subţire, ca de purcel înjunghiat.

Dincolo de draperii avea loc o încăierare. Se auzeau lovituri surde, apoi un ţipăt: „Lăsaţi-mă! Lăsaţi-mă!”, urmat de nişte voci răguşite, o ceartă şi strigăte într-un dialect necunoscut. Apoi draperia se rupse cu un trosnet şi căzu într-o parte. În cabinet năvăli şi se prăbuşi în patru labe un om chelbos, cu bărbia însângerată, cu ochii bulbucaţi sălbatic. De după draperie ieşiră nişte labe imense care-l prinseră pe om de picioare şi-l traseră înapoi. Rumata îl recunoscu imediat: era Budah. Acesta ţipa nebuneşte:

— M-au păcălit!… M-au păcălit!… A fost otravă! De ce?

Îl traseră în întuneric. Cineva în negru prinse repede şi atârnă draperia la locul ei. În liniştea aşternută se auzeau dincolo de draperie nişte sunete oribile: cineva vomita. Rumata înţelese tot.

— Unde este Budah? întrebă pe un ton tăios.

— După cum vedeţi, cu el s-a întâmplat o mare nenorocire, răspunse don Reba, dar îşi pierduse calmul în mod vizibil.

— Ia nu-mi împuia capul. Unde-i Budah?

— Of, don Rumata, clătină din cap don Reba.

Îşi revenise imediat.

— Ce tot aveţi cu Budah? Ce, vă e rudă ? Doar nu l-aţi văzut niciodată.

— Ascultă, Reba! turbă Rumata. N-am chef de glume. Dacă se întâmplă ceva cu Budah, vă spintec ca pe un câine. Vă strivesc cu mâinile mele.

— N-o să aveţi timp, spuse repede don Reba.

Era deja foarte palid…

— Eşti un prost, Reba. Un intrigant foarte experimentat, dar care nu înţelege nimic din ce se întâmplă. Niciodată nu te-ai băgat într-un joc mai periculos ca ăsta. Nici măcar nu bănuieşti.

Don Reba se ghemui în spatele mesei, iar ochii mici îi ardeau precum focul. Rumata simţea şi el că, tot aşa, niciodată nu fusese mai aproape de moarte ca acum. Se dădeau cărţile pe faţă. Acum se hotăra cine va fi stăpânul în acest joc. Rumata se încordă, gata să sară. Nicio armă – fie ea suliţă sau săgeată – nu

ucide instantaneu. Acelaşi gând apăru cu claritate şi pe fizionomia lui don Reba. Bătrânul cu hemoroizi vroia să trăiască.

— Mă rog, în fine, şi ce-i cu dumneavoastră, de fapt... se plânse el. Am stat, am discutat... Budah al dumneavoastră trăieşte, staţi liniştit, este viu şi sănătos. O să mă şi vindece. Nu trebuie să vă înfierbântaţi.

— Unde-i Budah?

— În Turnul Vesel.

— Am nevoie de el.

— Şi eu am nevoie de el, don Rumata.

— Ascultă, Reba, nu mă înfuria. Încetează să te mai prefaci. Că doar ţi-e frică de mine. Şi bine faci. Budah îmi aparţine, e clar? Mie!

Acum se ridicaseră amândoi în picioare. Reba arăta îngrozitor. Se învineţise la faţă, buzele îi tremurau spasmodic şi mormăia ceva, stropind în jur cu salivă.

— Mucosule! şuieră el. Nu mi-e frică de nimeni! Te pot strivi ca pe o lipitoare! Se întoarse brusc şi rupse goblenul aflat în spatele lui, scoţând la iveală o fereastră largă. Priveşte!

Rumata se apropie de geam. Fereastra dădea în piaţa din faţa palatului. Soarele stătea să răsară. Pe cerul cenuşiu se ridica fumul incendiilor. Piaţa era plină de cadavre, iar în centrul ei staţiona un pătrat negru, perfect aliniat. Rumata privi mai atent. Erau călăreţi, aliniaţi cu o precizie incredibilă, purtând mantale lungi şi negre, cu potcapuri de asemenea negre, trase peste ochi, cu scuturi triunghiulare, la fel de negre, purtate pe mâna stângă şi cu suliţe lungi în mâna dreaptă.

— Vă r-rog! clănţăni don Reba.

Tremura tot.

— Copiii smeriţi ai Dumnezeului nostru, cavaleria Sfântului Ordin. Azi-noapte au sosit în portul Arkanarului pentru a înăbuşi răscoala barbară a zdrenţuroşilor nocturni ai lui Vaga Roată, care s-au aliat cu negustorii înfumuraţi! Răscoala este înăbuşită. Sfântul Ordin stăpâneşte oraşul şi ţara, iar de astăzi ea se numeşte Regiunea Ordinului Arkanarian...

Rumata se scărpină involuntar la ceafă. Asta, da, gândi el. Iată pentru cine făceau drum nefericiţii de negustoraşi. Asta da provocare! Don Reba rânjea triumfător.

— Noi încă n-am făcut cunoştinţă, continuă el cu aceeaşi voce clănţănitoare. Permiteţi-mi să mă prezint: viceregele Sfântului Ordin din Regiunea Arkanarului, episcop şi magistru

al luptelor, robul lui Dumnezeu, Reba!

Că doar puteam să-mi închipui, gândi Rumata. Acolo unde triumfă cei în cenuşiu, la putere întotdeauna vin cei în negru. Of, istoricilor, lovi-v-ar coada peste cap... Dar el, punându-şi mâinile la spate, se balansă în vârful picioarelor.

— Acum sunt obosit, spuse dezgustat. Vreau să dorm. Vreau să mă spăl cu apă fierbinte şi să dau jos de pe mine sângele şi balele bandiţilor voştri. Mâine... Mai exact, astăzi... să zicem, la o oră după răsărit, am să trec pe la cancelaria dumneavoastră. Ordinul de eliberare pentru Budah trebuie să fie gata în acest timp.

— Sunt douăzeci de mii! urlă don Reba, arătând cu mâna spre fereastră.

Rumata se strâmbă.

— Puţin mai încet, vă rog. Şi bagă de seamă, Reba: ştiu foarte bine că nu sunteţi în niciun fel episcop. Vă citesc gândurile. Dumneavoastră nu sunteţi decât un trădător împuţit şi un intrigant mărunt, nepriceput...

Don Reba îşi umezi buzele cu limba, privirea îi deveni sticloasă... Rumata continuă.

— Sunt neîndurător. Pentru fiecare ticăloşie făcută mie sau prietenilor mei răspundeţi cu capul. Vă urăsc, ţineţi minte asta. Sunt de acord să vă mai suport, dar va trebui să învăţaţi să dispăreţi la timp din drumul meu. M-aţi înţeles?

Don Reba spuse grăbit, zâmbind slugarnic:

— Un singur lucru vreau. Vreau ca dumneavoastră să fiţi lângă mine, don Rumata. Nu pot să vă ucid. Nu ştiu de ce, dar nu pot.

— Vă este frică.

— Chiar şi mie mi-e frică, acceptă don Reba. Poate sunteţi un diavol. Poate sunteţi fiul Domnului. Cine să vă ştie? Sau poate sunteţi un om din ţările puternice, de dincolo de mări: se zice că ar exista asemenea... Nici nu încerc să mă uit în prăpastia care v-a erupt. Mi se învârte capul şi cad în erezie. Dar şi eu pot să ucid. În orice moment. Acum. Mâine. Ieri. Asta puteţi să înţelegeţi?

— Asta nu mă interesează, spuse Rumata.

— Dar ce? Ce vă interesează?

— Nu mă interesează nimic. Mă distrez. Nu sunt nici diavol, nici zeu, sunt cavalerul Rumata Estorski, un nobil vesel, împovărat de capricii şi superstiţii şi obişnuit cu libertatea în

toate privinţele. Aţi băgat la cap?

Don Reba îşi revenise deja. Se şterse cu o batistă şi zâmbi plăcut.

— Admir tăria dumneavoastră, spuse el. În fond, şi dumneavoastră tindeţi spre nişte idealuri. Şi respect aceste idealuri, deşi nu le înţeleg. Sunt foarte bucuros că ne-am explicat. Poate cândva îmi veţi spune părerile dumneavoastră şi nu este total exclus să mă faceţi să mi le revizuiesc pe ale mele. Oamenii tind să facă greşeli. Poate greşesc şi tind spre un ţel greşit, poate am nevoie de un alt ţel pentru care ar merita să muncesc tot atât de stăruitor şi dezinteresat aşa cum o fac acum. Sunt omul părerilor largi şi-mi pot imagina foarte bine că poate într-o bună zi voi munci cu dumneavoastră umăr la umăr...

— Vom vedea atunci, spuse Rumata şi se îndreptă spre uşă.

Ce scârbă! gândi el. N-am ce spune, colaborator. Auzi, umăr la umăr...

***

Oraşul era cuprins de o teroare insuportabilă. Soarele roşcat al dimineţii lumina străzile pustii, ruinele fumegânde, obloanele rupte, uşile sparte. Cioburi de sticlă sclipeau sângerii în praf. Stoluri nesfârşite de ciori coborâseră peste oraş, ca deasupra unui câmp viran. În pieţe şi la răspântii stăteau câte doi sau trei călăreţi în negru – se întorceau încet, cu tot corpul, stând în şei, privind prin fantele cagulelor. Pe stâlpii băgaţi la repezeală în pământ atârnau în lanţuri trupuri carbonizate, suspendate deasupra cărbunilor deja stinşi. Părea că în oraş nu mai rămăsese nimic viu – doar ciorile zgomotoase şi criminalii versaţi, îmbrăcaţi tot în negru.

Rumata străbătu jumătate din drum cu ochii închişi. Se sufoca, corpul lovit îl durea chinuitor. Oameni sunt ăştia sau nu? Ce au ei omenesc? Unii au fost spintecaţi direct în stradă, alţii zac în case, aşteptând resemnaţi să le vină rândul. Şi fiecare dintre ei se gândeşte: pe oricine, numai pe mine nu. Cruzimea imperturbabilă a celor ce spintecă şi resemnarea imperturbabilă a celor ce sunt spintecaţi. Imperturbabilitatea – iată ce este mai groaznic. Zece oameni stau încremeniţi de spaimă şi aşteaptă resemnaţi, iar unul se apropie, îşi alege victima şi o despică netulburat. Sufletele încărcate de mizerii ale acestor oameni se

murdăresc tot mai mult cu fiecare oră de aşteptare resemnată. Iată cum acum se nasc în aceste case, pe nevăzute, cuibăriţi, ticăloşii, informatorii, criminalii, iar mii de oameni striviţi pentru toată viaţa lor de înfricoşare îi vor învăţa cu asprime pe copiii lor, pe copiii copiilor lor ce este frica. Nu mai suport: repeta în gând Rumata. Încă puţin şi voi înnebuni, ajungând la fel ca ei; încă puţin şi voi înceta definitiv să mai înţeleg pentru ce mă aflu aici... Trebuie să stau lungit în pat, să nu mă mai uit la toate astea, să mă liniştesc...

„... La sfârşitul anului Apei – anul cutare, după noul sistem cronologic – procesele centrifuge din vechiul Imperiu au devenit semnificative. Profitând de acest lucru, Sfântul Ordin, ce reprezenta, în fond, interesele celor mai reacţionare grupuri din societatea medievală şi care dorea prin orice mijloace să oprească disiparea...” Dar voi ştiţi cum miroseau trupurile arzânde de pe stâlpi? Aţi văzut vreodată o femeie despuiată, cu burta tăiată, cum zace aruncată în colbul străzii? Aţi văzut voi oare oraşe în care oamenii tac şi doar ciorile croncăne? Voi, băieţi şi fete, încă nenăscuţi şi care vă veţi afla în faţa câte unui televizor în şcolile viitoarei Republici Comuniste Arkanar?

Se izbi cu pieptul de ceva tare şi ascuţit. În faţa lui se găsea un călăreţ în negru. Suliţa lui lungă, cu lama lată şi ştirbită cu multă grijă se proptea în pieptul lui Rumata. Călăreţul îl privea tăcut prin fantele întunecate ale cagulei. În spatele cagulei nu se vedeau decât gura cu buze subţiri şi bărbia îngustă. Trebuie să fac ceva, gândi Rumata. Dar ce? Să-l dau jos de pe cal? Nu. Călăreţul prinse încet a-şi lua avânt pentru a lovi cu suliţa. Ah, da... Rumata ridică fără vlagă mâna stângă şi îşi suflecă mâneca, descoperind brăţara de fier pe care i-o dăduseră la plecarea din palat. Călăreţul se uită cu atenţie, ridică suliţa şi îşi văzu de drum. „În numele Domnului” spuse înfundat călăreţul, cu un accent ciudat, „În numele lui”, mormăi Rumata şi îşi continuă drumul, trecând pe lângă un alt călăreţ, ce se străduia să ajungă cu suliţa la figura unui drăcuşor vesel, cioplit în lemn, atârnat sub streaşina acoperişului. În spatele oblonului pe jumătate rupt, zări la etajul doi o faţă buhăită, îngheţată de spaimă – probabil unul dintre acei negustoraşi care, încă de acum trei zile, urlaseră entuziasmaţi la o halbă de bere: „Ura! Trăiască don Reba!” şi care ascultaseră extaziaţi cum se auzea din stradă – „grrrm”, „grrrm”, „grrrm” – tropăitul cizmelor potcovite pe drumul pietruit. Of, cenuşime, cenuşime. Rumata

întoarse capul.

Dar cum o fi pe la mine acasă? îşi aminti brusc şi mări pasul. Ultimul cartier îl străbătu mai mult în fugă. Casa era întreagă. Pe trepte stăteau aşezaţi doi călugări cu cagulele date pe spate, expunându-şi la soare capetele prost bărbierite. La vederea lui Rumata se ridicară. „În numele Domnului” spuseră în cor. „În numele lui” răspunse Rumata. „Ce faceţi aici?” Călugării făcură o plecăciune adâncă, punându-şi mâinile la burtă. „Dumneavoastră aţi venit, noi plecăm” spuse unul dintre ei. Coborâră treptele şi plecară alene, gârboviţi, cu mâinile încrucişate, băgate în mânecile largi. Rumata privi în urma lor şi îşi aminti că îi mai văzuse de mii de ori pe străzi pe aceşti indivizi smeriţi, cu rasele lor lungi şi negre. Atâta doar că atunci nu se târau în urma lor, prin praf, tecile spadelor greoaie. Am scăpat, of, cum am scăpat! îşi spuse. Ce distracţie mai era în trecut pentru nobilii doni să se alăture vreunui călugăr singuratic şi să-şi povestească unii altora istorii picante, peste capul călugărului. Iar eu, prostul de mine, mă prefăceam că sunt beat, mă ţineam umbră în spatele călugărului, râdeam pe înfundate şi aşa mă bucuram că măcar Imperiul nu fusese cuprins de fanatismul religios... Dar ce puteam face? Într-adevăr, se putea face ceva?

— Cine e acolo? întrebă o voce tremurătoare.

— Deschide, Muga, eu sunt, şopti Rumata.

Zăvoarele zăngăniră, uşa se întredeschise şi Rumata se furişă în hol. Aici totul era ca mai înainte şi Rumata respiră uşurat. Bătrânul, încărunţitul Muga, tremurând tot, întinse mâna după cască şi spade, cu respectul obişnuit.

— Ce-i cu Kira? întrebă Rumata.

— Kira este sus, spuse Muga. E sănătoasă.

— Minunat, se bucură Rumata, reuşind să se desprindă de curelele spadelor. Dar unde este Uno? El de ce nu mă întâmpină?

Muga luă spadele.

— Uno a fost ucis... răspunse liniştit. Acum este în camera servitorilor.

Rumata închise ochii.

— Uno a fost ucis... repetă el. Cine l-a ucis?

Fără a mai aştepta răspunsul, se îndreptă spre camera servitorilor. Uno era întins pe masă, acoperit până la brâu cu un cearşaf, mâinile îi erau aşezate pe piept, avea ochii larg deschişi, iar gura îi era deformată de o grimasă. Servitorii

stăteau abătuţi în jurul mesei şi ascultau mormăielile unui călugăr, aşezat într-un colţ al camerei. Bucătăreasa plângea cu sughiţuri. Fără a-şi desprinde privirile de pe faţa băiatului, Rumata începu să-şi descheie gulerul vestei, deşi cu greu îşi putea stăpâni degetele.

— Ticăloşii!... Ce ticăloşi sunt cu toţii!...

Se apropie de masă, clătinându-se, privi ochii stinşi, ridică pânza şi o lăsă imediat la loc.

— Da, e prea târziu. E târziu... Nicio speranţă... Off, ticăloşii! Cine l-a omorât? Călugării? Se răsuci brusc spre călugăr, îl smulse de jos şi se aplecă spre faţa lui.

— Cine l-a omorât? Ai voştri? Spune!

— Nu călugării, răspunse în şoaptă Muga de undeva din spate. Soldaţii cenuşii...

Rumata privi un timp faţa slabă a călugărului, direct în pupilele lui ce se măreau încet. „În numele Domnului...” bolborosi călugărul. Rumata îl lăsă jos, se aşeză pe bancă la picioarele lui Uno şi începu să plângă. Plângea, acoperindu-şi faţa cu palmele, şi asculta vocea tremurătoare, aproape indiferentă, a lui Muga. Acesta povestea cum, după cea de-a doua strajă, s-au auzit bătăi în uşă, în numele regelui. Uno a ţipat să nu fie deschisă uşa, dar au fost totuşi nevoiţi s-o facă pentru că soldaţii cenuşii au ameninţat că vor da foc la casă. Au dat năvală în hol, i-au bătut şi i-au legat pe servitori, apoi au pornit să urce scara. Stând la intrarea în apartament, Uno a început să tragă cu arbaleta. Avea la el două arbalete, a reuşit să tragă de două ori, dar o dată nu a nimerit. Cenuşiii au aruncat cuţitele spre el, iar Uno s-a prăbuşit. L-au tras în jos pe scară şi au început să-l calce în picioare, să-l izbească furioşi cu topoarele, între timp însă au intrat în casă călugării în negru. Au sfârtecat doi cenuşii, pe ceilalţi i-au dezarmat, le-au pus laţul de gât şi i-au scos afară.

Vocea lui Muga deja nu se mai auzea de mult, dar Rumata continua să mai stea la picioarele lui Uno, sprijinindu-se cu coatele pe masă. Apoi se ridică greoi, îşi şterse cu mâneca lacrimile rămase în barba nerasă de două zile, sărută fruntea rece ca gheaţa a băiatului şi, târându-şi cu greu picioarele, urcă la etaj.

Era mai mult mort decât viu, de oboseală şi emoţii. Abia reuşi să urce scara, trecu prin salon, ajunse până la pat şi se prăbuşi cu faţa în perne, gemând. Kira sosi în fugă. Era atât de

istovit, încât nici nu mai reuşi s-o ajute la dezbrăcat… Ea îi trase botforii, apoi, plângând deasupra feţei lui tumefiate, îi smulse uniforma deja ruptă şi îi scoase cămaşa metalo-plastică, continuând să plângă la vederea corpului bătut. Abia acum simţea cum îl dor toate oasele, ca după un experiment cu supravoltaj. Kira îl ştergea cu buretele înmuiat în oţet, iar Rumata, cu ochii închişi, ofta şi murmura printre buzele strânse: „Că doar puteam să-l lovesc… stătea alături… of… Puteam să-l strivesc cu două degete… Asta e viaţă, Kira?… Plecăm de aici… Uff… Ăsta e un experiment asupra mea, nu asupra lor”. Nici nu mai băgă de seamă că vorbeşte în ruseşte. Kira îl privea speriată, cu ochii sticloşi de atâta plâns, şi îl săruta pe obraji fără să scoată un cuvânt Apoi îl înveli cu cearşafurile tocite – Uno tot nu apucase să mai cumpere altele noi – şi dădu fuga la parter pentru a pregăti vinul fiert. Rumata se târî din pat şi, oftând din pricina durerilor ce-i sfâşiau trupul, plecă desculţ spre cabinetul lui, deschise locaşul secret din birou, cotrobăi printre medicamente şi luă câteva pastile de sporamină. Când Kira se întoarse cu ceaunelul aburind pe o tavă grea din argint, stătea deja culcat pe spate şi asculta cum se îndepărtează durerea, cum se domoleşte zgomotul surd din cap şi cum corpul îi este inundat de o nouă putere şi vigoare. Goli ceaunelul şi începu chiar să se simtă excelent, îl chemă pe Muga şi îi porunci să i se pregătească îmbrăcămintea.

— Nu te duce, Rumata, îl rugă Kira. Nu te duce. Mai bine rămâi acasă.

— Trebuie, micuţo.

— Mi-e frică, rămâi aici… Te vor omorî.

— Ce-i cu tine? La ce bun să mă ucidă? Tuturor le este frică de mine.

O podidi plânsul. Plângea încetişor, sfioasă, de parcă i-ar fi fost teamă ca el să nu se supere. Rumata o aşeză pe genunchii lui şi începu să-i mângâie părul.

— Ce-a fost mai greu a trecut, spuse el. Şi apoi, noi chiar vrem să plecăm de aici…

Ea se mai linişti, lipindu-se de el. Cu capul tremurând, Muga stătea alături indiferent, ţinând pregătiţi pantalonii cu clopoţei de aur ai stăpânului.

— Dar mai întâi trebuie să aranjez multe lucruri pe aici, continuă Rumata. Mulţi au fost ucişi azi noapte. Trebuie să aflu cine a mai rămas în viaţă şi cine a fost ucis. Trebuie să-i ajut,

trebuie să îi salvez pe cei care urmează să fie omorâţi.

— Dar pe tine cine o să te ajute?

— Fericit cel ce se gândeşte la alţii... La urma urmei, noi suntem ajutaţi de oameni puternici.

— Nu mă pot gândi la alţii, spuse ea. Te-ai întors mai mult mort decât viu. Şi nu pot să nu văd: te-au snopit în bătaie. L-au bătut şi pe Uno, până l-au omorât. Unde s-au uitat atunci oamenii tăi cei puternici? De ce n-au împiedicat crimele? Nu cred... Nu cred...

Încercă să scape din strânsoarea lui, dar el o ţinu tare.

— Ce să-i faci, spuse el. De data asta au întârziat puţin. Acum însă ne urmăresc din nou şi vor avea grijă de noi. De ce astăzi nu mă crezi? Doar m-ai crezut întotdeauna. Ai văzut şi singură: m-am întors aproape mort, iar acum, uită-te la mine!...

— Nu vreau să mă uit, îşi ascunse ea faţa. Nu mai vreau să plâng din nou.

— Ei, poftim! Câteva zgârieturi! Fleacuri... Ce-a fost mai greu a trecut. În orice caz, pentru noi. Dar mai sunt oameni foarte buni, minunaţi, pentru care această teroare încă nu s-a terminat. Iar eu trebuie să-i ajut.

Ea suspină adânc, îl sărută pe obraz şi se eliberă uşor din braţele lui.

— Vino în seara asta, îl imploră ea. Vii?

— Negreşit! se înflăcără el. Voi veni mai devreme şi, probabil, nu singur. Aşteaptă-mă la masă.

Ea se îndepărtă şi se aşeză în fotoliu, punându-şi mâinile pe genunchi şi uitându-se la el cum se îmbracă. Mormăind cuvinte ruseşti, Rumata îşi puse pantalonii cu clopoţei (Muga se lăsă de îndată pe vine în faţa lui şi începu să încheie o mulţime de catarame şi năsturaşi), îşi puse din nou peste maiou binecuvântata cămaşă din zale şi într-un sfârşit spuse cu disperare:

— Micuţa mea, înţelege-mă, trebuie să plec. Ce să fac? Nu pot să nu plec!

Ea spuse brusc gânditoare:

— Câteodată chiar nu reuşesc să înţeleg de ce nu mă baţi.

Încheindu-se la cămaşa cu volane mari, Rumata încremeni:

— Cum vine asta: de ce nu te bat? întrebă dezorientat. Aş putea oare să te bat?

— Eşti nu numai un om bun, continuă fără să-l asculte. Eşti şi foarte ciudat. Parcă ai fi un arhanghel... Când eşti cu mine,

devin curajoasă. Uite, acum sunt curajoasă... Cândva am să te întreb neapărat un lucru. Tu... nu acum, mai târziu, după ce totul va trece, îmi vei povesti despre tine?

Rumata tăcu vreme îndelungată. Muga îi dădu camizolul portocaliu, cu fundiţe în dungi roşii. Rumata îl trase pe corp cu un dezgust vizibil şi strânse tare cureaua.

— Da, spuse într-un târziu. Cândva am să-ţi povestesc totul, micuţo.

— Voi aştepta, spuse serioasă. Acum du-te şi nu mă mai băga în seamă.

Rumata se apropie de ea, îi sărută gura cu buzele lui sparte, apoi îşi scoase brăţara de fier de la mână şi i-o întinse.

— Pune asta pe mâna stângă. Astăzi n-ar trebui să mai vină cineva la noi în casă, dar dacă vor veni, le arăţi asta.

Îl privi cum pleacă, iar el ştia cu certitudine la ce anume se gândeşte ea. Ea se gândeşte: „Nu ştiu, poate eşti un diavol, poate eşti fiul lui Dumnezeu sau vreun om din ţările de peste mări, ca în poveşti, dar dacă nu te întorci, am să mor”. Şi pentru că ea tăcea, îi mulţumi din toată inima, deoarece îi venea foarte greu să plece – de parcă s-ar fi aruncat cu capul înainte de pe un mal însorit, ca de smarald, drept într-o baltă puturoasă.

CAPITOLUL 8

Rumata ajunse la cancelaria episcopului Arkanarului, luându-o pe drumuri lăturalnice. Se furişase prin curţile micuţe ale orăşenilor, încurcându-se prin rufele puse la uscat, strecurându-se prin spărturile din garduri, lăsând în cuiele ruginite fundiţe luxoase şi bucăţi din dantela scumpă de Soan, iar uneori chiar fugise în patru labe printre straturi de cartofi. Şi totuşi nu reuşi să scape de privirile vigilente ale ostaşilor în uniforme negre. Ieşind într-o străduţă strâmbă, îngustă, ce ducea la groapa de gunoi, se ciocni de doi călugări posaci, băuţi.

Rumata încercă să-i ocolească, dar călugării scoaseră spadele şi îi barară drumul. Rumata prinse mânerele spadelor – călugării începură deja să fluiere după ajutor, băgându-şi câte trei degete în gură. Rumata începu chiar să se retragă spre spărtura din gard, prin care tocmai ieşise, dar, venind din sens opus, în mijlocul străduţei sări un omuleţ ager, cu o figură destul de ştearsă. Lovindu-l pe Rumata cu umărul, el îşi continuă pasul grăbit spre călugări şi le spuse ceva, la care aceştia, ridicându-şi rasele deasupra picioarelor lor lungi, cu ciorapi mov, o rupseră la fugă şi dispărură imediat după nişte case. Fără să arunce o privire înapoi, omuleţul se îndepărtă şi el cu paşi mărunţi chiar pe urmele lor.

E clar, îşi zise Rumata. Spionul-gardian. Şi nici măcar nu se fereşte. E prevăzător episcopul Arkanarului. Interesant de știut de ce îi este teamă mai mult: de mine sau pentru mine? Urmărind din priviri spionul, îşi continuă drumul spre groapa de gunoi. Aceasta se găsea în spatele cancelariei fostului ministru al securităţii coroanei şi bine ar fi fost ca în timpul zilei să nu fi fost patrulată.

Străduţa era pustie. Totuşi se auziră încet scârţâitul unor obloane şi plânsetul unui prunc, pe fondul unor şuşoteli prudente. De după un gard putrezit apăru uşor o faţă slabă, obosită, întunecată de atâta negru de fum. Pe Rumata îl priveau ţintă nişte ochi speriaţi, adânc intraţi în orbite.

— Cer iertare, nobile don, şi mai îmi cer încă o dată iertare. Ar putea nobilul don să-mi spună ce se petrece în oraş? Sunt fierar, porecla mea e Şchiopu’ şi trebuie să mă duc la fierărie,

da’ mi-e frică...

— Nu te duce, îl sfătui Rumata. Cu călugării nu-i de glumă. Regele nu mai este. Acum ne conduce don Reba, episcopul Sfântului Ordin. Aşa că mai bine stai liniştit.

Fierarul se grăbea să dea din cap la fiecare cuvânt, în timp ce ochii i se umpleau de tristeţe şi disperare.

— Ordin, aşadar... mormăi el. Of, ce molimă!... Îmi cer iertare, nobile don. Ordin, aşadar... Asta cum o mai fi, cenuşiii sau cum adică?

— A, nu, răspunse Rumata, privindu-l curios. Cred că i-au nimicit deja pe cenuşii. Ăştia sunt călugării.

— Ia uită-te! exclamă fierarul. Şi pe cenuşii, aşadar, deci la fel... Ia uită-te, Ordinul! I-au nimicit deja pe cenuşii... Asta, bineînţeles, e bine. Da’ cu noi, nobile don, ce ziceţi? Ne-obişnuim, nu? Adică sub Ordin, nu?

— De ce nu? admise Rumata. Şi Ordinul trebuie să mănânce, să bea. O să vă obişnuiţi.

Fierarul se mai învioră.

— Şi eu aş zice că ne obişnuim. Zic eu că cel mai bine e să n-atingi pe nimeni, şi-atunci nici pe tine nu te atinge, nu?

Rumata clătină din cap.

— Ei, bine, nu! Ăia care n-ating pe nimeni vor fi mai degrabă sfârtecaţi.

— Şi asta-i adevărat, oftă fierarul. Numa’ că... ce să faci... Eu sunt singur ca degetul şi opt ţânci mă trag de pantaloni. Of, măiculiţa mea, măcar de l-ar fi căsăpit pe meşterul meu! A fost ofiţer la cenuşii. Ce ziceţi, nobile don, credeţi că l-au căsăpit? Îi mai sunt dator cinci galbeni.

— De unde să ştiu? Poate că l-au şi măcelărit. Gândeşte-te mai bine la altceva, fierarule! Eşti singur, precum degetul... dar astfel de degete sunt în oraş în jur de zece mii.

— Mai gândeşte-te, se înfurie Rumata şi îşi văzu de drum.

Ţi-ai găsit să-şi închipuie ăsta ceva, dracu’ să-l ia. E încă prea devreme ca să gândească de unul singur. Şi ce poate fi mai simplu: zece mii de astfel de fierari, ba încă şi furioşi, pot strivi pe oricine. Dar tocmai furia le lipseşte. Nu e decât frică. Fiecare pentru el, doar singur Dumnezeu este pentru toţi.

Tufişurile de soc de la marginea cartierului se mişcară pe neaşteptate, iar în străduţă se târî don Tameo. La vederea lui Rumata scoase un chiot de bucurie, sări în picioare şi, clătinându-se puternic, îi veni în întâmpinare, întinzând spre el

mâinile murdare de pământ.

— Nobilul meu don! ţipă el. Cât sunt de bucuros! Văd că şi dumneavoastră tot spre cancelarie!?

— Bineînţeles, nobilul meu don, răspunse Rumata, eschivându-se cu dibăcie în faţa îmbrăţişărilor.

— Îmi permiteţi să mă alătur dumneavoastră, nobile don?

— Mă onoraţi, nobile don.

Făcură fiecare câte o reverenţă. Se vedea că don Tameo începuse încă de ieri şi că nici până acum nu reuşise să se mai oprească. Don Tameo scoase din pantalonii foarte largi, de culoare galbenă, un bidonaş din sticlă cu o lucrătură extrem de fină.

— Nu doriţi, nobile don? îi oferi galant.

— Mulţumesc, acceptă Rumata.

— Rom! preciză don Tameo. Rom veritabil, din metropolă. Am dat pe el un galben.

Coborâră spre groapa de gunoi şi, strâmbând din nasuri, începură să păşească printre mormanele de gunoi, printre hoiturile de câini şi băltoacele fetide în care colcăiau viermi albi. În aerul dimineţii se ridica zumzetul neîntrerupt a miriade de muşte smaraldice.

— Ce ciudat, se miră don Tameo, înşurubând la loc bidonaşul. Nu cumva am mai fost pe aici?

Rumata tăcu.

— Întotdeauna m-a încântat don Reba, continuă don Tameo. Am fost convins că până la urmă tot îl va răsturna pe monarh, pe nulitatea aia.

Rostind aceste cuvinte, alunecă şi nimeri cu piciorul într-o baltă de culoare verde-gălbuie, stropindu-se din cap până în picioare. Ca să nu cadă, izbuti să se agaţe în ultimul moment de Rumata.

— Da! continuă el când dădu din nou de pământ tare. Noi, tânăra aristocraţie, vom fi întotdeauna alături de don Reba! în sfârşit a sosit şi mult dorita libertate. Judecaţi şi singur, don Rumata, umblu de o oră pe străduţe şi prin grădini şi n-am întâlnit nici măcar un cenuşiu. Noi i-am ras de pe suprafaţa pământului pe canaliile astea cenuşii şi iată acum cât de dulce şi liber se poate respira în Arkanarul renăscut! În locul tejghetarilor ăştia necioplişi, în locul tuturor mârlanilor impertinenţi şi a ţărănoilor, uite, străzile sunt pline de slugile lui Dumnezeu. Am văzut cu ochii mei: deja unii nobili doni se

plimbă nestingheriţi prin faţa caselor lor... Acum nu se mai tem că un nu ştiu care ţopârlan cu şorţul plin de bălegar îl va stropi cu căruţa lui infectă. Deja nu mai sunt nevoiţi să-şi croiască drum prin gloata măcelarilor de ieri sau printre tot felul de tejghetari. Ocrotiţi de binecuvântarea măreţului Ordin Sfânt, pentru care eu întotdeauna am nutrit cel mai adânc respect şi, nu ascund asta, o tandreţe cordială, noi vom ajunge la o situaţie înfloritoare nemaivăzută, când niciun ţărănoi nu va mai îndrăzni să-şi ridice privirile către un nobil fără a avea o aprobare semnată de inspectorul regional al Ordinului. Duc chiar acum un referat tocmai în acest sens.

— Ce duhoare înfiorătoare! răbufni Rumata.

— Da. Înfiorătoare, confirmă don Tameo, înşurubând iar bidonaşul. În schimb, cât de liber se poate respira în Arkanarul renăscut! Şi preţurile la vin au scăzut de două ori...

Aproape de sfârşitul drumului, don Tameo goli complet bidonaşul, îl azvârli cât colo şi deveni neobişnuit de surescitat. Căzu de două ori, iar ultima oară nu se mai obosi să-şi cureţe hainele, spunând că este plin de păcate şi murdar de la natură, aşa că doreşte să se prezinte tocmai în felul acesta. Începu iarăşi şi iarăşi să citeze din referatul său, cât îl ţinea gura: „Este spus răspicat! explodă el. Luaţi, de exemplu, acest loc, nobili doni: exact ca împuţiţii de ţărănoi... Ei? Ce idee!” Când ieşiră în curtea din spate a cancelariei, se prăbuşi în braţele primului călugăr întâlnit în cale şi începu să-l roage cu lacrimile şiroindu-i pe obraji să-i ierte păcatele. Aproape sufocat, călugărul se luptă cu înverşunare să scape de el, începu să fluiere după ajutor, dar don Tameo se prinsese bine de sutana lui şi într-un final se prăbuşiră amândoi pe o moviliţă de gunoi. Rumata îi lăsă în urmă, auzind încă mult timp fluierăturile călugărului, întretăiate jalnic de exclamaţii: „Ca împuţim de ţărănoi!... Bine-e-e-cuvân-n-n-tare. Din toată inima!...Am simţit tandreţea, tandreţea, înţelegi tu, bă, mutră de ţărănoi?”

În piaţă, chiar la intrare, la umbra pătrăţosului Turn Vesel se instalase trupa de călugări infanterişti, înarmaţi cu bâte noduroase, înspăimântătoare. Morţii fuseseră deja ridicaţi din zonă, iar vântul dimineţii ridica coloane de praf galben în toată piaţa. Sub acoperişul conic şi larg al Turnului, acolo unde de obicei croncăneau şi se luau la harţă ciorile, atârnau oameni cu capul în jos, spânzuraţi de grinzile ieşite în afară. Turnul fusese ridicat în urmă cu vreo două sute de ani de către predecesorul

regelui defunct doar pentru scopuri militare. Turnul era aşezat pe un fundament rezistent de trei etaje, unde cândva se păstrau rezervele de alimente în caz de asediu. Ulterior, Turnul fusese transformat în închisoare, dar din cauza unui cutremur teribil toate planşeele interioare se prăbuşiseră, astfel că închisoarea a trebuit să fie mutată în subsoluri. Cândva, una dintre reginele arkanariene s-a plâns stăpânului ei că o deranjează urletele necontenite ale celor torturaţi. Soţul august a poruncit atunci ca în Turn să cânte de dimineaţa până noaptea târziu o orchestră militară. De atunci, Turnul a primit denumirea actuală. De mult el nu mai este decât o carcasă goală din piatră, de mult timp camerele de interogatoriu au fost mutate la cele mai joase niveluri, nou-săpate în fundaţie, de multă vreme nu mai cântă acolo nicio orchestră, dar locuitorii oraşului continuă să-l denumească Turnul Vesel.

De obicei era pustiu în jurul Turnului Vesel. Astăzi însă aici agitaţia era mare. Spre Turn erau duşi, traşi, târâţi prin praf agresorii în vestoane cenuşii, rupte, vagabonzii păduchioşi şi zdrenţuroşi, orăşeni mai mult dezbrăcaţi decât îmbrăcaţi şi zgribuliţi mai degrabă din pricina spaimei, târfe ce ţipau ca din gură de şarpe şi tot spre Turn erau mânate bande întregi de derbedei din armata nocturnă, indivizi ce aruncau priviri ursuze în toate părţile. Şi tot de aici cadavrele erau scoase în vârful cârligelor, prin ieşiri secrete, apoi aruncate în căruţe şi duse undeva în afara oraşului. Un şir lung de nobili şi orăşeni bogaţi ieşea prin uşile deschise ale cancelariei, iar cei care ieşeau priveau cu teamă şi tulburare vizibilă toată această forfotă cumplită.

În cancelarie putea intra oricine, ba unii chiar sosiseră şi sub escortă. Rumata se strecură înăuntru. Atmosfera de aici era la fel de sufocantă ca şi în groapa de gunoi. La o masă lungă, îngropat sub liste, stătea un funcţionar cu faţa galben-cenuşie şi cu o pană mare de gâscă aşezată după urechea clăpăugă.

— Scoateţi-vă pălăria, rosti cu o voce incoloră funcţionarul, fără a-şi ridica privirile din hârtii.

— Cei din neamul Keu au privilegiul de a purta pălăria chiar şi în prezenţa regelui, rosti plin de el don Keu.

— Nimeni nu are vreun privilegiu în faţa Ordinului, rosti cu aceeaşi voce incoloră funcţionarul.

Don Keu pufni zgomotos şi deveni stacojiu la faţă, dar îşi scoase pălăria. Funcţionarul începu să caute în liste, aşezându-

şi pe hârtie unghia lungă şi galbenă.

— Don Keu... don Keu... mormăia acesta. Don Keu, strada Regală, numărul doisprezece?

— Da, confirmă don Keu cu o voce puternică, deja iritată.

— Numărul patru sute optzeci şi cinci, frate Tibak.

Fratele Tibak stătea la o masă învecinată, greoi şi congestionat din cauza zăpuşelii. Reuşi să se ridice, îşi şterse chelia transpirată şi citi pe un ton monoton:

— Numărul patru sute optzeci şi cinci, don Keu, strada Regală număru' doişpe, pentru ofensă la adresa numelui Preasfinţiei Sale Episcopul Arkanarului, don Reba, care a avut loc acu' doi ani la balul regal se aplică trei duzini de lovituri cu nuiaua pe părţile moi descoperite şi sărutarea pantofului Preasfinţiei Sale.

Fratele Tibak se aşeză.

— Treceţi pe coridorul ăla, rosti plictisit funcţionarul. Nuielele la dreapta, pantoful la stânga... Următorul.

Spre marea surprindere a lui Rumata, don Keu nu protestă deloc. Probabil că văzuse multe cât stătuse la coadă. Doar a măcănit uşor, şi-a aranjat cu demnitate mustaţa şi s-a îndreptat spre coridor. Următorul era giganticul don Pifa, tremurând din toate osânzele şi aşteptând deja cu pălăria scoasă.

— Don Pifa... don Pifa... îngâna funcţionarul, urmărind cu degetul pe hârtie. Strada Lăptarilor, numărul doi?

Don Pifa scoase un gâjâit.

— Numărul cinci sute patru, frate Tibak.

Fratele Tibak îşi şterse iarăşi transpiraţia şi se ridică.

— Numărul cinci sute patru, don Pifa, strada Lăptarilor numărul doi, nu s-a remarcat cu nimic faţă de Preasfinţia Sa, deci e curat.

— Don Pifa, spuse funcţionarul, primiţi semnul neîntinării.

Funcţionarul se aplecă, scoase din cufărul de lângă fotoliu o brăţară de fier şi i-o întinse nobilului don Pifa.

— S-o purtaţi pe mâna stângă şi s-o arătaţi de îndată la prima solicitare a soldaţilor Ordinului. Următorul.

Don Pifa îngăimă ceva şi se trase de-o parte. Funcţionarul rostea deja următorul nume. Rumata privi şirul de oameni. Zări o mulţime de feţe cunoscute. Unii erau îmbrăcaţi luxos, aşa cum o făceau mereu, alţii se dădeau în mod evident drept sărăntoci şi toţi erau împroşcaţi cu noroi din cap până-n picioare. Undeva pe la mijlocul rândului, don Sir rostea răspicat, ca să audă toţi,

deja pentru a treia oară în ultimele cinci minute: „Nu văd de ce nu ar primi chiar şi nobilul don o pereche de lovituri cu nuiaua în numele Preasfinţiei Sale!”

Rumata aşteptă ca următorul individ să fie trimis pe coridor (era un bine-cunoscut negustor de peşte, îi fuseseră repartizate cinci lovituri de nuia, fără sărut, pentru că dăduse dovadă de o gândire neentuziastă), îşi croi drum spre masă şi îşi trânti palma ca un mitocan, direct pe hârtiile din faţa funcţionarului.

— Cer iertare. Am nevoie de ordinul de eliberare a doctorului Budah. Sunt don Rumata.

Funcţionarul nu îşi ridică privirile.

— Don Rumata... don Rumata... murmură el şi, dând la o parte mâna lui Rumata, începu să-şi plimbe unghia pe listă.

— Ce tot faci acolo, călimară învechită? se aprinse Rumata. Am nevoie de ordinul de eliberare!

— Don Rumata... don Rumata...

Această maşină automată era, probabil, imposibil de oprit.

— Strada Cazangiilor, numărul opt. Numărul şaisprezece, frate Tibak.

Rumata simţi cum în spatele lui toţi îşi opriseră respiraţia. Dar, la drept vorbind, nici el nu se simţea prea bine. Fratele Tibak se ridică transpirat şi congestionat.

— Numărul şaişpe, don Rumata, strada Cazangiilor numărul opt, pentru merite deosebite faţă de Ordin a fost onorat cu alese mulţumiri din partea Preasfinţiei Sale şi binevoieşte a primi ordinul de eliberare pentru doctorul Budah, cu care să procedeze după cum îi e voia – vezi foaia şase-şaptişpe-unşpe.

Funcţionarul scoase imediat de sub liste această foaie şi i-o înmână lui Rumata.

— Uşa galbenă, etajul doi, camera şase, drept înainte pe coridor, la dreapta, la stânga. Următorul.

Rumata privi foaia. Aceasta nu reprezenta ordinul de eliberare pentru Budah. Era doar un temei de eliberare a unui permis la secţia cinci, cea specială, a cancelariei, şi de unde Rumata ar fi trebuit să ia o dispoziţie către secretariatul afacerilor secrete.

— Ce mi-ai dat aici, bă, cap pătrat? Unde-i ordinul?

— Uşa galbenă, etajul doi, camera şase, drept înainte pe coridor, la dreapta, la stânga, repetă funcţionarul.

— Eu te-am întrebat unde-i ordinul!? urlă Rumata.

— Nu ştiu... nu ştiu... Următorul.

La urechea lui Rumata se auzi un fornăit şi ceva moale şi călduros se prăvăli pe spatele lui. Se dădu într-o parte. Spre masă se apropia din nou don Pifa.

— Nu intră, se plânse acesta cu o voce piţigăiată.

Funcţionarul îl privi tulbure.

— Numele? Titlul?

— Nu intră, repetă don Pifa, trăgând de brăţara ce abia intra pe trei degete butucănoase.

— Nu intră... nu intră... mormăi funcţionarul şi trase brusc spre el o carte groasă, aflată în dreapta lui pe masă.

Cartea avea un aspect sinistru – o copertă neagră, slinoasă. Don Pifa o privi buimăcit câteva secunde, apoi pe neaşteptate se smuci într-o parte şi se îndreptă spre ieşire, fără să scoată un cuvânt. La coadă începură vociferările: „Nu ne mai ţineţi atâta, hai mai repede!” Rumata plecă şi el de lângă masă. Asta da, mlaştină, îşi spuse. Las’ că v-arăt eu... Funcţionarul începu să turuie în gol: „Dacă sus-numitul obiect al neîntinării nu cuprinde încheietura mâinii sau dacă cel neîntinat nu are încheietura mâinii stângi ca atare...” Rumata dădu ocol mesei, îşi înfipse amândouă mâinile în cufărul cu brăţări, luă cât de multe era în stare şi ieşi afară.

— Hei, hei! strigă inexpresiv funcţionarul în urma lui. Baza legală!

— În numele Domnului, spuse expresiv Rumata, aruncând o privire peste umăr.

Funcţionarul şi fratele Tibak se ridicară în acelaşi moment şi răspunseră confuzi: „În numele lui”. Cei de la coadă priveau cu invidie şi admiraţie în urma lui Rumata. Ieşind din cancelarie, Rumata se îndreptă agale spre Turnul Vesel, închizând din mers brăţările pe mâna stângă. Erau în total nouă brăţări, dar pe mâna stângă nu încăpură decât cinci. Restul de patru bucăţi le puse pe mâna dreaptă. Episcopul Arkanarului mizează pe epuizarea mea, gândi el. Nu ţine. Brăţările zăngăneau la fiecare pas, iar Rumata ţinea la vedere, în mână, hârtia impunătoare: foaia şase-şaptesprezece-unsprezece, împestriţată cu ştampile multicolore. Călugării pe care-i întâlnea, care călare, care pe jos, se dădeau grăbiţi la o parte din drumul lui. La o distanţă apreciabilă, undeva în mulţime, apărea şi dispărea imperceptibil un spion-gardian. Lovindu-i fără milă cu tecile spadelor pe cei ce se împotmoleau în calea lui, Rumata ajunse în faţa porţilor, urlă înfiorător la străjerul de gardă, străbătu curtea şi începu să

coboare treptele alunecoase şi ştirbite, în semiîntunericul luminat de făclii fumegânde. De aici începea tărâmul inaccesibil celor neiniţiaţi, cel mai important loc din fostul Minister al Securităţii Coroanei: închisoarea regală şi camerele de tortură.

Pe coridoarele boltite, la fiecare zece paşi era înfiptă într-un locaş ruginit din perete câte o făclie puturoasă. Sub fiecare făclie din nişă se zărea ca într-o peşteră o uşiţă neagră, prevăzută cu o ferestruică zăbrelită. Acestea erau intrările în temniţele închisorii, ferecate pe dinafară cu zăvoare grele din fier. Pe coridoare, multă lume. Toţi alergau, se împingeau, ţipau, porunceau – zăvoarele scrâşneau, uşile se trânteau, cineva era bătut, iar acela urla, cineva era împins într-o temniţă şi aşa plină până la refuz, cineva era tras afară dintr-o celulă, dar acesta se agăţa de toţi cei din jur şi era aproape imposibil de scos afară, cu urletele lui cu tot: „Nu sunt eu, nu sunt eu!” Feţele călugărilor pe care îi întâlnea în drum erau extrem de preocupate, ba chiar înverşunate. Fiecare se grăbea, fiecare îndeplinea treburi de o deosebită importanţă, la nivel de stat. Rumata încerca să înţeleagă ce şi cum, străbătând liniştit coridor după coridor, coborând tot mai în adâncuri. La nivelurile inferioare era mai multă linişte. Aici, judecând după cele ce se spuneau, erau examinaţi elevii Şcolii Patriotice. Prostălăi pe jumătate dezbrăcaţi, cu pectorali imenşi, acoperiţi doar cu şorţuri mari din piele, stăteau grămadă lângă uşiţele camerelor de tortură, răsfoiau instrucţiunile ajunse deja ferfeniţă şi din când în când veneau să bea apă dintr-un cazan imens cu ajutorul unei căni prinse de un lanţ. Din cameră se auzeau răcnete înfiorătoare şi lovituri. Mirosea puternic a ars. Şi vorbărie, vorbărie!…

— La maşina de rupt oase e sus un şurub şi ăsta s-a rupt. Şi io să fiu de vină? M-a luat la goană. „Bă, boule, îmi zice, mare tâmpit mai eşti… O să primeşti, îmi zice, cinci lovituri la cur şi p’ormă mai vii tu p-aici…”

— Bine ar fi să ştim care-i ăla de loveşte, poate-o fi tot fratele nostru, studentul. Vorbim înainte, strângem câte cinci groşi de căciulă şi îi dăm…

— Când e multă slană, nu trebuie să încălzeşti prea tare zimţii, că tot se răcesc în grăsime. Mai bine iei nişte cleşti şi rupi puţin şunca s-o dai de-o parte…

— Aşa că jambierele lu’ Doamne-Doamne pentru picioare e mai largi şi pe clinuri, iar mănuşile Marii Muceniţe e pe

şuruburi şi-e speciale pentru mâini, pricepuşi?

— Să faci pe tine de râs, bă, fraţilor! Intru şi văd – cine-i în lanţuri? Fika Măcelaru, roşcovanu' de pe strada noastră, care-mi rupea mie urechile când era mangă. „Ehe, ia stai tu, îmi zic, să mă bucur şi io...”

— Iar Pekar Buză, aşa cum l-au săltat călugării de dimineaţă, aşa uite că nu s-a mai întors. Nici la examen n-a venit.

— Bă, io trebuia să folosesc maşina de tocat, da' l-am lovit ca prostu' cu ranga într-o parte şi i-am rupt o coastă. Şi vine părintele Kyn şi mă ia de perciuni şi-mi dă o cizmă drept sub noadă, da' aşa de precis că, bă, fraţilor, vă zic, am văz't negru înaintea ochilor. Şi-acu' mă mai doare. „Ce-ai, bă, îmi zice, îmi strici materialu'?”

Priviţi, priviţi, prietenii mei, îşi spuse în gând Rumata, întorcând capul când într-o parte, când în alta. Asta nu mai e o teorie. Niciun om nu a mai văzut aşa ceva. Priviţi, priviţi, ascultaţi, trageţi şi un film... cinstiţi şi iubiţi, dracu' să vă ia, epoca noastră şi plecaţi-vă în memoria acelora ce au trecut prin astea! Priviţi cu atenţie aceste mutre, tinere, tâmpe, indiferente, obişnuite cu orice atrocitate, nu întoarceţi nasul, predecesorii voştri nu au fost mai buni...

A fost, în fine, remarcat. O duzină de perechi de ochi, care văzuseră destule în viaţă, îl priveau cu atenţie.

— Ia uite, bă', stă un don... S-a albit tot.

— Ehe... ăsta-i nobil, se ştie, nu-i unu' obişnuit.

— Se zice că cică în cazuri d-astea se dă cu apă, da' lanţu' e scurt, n-ajunge până la el...

— Las' că-şi revine...

— Să fi avut io unu' d-ăştia... Tot ce l-ai fi întrebat, ţi-ar fi răspuns pe loc...

— Bă', fraţilor, mai încet, că acu' dă cu spada... Ia uite ce de brăţări... Şi hârtia.

— Ce atent se uită la noi... Să nu cădem, fraţilor, în păcat.

Întreg grupul se urni din loc, se băgară într-un con de umbră, de unde ochii lor ca de păianjeni clipeau precauţi. Mi-e de ajuns, îşi spuse Rumata. Încercă să apuce sutana unui călugăr ce trecea grăbit pe lângă el, dar chiar atunci observă trei indivizi tare preocupaţi de treaba lor. Băteau cu nişte pari un călău: pesemne pentru neglijenţă. Rumata se apropie de ei.

— În numele Domnului, rosti încet, zăngănind totodată

brăţările.

Călugării lăsară parii şi-l priviră cu atenţie.

— În numele lui, spuse cel mai înalt.

— Hai, părinţeilor, îi luă repede Rumata, conduceţi-mă la intendentul de serviciu.

Călugării se priviră cu luare aminte. Călăul se târî în grabă şi se ascunse după un cazan.

— De ce-ai nevoie de el? întrebă călugărul cel înalt.

Fără să scoată un cuvânt, Rumata ridică hârtia spre faţa lui, o ţinu puţin şi o lăsă în jos.

— Aha, mormăi călugărul. Atunci eu voi fi astăzi intendentul de serviciu.

— Perfect, spuse Rumata şi făcu sul hârtia. Eu sunt don Rumata. Preasfinţia Sa mi l-a făcut cadou pe doctorul Budah. Du-te şi adu-mi-l.

Călugărul îşi băgă mâna sub sutană şi se scărpină cu zgomot.

— Budah? întrebă gânditor. Care Budah mai e şi ăsta? Să fie depravatul?

— Nu, spuse alt călugăr. Depravatul e Rudah. I s-a dat drumul încă de azi-noapte. Însuşi părintele Kyn l-a descătuşat şi l-a scos afară. Iar eu...

— Prostii, prostii! deveni nerăbdător Rumata, bătându-se cu hârtia peste şold. Budah. Otrăvitorul regelui.

— Aha, făcu intendentul. Îl ştiu. Păi, probabil, e deja în ţeapă... Frate Pakka, ia du-te şi vezi la numărul doisprezece. Da' tu ce, vrei să-l scoţi? se adresă lui Rumata.

— Bineînţeles, spuse Rumata. Doar e al meu.

— Atunci, dă-mi voie, hârtiuţa aici. Hârtiuţa merge la dosar.

Rumata îi dădu hârtia.

Intendentul o învârti între degete, cercetând ştampilele, apoi spuse admirativ:

— Ce de mai scriu oamenii! Tu, donule, dă-te mai la o parte şi aşteaptă, că mai avem aici o treabă de rezolvat... Hei, unde s-a dus ăla?

Călugării prinseră a se uita împrejur, în căutarea călăului vinovat. Rumata se dădu de-o parte. Călăul fu scos de după cazan şi culcat din nou pe podea, iar călugării începură să-l izbească preocupaţi, dar fără prea multă cruzime. După cinci minute apăru de după un colţ călugărul trimis, trăgând după el cu o funie un bătrânel slab, cu haine de culoare închisă, complet

alb la păr.

— Uite-l şi pe Budah! ţipă bucuros călugărul, încă din depărtare. Şi nu-i deloc în ţeapă, Budah e viu şi sănătos! E-adevărat, puţin cam slăbit, se vede că n-a mai halit de mult...

Rumata merse în întâmpinarea lor, smulse funia din mâinile călugărului şi scoase laţul de la gâtul bătrânului.

— Tu eşti Budah Irukanianul?

— Da, răspunse bătrânelul, privind pe sub sprâncene.

— Eu sunt Rumata, urmează-mă şi nu cumva să rămâi în urmă.

Rumata se întoarse spre călugări.

— În numele Domnului!

Intendentul îşi, îndreptă spinarea şi, lăsând în jos parul, răspunse gâfâind uşor: „În numele lui”.

Rumata se uită la Budah şi văzu că bătrânelul se sprijină de perete, abia ţinându-se pe picioare.

— Mi-e rău, spuse şi izbuti să scoată un zâmbet chinuit. Iertaţi-mă, nobile don.

Rumata îl luă de braţ şi porniră împreună. Când îi pierdu din vedere pe călugări, se opri, scoase din tubuleţ o pilulă de sporamină şi i-o întinse lui Budah. Budah îl privi întrebător.

— Înghite-o, spuse Rumata. O să te simţi imediat mai bine.

Sprijinindu-se de perete, Budah luă pilula, o studie, o mirosi, îşi ridică sprâncenele stufoase, apoi o puse cu precauţie pe limbă şi plescăi.

— Înghite-o, înghite-o, zâmbi Rumata.

Budah o înghiţi.

— M-m-m... făcu el. Am crezut că ştiu totul despre medicamente.

Tăcu, fiind atent la tot ceea ce simţea.

— M-m-m-m! Ce curios! Splină uscată de mistreţ? Deşi nu, nu are gust de mucegai...

— Să mergem.

Străbătură coridoarele, urcară scara, trecură printr-un alt coridor şi urcară încă o scară. Şi atunci Rumata se opri brusc. Un urlet gros, bine cunoscut, răsună pe sub bolţile închisorii. De undeva din adâncurile închisorii urla din toţi rărunchii, zbierând blesteme monstruoase şi ponegrindu-l pe Dumnezeu cu sfinţii lui cu tot, înjurând Infernul, Sfântul Ordin, pe don Reba şi pe încă mulţi alţii, prietenul de suflet al lui Rumata, baronul Pampa don Bau-no-Suruga-no-Gatta-no-Arkanar. Şi totuşi îl prinseseră

pe baron, se gândi înciudat Rumata. Am uitat complet de el. Iar el nu ar fi uitat de mine... Rumata îşi scoase în grabă două brăţări de pe mână, le puse pe încheieturile slabe ale doctorului Budah şi îi spuse acestuia:

— Urcaţi afară, dar nu ieşiţi pe poartă. Aşteptaţi undeva într-o parte. Dacă se leagă cineva de dumneavoastră, arătaţi-i brăţările şi purtaţi-vă cât mai obraznic.

Baronul Pampa urla precum o navă cosmică într-o ceaţă polară. Ecoul puternic se rostogolea pe sub bolţi. Oamenii încremeniseră cu gurile căscate, ascultând respectuoşi. Mulţi îşi făceau vânt cu degetul mare, izgonind necuratul. Rumata o rupse la fugă pe două scări, trântind călugării ce se nimereau în faţa lui, îşi croi drum cu tecile spadelor prin mulţimea de absolvenţi şi cu o izbitură zdravănă deschise uşa camerei ce vuia de urlete. În lumina tremurândă a făcliilor îl zări pe prietenul lui, Pampa: puternicul baron era gol, răstignit cu capul în jos pe un perete. Faţa congestionată era aproape neagră de atâta sânge. La o masă strâmbă stătea cu degetele în urechi un slujbaş, în timp ce călăul stătea într-o poziţie aplecată, lucind de transpiraţie şi semănând ciudat de mult cu un dentist, şi cotrobăia zgomotos printre instrumentele de tortură aflate într-un lighean metalic.

Rumata închise grijuliu uşa în urma lui, se apropie uşor până în spatele călăului şi îl lovi în ceafă cu mânerul spadei. Călăul se întoarse, îşi prinse capul între mâini şi se aşeză în lighean. Rumata trase spada din teacă şi despică în două masa plină de hârtii la care stătea slujbaşul. Totul era în ordine. Călăul zăcea în lighean, sughiţând încetişor, iar funcţionăraşul o rupse la fugă în patru labe până într-un ungher al camerei şi se ghemui acolo. Rumata se apropie de baron, care-l privea de jos în sus cu o mirare bucuroasă, apucă lanţurile ce ţintuiau picioarele baronului şi din două smucituri le smulse din perete. Apoi îl aşeză precaut pe baron în picioare, pe podea. Baronul tăcea, rămas într-o poziţie stranie, dar imediat se smuci şi îşi eliberă mâinile.

— Pot oare să cred, urlă iarăşi baronul, rotindu-şi ochii împăienjeniţi de sânge, că sunteţi chiar dumneavoastră, nobilul meu prieten? În sfârşit, v-am găsit!

— Da, eu sunt. Să plecăm de aici, prietene, locul acesta nu este pentru dumneavoastră...

— Bere! izbucni baronul. Aici pe undeva era nişte bere.

Străbătu camera, trăgând după el resturile de lanţ, fără a înceta să urle.

— Jumătate de noapte am alergat prin tot oraşul! Ei, drăcie! mi-am zis. Poate sunteţi arestat, şi atunci m-am bătut cu o ceată întreagă! Eram sigur că o să vă găsesc în această închisoare! Aha, uite-o!

Se îndreptă spre călău, îl mătură de acolo ca pe un strat de praf, cu tot cu lighean. Sub lighean se afla un butoiaş. Baronul izbi cu pumnul în capac, ridică butoiaşul şi-l înclină deasupra capului lăsat pe spate. Şuvoiul de bere intră bolborosind în gâtlejul său. Cât este de fermecător, îşi spuse Rumata, privindu-l tandru pe baron. Parcă ar fi un taur, un taur lipsit de creier, dar el m-a căutat şi a vrut să mă salveze, că doar pentru asta a venit singur aici, în această închisoare... Mda, totuşi mai există oameni în această lume, cât o fi ea de blestemată... Şi ce noroc am avut!

Baronul dădu gata butoiaşul şi îl azvârli în colţul unde tremura slujbaşul. Din ungher se auzi un chiţăit slab.

— Mă rog, în fine, spuse baronul în timp ce-şi ştergea barba cu palma. Acum sunt gata să vă urmez. Are ceva dacă sunt complet gol?

Rumata se uită în jur, se apropie de călău şi smulse şorţul de pe el.

— Deocamdată luaţi asta.

— Aveţi dreptate, spuse baronul, înfășurând şorţul împrejurul şoldurilor. Ar fi jenant să ajung gol la baroneasa mea...

Părăsiră camera. Nimeni nu îndrăzni să le stea în cale, coridorul devenind pustiu pentru cel puţin douăzeci de paşi înainte.

— Vă fac praf pe toţi! zbiera baronul. Mi-aţi ocupat castelul! Au instalat acolo pe un oarecare părinte Arima! Nu ştiu al cui e părinţelul ăsta, dar copiii lui, jur pe Dumnezeu, vor fi foarte curând orfani. Ei, drăcie, nu găseşti, prietene, că aici tavanele sunt uimitor de joase? Mi-am julit tot creştetul capului...

Ieşiră din Turn. Drept înainte zăriră cum dispare fulgerător în mulţime spionul-gardian. Rumata îi făcu semn lui Budah să-l urmeze. Mulţimea din faţa porţilor se dădu în lături, de parcă ar fi fost tăiată cu spada. Se auzea cum ţipă cineva, cum că ar fi fugit un important criminal de stat, dar alţii spuneau: „Iată-l pe Diavolul Gol, faimosul călău-dezmembrator estorian”.

Baronul intră de-a dreptul în mijlocul pieţei şi se opri, strâmbându-se din cauza soarelui puternic. Trebuia să se grăbească. Rumata aruncă repede o privire în jur.

— Pe aici, pe undeva, fusese calul meu, spuse baronul. Hei, care eşti pe aici! Îmi vreau calul!

Începu forfota la pripon, acolo unde se găseau caii cavalerilor Ordinului.

— Nu ăla! urlă baronul. Ăla sur, rotat.

— În numele Domnului! strigă cu întârziere Rumata şi îşi trase peste cap cureaua spadei din dreapta.

Un călugăr speriat, într-o sutană murdară, aduse calul baronului.

— Dă-i şi tu ceva, don Rumata, spuse baronul, ridicându-se cu mare greutate în şa.

— Stai, stai! se auziră strigăte de lângă Turn.

De-a curmezişul pieţei fugeau călugări, rotindu-şi ameninţători bâtele. Rumata îi dădu repede baronului spada sa.

— Grăbiţi-vă, baroane!

— Da. Trebuie să mă grăbesc. Acest Arima îmi prăduieşte pivniţa. Vă aştept mâine pe la mine sau poimâine, dragă prietene. Ce să-i transmit baronesei?

— Sărutaţi-i mâna. Călugării erau deja foarte aproape. Mai repede, mai repede, baroane!...

— Dar dumneavoastră sunteţi în siguranţă? se îngrijoră brusc baronul.

— Da, la naiba, da! Hai, înainte!

Baronul îşi îndemnă calul la galop, direct prin ceata de călugări. Unul dintre ei căzu şi se rostogoli la pământ, cineva icni. Praful se ridică, pe plăcile de piatră se auzi tropotul copitelor şi baronul dispăru. Rumata privi străduţa unde zăceau buimaci cei azvârliţi pe jos, când o voce insinuantă îi strecură la ureche:

— Nobile don, nu vi se pare că vă permiteţi prea multe?

Rumata se întoarse. În faţa lui stătea don Reba şi-l privea cu un zâmbet uşor crispat.

— Prea multe? se miră naiv Rumata. Nu cunosc acest cuvânt: „prea”. Îşi aminti în mod inexplicabil de don Sir. Şi, în general, nu văd de ce un nobil don nu l-ar ajuta pe un altul la nevoie.

Pe lângă ei porniră greoi în urmărire călăreţi cu suliţele îndreptate înainte. Pe faţa lui don Reba se schimbă ceva.

— Bine... Să lăsăm asta. Oho, dar îl văd aici pe preaînvăţatul doctor Budah... Arătaţi minunat, doctore.

Ar trebui să fac puţină ordine în închisoarea mea. Criminalii de stat, chiar şi cei eliberaţi, nu trebuie să plece singuri din închisoare. Trebuie căraţi.

Doctorul Budah se duse spre el precum un orb. Rumata se strecură repede între ei.

— De altfel, don Reba, spuse Rumata, ce părere aveţi despre părintele Arima?

— Părintele Arima?

Don Reba îşi ridică sprâncenele a mirare.

— Un militar desăvârşit. Ocupă un post important în episcopatul meu. Dar de ce, ce s-a întâmplat?

— Ca o slugă credincioasă Preasfinţiei Tale, spuse Rumata cu răutate, mă grăbesc să vă informez că puteţi considera vacant acest post foarte important.

— De ce?

Rumata privi în lungul străduţei pe care încă nici nu se aşternuse praful galben. Don Reba privi şi el în aceeaşi direcţie. Pe faţa lui se aşternu îngrijorarea.

***

Trecuse mult timp după miezul zilei când Kira îi invită la masă pe nobilul ei don şi pe prietenul lui preaînvăţat. Doctorul Budah, acum spălat şi purtând haine curate, bine bărbierit, arăta extrem de impozant. Mişcările lui erau pline de demnitate, iar ochii lui inteligenţi, cenuşii, priveau binevoitori, ba chiar cu îngăduinţă. Înainte de toate se scuză în faţa lui Rumata pentru izbucnirea lui din piaţă. „Dumneavoastră trebuie totuşi să mă înţelegeţi, spunea el. Este un om îngrozitor. Este un vârcolac ce a apărut în această lume numai datorită unei neglijenţe a lui Dumnezeu. Sunt doctor, dar, nu mi-e ruşine s-o spun, cu prima ocazie l-aş fi otrăvit cu cea mai mare plăcere. Am auzit că regele a fost otrăvit. (Rumata deveni mai atent.) Acest Reba a venit la mine în cameră şi mi-a cerut să-i prepar o otravă care să-şi facă efectul abia după câteva ore. Evident, l-am refuzat. M-a ameninţat cu schingiuirea, iar eu i-am râs în faţă. Atunci nemernicul ăsta şi-a chemat călăii, iar aceştia au adunat de pe străzi o duzină de băieţi şi fete, niciunul mai mare de zece ani. I-a înşirat în faţa mea, a deschis sacul meu cu leacuri şi a spus că

va încerca la rând toate aceste leacuri pe copiii din faţa mea până va găsi ce-i trebuie. Uite-aşa a fost otrăvit regele, don Rumata...” Buzele lui Budah începură să tremure, dar reuşi totuşi să se stăpânească. Rumata îşi feri privirile cu delicateţe şi dădu din cap aprobator. E clar, îşi spuse. Totul este limpede. Regele nu ar fi luat nici măcar un castravete din mâinile ministrului său. Iar ticălosul de Reba i-a vârât pe gât regelui un şarlatan mărunt, căruia i s-a promis titlul de prim-vraci în schimbul lecuirii regelui. Acum se explică de ce s-a bucurat atâta Reba atunci când l-au demascat în dormitorul regelui: era greu de născocit o posibilitate mai uşoară de a-l îmbrobodi pe rege cu falsul Budah. Toată răspunderea ar fi căzut pe Rumata Estorski, complotistul şi spionul irukanian. Nu suntem decât nişte pisoiaşi, îşi spuse. Ar trebui să introducem în Institut un curs special de intrigă feudală. Iar notele să fie puse în rebe. De fapt, nu, mai bine în decirebe. De altfel, ce mai...

Probabil că doctorului Budah îi era tare foame, totuşi el refuză manierat, dar cu fermitate, carnea şi îşi îndreptă toată atenţia doar asupra salatelor şi gogoşilor cu dulceaţă. Bău un pahar de vin estorian, ochii începură să-i sclipească, iar obrajii căpătară o roşeaţă sănătoasă. Rumata nu putea să mănânce. În faţa ochilor săi se derula o imagine: făcliile fumegânde şi sfârâitoare, mirosul pătrunzător de carne arsă, iar lui, în tot acest timp, i se pusese un nod cât pumnul în gât. Aşteptă lângă fereastră până când oaspetele se sătură, discutând politicos, încet şi calm, pentru a nu-şi deranja invitatul.

Oraşul se înviora treptat. Pe stradă apărură oamenii, glasurile deveniră tot mai clare, se auzeau lovituri de ciocan şi trosnete de lemn spart – erau daţi jos de pe acoperişuri idolii păgâni. Un negustor burtos şi chel trăgea după el un butoi cu bere într-un căruţ – o vindea în piaţă pe doi groşi cana. Orăşenii se obişnuiau cu noua situaţie. La intrarea de vizavi, micul spion-gardian se scobea în nas şi stătea la taclale cu o gospodină deşirată. Pe sub fereastră trecură căruţe încărcate cu mărfuri până la înălţimea primului etaj al clădirilor. La început Rumata nu prea înţelese ce fel de căruţe erau, apoi zări mâini şi picioare vineţii sau negre ieşite discret de sub rogojini şi abia atunci întoarse capul şi veni degrabă la masă.

— Esenţa omului, rostea Budah în timp ce mesteca liniştit, constă în capacitatea lui uimitoare de a se adapta la orice. Nu există nimic în natură cu care omul să nu se poată obişnui. Nici

calul, nici câinele, nici şoarecele nu au o asemenea calitate. Probabil că, atunci când l-a creat pe om, Dumnezeu a ştiut prin ce chinuri va trece omul şi i-a dăruit o rezervă uriaşă de putere şi răbdare. Este greu de spus dacă asta-i bine sau rău. Dacă omul n-ar fi avut răbdare şi rezistenţă, de mult ar fi pierit din lumea asta toţi oamenii buni şi ar fi rămas doar cei răi şi fără suflet. Pe de altă parte, obişnuinţa de a răbda şi de a se acomoda cu orice îi transformă pe oameni în dobitoace fără grai, ce nu se deosebesc cu nimic, exceptând bineînţeles anatomia, de animale, ba chiar le întrec în slăbiciune. Şi fiecare nouă zi naşte o nouă spaimă în faţa răutăţii şi a violenţei...

O privi pe Kira: stătea alături de Budah şi îl asculta cu atenţie, sprijinindu-şi obrazul în pumnişor. Ochii îi erau încărcaţi de tristeţe, se vede treaba că tare mult îi mai era milă de oameni.

— Probabil că aveţi dreptate, stimate Budah, interveni Rumata. Uitaţi-vă însă la mine. Sunt un simplu nobil don (fruntea înaltă a lui Budah se încreţi, ochii lui se rotunjiră, exprimând bucuria şi mirarea), care iubesc fără măsură oamenii învăţaţi, această nobilime a spiritului. Şi nu pricep de ce voi, singurii posesori şi păstrători ai ştiinţei înalte, sunteţi atât de pasivi şi lipsiţi de siguranţă. De ce vă resemnaţi şi permiteţi să fiţi dispreţuiţi, aruncaţi în închisori şi arşi pe rug? De ce separaţi sensul vieţii voastre – dobândirea ştiinţei – de necesităţile practice ale vieţii – lupta contra răului?

Budah împinse deoparte platoul gol din faţa lui, acolo unde cândva fuseseră gogoşile.

— Dumneavoastră îmi puneţi nişte întrebări stranii, don Rumata. Interesant, aceleaşi întrebări mi le punea şi nobilul don Gug – cel care răspunde de patul ducelui nostru. Îl cunoaşteţi? Aşa am şi bănuit... Lupta cu răul! Dar ce este răul? Fiecare este liber să-l înţeleagă în felul lui. Pentru noi, oamenii de ştiinţă, răul constă în ignoranţă, în timp ce Biserica te învaţă că ignoranţa este un lucru bun, iar răul stă tocmai în cunoaştere. Pentru un agricultor răul constă în secetă şi impozite, în timp ce pentru un negustor de grâu seceta este un lucru excelent. Pentru sclavi răul este un stăpân hain şi beţiv, iar pentru un meşteşugar el ia înfăţişarea unui cămătar zgârcit. Prin urmare, care este omul rău cu care trebuie să ne luptăm, don Rumata? Budah îşi privi abătut interlocutorii. Răul nu poate fi distrus. Niciun om nu este capabil să micşoreze cantitatea de rău din

lume. Omul poate îmbunătăţi câte ceva din propriul lui destin, dar întotdeauna pe socoteala înrăutăţirii destinului altcuiva. Şi mereu vor exista regi, mai mult sau mai puţin fioroşi, vor exista baroni, mai mult sau mai puţin sălbatici, întotdeauna vor exista ignoranţi sadea ce vor nutri o admiraţie profundă pentru asupritorii lor şi o ură nesecată faţă de eliberatorul lor. Şi totul este întocmai aşa pentru că, de exemplu, un sclav îşi poate înţelege mult mai bine stăpânul, fie el cel mai crud, decât ar putea să-l înţeleagă pe eliberatorul lui, tocmai pentru că fiecare sclav se poate imagina foarte bine în locul stăpânului şi foarte puţini sunt aceia care se pot imagina în locul eliberatorului dezinteresat. Aşa sunt oamenii, don Rumata, aceasta este lumea noastră.

— Lumea se schimbă neîncetat, doctore Budah. Noi cunoaştem vremuri când nu vor mai exista regii...

— Lumea nu se poate schimba veşnic, îl contrazise Budah, pentru că nimic nu este veşnic, ba chiar şi schimbările... Noi nu cunoaştem legile perfecţiunii, dar perfecţiunea se va realiza mai devreme sau mai târziu. Uitaţi, de exemplu, cum este organizată societatea noastră. Cum se mai bucură ochiul când priveşte acest sistem clar, perfect geometric! La bază sunt ţăranii şi meseriaşii, deasupra lor este nobilimea, apoi vine preoţimea şi, în sfârşit, regele! Cât de bine este gândit totul, câtă stabilitate, ce ordine armonioasă! Ce să se mai schimbe în acest cristal şlefuit, ieşit din mâinile unui bijutier celest? Nu există edificii mai rezistente decât cele piramidale, asta v-o poate spune orice arhitect învăţat.

Budah îşi ridică povăţuitor degetul.

— Grânele ce sunt răsturnate dintr-un sac nu cad într-un strat drept, ci formează o aşa-numită piramidă conică. Fiecare grăunte se agaţă de altul, străduindu-se să nu alunece în jos. Aşa este şi cu omenirea. Dacă ea vrea să rămână un tot unitar, oamenii trebuie să se agaţe unul de celălalt, formând în mod inevitabil o piramidă.

— Credeţi cu adevărat în această lume perfectă? se minună Rumata. Chiar şi după întâlnirea de ieri cu don Reba, chiar şi după ce aţi fost la închisoare?

— Desigur, tânărul meu prieten! Multe nu-mi plac pe lumea asta, multe aş fi vrut să fie altfel... dar ce e de făcut? În ochii forţelor supreme arată cu totul altfel decât în ai mei. La ce bun să se plângă pădurea, dacă ea nu se poate urni din loc, deşi,

probabil, ea tare mult ar mai fi rupt-o la fugă la vederea toporului tăietorului de lemne.

— Şi dacă s-ar putea schimba aceste planuri supreme?

— Dar această posibilitate nu o au decât forţele supreme…

— Şi totuşi, imaginaţi-vă că un zeu…

Budah zâmbi.

— Dacă aş putea să-mi închipui că sunt un zeu, atunci chiar aş fi unul ca el!

— Dar dacă aţi avea posibilitatea să vă sfătuiţi cu un zeu?

— Aveţi o imaginaţie bogată, spuse amuzat Budah. Asta-i bine… Ştiţi carte? Minunat! M-aş ocupa bucuros de dumneavoastră…

— Mă măguliţi… Şi totuşi, dacă aţi cere sfatul Atotputernicului? După părerea dumneavoastră, ce trebuie să facă Atotputernicul pentru ca dumneavoastră să spuneţi: „Ei, acum lumea e bună şi în regulă”?

Zâmbind aprobator, Budah se lăsă pe spătarul jilţului, îşi aşeză mâinile pe burtă. Kira se uita la el cu atenţia încordată.

— Mă rog, fie, spuse el. De acord. I-aş spune Atotputernicului: „Creatorule, nu-ţi cunosc planurile şi se prea poate ca nici să nu intenţionezi să faci oamenii mai buni şi fericiţi. Dar să vrei asta! Măcar atât să reuşeşti. Dă oamenilor pâine, carne şi vin din belşug, dă-le un adăpost şi îmbrăcăminte. Să dispară foametea şi sărăcia împreună cu cei şi cele ce-i divizează pe oameni”.

— Asta-i tot? se miră Rumata.

— Vi se pare puţin?

Rumata clătină din cap.

— Zeul v-ar fi răspuns aşa: „Asta nu va fi de niciun folos oamenilor. Pentru că cei mai puternici din lumea voastră vor lua de la cei mai slabi tot ceea ce v-am dat, iar aceştia din urmă vor ajunge ca şi mai înainte nişte milogi”.

— Iar eu l-aş fi rugat pe zeu să-i apere pe cei slabi. „Educă-i pe cârmuitorii feroci!” i-aş spune.

— Cruzimea înseamnă putere. Dacă va dispărea cruzimea, atunci şi cârmuitorii îşi vor pierde puterea, iar alţi oameni cumpliţi le vor lua locul.

Budah încetă să mai zâmbească.

— Pedepseşte-i pe cei cruzi şi puternici, spuse el cu fermitate, să le treacă pofta de a mai fi nemiloşi cu cei slabi.

— Omul se naşte slab. El devine puternic când nimic din

jurul lui nu e mai tare decât el. Când vor fi pedepsite canaliile din rândul celor puternici, locul lor va fi luat de cei mai puternici dintre cei slabi. Şi la fel de nemiloşi. În felul ăsta, va trebui să-i pedepsim pe toţi, iar eu nu vreau asta.

— Oricum le vezi mai bine, Atotputernicule. Atunci fă în aşa fel încât pur şi simplu oamenii să primească de toate şi să nu ia unul de la celălalt ceea ce le dai.

— Nici asta nu va fi de vreun folos oamenilor, oftă Rumata, pentru că atunci când vor primi totul în dar, fără muncă, din mâinile mele, atunci vor uita să mai muncească, îşi vor pierde gustul pentru viaţă şi se vor transforma încet în animalele mele domestice, pe care eu voi fi nevoit şi în viitor să le hrănesc şi să le îmbrac mereu.

— Nu le dai totul deodată! se înflăcără Budah. Le dai câte un pic, treptat!

— Treptat oamenii îşi vor lua şi singuri tot ceea ce le trebuie!

Budah râse stânjenit.

— Mda, văd că nu-i atât de simplu. Până acum nu m-am gândit la toate treburile astea... Se pare că am încercat tot posibilul. Totuşi mai este o posibilitate, spuse Budah, aplecându-se cu tot corpul înainte. Să faci în aşa fel încât oamenii să iubească mai mult decât orice munca şi cunoaşterea, astfel încât munca şi ştiinţa să devină unicul sens al vieţii lor!

Da, am intenţionat să facem şi această încercare, îşi zise Rumata. Hipnoinducţia de masă, remoralizarea pozitivă. Hipnoradianţi situaţi pe trei sateliţi ecuatoriali...

— Aş fi putut face şi asta. Dar oare merită lipsită omenirea de istoria ei? Merită oare să substituim o omenire cu alta? Nu va fi oare acelaşi lucru cu a şterge o omenire de pe suprafaţa pământului şi de a crea una nouă în locul ei?

Budah căzu pe gânduri, încreţindu-şi fruntea. Rumata aştepta. Dincolo de fereastră începură din nou să scârţâie trist căruţele. Budah şopti:

— Atunci, Doamne, şterge-ne de pe suprafaţa pământului şi creează-ne din nou, mai buni... sau mai bine lasă-ne să mergem pe drumul nostru.

— Inima îmi este plină de milă, spuse încet Rumata. Nu pot să fac asta.

Şi atunci văzu ochii Kirei. Kira îl privea cu groază şi speranţă.

CAPITOLUL 9

După ce-l duse pe Budah în dormitor pentru o binemeritată odihnă înaintea unui drum lung, Rumata intră la el în cabinet. Acţiunea sporaminei era pe terminate, iar el se simţi iarăşi distrus şi obosit, începură din nou să-l doară loviturile primite şi să i se umfle încheieturile mâinilor strivite de funii. Trebuie să dorm, îşi spuse, neapărat trebuie să dorm. Şi mai trebuie să iau legătura cu don Kondor, ca de altfel şi cu dirijabilul de patrulare pentru a comunica totul la Bază. Şi trebuie să mă mai gândesc la ce se mai poate face acum, cum vom acţiona în cazul în care totul va fi un eşec.

În cabinet stătea la masă, ghemuit într-un jilţ, un călugăr în negru, cu cagula trasă peste ochi şi cu mâinile aşezate pe braţele înalte ale jilţului. Dibace, gândi Rumata.

— Cine sunteţi? întrebă Rumata obosit. Cine v-a dat drumul aici?

— Bună ziua, nobile don Rumata, spuse călugărul şi îşi dădu cagula pe spate.

Rumata clătină din cap.

— Câtă abilitate! exclamă. Bună ziua, gloriosule Arata. De ce sunteţi aici? Ce s-a întâmplat?

— Totul, ca de obicei, răspunse Arata. Armata s-a destrămat, toţi îşi împart pământurile, nimeni nu mai vrea să meargă în sud. Ducele îi adună pe cei rămaşi încă în viaţă şi în curând toţi bărbaţii mei vor atârna cu picioarele în sus de-a lungul drumului mare estorian. Asta-i tot, ca de obicei.

— E clar, spuse Rumata.

Se prăvăli pe canapea, îşi puse mâinile sub cap şi începu să-l privească pe Arata. În urmă cu douăzeci de ani, când Anton meşterea tot felul de modele şi se juca de-a Wilhelm Tell, acest om era denumit Arata Frumosul şi probabil că atunci arăta cu totul altfel decât acum.

Arata Frumosul nu avea încă pe fruntea înaltă, minunată, acest semn hidos, vineţiu – semnul apăruse după răscoala constructorilor soanezi de nave, când trei mii de meşteri-sclavi, aduşi de prin toate colţurile imperiului să lucreze pe şantierele navale soaneze şi bătuţi până la pierderea instinctului de

conservare, au evadat goi din port, într-o noapte ploioasă, şi au străbătut Soanul, lăsând în urma lor doar cadavre şi incendii. În cele din urmă au fost întâmpinaţi la marginea oraşului de către infanteria imperială, îmbrăcată toată în platoşe protectoare...

Şi desigur că Frumosul Arata avusese ambii ochi. Ochiul drept îi sărise din orbită în urma unei brave lovituri date cu măciuca de un baron, atunci când armata ţărănească de douăzeci de mii de oameni, gonind prin metropolă pe urmele oştirii baronilor, se ciocnise în câmp deschis cu garda imperială formată din cinci mii de oşteni. Armata ţărănească a fost destrămată fulgerător, înconjurată şi strivită sub potcoavele ţepoase ale cămilelor de luptă...

Probabil că Arata Frumosul fusese chipeş şi drept ca un plop. Cocoaşa şi noua poreclă le căpătase în urma războiului villan, în ducatul Ubanski, la două mări de locurile acestea, când, după şapte ani de molimi şi secetă, patru sute de mii de schelete vii, înarmate cu furci şi topoare, au zdrobit oastea nobililor şi au asediat reşedinţa ducelui Ubanski. Mintea slabă a ducelui se ascuţi de îndată, ajungând până la o spaimă insuportabilă, şi atunci ducele anunţă supuşilor săi iertarea lui, scăderea de cinci ori a preţurilor la băuturile alcoolice, plus încă multe alte libertăţi. Văzând că totul deja se terminase, Arata i-a implorat, le-a poruncit şi le-a cerut stăruitor să nu creadă aceste minciuni, dar a fost imediat înşfăcat de ceilalţi atamani, care au considerat firesc că omul nu fuge de colac, ci de ciomag, drept pentru care Arata a fost bătut cu vergele de fier şi aruncat într-o groapă cu lături ca să putrezească...

Iar această brăţară masivă din fier de pe mâna lui dreaptă o are pesemne din vremurile când încă i se spunea Frumosul. A fost legat cu lanţul de o vâslă pe o galeră de piraţi, dar Arata a rupt lanţul, a lovit cu această brăţară tâmpla căpitanului Egu Amabilul şi a capturat corabia, iar în cele din urmă a pus stăpânire pe toată armata piraţilor şi a încercat să pună bazele unei republici libere pe ape... Dar tot acest plan nu s-a terminat decât cu o beţie cruntă şi cu multă vărsare de sânge, pentru că Arata era tânăr atunci, nu ştia să urască şi credea că este suficient doar să fii liber şi că sclavul se poate totuşi asemui lui Dumnezeu...

Era un rebel autentic, un răzbunător al milei divine, o figură destul de rară în peisajul epocii medievale. Evoluţiile istorice nasc uneori astfel de ştiuci şi le aruncă în vâltoarea socială

pentru a trezi caraşii graşi şi somnolenţi ce nu mai ştiu decât să înfulece planctonul de pe fundul apei... Arata era aici unicul om pentru care Rumata nu simţea nici ură, nici milă şi deseori, în visurile lui înflăcărate de pământean ce trăise cinci ani în sânge şi duhoare, se vedea pe sine însuşi asemenea lui Arata, trecut prin toate infernurile Universului şi care primise pentru asta dreptul suprem de a ucide ucigaşii, de a tortura torţionarii şi de a-i trăda pe trădători...

— Câteodată mi se pare, începu Arata, că noi toţi suntem nişte neputincioşi. Eu sunt veşnicul conducător al răsculaţilor şi ştiu că toată puterea mea stă în vitalitatea mea neobişnuită. Dar această putere nu este cu nimic de folos neputinţei mele. Victoriile mele se transformă ca prin farmec în înfrângeri. Prietenii mei de luptă îmi devin duşmani, cei mai curajoşi dau bir cu fugiţii, cei mai credincioşi trădează sau mor şi nu mai am nimic în afară de aceste mâini goale, iar cu mâinile goale nu poţi să prinzi idolii auriţi ce stau în spatele zidurilor fortăreţei...

— Cum de-ai apărut în Arkanar? întrebă Rumata.

— Am sosit pe apă, împreună cu călugării.

— Ai înnebunit! Ești atât de uşor de recunoscut!...

— Dar nu în mulţimea de călugări. Jumătate din ofiţerii Ordinului sunt la fel de smintiţi şi schilozi ca mine. Schilozii sunt pe placul lui Dumnezeu.

Zâmbi, privindu-l drept în faţă pe Rumata.

— Şi ce-ai de gând să faci? întrebă Rumata, coborându-şi privirile.

— Ca de obicei. Eu ştiu ce înseamnă Sfântul Ordin. Nu va trece un an că arkanarienii vor ieşi din ungherele lor înarmaţi cu topoare şi va începe bătălia pe străzi. Iar eu am să-i conduc, pentru a reuşi să-i zdrobească pe cei ce merită asta, nu pe unul-altul, ci pe toţi deodată.

— Ai nevoie de bani?

— Da, ca de obicei. Şi arme...

Tăcu, apoi insinuă:

— Don Rumata, vă mai amintiţi cât de tare m-am supărat când am aflat cine sunteţi în realitate? Îi urăsc pe popi şi sunt foarte trist că poveştile lor mincinoase s-au dovedit a fi adevărate. Dar săracul ce se răscoală trebuie să tragă foloase din orice împrejurare. Popii spun că zeii au fulgere... Don Rumata, mare nevoie am de nişte fulgere, să pot distruge zidurile fortăreţelor.

Rumata suspină adânc. După salvarea miraculoasă cu elicopterul, Arata ceruse insistent explicaţii, iar Rumata încercase să-i povestească despre el, ba chiar i-a arătat pe cerul nopţii Soarele lui – o steluţă micuţă, abia vizibilă. Răsculatul a înţeles însă un singur lucru: blestemaţii de popi au dreptate. Dincolo de scutul ceresc sălăşluiesc într-adevăr zeii, atotputernici şi preafericiţi. Şi de atunci, fiecare discuţie cu Rumata îl ducea spre un singur lucru: zeule, dacă tot exişti, dă-mi puterea ta, fiindcă ăsta este cel mai bun lucru pe care îl poţi face.

Şi de fiecare dată Rumata tăcea sau schimba subiectul discuţiei.

— Don Rumata, spuse răzvrătitul, de ce nu vreţi să ne ajutaţi?

— Un moment, îl întrerupse Rumata. Îmi cer iertare, dar aş vrea să ştiu cum ai intrat în casă?

— Nu asta este important. Nimeni în afară de mine nu cunoaşte acest drum. Nu vă eschivaţi, don Rumata. De ce nu vreţi să ne daţi nouă puterea voastră?

— Nu mai discutăm despre asta.

— Ba nu, tocmai despre asta vom vorbi. Nu v-am chemat eu. Niciodată n-am rugat pe cineva ceva. Singur aţi venit la mine. Sau pur şi simplu aţi vrut doar să vă distraţi?

E greu să fii zeu, gândi Rumata. Spuse răbdător:

— N-o să mă înţelegeţi. Am încercat de douăzeci de ori să vă explic că nu sunt un zeu – dumneavoastră tot nu m-aţi crezut. Şi n-o să înţelegeţi niciodată de ce nu pot să vă ajut cu arme...

— Aveţi fulgere?

— Nu pot să vă dau fulgere.

— Am auzit asta de douăzeci de ori. Acum vreau să ştiu: de ce?

— Vă repet: nu o să înţelegeţi.

— Încercaţi.

— Ce vreţi să faceţi cu fulgerele?

— Am să-i ard pe ticăloşii ăia îmbrăcaţi în aur, ca pe nişte ploşniţe. Pe toţi, până la ultimul, cu tot neamul lor blestemat până la a douăsprezecea lor generaţie.

— Nu, spuse Rumata. Nu vă dau fulgerele. Ar fi o mare greşeală. Încercaţi să mă credeţi, văd mult mai departe decât dumneavoastră...

Arata asculta, lăsând capul în piept. Rumata îşi încleştă

pumnul.

— Vă dau un singur argument. El este neînsemnat în comparaţie cu ceea ce este esenţial, în schimb mă veţi înţelege. Aveţi vitalitate, gloriosule Arata, dar şi dumneavoastră veţi muri odată. Şi dacă dumneavoastră pieriţi, dacă fulgerele ajung în alte mâini, nu atât de curate ca ale dumneavoastră, atunci pur şi simplu mi-e groază să mă gândesc cum se va termina totul...

Au tăcut mult timp. Apoi Rumata scoase din pivniţă o carafă cu vin estorian şi îi puse de mâncare musafirului. Cu privirile plecate, Arata începu să rupă din pâine şi să bea vin. Pe Rumata îl încercă un ciudat sentiment de dedublare bolnăvicioasă. Ştia că are dreptate şi totuşi această dreptate îl înjosea în mod straniu faţă de Arata. În mod evident, Arata deţinea o anume superioritate faţă de el, nu numai faţă de el, ci faţă de toţi cei care veniseră aici nechemaţi şi care observau plini de o milă neputincioasă, de pe înălţimile rarefiate ale ipotezelor impersonale şi ale unei morale străine acestor locuri, teribila bulversare a vieţii de pe această planetă. Pentru prima dată Rumata gândi că nu se poate dobândi nimic fără să pierzi ceva – suntem infinit mai puternici decât Arata în regatul nostru, al binelui, şi suntem infinit mai slabi decât Arata în regatul lui, al răului.

— Nu trebuia să coborâţi din ceruri, spuse pe neaşteptate Arata. Întoarceți-vă de unde aţi venit. Ne aduceţi numai rele.

— Nu-i adevărat, spuse cu blândeţe Rumata. În orice caz, nu facem nimănui ceva rău.

— Ba nu, voi faceţi numai rău. Voi aduceţi doar speranţe deşarte...

— Cui?

— Mie. Mi-aţi slăbit voinţa, don Rumata. Înainte mă bizuiam doar pe mine, dar acum aţi făcut în aşa fel încât simt în spatele meu puterea voastră. Înainte mă luptam ca şi cum ar fi fost ultima mea luptă. Acum am observat că mă păstrez pentru alte lupte, care vor fi pesemne hotărâtoare, deoarece veţi participa şi voi la ele... Plecaţi de aici, don Rumata, întoarceţi-vă la voi în ceruri şi nu mai veniţi niciodată, ori ne daţi fulgerele voastre sau măcar pasărea voastră de fier sau pur şi simplu scoateţi-vă doar spadele şi conduceţi-ne în luptă.

Arata tăcu şi iarăşi luă o bucată de pâine. Rumata îi privea degetele lipsite de unghii. Unghiile îi fuseseră scoase personal de don Reba, cu un instrument special, în urmă cu doi ani. Şi

încă nu ştii totul, gândi Rumata. Te bucuri la gândul că eşti sortit învingerii doar tu singur. Încă nu ştii cât de disperată este problema ta. Încă nu ştii că duşmanul nu se află atât în faţa soldaţilor tăi, cât înăuntrul lor. Poate că vei reuşi să răstorni Ordinul, iar valul răscoalei ţărăneşti te va arunca pe tronul Arkanarului, poate că vei face una cu pământul castelele nobililor, îi vei îneca pe baroni în Strâmtoare, iar poporul răsculat îţi va acorda toate onorurile ce se cuvin unui eliberator măreţ. Poate că vei fi bun şi înţelept – unicul om bun şi înţelept în regatul lui. Poate că din bunătate vei începe să dăruieşti pământuri tovarăşilor tăi de luptă, dar la ce le trebuie camarazilor tăi de luptă pământ fără sclavi? Şi roata va începe să se învârtă în sens invers. Şi bine ar fi dacă vei reuşi să mori de o moarte naturală şi să nu mai apuci să vezi cum vor apărea noi conţi şi baroni din rândurile foştilor tăi luptători credincioşi. Aşa ceva s-a mai întâmplat, gloriosul meu Arata, şi pe Pământ, şi pe planeta ta.

— Tăceţi? izbucni Arata.

Împinse farfuria şi şterse cu mâneca sutanei firimiturile de pe masă.

— Cândva am avut un prieten. Poate că aţi auzit de el: Vaga Roată. Noi am pornit împreună. Apoi el a devenit un bandit, regele nopţii. Eu nu i-am iertat trădarea, iar el ştie asta. M-a ajutat mult – din frică şi din interes –, dar nu a mai vrut niciodată să se întoarcă alături de mine: avea deja ţelurile lui. Acum doi ani, oamenii lui m-au dat pe mâna lui don Reba.

Arata se uită la degetele sale şi le strânse în pumn.

— Azi-dimineaţă însă l-am prins în portul Arkanarului... În treburile noastre nu pot exista prieteni pe jumătate. O jumătate de prieten înseamnă întotdeauna o jumătate de duşman.

Se ridică şi îşi trase cagula pe ochi.

— Aurul îl găsesc tot în acelaşi loc, don Rumata?

— Da, şopti Rumata. Tot în acelaşi loc.

— Atunci am plecat. Vă mulţumesc, don Rumata.

Străbătu cabinetul, păşind uşor şi dispăru dincolo de uşă. Jos, în hol, zăngăni slab zăvorul.

Iată totuşi încă o grijă, se gândi Rumata. Cum o fi reuşit să pătrundă în casă?

CAPITOLUL 10

În Bârlogul Beat era destul de curat, podeaua fusese bine măturată, masa era raşchetată până căpătase o culoare albă, iar în ungherele camerei mormanele de ierburi de pădure şi crengi de brad înmiresmau aerul. Părintele Cabani stătea cuminte într-un colţ, pe o bancă, treaz şi liniştit, cu mâinile curate aşezate pe genunchi. Aşteptând să adoarmă Budah, vorbiră despre tot felul de fleacuri. Stând alături de Rumata la masă, Budah asculta cu un zâmbet binevoitor pălăvrăgeala uşoară a nobililor doni şi din când în când tresărea puternic, trezindu-se din picoteală. Obrajii lui supţi ardeau din cauza dozei uriaşe de tetraluminol ce i se pusese pe neobservate în băutură. Bătrânul era foarte agitat şi nu reuşea deloc să adoarmă. Don Gug îndoia şi dezdoia nerăbdător pe sub masă o potcoavă de cămilă, păstrând totuşi pe chipul lui o expresie de veselie normală. Rumata fărâmiţa neîncetat o bucată de pâine şi urmărea cu un interes obosit cum don Kondor se învenina clipă de clipă. Păstrătorul marilor sigilii era nervos deoarece întârzia la şedinţa extraordinară de la miezul nopţii a celor doisprezece negociatori, cu prilejul răsturnării regelui din Arkanar, şedinţă unde urma să fie prezent în calitate de preşedinte.

— Nobilii mei prieteni! spuse într-un sfârşit doctorul Budah, cu o voce răsunătoare, apoi se ridică şi se prăbuşi peste Rumata.

Rumata îl prinse cu grijă de umeri.

— Gata? întrebă don Kondor.

— Nu se va mai trezi până mâine-dimineaţă, spuse Rumata, îl luă în braţe pe Budah şi îl cără până la culcuşul părintelui Cabani.

Părintele Cabani izbucni invidios:

— Deci, vasăzică, doctorul are voie să se încarce, iar părintele Cabani, vasăzică, n-are voie, că este dăunător. Nu e frumos!

— N-am decât un sfert de oră, spuse pe ruseşte don Kondor.

— Îmi ajung şi cinci minute, răspunse Rumata, reţinându-şi cu greu iritarea. Am vorbit atât de mult despre asta încât îmi este suficient şi un minut. În deplină concordanţă cu teoria de

bază a feudalismului, spuse privind cu înverşunare direct în ochii lui don Kondor, această manifestare dintre cele mai banale ale orăşenilor contra baronilor – el îşi mută privirile spre don Gug – s-a transformat într-o conspiraţie provocatoare a Sfântului Ordin şi a condus la metamorfozarea Arkanarului într-o bază de agresiune feudalo-fascistă. Noi ne frământăm creierii aici, încercând în zadar să-l împingem pe don Reba, vulturul nostru, o figură complexă, contradictorie şi enigmatică, să-l împingem în acelaşi rând cu Richelieu, Nekkar, Tokugawa Teiasu, Monk, iar el nu s-a dovedit a fi decât un derbedeu mărunt şi idiot! A trădat şi a vândut tot ce se putea vinde, s-a încurcat în propriile lui maşinaţiuni, s-a speriat de moarte şi a dat fuga sub aripa salvatoare a Sfântului Ordin. După o jumătate de an va fi înjunghiat, iar Ordinul va rămâne în continuare acelaşi. Pur şi simplu îmi este teamă doar să-mi imaginez consecinţele pentru ținutul Strâmtorii, mai întâi, apoi pentru întreg Imperiul, în orice caz, s-a dus dracului toată munca noastră de douăzeci de ani dintre graniţele Imperiului. Probabil că Budah este ultimul om pe care am reuşit să-l mai salvez. Nu va mai rămâne nimeni de salvat. Am terminat de vorbit.

Don Gug reuşi în fine să rupă potcoava şi aruncă jumătăţile într-un colţ al camerei.

— Mda, am scăpat situaţia de sub control, spuse el. Dar poate că nu e chiar atât de groaznic totul, Anton?

Rumata îl privi.

— Trebuie să-l cureţi pe don Reba, spuse pe neaşteptate don Kondor.

— Cum adică „să-l curăţ”?

Pe faţa lui don Kondor apărură pete roşii.

— Adică fizic! şuieră acesta.

— Adică să-l omor?

— Da. Da! Da!!! Omorât! Furat! Îndepărtat! Întemniţat! Trebuia acţionat. Nu să te tot sfătuiești cu doi tâmpiţi care nu înţelegeau nici pe dracu’ din tot ce se întâmplă.

— La fel şi eu nu înţelegeam nici pe dracu’.

— Dar tu măcar ai simţit.

Au tăcut cu toţii.

— O fi vreo asemănare cumva cu măcelul barkanian? întrebă cu jumătate de glas don Kondor, privind într-o parte.

— Mda, într-un fel. Dar mult mai bine organizat.

Don Kondor îşi muşcă buza.

— Acum e mult prea târziu să-l cureţi, spuse el.

— Dar nu are niciun sens, spuse Rumata. În primul rând, el va fi omorât şi fără noi, iar în al doilea rând aceasta nu mai reprezintă, în general, o necesitate. Cel puţin în momentul de faţă el se află în mâinile mele.

— La ce mod?

— Îi este teamă de mine. A ghicit că puterea este în mine. Deja mi-a propus să colaborăm.

— Da? mormăi don Kondor. Atunci nu are niciun sens.

Don Gug interveni şi el, bâlbâindu-se uşor:

— Ce s-a întâmplat cu v-voi, camarazi, toate astea sunt într-adevăr ceva se-serios?

— Ce anume? întrebă don Kondor.

— Toate astea!... Omorât, curăţat fizic... Ce-i cu voi, aţi înnebunit?

— Nobilul don a fost lovit în călcâi, şopti Rumata.

Don Kondor rosti sacadat:

— În împrejurări excepţionale au efect doar măsurile excepţionale.

Don Gug, mişcându-şi cu greu buzele, îşi mută privirile de la unul la celălalt.

— V-voi... Voi ştiţi unde vreţi să ajungeţi, nu-i aşa? V-voi înţelegeţi până unde vreţi să ajungeţi, aşa-i?

— Linişteşte-te, te rog, spuse don Kondor. Nu se va întâmpla nimic. Şi deocamdată ajunge cu asta. Ce vom face cu Ordinul? Eu propun blocada regiunii Arkanarului. Părerea voastră, camarazi? Şi mai repede, că mă grăbesc.

— Eu încă nu am nicio părere, spuse Rumata. Iar Paşka, nici atât. Trebuie să ne sfătuim cu Baza. Trebuie să mai vedem ce şi cum. Ne întâlnim iarăşi peste o săptămână şi atunci vom hotărî.

— De acord, spuse don Kondor şi se ridică. Să mergem.

Rumata îl puse pe Budah pe umăr şi îl cără afară din colibă. Don Kondor făcu semne cu lanterna aprinsă. Se apropiară de elicopter şi Rumata îl culcă pe Budah pe scaunul din spate. Zăngănind spadele şi încurcându-se în manta, don Kondor se urcă în fotoliul pilotului.

— Nu mă luaţi şi pe mine până acasă? întrebă Rumata. Vreau să mă satur şi eu odată de somn.

— Vă iau, vă iau, mormăi don Kondor. Numai că mai repede, vă rog.

— Mă întorc imediat, spuse Rumata şi fugi la colibă.

Don Gug continua să stea la masă, privind ţintă înaintea lui şi frecându-şi bărbia. Părintele Cabani stătea alături de el şi vorbea.

— Aşa se întâmplă mereu, prietene. Te străduieşti să iasă cât mai bine, dar iese şi mai rău...

Rumata luă în braţe mănunchiul de spade şi curele.

— Cu bine, Paşka. Nu te supăra, vezi bine că suntem cu toţii obosiţi şi iritaţi.

Don Gug clătină din cap.

— Fii cu băgare de seamă, Anton. Off, fii atent!... Nu mă refer la nenea Saşa, el este mai de mult aici şi nu mai trebuie sfătuit cu nimic. Dar tu...

— Nu vreau decât să dorm, asta e, i-o reteză Rumata. Părinte Cabani, fii drăguţ, ia caii mei şi du-i baronului Pampa. Zilele astea o să trec pe la el.

Afară începură să se învârtă încet elicele elicopterului. Rumata dădu din mână şi sări afară din colibă, în lumina puternică a farurilor elicopterului, desişurile de ferigi gigantice şi trunchiurile albe ale arborilor arătau ciudat, cumva sinistru. Rumata se căţără în cabină şi trânti uşa după el.

În cabină mirosea a ozon, a căptuşeală organică şi a apă de colonie. Don Kondor ridică lin maşinăria şi o conduse cu siguranţă pe deasupra drumului Arkanarului. Acum n-aş fi putut face la fel, gândi cu o uşoară invidie Rumata. În spatele lor, plescăia paşnic, somnoros, bătrânul Budah.

— Anton, spuse don Kondor, eu... ă-ă-ă... n-aş vrea să fiu lipsit de tact şi să nu crezi că eu... ă-ă-ă... că eu poate că mă amestec în treburile tale personale.

— Vă ascult, spuse Rumata.

Înţelese imediat despre ce va fi vorba.

— Noi toţi suntem cercetaşi, spuse don Kondor. Şi tot ce avem mai scump trebuie să fie ori departe, pe Pământ, ori în interiorul nostru. Ca acest lucru foarte drag nouă să nu poată fi luat drept ostatic.

— Vă referiţi la Kira? întrebă Rumata.

— Da, băiatul meu. Dacă este adevărat tot ce ştiu eu despre don Reba, atunci este o treabă extrem de grea şi de periculoasă să-l ţii în mâini. Înţelegi ce vreau să spun.

— Da, înţeleg, spuse Rumata. Am să caut să fac ceva.

***

Stăteau culcaţi în întuneric, ţinându-se de mâini, în oraş era linişte; doar rareori, pe undeva pe aproape, nişte cai nechezau înrăiţi şi se băteau. Din când în când Rumata se cufunda în somn, dar imediat se trezea deoarece Kira îşi ţinea respiraţia: strângea prea puternic în somn mâna ei.

— Probabil că tare mult ai vrea să dormi, şopti Kira. Hai, dormi.

— Nu, nu, povesteşte-mi, că eu te aud.

— Mereu adormi.

— Tot una e, oricum te aud. Într-adevăr, sunt foarte obosit, dar şi mai mult mi-e dor de tine. Îmi pare rău că adorm mereu. Dar tu povesteşte-mi, mă interesează mult.

Ea îşi frecă mulţumită nasul de umărul lui, îl sărută pe obraz şi începu iarăşi să povestească. Să-i spună cum astă-seară venise din partea tatălui ei băiatul vecinului. Tata e la pat. L-au dat afară de la cancelarie şi drept rămas-bun l-au bătut cu bâtele. În ultima vreme nu mai mănâncă nimic, doar bea, s-a făcut vineţiu tot şi tremură neîncetat. Băiatul i-a mai spus că a apărut şi fratele ei – rănit, dar vesel şi cherchelit, echipat într-o uniformă nouă. I-a dat bani tatei, a băut împreună cu el şi iar a ameninţat că-i va spulbera pe toţi. Acum este locotenent într-un detaşament special, a jurat credinţă Ordinului şi se pregăteşte să primească un nou rang. Tata a transmis rugămintea ca deocamdată să nu vină în niciun caz acasă. Fratele ei a ameninţat că va încheia odată socotelile cu ea, pentru că s-a încurcat cu nobilul, curvă roşcată ce e...

Da, îşi spuse Rumata, bineînţeles că nu acasă. Şi nici aici nu poate rămâne, orice-ar fi! Dacă se întâmplă ceva cu ea... Îşi imagină că ei i s-a întâmplat ceva rău şi încremeni.

— Dormi? întrebă Kira.

El se trezi şi îşi desfăcu palma.

— Nu, nu... Ce-ai mai făcut?

— Am făcut ordine în camerele tale. E totuşi o dezordine înfiorătoare la tine. Am găsit o carte scrisă de părintele Gur. Acolo este vorba despre un nobil prinţ ce s-a îndrăgostit de o preafrumoasă fată, dar sălbatică, o fată de dincolo de munţi. Era cu adevărat sălbatică şi a crezut că el este un zeu şi totuşi l-a iubit foarte mult. Apoi ei au fost despărţiţi şi ea a murit de supărare.

— Este o carte minunată, spuse Rumata.

— Eu chiar am plâns. Am avut mereu impresia că a fost scrisă de fapt despre noi doi.

— Da, despre noi. Şi, în general, despre toţi oamenii care se iubesc. Numai că pe noi nu ne va despărţi nimeni.

Cel mai sigur ar fi pe Pământ, gândi el. Dar cum să trăieşti acolo fără mine? Şi cum să trăiesc aici singur? Aş fi putut s-o rog pe Anca să-ţi fie prietenă acolo. Dar cum o să trăiesc eu fără tine? Nu, spre Pământ vom zbura doar împreună. Voi conduce eu însumi nava, tu vei sta alături de mine şi am să-ţi explic totul. Ca să nu-ţi fie frică de nimic, ca să te îndrăgosteşti imediat de Pământ. Ca niciodată să nu-ţi pară rău după patria ta groaznică. Pentru că asta nu este patria ta. Patria ta te-a respins. Pentru că te-ai născut cu o mie de ani înainte de termen. Bună la suflet, devotată, plină de vitalitate, dezinteresată... Asemenea ţie, mulţi s-au născut în toate epocile istoriei sângeroase pe planetele noastre. Suflete curate, luminoase, ce n-au cunoscut ura şi nu au acceptat cruzimea. Victime. Victime inutile. Mult mai inutile decât Gur Creatorul sau Galileo. Fiindcă, asemenea ţie, ei nici nu sunt luptători. Ca să fii luptător trebuie să ştii să urăşti şi voi tocmai asta nu ştiţi. La fel ca noi, acum...

... Rumata aţipi din nou şi imediat o văzu pe Kira cum stă pe marginea acoperişului plat al Consiliului, cu degravitatorul prins la gât, iar Anca, veselă şi zeflemitoare, îi face vânt nerăbdătoare în prăpastia adâncă de un kilometru şi jumătate.

— Rumata, spuse Kira, mi-e frică.

— De ce, micuţo?

— Tot taci şi iar taci. Mi-e frică.

Rumata o trase spre el.

— Bine. Acum o să vorbesc, iar tu să mă asculţi cu atenţie. Departe-departe, dincolo de saiva, există un castel groaznic şi inaccesibil. În el trăieşte baronul Pampa – bun, vesel şi hazliu, cel mai bun baron din întreg Arkanarul. Baronul are o soţie, o femeie frumoasă şi tandră, care îl iubeşte mult pe Pampa cel treaz şi care nu îl poate suferi pe Pampa cel beat...

Tăcu şi ciuli urechea. Auzi tropotul unor copite pe stradă şi răsuflarea mai multor oameni şi cai. „Aici să fie?” întrebă sub geam o voce necioplită. „Parcă aici...” „Sta-ai!” Pe treptele casei tropăiră nişte tocuri şi imediat se auziră pumni lovind în uşă. Kira tresări şi se lipi de Rumata.

— Aşteaptă, micuţo, spuse el, dând la o parte pătura.

— Au venit după mine, şopti Kira. Am ştiut eu...

Rumata se eliberă cu greu din braţele Kirei şi fugi la geam. „În numele Domnului! urlau de jos. Deschide sau spargem uşa şi-atunci va fi şi mai rău!” Rumata trase perdeaua şi în cameră năvăli lumina bine cunoscută, tremurătoare, a făcliilor. Jos se agita o mulţime de oameni călare – nişte indivizi sumbri, în haine negre, cu cagule ţuguiate. Rumata privi în jos câteva secunde, apoi cercetă cerceveaua ferestrei. Ca de obicei, cerceveaua era băgată etanş în toc. Uşa trosnea sub loviturile unui corp greu. Rumata pipăi pe întuneric după spadă şi izbi apoi cu mânerul în geam. Cioburile căzură cu un zgomot infernal.

— Hei, voi ăia! răcni Rumata. Ce e, v-aţi săturat de viaţă?

Loviturile în uşă încetară.

— Întotdeauna le încurcă ăştia, şuşoteau jos. Stăpânul e acasă...

— Şi ce ne doare pe noi?

— Treaba e că stăpânul este primul în lume la lupta cu spadele.

— Şi ne-au spus că este plecat şi că nu se va mai întoarce până dimineaţa.

— Ce, bă’, v-aţi speriat?

— Noi nu ne-am speriat, dar n-avem voie să-i facem nimic. Să nu cumva să-l omorâm...

— Îl legăm. Îl schilodim şi-l legăm. Bă’, care eşti cu arbaleta?

— Poate ne schilodeşte el pe noi...

— Las’ bă’ că nu ne schilodeşte. Se ştie doar că are un jurământ: ca niciodată să nu...

— Vă omor ca pe nişte potăi, urlă Rumata cu o voce înspăimântătoare.

Kira se lipi de spatele lui. Simţea cum inima ei bătea nebuneşte. Jos se auzi o poruncă dată cu o voce scrâşnită: „Spargeţi-o, fraţilor! În numele Domnului!” Rumata întoarse capul şi o privi în faţă pe Kira. Ea îl privea ca şi mai înainte – cu groază şi speranţă. În ochii ei uscaţi tremurau licăririle făcliilor.

— Ce-i cu tine, micuţo? spuse tandru. Te-ai speriat? Te sperii oare de secăturile astea? Du-te şi te îmbracă. Nu mai avem ce face aici... Îşi puse în grabă cămaşa de zale metaloplastică. Îi izgonesc eu imediat şi vom pleca. Plecăm la Pampa.

Ea stătea lângă fereastră, privind în stradă. Licăririle

roşiatice jucau pe faţa ei. Jos – trosnituri şi bufnituri. Inima lui Rumata se strânse de milă şi dragoste. Se aplecă în căutarea celei de-a doua spade şi când se îndreptă de spate, Kira deja nu mai era lângă fereastră. Aluneca încet spre podea, agăţându-se de perdea.

— Kira! urlă el.

O săgeată de arbaletă îi străpunsese gâtul, o alta îi ieşea din piept. O luă pe Kira în braţe şi o aşeză pe pat. „Kira!...” murmură el. Nu-i răspunse nimeni. Mai zăbovi puţin lângă ea, apoi îşi luă spadele, coborî încet pe scări, ajunse în hol şi începu să aştepte căderea uşii...

EPILOG

— Şi pe urmă? întrebă Anca.

Paşca îşi feri privirile de câteva ori, îşi lovi cu palma genunchiul, se aplecă şi se întinse după fragii de lângă picioare. Anca aştepta.

— Pe urmă… mormăi Paşca. În fond, nimeni nu mai ştie ce a urmat, Anca. Transmiţătorul l-a lăsat acasă şi când casa a fost cuprinsă de flăcări, cei de pe nava de patrulare au înţeles că e de rău şi s-au îndreptat imediat spre Arkanar. Pentru orice eventualitate, au aruncat peste oraş cartuşe cu gaz somnifer. Casa era deja arsă. La început erau dezorientaţi, nu ştiau unde să-l caute, dar apoi au văzut… Se fâstâci. Cu alte cuvinte, s-a văzut pe unde a trecut.

Paşca tăcu şi începu să arunce fragii în gură – unul după altul.

— Şi? întrebă încet Anca.

— Au ajuns la palat. Acolo l-au găsit.

— Cum era?

— Dormea. Iar în jur… la fel… erau culcaţi… Unii dormeau, alţii… aşa… La fel l-au găsit acolo şi pe don Reba…

Paşca se uită repede la Anca, apoi îşi mută din nou privirile.

— L-au luat, adică pe Anton, şi l-au adus la Bază… Ştii, Anca, el nu povesteşte nimic. În general, acum el vorbeşte foarte puţin.

Anca stătea palidă şi dreaptă, privind pe deasupra capului lui Paşca la luminişul din faţa căsuţei. Brazii fremătau, legănându-se încetişor, iar pe cerul albastru se târau greoi nişte norişori pufoşi.

— Ce s-a întâmplat cu fata? întrebă ea.

— Nu ştiu, o repezi Paşca.

— Ascultă, Paşca. Poate că n-ar fi trebuit să vin aici?

— Ba nu, ce-i cu tine?! Cred că se va bucura grozav când te va vedea…

— Iar mie tot mi se pare că se ascunde pe undeva prin tufişuri, se uită la noi şi aşteaptă să plec odată.

Paşca zâmbi.

— Asta în niciun caz. Anton n-o să stea niciodată în tufişuri.

Pur şi simplu nu ştie că eşti aici. Pescuieşte pe undeva, ca de obicei.

— Dar cu tine cum se poartă?

— Nicicum. Rabdă. Cu tine însă, e cu totul altceva...

Tăcură.

— Anca, spuse Paşca. Îţi mai aduci aminte de şoseaua anizotropică?

Anca îşi încreţi fruntea.

— Ce şosea?

— Anizotropică. Acolo era atârnată o „cărămidă”, îţi mai aminteşti de noi trei...

— Îmi amintesc. Anton spunea că ea este anizotropică.

— Anton a trecut atunci pe sub „cărămidă”, iar când s-a întors a spus că ar fi găsit acolo un pod explodat şi scheletul unui fascist, legat cu lanţuri de un tun.

— Nu-mi mai aduc aminte, spuse Anca. Şi ce-i cu asta?

— Acum îmi amintesc deseori de această şosea. Parcă ar exista o anume legătură... Şoseaua era anizotropică din punct de vedere istoric. Nu se mai putea merge înapoi. Iar el a mers. Şi a găsit un schelet înlănţuit.

— Nu înţeleg nimic. Ce are a face aici scheletul înlănţuit?

— Nu ştiu, recunoscu Paşca. Aşa mi s-a părut.

Anca spuse:

— Nu-l lăsa să gândească prea mult Vezi să vorbeşti tot timpul cu el, despre orice. Nişte prostii, să te contrazică mereu.

Paşca suspină.

— Asta ştiu şi eu. Numai că lui ce-i pasă de prostiile mele? Mă ascultă, zâmbeşte şi spune: „Tu, Paşca, mai stai pe-aici, că eu mă duc să mai umblu”. Şi pleacă... Iar eu stau... La început umblam neobservat după el, ca un prost, dar acum pur şi simplu stau şi îl aştept. Dar dacă ai fi şi tu...

Anca se ridică brusc. Paşca întoarse capul şi se ridică şi el. Anca privea cu respiraţia oprită cum venea spre ei, prin luminiş, Anton – mare, solid, cu o faţă albă, nebronzată. Nu se schimbase cu nimic, întotdeauna fusese puţin posomorât.

Ea îi veni în întâmpinare.

— Anca, spuse Anton cu blândeţe. Anca, prietene...

El întinse spre ea mâinile uriaşe. Ea se înclină sfioasă spre el şi se dădu brusc înapoi. Pe degetele lui... Dar ăsta nu era sânge – era doar zeama fragilor.